O. LJUDEVIT COLIN

KULT ZAVJETA

ZAGREB 1960

o. Ljudevit Colin
redemptorista

KULT ZAVJETA

REDOVNIČKI STALEŽ
SIROMAŠTVO * ČISTOĆA * POSLUH
USTRAJNOST

ZAGREB 1960

Naslov originala:

P.L. Colin, C.SS.R.

CULTE DES VOEUX
État religieux
Pauvreté - Chasteté - Obéissance
Persévérance
Éditions Saint-Paul - Paris [1955]

Dozvolom Nadb.Duh.Stola
u Zagrebu
br. 955 - 1960,
i redovničkih poglavara

-- preveli i izdali: Bogoslovi trećoreci sv.Franje;

-- umnoženo: Ciklostilom Provoncijalata trećoredaca sv.Franje, Zagreb 1960, u 500 primjeraka za redovnike i redovnice;

-- odgovara: Šipek Ivan, Jandrićeva 21, Zagreb I.

PREDGOVOR UZ HRVATSKO IZDANJE

Pred tri godine pružili smo hrvatskim redovnicima i redovnicama knjigu oca Ljudevita Colina, redemptoriste, Kult Pravila. Naklada je bila premalena, kako se je vidjelo. Mnogim narudžbama nismo mogli udovoljiti. Pisma, koja su stigla, uvjerila su nas, da su riječi oca Ljudevita donijele osvježenje pravog redovničkog shvaćanja u mnoge redovničke duše i zajednice. Bili smo zamoljeni, da knjigu ponovo umnožimo. Zasada se na to nismo odlučili. Mislili smo, da je bolje i korisnije, ako uz nešto truda izdamo drugu knjigu oca Colina, Kult zavjeta. Te će se dvije knjige dopunjati i - nadamo se - doprinijeti k izgradjivanju izvornih redovničkih ličnosti.

Kult zavjeta bit će doprinos našoj dosta oskudnoj literaturi o redovničkom staležu. Neka nas pouči, kako ćemo svoje zavjete ispuniti vjerno i potpuno!

Napominjemo, da smo radi tehničkih razloga izostavili one bilješke, u kojima se citiraju djela, odakle su uzeti pojedini citati. U tekstu iza citata naveli smo u zagradama samo autora, ako nije već prije spomenut. Sveto pismo, Nasljeduj Krista i Kanonsko pravo citirali smo potpuno.

Zagreb, 1.svibnja 1960.

Izdavač

PREDGOVOR

KULT PRAVILA nadopunja se KULTOM ZAVJETA, što ga, evo, pružamo redovnicima. Hoće li naići na jednake simpatije, s kojima je bio primljen njegov stariji brat?

P o t r e b a   o v o g   d j e l a

Nitko se ne će začuditi, što smo ovo djelo posvetili ozbiljnom pitanju zavjeta. Nisu li zavjeti sama okosnica redovničkog života?

Dali smo se na to tim više, što se u današnje vrijeme kod mnogih duhova pokazuje neka težnja, da se zasjeni važnost i umanji utjecaj triju velikih pasivnih kreposti: s i r o m a š t v a, č i s t o ć e i p o s l u š n o s t i. To je onaj preživjeli i prikriveni - ma da kao nauka, mrtvi - amerikanizam u našem suvremenom životu.

Da li su svi redovnici, osobito oni, koji žive u užem i češćem dodiru sa svijetom, stekli i sačuvali o toj glavnoj točki svoga zvanja pravilne pojmove i čvrsto uvjerenje? Možda bi se o tom smjelo posumnjati. Nepotpuna spoznaja i nejasno svijetlo u dušama može bar djelomično protumačiti moralnu zapuštenost mnogih redovničkih života i sablažnjivost stanovitih propusta.

Jer danas, kao što i nekad, zavjeti tvore samu bit redovničkog staleža. Tko nije čuo za poznatu Fochovu riječ: "No, o čem se konačno radi?" Kad je riječ o redovniku: o čem se zapravo radi? Radi se jednostavno o tom: da on bude redovnik, da to bude potpuno i - ako je moguće - savršeno. No redovnik je u prvom redu onaj, tko provodi u život svoje zavjete, - koji su prvi izvor i karakteristična crta redovničkog savršenstva. Upravo se polaganjem zavjeta siromaštva, čistoće i posluha redovnik posvećuje i uzdiže iznad obična kršćanina.

"Kršćanin sam milošću Božjom", napisao je Ollé-Laprune u intimnim bilješkama. "Znadem li dobro, što znači biti kršćanin? Nije dosta biti kršćanin po navikama i osjećajima. Hoću da to budem svijesno i promišljeno. Hoću da dobro promislim i shvatim, što sam; da dozovem sebi u pamet načela, da o njima razmislim i da ih produbim."

U našem slučaju recimo: Redovnik sam milošću Božjom. Znadem li dobro, što znači biti redovnik? Nije dosta položiti redovničke zavjete, nositi redovničko odijelo, točno - mehanički i rutinirano - vršiti pravilo. Hoću da budem redovnik iz uvjerenja, u istini - in spiritu et veritate (Iv 4,23). Hoću da pravilno mislim - recta sapere, što je bitni uvjet svake moralnosti i svake svetosti; da jasno spoznam, što sam, ili bolje rečeno, što bih morao biti; da sebi dočaram ideal - jer redovnički je stalež po svojoj prirodi idealni vrhunac, i stoga hoću da se vratim temeljima. A temelji redovničkog života jesu zavjeti.

Promatrati samostanski život u njegovim neznatnim pojedi-

nostima - kojih ima mnogo, ili u njegovim slučajnim pojedinostima - kojih takodjer ima, bilo bi ne samo neispravno, nego bi predstavljalo pravu zabludu s kobnim posljedicama. Ne prezrevši tih pojedinosti, ne bi li ipak trebalo, da se naviknemo gledati na ono, što je glavno, te da intuicijom i razumom nastojimo prodrijeti duboko do u srž stvari? Prije postavljanja namještaja i ukrašivanja doma važno je kuću čvrsto sagraditi: ne na klizavu tlu čuvstva i navike, već na nepomičnoj stijeni načela. "Po milosti Božjoj, koja mi je dana, ja kao mudri graditelj postavih temelj, a drugi nazidjuje, ali svaki neka gleda, kako nazidjuje!" (1 Kor 3,10). Više nego obični kršćanin redovnik treba da bude sin svijetla i da hoda u jasnom svijetlu (Ef 5,8; 1 Iv 1,7).

S v r h a i d u h

Ovo je upravo svrha ovoga djela: podsjetiti posvećene osobe na prvotne obveze njihova zvanja, staviti im pred oči važnost i ulogu zavjeta koliko sa stanovišta slave Božje, toliko sa stanovišta vlastitog posvećenja i plodnosti apostolata. Ovo će djelo imati više asketski karakter nego pravni. Svatko zna, da pravni propisi ne sadrže u sebi potpun program savršenstva. Ako je redovnički život neka disciplina, još je više "mistika". Redovnički život je polet duše, koja se - nadilazeći slovo zakona u traženju Boga i tražeći duh - diže do vrhunaca posvemašnje čistoće, potpunog odreknuća zemaljskih dobara i do kraljevske službe.

Ako se netko zadovolji samo time, da položi zavjete i da ih ničim ne okalja, to je, strogo uzevši, dosta za jednog osrednjeg redovnika, ali ne za savršenog. Slično kao što tijelo i duša čine jednoga čovjeka, bio on inače slabouman ili rahitičan.

Iznad zavjeta je krepost, a još više d u h. Tako bi trebalo shvaćati i primjenjivati zapovijedi Božje u svijetlu Evandjelja. Zavjet nije završetak, nego početak, ne meta, nego polazna točka, ne maksimum, nego minimum. Zavjet je gorušično zrno, koje ide samo za tim, da proklije, uzraste i postane veliko stablo.

Kod nekih duša, "strogo uzevši, zavjet može postojati netaknut; ali je njegova krepost oslabljena ili je uopće nema. Takav stav u ljubavi prema Bogu veoma je jadan. Potrudimo se, naprotiv, da iz savršene i široke ljubavi idemo za krepošću, a ona će nam dati podstreka, da vršimo zavjete!" (Marmion).

Ne ćemo dakle zanemariti zavjeta, ali ćemo se dulje zadržati na kreposti, koja ga produljuje, i na "duhu", koji ga kruni.

Da omedjimo svoj rad i u njemu odredimo glavne crte, postavimo nekoliko čvrstih točaka!

G l a v n i   n a c r t

Nekoliko poglavlja o redovničkom staležu - o zvanju, novaštvu, zavjetovanju i zavjetima u glavnim crtama - poslužit će kao uvod i dovest će nas do podnožja glavnine djela.

Slijedit će niz studija, koje sadrže samu glavninu rada, a tiču se nauke i prakse posvećene trima evandjeoskim savjetima: siromaštvu, čistoći i poslušnosti.

I budući da redovnički stalež po svojoj prirodi i po trajnosti zavjeta uključuje postojanost u redovničkoj ustanovi, u kojoj su položeni zavjeti, svršit ćemo u obliku zaključka s tako ozbiljnim i uvijek suvremenim pitanjem o ustrajnosti.

Neka se udostoji Krist, i d e a l   r e d o v n i k a, blagosloviti ove skromne stranice i neka ih učini prijatnima našoj redovničkoj braći i sestrama. Kad bi bar u njima mogli naći nešto svijetla i odvažnosti, da postaju sve više i više dostojni zvanja, u koje ih je Bog pozvao! (Ef 4,1).

To je moja bratska želja, koju s molitvom povjeravam Bezgrešnoj Djevici, prvoj redovnici Gospodinovoj. Ako se ona ostvari - a tome se nadam - smatrat ću, da nisam potratio vrijeme i da se nisam uzalud trudio.

---

uvod

Ovaj opći uvod nameće se sam po sebi. Možda će nam tkogod prigovoriti, da je predug, ali nitko, mislimo, ne će moći reći, da je beskoristan.

Budući da zavjeti upravo uvode i postavljaju dušu u REDOVNIČKI STALEŽ, važno je prije nego se polože, točno upoznati narav, obveze i prednosti tog novog načina života.

Nitko, uostalom, ne može sam po sebi izabrati taj put duhovnog uspinjanja, ako ga ne pozove Bog i službena crkvena vlast. Taj poziv sačinjava ZVANJE. Posjednici te posebne milosti treba da budu toga svijesni i da na tu milost vjerno odgovore.

Prije nego se kandidat konačno obaveže, još je i to razborito, da iskreno i odvažno izvrši pokušaj. To je NOVAŠTVO, koje je u isto vrijeme i proučavanje, i kušnja, i proba.

Novaštvo završava ZAVJETOVANJEM, najprije privremenim, a zatim, nakon nekoliko godina, vječnim. To je posvećenje duše i života na službu Božju; dvostrani ugovor, sklopljen izmedju redovnika i njegove kongregacije: čin ogromnog značenja u vremenitom i vječnom redu.

Zavjetovanje poprima javni i obredni izraz polaganjem TRIJU ZAVJETA: siromaštva, čistoće i posluha. Uvodno je pitanje: koja je uloga zavjeta u pitanju slave Božje, vlastitog posvećenja i plodnosti rada za spas duša?

REDOVNIČKI STALEŽ
ZVANJE
NOVAŠTVO
ZAVJETOVANJE
TRI ZAVJETA

Prvo poglavlje

REDOVNIČKI STALEŽ

Narav redovničkog staleža

Redovnički stalež ubrajamo medju najjasnija očitovanja milosnog božanskog života; on je jedan od najsigurnijih puteva u nasljedovanju Isusa Krista i jedan od najizvornijih i najbogatijih oblika kršćanske duhovnosti.

Redovnički je stalež stalan način življenja, u kome se vjernici - udruženi pod nekim pravilom, potvrdjenim od Crkve - ne zadovoljavaju samo izvršavanjem zapovijedi, nego nastoje vršenjem evandjeoskih savjeta siromaštva, čistoće i posluha postići povrh toga ideal (k.487), koji je zacrtao Spasitelj riječima: "Budite savršeni, kao što je savršen Otac vaš nebeski!" (Mt 5,48).

Božansko porijeklo

Najveća Mudrost odvijeka je zamislila, a Učitelj preporučio svojim učenicima redovnički stalež kao izabrani plod otkupljenja, kao snažnu i besmrtnu mladicu, koja je nikla na samom podnožju križa i bila zalivena i oplodjena Krvlju Isusovom.

Redovnički stalež nije nipošto ljudsko iznašašće. Nema sumnje, da je to božanska ustanova, ako se u njem promatra ne mnoštvo i raznolikost sporednih oblika, nego njegova nepromjenjiva suština. Sveci, koji su po nadahnuću Duha Svetoga osnovali kroz vijekove vrlo mnogo redova i kongregacija, samo su ostvarili temeljnu Spasiteljevu zamisao odredjujući je tek u pojedinostima i prilagodjujući je prilikama. Poduzimali su gradnju objekta, kojemu je graditelj Krist. Bog je doista prvi osnivač redovničkih zajednica, "pa se ne smije nikada misliti, da su ljudi po svom pronalasku počeli način života tako savršen, kao što je redovnički" (sv.Franjo Saleški).

Evandjeoski savjeti

Evandjelje nam ne daje o redovničkom životu tek nekoliko nejasnih poteza, već nam točno odredjenim potezima otkriva njegove bitne i karakteristične crte, t.j. siromaštvo, čistoću i posluh.

Neki mladić upita Isusa:

- Učitelju, što dobra moram činiti, da postignem život vječni?
- Ako hoćeš ući u život, drži zapovijedi!
- Sve sam to držao; što mi još nedostaje?
- Ako hoćeš biti savršen, idi, prodaj, što imaš i daj utržak siromasima i imat ćeš blago na nebu! (Mt 19,16 i 21).

Toliko o siromaštvu.

A evo što kaže o čistoći: "Imade ljudi, koji se odriču ženidbe poradi kraljevstva nebeskoga. Tko može shvatiti, neka shvati!" (Mt 19,12). Jer nije svima dano da okuse i ostvare ideal nevinosti; to je povlastica izabranih. Ta Učiteljeva pouka odjeknula je kod sv.Pavla objavom uzvišenog dostojanstva djevičanstva ovako: "A za djevice nemam zapovijedi Gospodnje, nego dajem savjet, kao koji sam milost dobio od Gospodina, da budem vjeran" (1 Kor 7,25).

Što se tiče posluha, nije li on izražen u: veni, sequere me; dodji, slijedi me? (Mt 19,21). Slijediti Isusa znači nasljedovati Ga, i to osobito u Njegovu savršenom i sveobuhvatnom posluhu. Čitav Isusov život bio je neprestana zanosna pokornost svome Ocu, neprestano prihvaćanje i predanje volji Božjoj. Posluh je bila hrana Njegove duše i srž sve Njegove pobožnosti (1).

Ponovimo: život u siromaštvu, čistoći i posluhu bolji je, ali neobvezatan, i naš ga je Gospodin ponudio samo velikodušnima i žednima svetosti.

"Svatko zna, da redovništvo vuče svoj korijen i smisao opstanka iz onih divnih evandjeoskih savjeta, koje je božanski Otkupitelj uputio onima, koji će kroz vijekove željeti postići kršćansku savršenost: jakim i plemenitim dušama, koje će molitvom, kontemplacijom, svetom strogosti i izvršavanjem pravila nastojati popeti se do najvišeg vrhunca duhovnog života" (Lav XIII).

Čudnovata pojava

Kršćanstvo će uvijek biti smatrano živim paradoksom. Za jedne je ludost, za druge sablazan, dok je za nas vjernike duboka istina i božanska stvarnost. Redovnički stalež, koji produljuje i usavršava kršćanski život, takodjer poprima paradoksalni oblik: u njem se život žrtvuje, da bi se spasio; sve se gubi, da bi se sve našlo. Osiromašenje će ovdje više negoli u ma kojem drugom životu postati obogaćenje, poniženje - uzvišenje, djevičanstvo - materinstvo, ropstvo - sloboda, mučeništvo - blaženstvo, a smrt će donijeti život.

"Jer umrijeste, i vaš je život sakriven s Kristom u Bogu" (Kol 3,3(. "S Kristom sam razapet na križu. A ja živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist" (Gal 2,19-2o).

Iako na prvi pogled pretjerani, ti su kontrasti zaista sjajni i plodonosni. Oni redovničkoj svetosti daju izgled medaljona, na kojem je s jedne strane vanredno iskovan lik Kristov, a na drugoj strani urezan natpis: SIROMAŠTVO, ČISTOĆA, POSLUH.

---

1) In hac narratione (Mt 19,16-3o) clare exprimi consilia quae dicuntur evangelica ex obvio verborum sensu manifestum est; consulitur enim, si quis vult esse perfectus, paupertas voluntaria, ex qua per se celibatus sequitur, qui insuper iam supra ut peculiare Dei donum commendatur (eod cap.5,12); in verbis autem sequere me, perfecta exprimitur obedientia, quae Christo, vel propter Christum iis praestatur qui Christi vicem gerunt eiusque auctoritate praesunt. Porro statum designari permanentem, stabilem, neminem potest latere (Knabenbauer in Matth.,19,16-3o).

To je lice i naličje redovničkog života: žrtva paljenica prikazana Bogu, - što za dušu, koja je prikazuje, postaje divan izvor života.

I. - Redovnički stalež kao žrtva

Što ljudi traže u samostanu? Zar nutarnji mir, ili tajnu bujnijeg apostolskog rada i viši stupanj duhovnosti, što će im dati sigurnije jamstvo za njihov spas? Nema sumnje, da su to izvrsni motivi, ali su nekako natrunjeni duhovnom sebičnošću pa u duši zatvaraju šire vidike i sputavaju njezin nesebični polet. Radi neznanja ili pogrešne perspektive stavlja se na prvo mjesto ono, što mora biti na drugom. Težnja za svojim vlastitim dobrom pretekla je čežnju za slavom Božjom, te izgleda, da su poneki postali redovnici u prvom redu radi sebe, a tek onda poradi Boga. Za takav mentalitet djelomično su krivi razni suvremeni pisci, kojima je odviše stalo do toga, da istaknu osobne koristi redovničkog života

Teocentričko obilježje Izgleda, da su stari autori - bilo asketski, bilo bogoslovski - bolje nego mi shvaćali duboko i, da se poslužim modernom riječi, "teocentričko" značenje redovničkog života. Na prvi mah i nekako instinktivno davali su Bogu prvo mjesto. Ako netko ostavi svijet, sigurno to čini više radi slave Božje, nego poradi svoje ugodnosti i vlastitih interesa, pa i najsvetijih.

Služba Božja Sv.Benedikt u predgovoru svog pravila naziva samostan "školom službe Božje", a monaha vojnikom, koji je stupio pod zastavu Krista Kralja. "Služiti!" - riječ, koja mnogo kaže. Redovnik je "sluga" po svom zvanju. Kao Božji sluga ušao je u samostan - kakono i Isus dolazeći na zemlju - ne da mu služe, nego da služi (Mt 2o,28). Temeljna obveza i bitna svrha redovničkog staleža jest: služiti Bogu, klanjati Mu se, blagoslivljati Ga, zahvaljivati Mu, moliti Mu se i ljubiti Ga. Stoga izraz "stupiti u službu Božju" - tako opravdana značenja i tako bremenit mnogim praktičnim primjenama - može ipak biti izvrgnut pogibli, da ostane - bar za ljude iz svijeta - samo puka i prazna formula.

Onome, koji ulazi u redovnički stalež, kaže Bog: "Ne smiješ zaboraviti, da služiš isključivo Meni: da štogod radiš za Mene, radiš - svim srcem i što bolje možeš" (sestra Marija od sv.Anselma).

Dom Chautard je jednom - braneći trapistička prava pred Clemenceauom - podsjetio na to ovim riječima: "Znajte, gospodine predsjedniče, da se mi u prvom redu klanjamo Bogu, a onda - krčimo, radimo ili proizvodimo sir. Naše opatije nisu, kako se prečesto zamišlja, farme ili pivovare. Opatija je kuća Božja."

Uostalom, i sama romanska riječ "religiosus" (t.j. "onaj, koji vrši bogoštovne čine"), jasno to pokazuje. "Oni se nazivaju "religiosi" (redovnici), koji se posebno posvećuju božanskoj službi" (sv.Toma).

Ta riječ nije nipošto ishitren naziv ili obična reklama, nego je u isto vrijeme ime i program, koji lijepo izražava narav i zadaću onoga, koji ga nosi. "Taj se stalež naziva ,religioznim' (redovničkim) radi zadnjeg i glavnog cilja, prema kome teži, a to je sam Bog. Kult i služenje Bogu prva je svrha redovničkog staleža. Oni, koji ga prigrle, posvećuju se napose i posvema Bogu. Upravo zbog toga dobivaju ime ,religiozni ljudi' u odličnijem značenju te riječi" (Suarez).

Ako je svaki kršćanin u biti već po krštenju religiozno biće, postat će to u dvostrukom značenju onda, kad postane redovnik. Kao živa personifikacija religioznosti - koja je medju moralnim krepostima na prvom mjestu - redovnik postoji samo za Boga i živi samo za Božji kult. U tom leži smisao njegova postojanja i sam temelj njegova zvanja.

Duhovna žrtva paljenica

U katolicizmu ima jedan čin bogoštovlja, koji sadrži i obuhvaća svu religioznost, čin, koji savršeno slavi Presv.Trojstvo i otkupljuje čovječanstvo, a to je žrtva Isusa Krista. Crkva se rodila na križu, a održava sebi život od oltara.

Zar je dakle čudo, ako se žrtva nalazi u samom središtu redovničkog staleža? Što je redovnik? Žrtva. A redovnički život? Mistična misa. Najveća služba, koju čovjek može iskazati Bogu, najsjajnija slava, koju Mu čovjek može pribaviti jest, da se po primjeru Isusovu Njemu žrtvuje.

"Čovjek, posvećen i zavjetovan Imenu Božjemu, ukoliko umire svijetu, da živi Bogu, žrtva je" (sv.Augustin) - "prava žrtva paljenica" (1). "Vaše je zavjetovanje žrtva, a zavjeti, koje polažete, jesu kao duhovni mač, koji vas žrtvuje Spasitelju duša" (Bossuet).

Bourdaloue, aludirajući na nauku svetih Otaca, dodaje: "Eto kakvo je bilo mišljenje tih svetih naučitelja. Te su misli plemenite i uzvišene, ali ipak smatram, da ne treba da se ovdje na njima zadržavam, jer mi se čini, da nam kraljevski prorok, još neposrednije Bogom nadahnut, daje naravniji i istinitiji pojam o polaganju zavjeta, kad nam taj čin prikazuje kao žrtvu. Prinesite Gospodinu Bogu vašemu (to su Prorokove riječi, Ps 116,14), prinesite mu žrtvu hvale i izvršite svoje zavjete Svevišnjemu!" Žrtva zavjeta je iza svete mise i mučeništva od svih žrtava najsavršenija i najugodnija Bogu te je najplodnija u vremenu i vječnosti.

U redovničkom staležu zaista nalazimo sve sastavne dijelove žrtve: p r i k a z a n j e, p o s v e ć e n j e, ž r t v o v a n j e i u n i š t e n j e žrtvenoga dara.

Prikazanje je početak žrtve. U svetoj misi svećenik počinje prikazanjem kruha na plitici i vina u kaležu. Pripazite na poštovanje, duboko čašćenje, koje Crkva unaprijed iskazuje onome, što će za koji trenutak postati Tijelo i Krv Kristova: po-

1) Religiosi dicuntur illi qui se totaliter mancipant divino servitio, quasi holocaustum Deo offerentes (sv.Toma).

stavlja to na oltar, blagoslivlje i kadi tamjanom.

Sveopće i neopozivo prikazivanje

Mi se redovnici ponajprije tako prikazujemo. U zanosu klanjanja i ljubavi prikazali smo se i dali Bogu čitavi i zauvijek, - u času našeg zavjetovanja. Po benediktinskom obredniku novak tri puta pjeva 116. redak 118. psalma: "Primi me, Gospodine, po riječi svojoj, da živim, i nemoj me osramotiti u nadanju mojem!" Darovati samoga sebe! Eto što Gospodin očekuje, zahtijeva od onoga, koji kani formalno stupiti u Njegovu službu. "Kad me netko pita, u čemu se sastoji temelj poziva na savršeniji život, koji može poprimiti različite oblike stroga života, revnosti, djelovanja ili pokore, - dolazim uvijek na isti zaključak, da je temelj svega redovničkoga života d a v a n j e. Molièrov je škrtac pozajmljivao pozdrav, a ima i redovnica, koje se samo pozajmljuju. Takve redovnice, drage sestre, nisu redovnice, a zajednica je na mukama, što ih ima. Dosta je jedna takva redovnica, da okuži čitavu kuću" (P.D'Alzon).

Redovnički je stalež žrtva paljenica, koja se najprije sastoji u posvemašnjem darivanju samoga sebe Bogu. "Djevičanstvo je žrtva paljenica Kristu, a ja nadodajem ovu dosta nepoznatu stvar: upravo se samo djevičanstvo prikazuje" (sv.Jeronim).

Tako se već u početku redovničkoga života susrećemo s jednim velikodušnim činom plemenitog odricanja - a taj je čin i uvod i temelj toga života - naime s posvemašnjim i neopozivim p r i n o s o m svoje osobe, svoga bića, svojih sposobnosti i svoje djelatnosti. Budući da sam sve primio od Stvoritelja, sve Mu vraćam. Neopozivo sam ustupio Bogu potpuno vlasništvo nad svim onim, što jesam i što imam. Nisam više svoj, nego Njegov. Totus tuus sum! Odrekao sam se vlasništva nad samim sobom, da postanem neotudjivo vlasništvo Božje u punom dosegu tog izraza.

Njemu neka bude moje tijelo i duša, da od njih načini ž r t v u z a d o v o l j š t i n e.

Njemu neka budu moje duševne i osjetne moći: razum, da vjeruje, da se klanja, da moli i da hvali; srce, da ljubi; volja, da služi; osjetila i svi dijelovi tijela, da u čistoći i preko mrtvenja postanu "oružje pravde i sredstvo posvećenja" (1).

Tada se ostvaruje ova molitva sv.Ignacija, koja bi mogla ući u obred oblačenja ili zavjetovanja: "Primi, Gospodine, svu moju slobodu. Primi pamćenje i razum i svu moju volju! Ti si mi darovao sve, što imam i posjedujem. A ja ti opet sve to vraćam i predajem potpuno Tvojoj svetoj volji, da svime upravljaš. Daj mi samo da Tebe ljubim, i daj mi svoju milost, i dosta imam i ne tražim više ništa" (Duhovne vježbe sv.Ignacija).

Zavjetovanje je takodjer prinos svake djelatnosti nutarnje i vanjske, tjelesne, duševne, ćudoredne i društvene; jer odani

---

1) Membra vestra arma iustitiae... ita nunc exhibete membra vestra iustitiae ad sanctificationem (Rimlj 6,13 i 19).

sluga radi samo za svoga Gospodara. Bog je ne samo vlasnik stabla, već i plodova. Misli, želje, htijenje, čuvstva, molitve, napori, patnje, poslovi svake vrste pa i odmor - sve su to bogoštovni čini; jer se u bogoštovlje ubraja sve, što god se čini Bogu na čast i službu (1).

Sve je dano i žrtvovano i to u takvoj mjeri, da bi se najmanje pridržavanje okrenulo u svetogrdnu kradju. "Napokon, ozbiljno promislite, da je djelo, koje ćete sad učiniti, žrtva, i da bi bilo ogavno svetogrdje, kad biste sačuvali za sebe nešto od onoga, što ovim svečanim prikazivanjem prelazi u posjed Svevišnjega" (Bossuet).

Redovnik sam uvijek, kao što sam uvijek i čovjek, uvijek i posvuda djelujem u ulozi redovnika, kao što djelujem u ulozi čovjeka. Takav se život ne može ni s čim usporediti, upravljen je prema Presv.Trojstvu sve do najneznatnijih pojedinosti i pun je slave Božje. Savršen redovnik može reći u svaki čas, kao što je Isus rekao: "Ja poštujem Oca svojega"(Iv 8,49). U času svoje smrti moći će obuhvatiti čitav svoj život riječima: Oče, "ja Tebe proslavih na zemlji" (Iv 17,4).

Sve smo ostavili, svega smo se odrekli za Boga. Ecce nos reliquimus omnia (Mt 19,27). Da prikazanje bude savršeno, mora biti još i neopozivo. Kad stupamo u službu Božju, ne činimo to samo na jedan dan, već zauvijek, i bez pritajenih misli, da bi se taj čin ikad mogao opozvati. D a l i s m o s e b e u n e p o v r a t. Tako redovnički stalež ima u sebi nešto od vječne nepromjenljivosti svećeništva, - samo, dakako, bez sakramentalnog karaktera. Tko ulazi u samostan, vezuje se s Bogom vječnim zavjetima. Ego vinctus in Domino (Ef 4,1). Mislim, da se nikad ne će dosta naglasiti to potpuno darivanje i posvemašnje pripadanje Bogu, - što je kao introit i ofertorij redovničkog života. "Priznavanje onoga, što je Bog prema nama, i darivanje samih sebe, što Mu ga dugujemo, jest čin religiozne pravednosti. To je priznavanje i darivanje ‚pravedno' u općenitom značenju riječi, ono je ‚religiozno'(2) (kard.Mercier). "Ako je moguće, da se čovjek dade Bogu tako, da postane Njegovo vlasništvo; ako Mu posveti sve, što ima, sve što jest i sve, za što je sposoban; ako bi sveo sav svoj život na jedinoga Boga, na Njegovo štovanje, na Njegovu slavu i na Božja djela, i ako bi - s druge strane - odbacio jednom zauvijek kao svjetsku i sebi tudju stvar sve ono, što bi mu rastresivalo duh, što bi mu raspolavljalo dušu i umanjivalo Bogu prikazani dar: takav bi stalež očito bio ‚religiozni' stalež. A takav doista i jest stalež, koji se tim imenom zove; i upravo zato, što je takav, daje mu se općenito to časno ime. Taj je stalež prije svega i u svom temelju stalež posvećenja i darivanja samoga sebe" (mgr. Gay). Budući da smo se zavjetovali Bogu, nismo više svoji. Non estis vestri (1 Kor 6,19).

---

1) Actus omnium virtutum, secundum quod referuntur ad Deo servitium et honorem, efficiuntur actus religionis (sv.Toma).
2) Ta misao polazi od shvaćanja, da latinska riječ "religio" etimološki znači "obvezu" prema Bogu.

Koji su redovnici postavili taj temeljni čin potpuno? U zanosu dvadesetih godina dali su sebe Bogu... bez pridržaja i zauvijek, - tako su bar rekli, a bili su iskreni. Da li je to istina? Bila je istina za onu redovnicu, koja je na dan svog zavjetovanja napisala svojom krvlju: "Sestra Margareta-Marija mrtva je svijetu. Sve od Boga, ništa od mene; sve Bogu, ništa meni; sve za Boga, ništa za mene!" (Ganthey).

Mistična posveta

Sve je prineseno i sve je posvećeno. To darivanje samoga sebe sadrži nešto sveto i božansko, što se ne nalazi ni u jednom drugom prikazanju, - bar ne u jednakom stupnju. Kršćanin može, čim se probudi, kod jutarnje molitve i kod ostalih molitava dizati dušu k Stvoritelju i prikazivati Mu svoje srce, svoj rad, patnje i sav život. Ipak njegovo prikazanje, iako nadnaravno, nipošto nema isti domašaj kao redovničko zavjetovanje. Prikazanje je redovnikovo popraćeno zavjetom, koji se ne može oskvrnuti bez svetogrdja. Toga ne bi bilo, kad dar ne bi bio posvećen.

"Redovničko je zavjetovanje sveta obveza, jer je to obveza iz zavjeta. Ali zavjet je u svojoj suštini nešto nadnaravno, dapače božanskog prava. Stoga zaključujem, da naša obveza na redovnički život nadilazi sve druge obveze i da se prema tome ne može prekršiti, a da se ne počini zločin posebne vrste, koji nadilazi sve zločine. Zaključujem, da se u obdržavanju svojih zavjeta ne možemo više iznevjeriti Isusu Kristu, a da ujedno ne počinimo i svetogrdje. Zašto? Zato, što smo po zavjetu posebno posvećeni Isusu Kristu. Taj je zaključak strašan, te mi se čini, da je umjesno, da rečem svima onima, koji imaju čast nositi na sebi taj karakter posvete, što je sv. Augustin rekao svojim redovnicima: ‚Vjerna dušo, sjeti se, da ne pripadaš više samoj sebi, pa kad te pozivam, da ispuniš obećanje, koje si dala svome Bogu, ne činim to toliko stoga, da te potaknem na veliku svetost, koliko radi toga, da te očuvam od vrlo gadne nepravde'" (Bourdaloue).

"Tako je eto s redovnikom! Ma kakav bio inače oblik njegova redovničkog života, i duh pravila, i posebni cilj njegove redovničke ustanove, ono, što nadilazi sve u njemu, što daje temelj i život svemu, jest to, da je on redovnik, t.j. posvećen Bogu jednim obrednim činom" (mgr Gay). Ne govori li Rimski pontifikal "o blagoslovu i posveti djevica"?

Svećenik najprije prikaže kruh i vino, onda to posveti: "Ovo je Tijelo moje..., ovo je čaša Krvi moje" - čudnovata izreka, koja sili Krista, da sidje na oltar kao žrtva.

"Zavjetujem se na siromaštvo, čistoću i posluh", nije li i ta formula čin posvećenja? - izreka stvarateljska, koja čini od redovnika duhovnu žrtvu i svetu hostiju, kad ga pretvara od obična kršćanina u redovnika.

Dajući sebe, redovnik samoga sebe posvećuje za božansku službu: a to posvećenje Bog sa svoje strane odobrava i utvrdjuje zauvijek. Zavjetovanje je u isti mah Božje i ljudsko djelo, kako se s pravom primijetilo.

Uzimajući, da tako kažem, u ruke dušu, koja Mu se prikazuje, Bog je blagoslivlje: "accepit in manus suas et benedixit",

i taj je blagoslov više nego obična riječ; to je čin, djelo posvete. Neka se razmišlja o lijepim molitvama Pontifikala o blagoslovu i posveti djevica! "Dok vam obični svećenik može dati redovničko odijelo, ne čudite se, što zavjetovanje ili barem stavljanje koprene, koja je vanjski znak zavjetovanja ostaje biskupski čin, t.j. redovito pridržan biskupu. Jedino biskup ima puninu svećeničkog reda: zato on jedini može tvoriti potpuna djela. Svećenik samo priprema: krsti i blagoslivlje; biskup svršava: potvrdjuje, redi i posvećuje. Vi ste, dakle, posvećene osobe, sve je posvećeno u vama: oči, usta, uši, ruke, noge, koljena, čitavo tijelo; vaš duh, srce, volja, moći, život, snage i vaše vrijeme" (mgr Gay).

Kao što su hram, oltar, kalež samom snagom posvećenja isključivo pridržani za božanski kult, tako redovnik, koji se posvetio Bogu, postoji samo za Njega, da Mu se klanja, da Ga blagoslivlje, da Mu se moli, da Ga ljubi i da Mu služi. Nema sumnje, da i dalje živi kao čovjek sudeći s više strana: redovnik i dalje spava, jede, radi rukama, poučava, brine se za bolesnike, ali pod tom vanjštinom krije se - kao Krist pod sakramentalnim prilikama - duboki božanski život. Redovnik živi u svemu, posvuda, zauvijek za Oca. "U nebu je hvaljenje Boga neprestano zanimanje: jednako je i u redovništvu, jer sve, što se ondje radi, odnosi se na hvaljenje Boga. Sv.Augustin kaže: ,Vi hvalite Boga, kad radite; hvalite Ga, kad jedete i pijete; hvalite Ga za vrijeme odmora i u snu.' Redovnička dušo! Ti pak hvališ Boga, kad obavljaš samostanske poslove, kad ispunjavaš svoje dužnosti u sakristiji, na putovanju, na vratima; hvališ Ga, kad sjediš za stolom; hvališ Ga dapače, kad se odmaraš i spavaš; jednom riječi, sve je tvoje djelovanje hvalospjev Bogu" (sv.Alfons).

"Pripadam svome Bogu, Njega sam izabrao: dakle treba da od sada živim, kao da sam Njegov; treba da sve moje djelovanje poprima i nosi ovaj biljeg posvećenja" (Bourdaloue). "Ukratko, govorite, ponavljajte bez prestanka: ,Milošću moga Nebeskoga Oca, Njemu na slavu, Njemu na radost i u zajednici s mojim božanskim zaručnikom Isusom, posvećena sam Bogu, pripadam Mu nepodijeljeno u svemu i zauvijek. Kažite to s punom vjerom, imajte dobro na pameti, da je u tome zadnja riječ vašega staleža, srce vašega Pravila, duša vaših Ustanova, smisao svih vaših propisa, opravdanje svih vaših običaja, objašnjenje svega nutarnjeg i vanjskog utjecaja Božjeg na vas, suština svih vaših dužnosti, hrana svih vaših kreposti, početak svega vašega napretka, živi izvor vaše svetosti" (mgr Gay).

Odvajanje od grijeha i svijeta

Takvo potpuno prisvajanje posvećene duše sa strane Božje uključuje nužno pojam odvajanja. "Budući da je Isus strogo posvećen, On je strogo odijeljen" (mgr Gay). Tako i kršćanin, koji ulazi u samostan, postaje posebno vlasništvo, privatna svojina, zatvoren perivoj - hortus conclusus - u koji ima pravo zaći jedino Bog. Zavjetovanje je napravilo prelom te iskopalo ponor izmedju duše i svega onoga, što nije Bog ili ne teži prema Bogu. Odabran izmedju tisuća, izvučen iz niske i grešne mase, redovnik treba da živi zasebno, u samoći, ako ne tjelesnoj, a ono barem duhovnoj, da bude sam sa Samim. Rastavio se od svega stvo-

renoga, da se sjedini sa Stvoriteljem.

Prvo je odvajanje prekid s grijehom, što se nameće potpuno i nesmiljeno. Redovnik je po zvanju službeni kandidat svetosti. No, ništa se savršenom jedinstvu s Bogom ne protivi koliko grijeh, ako ga i sasvim ne razara.

Zar bi se posvećena duša kao živa hvala Presv.Trojstva usudila preljubnički osramotiti svoga Oca, svoga Prijatelja, svoga nebeskoga Zaručnika i gadno nagrditi sva Njegova neizmjerna savršenstva? Ako je istina, da je redovnik žrtva paljenica, ne zna li on, da Bog prima samo čiste, neokaljane žrtve, hostiam puram, immaculatam? (Kanon svete mise.)

Takva djevičanska savjest traži kao zaštitnu ogradu bijeg iz svijeta, "koji je sav zagrezao u zlo" (1 Iv 5,19). Odijelo, klauzura, rešetke ujedno su i stvarnost i simbol tog odvajanja. Tko je odvojen tijelom, treba da bude još više odvojen dušom.

Redovnik mora da živi daleko od svijeta, od njegova luda veselja, taštine, bogatstva, ispraznosti, poslova; nemajući udjela osobito u njegovu mentalitetu, ljubavi i vladanju. Ništa se toliko ne protivi redovničkom duhu kao svjetski duh, duh toga svijeta, koji je Isus Krist prokleo zbog njegovih sablazni. Odatle je nastao onaj tako opravdani izraz "ostaviti svijet", da se označi ulaz u samostan. "Bog me je pozvao u redovnički stalež, da živim odvojeno od svijeta, otkinut od svijeta, raspet i potpuno mrtav svijetu" (Bourdaloue).

Odvažni bijeg ne bi nipošto trebalo pripisivati nekom sebičnom čuvstvu ili nekoj krizi mržnje na svijet. Tko napušta svijet, sigurno ne čini toga zbog beščutnosti, ili odvratnosti prema društvu, ili iz straha pred poteškoćama i borbom za egzistenciju. Ono, što je takvoga dovelo u samoću, jest najprije skrb, da sebe učini otpornim protiv štetna upliva sredine, a zatim želja, da naraste, da se uspne do vrhunca, do postignuća Boga.

Takav će se uostalom vratiti u svijet, koji je napustio i koji ne može zaboraviti, jer ne smije ostati ravnodušan prema sudbini tih miliona svoje braće u Kristu. Redovnik nije parazit, nego apostol. Vratit će se u svijet, da pomaže svim tjelesnim patnjama i svoj moralnoj bijedi; vratit će se u nj molitvom, žrtvom, riječju, požrtvovnošću; vratit će se u nj kao baklja, koja se užiže u noći, da je rasvijetli; kao sol, koja prodire u meso, da zapriječi kvarenje. Posvuda nalazimo redovnike i redovnice svake vrste odijela, ili bez posebna odijela, koji su se posvetili svim oblicima apostolata, koji stvaraju i vode nebrojeno mnoštvo djela milosrdne ljubavi; a ipak, premda su pomiješani sa svijetom, oni su od njega odijeljeni. Premda žive u svijetu, nisu od svijeta.

Žrtvovanje

Nakon prikazivanja i posvećenja preostaje duši još i to, da se žrtvuje. Nije li ta točka najznačajnija i najsvijetlija strana, kao neko središte redovničkog života?

Redovnik je po zvanju žrtveno biće, hostija. Ne radi se o krvavom žrtvovanju. Ovdje žrtvenu krv žila zamijenjuje krv duše; za duhovnu žrtvu dosta je mistična smrt. "Samo naprijed ži-

vo, moja predraga kćeri, eno te konačno u duhu na žrtveniku, da budeš žrtvovana i ubijena, dapače i uništena kao žrtva paljenica pred licem živoga Boga!" - "Što mislite, drage kćeri, zašto vas je Bog stvorio na svijetu, ako ne da budete kao prinos za žrtvu paljenicu, da budete za cijelog života prinosne žrtve Njegovu božanskom Veličanstvu i žrtve, koje se svakog dana uništavaju za Njegovu svetu ljubav" (sv.Franjo Saleški).

Sv.Franjo Saleški davao je svojim kćerima u predvečerje zavjetovanja na razmatranje temu: "Priprema za žrtvu."

Svrha redovničkog staleža je ta, da što je moguće vjernije nasljeduje Krista u Njegovu bivstvu i životu. Kao što se je Isus začeo i razvio iz Marijina tijela i krvi, tako isto treba da se On u svakoj redovničkoj duši rodi i uzraste na račun redovnikovog "ja", žrtvovanjem njegova sebeljublja. Što budemo više umirali samima sebi, Krist će više živjeti u nama. "On treba da raste, a ja da se umanjujem" (Iv 3,3o).

Klarise u Bordeaux Talencu napisale su na vratima samostana: "ŠKOLA UMIRANJA". U nekim redovima obrednik polaganja zavjeta propisuje, da se položi mrtvački pokrov nad redovnicama, koje su prostrte na zemlji: tim se izrazito simbolizira smrt, koja ih u redovničkom životu čeka. U benediktinskom obredniku polaganje zavjeta usko je povezano sa žrtvom svete mise. Novak, svojom rukom postavlja tekst svojih zavjeta na oltar, kao da želi sjediniti svoju žrtvu s Kristovom. - Jednom je na Sve svete sv.Gertruda vidjela redovnike u golemoj četi mučenika.

Predavanje vlasništva. Ali kakvo je to žrtvovanje i u čem se sastoji ta duhovna smrt? Najprije kažemo, da potpuno prikazanje, posvemašnje odricanje i predanje vlasništva nad svojim bićem u Božje ruke sadrži već samo po sebi neku vrst razorenja i uništenja. Ne biti više svoj, ne raditi više ni u čemu po svom nahodjenju, ne živjeti više za sebe, nego jedino za Boga, u svakom času biti u stanju da se kaže: "Ja više ne važim" - zar sve to nije neke vrsti smrt? To je "žrtva, koja od dana polaganja zavjeta do posljednjeg dana života redovnika neizbježivo obvezuje, da bude u vječnom stanju žrtve. Što je to stanje? Malo ih je, koji ga dobro shvaćaju, a još manje onih, koji mu se iskreno žele podvrći i prigrliti sve njegovo savršenstvo. Jer biti žrtva - dakako, Božja žrtva! - i biti to u trajnom staležu, znači: ne biti više svoj, ne raspolagati više sa sobom, ne imati više nikakvih prava na sebe niti ih više tražiti. To znači: biti na raspolaganje jedino Bogu, ovisiti samo o Bogu, raditi samo po odredbama Božjim i po Njegovoj presvetoj volji, koju će nam po bilo kom posredniku i na bilo koji način očitovati. To znači: biti u položaju mrtvaca, dopuštati kao mrtvac, da nas vode i nama upravljaju, da nas premještaju po željama Božjim i željama poglavara, kojima nas je Bog podredio: tako da bismo svaki dan mogli s Apostolom i u Apostolovim osjećajima reći: Gospodine, svaki dan predajemo se na smrt Tebi za ljubav, i svaki čas smatraju nas, i mi sebe smatramo - žrtvama, koje se prikazuju (Rimlj 8,36). Divne li misli za redovničku dušu! ‚Ja sam žrtva svomu Bogu'... Kao žrtva Bogu i Njegovoj svetoj ljubavi, redovnička je duša neprestana žrtva svojih dužnosti, svoga savršenstva, svog spasa, svoje vječne sreće, što je čeka, i koju nastoji zaslužiti" (Bourdaloue).

Ne ćemo li - umirući tako - preokrenuti svoju prirodu, ubiti u njoj staroga čovjeka, čovjeka grešnoga, da bi nad njegovom lješinom uskrsnuo novi čovjek, Isus Krist? Bujni procvat čovjeka nebeskoga na ruševinama zemaljskoga, to je program redovničkog življenja. "Svaki dan treba da nastavim mučan posao razaranja samog sebe, koje će se završiti onom velikom, veličanstvenom gradjevinom, o kojoj govori sv.Pavao, a moramo je podići do samog neba" (P.Brisson).

Zavjeti — Žrtvovanje je i ono čupanje - preko vjernog vršenja zavjeta - triju velikih ljudskih požuda. Kako bismo mogli ispunjavati - za čitavoga svog vijeka i katkad uz heroizam finoće - siromaštvo, čistoću i posluh, kad u nama ne bi bilo velikog duha odricanja i žrtve? "Ući u samostan znači uspeti se na žrtvenik; i vezati se u samostanu zauvijek zavjetima znači ostati u staležu mučeništva i žrtve" (mgr Gay). Zavjeti su tri čavla, koji pribijaju na križ. Kako je točna ova misao Nasljeduj Krista: "Život dobra redovnika zaista je križ." (III knj, gl 56). "Čini drugih kreposti... bolji su i zaslužniji, ako proističu iz zavjeta, jer se tako odnose na božanski kult, kao da su neke žrtve Bogu" (sv.Toma).

Izvršivanje pravila — Ne sadrži li i izvršivanje pravila i ustanova, i to strogo, točno i ustrajno - uz njegovanje pasivnih kreposti, koje se zovu: poniznost, strpljivost, mrtvenje, šutnja - neku laganu i bolnu smrtnu borbu? "Sv.Franjo Saleški govorio je, da je redovnikova najstroža pokora to, što se odriče vlastite volje i što pristaje na to, da po izvršivanju pravila bude kao svećenik, koji svakim časom prikazuje žrtvu" (sv.Alfons). "Ako treba velike odvažnosti, da žrtvujemo život, treba još nešto više, da bismo podnosili žrtve čitavog života" (Gerbert). Stoga se redovnički život, koji je satkan od mnogo svakodnevnih odricanja, može izjednačiti s mučeništvom, a može ga katkada i nadvisiti.

Zato se pravi redovnik nikada ne pokazuje iznenadjen, ili još manje skršen pred žrtvom, ma kakva ona bila i odakle god dolazila. Nije li njegovo zvanje da trpi, nije li on žrtva? Što više bude nalazio križeva na svome putu, makar i nezasluženih i satirućih, to će ih čvršće prigrliti sa zahvalnošću i ljubavlju. O, bona crux! Nikada nisam toliko redovnikom, koliko u onaj čas, kada sam, vjerno slijedeći stope propetog Isusa, postao s Njim žrtva slave Božje. "Našla sam redovnički život onakvim, kako sam ga sebi predočivala, nikakva žrtva me nije iznenadila" (sv.Terezija iz Lisieuxa).

Uništenje u ljubavi i smrti — Potpuno žrtvovanje ne da se zamisliti izvan ljubavi. Ljubav je kod žrtvovanja ishodište, središte, cilj, kruna i kao svršetak. Doista, zašto se žrtvujemo, ako ne zato, što ljubimo, što želimo sve više ljubiti, i zato što je ljubav u žrtvi ono, do čega je Bogu najviše stalo?

Nekada je vatra uništavala žrtvu paljenicu. Plamen ljubavi uništit će duhovnu žrtvu, redovnika. Njegovo prikazivanje i žrtvovanje ima svu svoju proslavnu, posvetnu i otkupiteljsku vri

jednost samo utoliko, ukoliko je proisteklo iz ljubavi i njome popraćeno. Da li će žrtvovanje samoga sebe biti ludost ili mudrost, samoubojstvo ili mučeništvo, kukavičluk ili junaštvo - sve ovisi o osjećajima, kojima se nadahnjuje.

Krist "me je ljubio i predao samoga sebe za mene" (Gal 2, 2o). Ako isključimo ljubav, koju je Isus gajio prema svom Ocu i čovječanstvu, Njegova muka postaje zagonetka i sablazan. Pomoću ljubavi sve se može protumačiti i opravdati. Krist se žrtvovao, da otkrije svijetu neizmjernu ljubav prema svome Ocu (1).

U osnovi redovnikove žrtve, koja je samo odgovor na Spasiteljevu žrtvu, nalazi se ljubav. Nema većeg dokaza ljubavi od onoga, da se dade život. Redovnik daje svaki dan taj dokaz. On je žrtva ljubavi na žrtveniku srca: in ara cordis. "Jedni prihvaćaju redovnički stalež iz ljubavi prema Bogu: ti su savršeni" (2). Samo zato smo ostavili svijet, odrekli se svih ljudskih veza i sklonosti, da se zauvijek tijelom i dušom posvetimo savršenoj ljubavi. Redovnički život - promatrali ga u nutarnjem bivstvu ili u vanjskom djelovanju - zaista nije ništa drugo, nego djelo duboke ljubavi, koja se prelijeva. Ako je ljubav u kršćanstvu glavna zapovijed i punina zakona, koliko je više to u redovničkom staležu, gdje je ona glavni sadržaj svih propisa i sama svrha zavjeta!

U Božju službu na osobiti način ulazi srce; ono treba da se dade (3), da se posveti, da se žrtvuje "s ugodnim mirisom" (4), jer je najveća slava Svevišnjemu ižarivanje ljubavi. Tko ima ljudsko srce, ima sve, a tko ga ne posjeduje, nema ništa.

"Konačno sam našla svoje zvanje, moje je zvanje ljubav" (sv. Terezija iz Lisieuxa). Nije li to zvanje sviju redovničkih duša, koje su pozvane na svetost, kojoj je, i bit, i mjerilo, i kruna ljubav?

Pošto se uništila, treba da i Bog takodjer uništi žrtvu, a to se uništenje može izvršiti samo u ljubavi. Kao što čovjek mrvi zrno žita i ubija životinju, da je zatim pojede, da se na hrani kruhom i mesom i da to pretvori u viši život, u svoj vlastiti život; tako isto duša, žrtvovana od Boga u žrtvi zavjetovanja, treba da bude Bogom "uništena", uzeta i sjedinjena s Bogom, i kao pobožanstvenjena. Takvo se uništenje ostvaruje samo po ljubavi i u ljubavi.

Uostalom, redovnički je stalež "savršenstvo ljubavi u savršenstvu žrtve".

Ovo će žrtvovanje ipak biti apsolutno i definitivno savršeno istom u času smrti. "Ništa nije veće u svemiru od Isusa

---

1) Ut cognoscat mundus quia diligo Patrem... sic facio (Iv 14, 31).
2) Grofica de Saint-Martial, koja se obratila s protestantizma i postala redovnicom.
3) In simplicitate cordis mei, laetus obtuli universa (1 Dnev 29,17).
4) Cum odore suavitatis (Prikazanje kaleža).

Krista, ništa nije veće u Isusu Kristu od Njegove žrtve, ništa nije veće u Njegovoj žrtvi od zadnjeg daha" (Bossuet). Isto se tako u životu redovnika ništa ne može smatrati tako velikim kao njegova smrt. Na smrtnoj postelji on dosiže svoj puni rast. Mnogo je puta u molitvi i u svetoj misi obnovio svoje zavjete i svoje žrtvovanje. Obnavlja ih i u svom posljednjem času, dok se prikazuje Bogu potpunim i vječnim prikazivanjem, kad s predanjem i u duhu vjere na slavu Očevu i za spas svijeta prima smrt; i kada, spremniji nego ikada na žrtvu ljubavi, može s Kristom reći: Consumatum est - Svršeno je, moja žrtva je uništena.

Sveta redovnica majka Marija-Terezija, malo prije smrti okrenula se prema sestri, koja ju je dvorila i rekla joj: "Oh, kako sam sretna, što ovdje završavam svoju žrtvu!" (mgr d' Hulst).

II. - Redovnički stalež kao izvor savršenstva

Religija je prva dužnost ljudskog roda prema Stvoritelju, ali i izvor individualnih i kolektivnih dobara za čovjeka. Isto je tako i s redovničkim staležem: on je i proslava Božja i bogatstvo duše. Divne su mu povlastice: mistične zaruke, duhovno kraljevstvo i svećeništvo.

Mistične zaruke   Ime "zaručnica Isusa Krista" predaja i teologija rado daju redovnici. "Nikada nije san duši, ranjenoj ljubavlju, pomogao zamisliti božanstvenije jedinstvo izmedju nje i Isusa Krista od onog jedinstva, koje nastaje iz svetog redovničkog zavjetovanja; jer to jedinstvo nije ništa manje od zaručničkog jedinstva s Isusom" (mgr Gay).

"Druga povlastica duše, koja je zavjetovala Isusu Kristu djevičanstvo, jest, da postaje zaručnicom Isusa Krista. Apostol nipošto ne oklijeva kazati svojim učenicima: ‚Zaručio sam vas jednomu mužu, da vas kao čistu djevicu privedem Kristu' (2 Kor 11,2). Sam Isus želi se zvati njihovim zaručnikom u priči o djevicama: ‚Izidjoše ususret Zaručniku... udjoše s njim na svadbu' (Mt 25,1 i 10). Tako dakle, kad se radi o drugim osobama, Spasitelj se naziva Učiteljem, Pstirom ili Ocem; ali u odnosu prema djevicama uzima ime Zaručnika. To je nadahnulo ovaj lijepi stih sv.Grguru Nazijanskom: ‚Budi ponosna, o čistoćo! Krist je tvoj Zaručnik!' (Migne). ‚Ta zaručnica smo mi. Svi smo mi skupa jedna jedina zaručnica, i svaka je pojedina duša zaručnica' (sv. Bernard). Ipak ‚posvećene djevice imaju posebno pravo na taj naslov' (sv.Antun Padovanski). Sv.Fulgencije jednako naziva Isusa Krista ‚jedinim Zaručnikom svih posvećenih djevica'" (sv.Alfons).

Djevice prvih vijekova jednostavno se pozivaju na bračnu vjernost, da osujete sve zahtjeve prinčeva, dapače i kraljeva. Kao Kristove zaručnice, što su više mogle poželjeti, i nije li to bilo dosta za njihovu sreću i slavu?

Kad su sv.Agnezu silili, da uzme za muža sina rimskoga prefekta, ona odgovori: "Dajete mi zaručnika? Našla sam boljega!" "Koliko se drugih slavnih djevica odreče kraljevskog braka, da

postanu zaručnice Isusa Krista! Blažena Ivana, portugalska kraljevna, odbila je ruku francuskog kralja Luja XI, blažena Agneza Praška odbila je cara Fridrika II; Elizabeta, kći i baštinica ugarskog kralja, nadvojvodu austrijskog Henrika" (sv.Alfons).

Zar ima koji obrednik oblačenja i zavjetovanja, koji ne aludira na to mistično vjenčanje, što ga simbolizira prsten, stavljen na prst buduće redovnice? "Sjedinjujem te s Isusom Kristom, koji neka te čuva bez ljage. Primi dakle prsten vjernosti kao Njegova zaručnica; ako ga vjerno sačuvaš, bit ćeš okrunjena zauvijek" (Pontifikal o blagoslovu i posveti djevica).

Nerazrešiv ugovor

U redovničkom se staležu zaista nalaze sve bitne oznake kršćanske ženidbe, ali u uzvišenijem smislu: to je svet i nerazrešiv ugovor, koji u duši i u tijelu veže jedno s drugim dva bića, kojih se uzajamna ljubav, cvatući u zajedničkom životu, ovjekovječuje u stvaranju jedne obitelji.

Redovnički je stalež božanska ustanova po samom svom postanku, a zavjetovanje je po svojoj naravi izvanredno svet čin. U nekom pogledu veza, koja ujedinjuje dušu s Kristom, manje je razrešiva nego ona, koja veže zemaljske supruge, jer je smrt ni pošto ne prekida, nego je naprotiv ovjekovječuje. Zato redovničko zvanje ima udjela na vječnosti kao i svećeništvo. Zaručnica Kristova ostaje takva dovijeka, kao i svećenik.

Redovnica se bez pridržaja predaje Zaručniku u poletu potpune i djevičanske ljubavi, a Zaručnik se sa svoje strane sav daje njoj. "Moj je dragi moj, i ja sam njegova" (Pnp 2,16).

To uzajamno predavanje ne vodi k tjelesnom združenju, nego k nekom duhovnom stapanju, k nekoj vrsti izjednačenja; "jer je ugovor te svete ženidbe zaista duhovan. Premalo velim, kad kažem ugovor; to je zaista zagrljaj i kao neko uzajamno posjedovanje, jer stalno jedinstvo htijenja ima za posljedicu, da dva duha postanu jedan" (sv.Bernard).

Uska veza ljubavi

Otada započinje izmedju Krista i zaručnice uska veza, prema kojoj kršćansko ognjište predstavlja samo blijedu sliku. To je život u dvoje, u kome je sve zajedničko: posao, veselje, trpljenje, molitva. Kroz čitav dan duša misli na Isusa, promatra Ga, klanja Mu se, blagoslivlje Ga, ljubi Ga, ponavljajući bez prestanka, uvijek u novom obliku, da je On za nju sve, te da ona živi samo za Njega. Kao Veronika Njegova izmučena Srca, ona tješi Isusa za zaborav i pogrde grešnog čovječanstva. Zabavljena radom i vršenjem pravila, a da time nije rastresena, uvijek se vraća svome Predragome, kao pčela cvijetu. Učinila Ga je svojim vjernim pratiocem na putu pa u tjeskobi prema Njemu upravlja oči; za vrijeme napasti Njega zaziva; na Njega se oslanja na pogibeljnim prolazima. Njezin je život stalno drugovanje i srdačno općenje sa Zaručnikom.

Duhovna plodnost

Uostalom, njena ljubav ne će nikako biti neplodna, jer svaka je žena nadom majka. Zaručivši se s Kristom, ona posvaja Njegovu djecu. Duše, sve duše, otkupljene Isusovom Krvlju: eto njezinih duhovnih si-

nova i kćeri! Ona suradjuje za njihov spas s Otkupiteljem preko molitve, žrtve, dobrih djela, požrtvovnosti i sveopće revnosti govoreći s Apostolom: "Dječice moja, koju opet s mukom radjam, dokle Kristovo obličje ne postane u vama" (Gal 4,19). Divno je to materinstvo, koje podsjeća na materinstvo Bl.Dj.Marije. Tko ne zna za one ljupke riječi Male Terezije jednoj novakinji: "Zar se tako žure oni, koji moraju othranjivati djecu i koji su prisiljeni raditi, da ih postave na noge?

Koja čast, koja radost, koja plodnost biti zaručnicom Kristovom! Ali kakva se takodjer čistoća, vjernost, ljubav i odanost traži!

Kad je Celina, sestra sv.Terezije iz Lisieuxa, Martinova četvrta kći javila ocu odluku, da kani ući u Karmel, on joj je odgovorio u zanosu radosti: "Dodji..., moje dijete, da zajedno pokleknemo pred svetohraništem i zahvalimo Gospodinu na izobilju milosti, što ga je dao našoj porodici, i na časti, koju je iskazao meni, kad je u mojoj kući izabrao svoje zaručnice. Jest, dragi mi Bog iskazuje veliku čast, kad za sebe traži moju djecu. Da imam što dragocjenije, s radošću bih Mu i to žrtvovao."

Kraljevsko dostojanstvo — Druga povlastica redovničkog staleža - logički zaključak iz prve - jest njezin kraljevski karakter. Zaručnica je uvijek dionica zaručnikova dostojanstva. Za koliko je žena mistična svadba bila davanje plemićkog naslova! Evo, dakle, posljednja sestra konverza postaje princeza, ispred koje svaka ljudska veličina nestaje ili joj barem ustupa prednost. I zaista, ne prima li ona sjaj, prednost, neovisnost i silno bogatstvo kao kraljica? Ona je živi simbol one najveće kreposti i jedna od službenih predstavnika u kraljevstvu, koje se zove vjera. Iza svećenika ništa nije veće od redovnice. Ako je istina, da služiti Bogu znači kraljevati, kakvo onda dostojanstvo predstavlja život posvećen isključivo i sve do smrti u lužbi Svevišnjega! Eto redovničke veličine i ropstva!

Veličina i ropstvo — Takva je duša kraljica i radi duhovne ljepote, radi stanja svetosti i sjaja njezinih kreposti. To su pravi dragulji besmrtne krune.

Ona je kraljica zbog uzvišenosti svoje žrtve, zračenja djevičanstva, sjaja siromaštva i junaštva posluha.

Kraljica poradi posebna mjesta, koje sauzima u Crkvi, mističnom tijelu Kristovu, u kome je ona izabrani ud: blistavi odsjev Duha Svetoga i Presv.Srca Isusova. Svukla je samu sebe, da obuče Isusa Krista, Kralja kraljeva.

Takva je duša kraljica osobito radi vlasti nad samom sobom.

Ne zatvaraju se u samostan robovi, nego oni vrve po svijetu: robovi grijeha, strasti, ljudskog obzira i hirova mode. Nije li to od svakog ropstva najružnije? Redovnik se definitivno oslobodio njega. Kao pobjednik grijeha i gospodar svojih strasti pobjegao je iz svijeta, koji Bossuet s Tertulijanom smatra tamnicom: "Nema mračnijeg zatvora", kaže on, "od svijeta, u kome tolike zablude potamnjuju istinito svijetlo; niti zatvora s

više zločinaca, jer ih ima skoro toliko, koliko i ljudi; niti veriga jačih od okova svjetskih, jer su same duše vezane lancima; niti ima samica s više zarazna zadaha, što se isparava od tolikih grijeha i životinjske pohote." "Svjetovanjaci jure u ropstvo preko svoje slobode; vi naprotiv dolazite do slobode preko svoje ovisnosti" (Bossuet).

Sloboda

"Vaš će vam stalež donijeti divnu slobodu. Istina će vas osloboditi (Iv 8,32), kaže Isus, a isti na je upravo Isus. Da ste samo Njegove službenice, bile biste već time oslobodjenice; što ste istom kao Njegove zaručnice? Nitko na zemlji nije tako slobodan kao vi!" (mgr Gay). Samostan nije zatvor nego tvrdjava. Najveća se vlast sastoji u pobjedi nad samim sobom i u posvemašnjem gospodarenju nad svojom dušom. "Oh, koje li sreće, kad netko može uskliknuti kao sv.Franjo: „Deus meus, et omnia mea! - Bog moj i sve moje!' i kad se tako oslobodi ropstva svijetu, zavodjenja ljudi i privrženosti k zemlji! Tu slobodu uživaju djeca Božja; a takva su djeca dobri redovnici" (sv.Alfons).

Veliko bogatstvo

Redovnički stalež, napokon, posjeduje i kraljevsko bogatstvo. Isus obećaje onome, koji Ga slijedi na putu evandjeoskih savjeta, stostruko već ovdje na zemlji, a kao dodatak, ili bolje rečeno kao nagradu, život vječni. To "stostruko" jest početna milost posvemašnjeg očišćenja. Po zavjetovanju, drugom krštenju, redovnik obnavlja moralno djevičanstvo i djetinju nevinost. Postaje "novi čovjek, koji je stvoren po Bogu u pravdi i istinitoj svetosti" (Ef 4.24). To stostruko su one dragocjene i nebrojene milosti za štićivanja, prosvjetljenja, jakosti, čistoće gorljivosti, ljubavi i ustrajnosti; osim toga milosti dobre sredine, od koje redovnik prima mnoga ohrabrenja i dobrih primjera u apostolatu. Samostan je sveta zemlja, u kojoj teče mlijeko i med, u kojoj vlada radost i mir, "u kojoj je život čišći, posrtaji rjedji, povratak k Bogu brži, hodanje sigurnije, primanje milosti češće, mir dublji, smrt utješljivija; gdje se skraćuje vlastito čistilište, gdje se postizava veća slava na nebu" (Pridijeva se sv. Bernardu). Ukratko: redovničko je zvanje Božji poziv na uzvišenu svetost i jedan od najsigurnijih znakova preodredjenja.

Odatle bez sumnje potječe i ono i n s t i n k t i v n o p o š t o v a n j e samih nevjernika prema jednoj redovnici. Nejasno osjećaju, da je u njoj posebno, više biće, ispred kojega je pravo, da se poklone i ponize. Luj Veuillot napisao je svojoj kćeri redovnici: "Vjeruj mi, da mi je blagotvorno i ugodno misliti o tom, da sam otac jedne redovnice. To me u isto vrijeme ponizuje i uzdiže. Kako je sad odlična dama nekadašnja mala u Lulu! Kakvog li sjaja! Kakve li veličine! Bit će u posebnoj pratnji Janjeta..., a istodobno ona je moja kći, i ja sam nešto doprinio njezinom sjajnom i besmrtnom nakitu."

Svećeništvo

Redovnički stalež nije samo imitacija svećeništva, nego je dapače neko učestvovanje u njemu. Svaki kršćanin pripada svećeništvu već po krštenju i ubrajanju medju udove Isusa Krista, Velikog Svećenika. Koliko više pripada svećeništvu redovnik, koji se na dan zavjetovanja, za-

jedno s Kristom osobno prikazuje kao dragovoljna i trajna žrtva ljubavi na slavu Božju i za spas čovječanstva (1 Pet 2,9). Redovnički je život u svom najdubljem značenju duhovna žrtva paljenica, u kojoj je posvećena duša po primjeru Spasiteljevu ujedno žrtvovatelj i žrtva.

"Redovnik polažući zavjete sam glavom obavlja službu žrtvovatelja i svećenika. Zašto? Zato, što se sam obvezuje, sam se zavjetuje, sam se daje - jednom riječi, on se osobno prikazuje i žrtvuje. Bog čuje tu žrtvu i prima je; ovlašteni je crkveni službenik tu, da je prihvati; vjerni je puk promatra, da posvjedoči i da je ovjerovi. No, žrtvu prikazuje sam redovnik, i nitko ga u tom ne može zamijeniti" (Bourdaloue). I baš zato, što on to čini posve slobodno, njegova žrtva poprima jedinstveni biljeg iskrenosti, plodnosti, svetosti, postojanosti i trajnosti.

Tako je tim više, što se kod te žrtve paljenice sam prinos slobodno bira. "Baš redovnik sâm, osobno kod polaganja zavjeta zauzima mjesto žrtve i prinosa, jer ono, što prinosi, nije ništa drugo do njega samoga i svega onoga, što mu možda pripada. Dakle, prinoseći samoga sebe, prikazuje Bogu vrlo dragocjeni, veoma dostojan i dalekosežan dar" (Bourdaloue).

Drugo poglavlje

ZVANJE

Samo e l i t a, t.j. izabrane duše sačinjavaju redovnički stalež. U onomu, koji se kani obvezati na taj uski i strmi put, traži se posebno zvanje. Nije netko redovnik samim tim, što bi htio biti redovnikom.

Sad ćemo promatrati postojanje i narav redovničkog zvanja, zatim znakove, koji ga otkrivaju i moralnu obvezu, da ga slijedimo.

I. - Narav zvanja

Zvanje u etimološkom značenju riječi znači "poziv". Redovničko zvanje bit će dakle poziv, da se ostavi svijet, udje u neki red i da se ondje posveti do smrti službi Božjoj.

U stvari - kad se radi o svećeničkom i redovničkom staležu - taj je poziv dvostruk: s jedne strane poziv milosti, a s druge poziv crkvenih vlasti. Ovaj drugi poziv samo je službeno utvrdjenje prvoga. Prvi dolazi neposredno od Boga, drugi od Božjeg predstavnika. Obadva zajedno sačinjavaju uistinu i u punom smislu zvanje.

Božji poziv — Zvanje je jeka B o ž j e g o d r e d j e n j a, ako se ono gleda pod asketsko-mističnim vidom, jer u povijesti duše nalazi se gotovo uvijek nešto mistično. Odvijeka je Bog svakom čovjeku, koji je izašao iz Njegove ruke, odredio u životu stalež: ženidbeni, momački, klerički ili redovnički. Svatko je dužan pažljivo slušati, da shvati taj glas.

Duhovni i tjelesni svijet sastoji se od nebrojena mnoštva bića, od kojih svako ima svoju narav, mjesto, zadaću i cilj. Ivančice cvatu na livadama, djurdjice u šumama, runolist nadomak snježnim vrhuncima. Jedno se cvijeće gaji za ukras, drugo radi mirisa, a treće radi ljekovitih svojstava. Na nebeskom svodu vlada čudnovata raznolikost u sjaju: sunca, planeti, sateliti, neizmjerna prašina trepeljivih zvijezda. I Božje nebo ima svoje redove andjeoskih korova: od Andjela do Serafina, preko Prijestolja, Vlasti, Gospodstava i Kerubina. I u Crkvi se nalazi takva raznolikost u jedinstvu. Premda svi krštenici imaju zajedničko porijeklo i jednaku sudbinu, ipak svaki pojedini treba da dostigne svoje vlastito savršenstvo, da zauzme svoje posebno mjesto, da vrši svoju naročitu ulogu. Svi putnici vječnosti idu prema kući nebeskog Oca, ali ne istim putem. Svaki kršćanin ima posebno zvanje.

Posljedica stvaranja Zvanje je naravna posljedica stvralačkog čina. Kad nas je Bog izveo iz ništavila, zacrtao nam je unaprijed program života, koji će onda trebati da ostvarimo što bolje možemo. Kao apsolutnom Gospodaru našeg bića Njemu pripada pravo, da se okoristi s nama za proslavu svog Imena, po nacrtima svoje providnosti.

Ta kako bismo mogli i zamisliti, da je svakom čovjeku slobodno da uredi svoj život po svojoj volji, prema svojoj vlastitoj ćudi i prema hirovima svojih strasti? Stvoritelj se nije odrekao svojih suverenih prava te hoće da vlada svojim pukom doduše blago, ali ipak snažno, odredjujući svakom podložniku položaj, mjesto i posao. Sveopće i svesrdno prihvaćanje Božjih planova jest za kršćanina temeljni zakon i jedini posao njegove svetosti: biti ondje, gdje Bog hoće da budemo, i činiti uvijek ono, što Bog hoće da činimo.

Što će postati ovo novorodjenče? Da li osnivač novog ognjišta? Možda redovnik, ili svećenik? Nitko to ne zna osim Boga, koji je sam učinio izbor; od svakog mogućeg izbora taj je najbolji, zato što je proizašao iz neizmjernog Znanja, Mudrosti i Dobrote.

Remek-djelo Zvanje je remek-djelo Božje providnosti. Bog temeljito pozna prednosti i nedostatke, čežnje i težnje, sposobnosti i neprikladnosti svog stvorenja, i za što može poslužiti u radionici svijeta. On zna bolje od nas, što smo; vagnuo je naše tjelesne, duševne i ćudoredne sposobnosti te izmjerio našu moguću korist. Kralj, o kom govori Evandjelje, nije dao svojim slugama jednaku količinu novaca. Budući da Bog računa s onim, što vrijedimo i imamo, On kao najbolji vodja momčadi, koji pozna svoje ljude, odredjuje svakomu zanimanje i zadaću.

A to je m u d r o s t i v j e š t i n a. Ako Božja providnost ne zaboravlja ni vrapce, ni ljiljane na polju, ni kose na glavi, kako bi mogla zapustiti čovjeka - svoje dijete - i ostaviti ga? Nebeski se Otac zauzima za nas, za našu vremenitu i vječnu sudbinu, za naše napore, za naše boli i potrebe više, negoli majka, koja se zabrinuto naginje nad kolijevkom. Ništa Njemu ne izmiče. Pošto nam je označio cilj, koji moramo postići i put, kojim treba da idemo, On postaje naš vjerni životni pratilac: On je sunce, koje nam svijetli, izvor, koji nas osvježuje, kruh, koji nas hrani, ruka, koja nas podržava, smiješak, koji razveseljuje, mnogostruka milost, koja štiti, miluje, čisti i posvećuje te na koncu svega spašava. Sretan onaj, koji se povjeri Božjoj providnosti i slijedi je slijepo, ljubomorno, stopom u stopu, rukom u ruku, bez okolišanja i preskakivanja. Naše je zvanje pronalazak neizmjerne vječne Ljubavi; nezasluženi dar namijenjen nama neposredno od Božjeg Srca. A što sve ne smijemo očekivati od najboljeg medju očevima?

Poziv autoriteta Izbor zvanja ipak zahtijeva u nekim slučajevima jednu nužnu dopunu, a to je priznanje i odobrenje sa strane zakonita autoriteta.

Redovnički i klerički život sačinjava u Crkvi javni, službeni stalež, u koji nitko nema prava ući sam po sebi, makar se osjeća osobno pozvan. Biskupu i redovničkim poglavarima pripada

pravo i dužnost, da ispitaju kandidate, iskušaju osnovanost njihove želje pa da ih konačno prime ili odbiju. U tom leži i uloga sjemeništa, novaštva i skolastikata.

Ponovimo: zvanje je bez sumnje po porijeklu bitno Božji poziv, ali da se zakrči put pogubnim iluzijama, sebičnom častohleplju i budućim sablastima, taj poziv mora biti kontroliran i ovjerovljen. Nijedno stupanje u svećeničku i redovničku vojsku nije valjano, ako nije potpisano od glavara, koji zapovijedaju. Nitko se ne uspinje stepenicama oltara i ne prekoračuje praga samostana, osim na službeni poziv.

II. - Znakovi zvanja

Nitko ne može stupiti u redovnike, ako ga ne pozove Bog. Zato treba da čujemo taj poziv, da bismo mogli na nj odgovoriti. Jedna jedina zabluda u toj glavnoj točki prouzrokuje veoma teške posljedice, katkada nepopravljive, kao što su: život bez moralna oslonca, neplodan, ako ne i zao život, koji se izvrgava pogibli vječne propasti. "Savršenstvo kršćanskog života nije u tom, da se netko zatvori u samostan, nego da vrši volju Božju. To je naše jelo, prema Spasiteljevoj riječi: ,Meus cibus est, ut faciam voluntatem eius qui misit me. - Jelo je moje, da činim volju Onoga, koji me je poslao'" (Iv 4,34 - Bossuet).

Kako ćemo otkriti, da je nešto sigurno Božja volja? Ništa nije jednostavnije ili pak složenije, jasnije ili zamračenije, bolnije ili milije, naravnije ili čudnovatije od postanka zvanja. Svako zvanje ima svoju povijest.

Izgleda, da poneki već od prvih koraka u životu, a zatim po izvanrednom stjecaju prilika, poslanih od Božje providnosti, nalaze put, koji ne će više napustiti. U šestoj ili sedmoj godini rekli su vrlo ozbiljno: "Mama, ja ću biti svećenik; tata, ja ću biti redovnica!" Njihov život sliči rijeci, koja od izvora do oceana teče izmedju dvije cvjetne obale usred široke ravnice, polako i veličanstveno, a da ne naidje ni na jednu zapreku. To je lijepa bala svile ili baršuna s raznolikim i prekrasnim vezivom, koja se odmata bez nabora.

Drugi pak kao zalutali noćni putnici dugo oklijevaju, pipaju, vraćaju se kroz neprokrčenu šikaru tražeći putokaz. I gle, u nadnaravnom svijetlu pokazuje im se put, sav ravan do suncem obasjana horizonta.

Neka redovnička zvanja bude se čak u povodu neke nevolje, tuge, neuspjeha, zle kobi ili bolesti. Pošto izmuči tijelo i srce i oslobodi dušu od zemaljskih trica, trpljenje - ad lucem per crucem - kao Božji vjesnik donosi Kristov zanosni i imperativni odgovor: "Dodji, slijedi me!" Koliko ih je otkrilo put u sjemenište ili u samostan na bojnim poljanama ili u kaznenim logorima! Iz straha pred bezumnim i zločinačkim svijetom bacili su se da traže samo vječno.

Što više, katkada i čudo izaziva i prati iznenadno radjanje nekog zvanja. Munjevita milost, lomeći jedno biće na dvoje, obori dušu, istrgne je jednim udarcem iz najgoreg nereda i neopozivo je upravi prema apostolatu i svetosti. Koliki su sta-

ri grešnici postali savršeni redovnici i neisporedivi apostoli! Da spomenemo samo oca Foucaulda..

Postanak zvanja Zvanje je u svakom slučaju, kakvo god bilo njegovo porijeklo i odvijanje, o d v i š e o z b i l j n a s t v a r, da bi se smjela uzeti lakoumno, pa je vrlo važno, da se prije odluke poduzmu sve zaštitne mjere opreza.

Nerazborito bi bilo krenuti na neizvjestan put, koji svršava slijepom ulicom ili vodi u neku provaliju; nametnuti danas sebi obveze, koje će se sutra pokazati nesnosnim teretom. Da li se uvijek, a osobito u naše doba, postupa dosta razborito u izboru rano sazrelih zvanja? Pojačanom propagandom odgojitelji se možda snabdijevaju većim brojem kandidata, rjedje njihovom kvalitetom, i to sve na propast zavedenih duša i na štetu redovničkih ustanova, koje budu pretrpane osrednjim i nekorisnim osobama. Posve je očevidno, da umiljato lice, ministrantska pobožnost, želja kršćanske obitelji, prolazan zanos, jedan "da" iznudjen od bojažljive osobe ne sačinjavaju zadovoljavajuće znakove poziva u redovnički stalež.

"Neka poglavari paze, da ne primaju u red mladež na vrat na nos ili u prevelikom broju, jer baš zbog toga budu nesigurni o njihovu zvanju te ne znaju, da li su ti pripravnici izabrali način života visoke svetosti jedino po nadahnuću Duha Svetoga" (sv.Pijo X).

Roditelji, odgojitelji i novačitelji imaju se brinuti, da prava zvanja otkrivaju, da ih uzgajaju i privedu kraju, a ne da ih izmišljaju, a još manje nameću. Jedino se u tome sastoji njihova uloga. Na koncu konca kandidatu pripada posao, da se sam osobno uvjeri o stvarnosti Božjeg poziva pa da na nj posve slobodno odgovori. Neka za to moli, savjetuje se i razmišlja o tom.

Ispitivanje zvanja(1) Rijetkost je, da se zvanje pokaže na prvi mah sigurno. Vrlo često se ono diže u duši kao jutarnje sunce, polako i postepeno. Tajanstvene su namjere Božje, i u izboru staleža pogreška je uvijek moguća, ako ne česta. Na neku odluku može utjecati u jednom ili drugom smislu mnogo različitih elemenata nejednake vrijednosti: nepromišljeni zanos, ljudsko mnijenje, pogubna privlačnost, pretjerane bojazni, predrasude, sebična nagovaranja, djavolske obmane. Da bi se raspršila magla tih neizvjesnosti, potrebne su neke dosta rijetke intelektualne i ćudoredne odlike: zdrav razum, zrelo rasudjivanje, razboritost, duh vjere, iskreno istraživanje i sveta prostodušnost u primanju odredaba volje Božje, kakve god bile.

---

1) Ispitivanje zvanja ne će se nikada obaviti tako dobro kao u duhovnim vježbama. "Ako duhovne vježbe dobro dolaze osobama svake vrste, napose su ipak korisne onima, koji žele izabrati životni stalež. Čitam kod autora, da je čak glavni cilj, koji se imao u vidu pri osnivanju tih pobožnih vježbi, bio izbor zvanja" (sv.Alfons).

Način istraživanja svoga zvanja

Kod rješavanja tako teška i mučna problema potrebno je posredništvo milosti isprošene usrdnom i neprestanom molitvom. Ako se ikada nadnaravno svijetlo ukazuje nužnim, onda je to jamačno u ovoj okolnosti, gdje se stavlja na kocku vremenita i vječna sudbina. Jedino Bog pozna do dna svoje nakane s nekom dušom pa je samo On u stanju, da ih objavi. "Osim toga, treba da neprestano molite Gospodina, da vam dade, da upoznate Njegovu volju, za koji vas je stalež odredio. Ali, pazite dobro! Da postignete to prosvjetljenje, treba da ga tražite ostajući u pobožnoj neopredjeljenosti. Onaj, koji moli Boga, da ga prosvijetli u izboru staleža, a pri tome nije unaprijed neopredijeljen, i koji umjesto da se prilagodi volji Božjoj, naprotiv traži, da se Bog prilagodi njegovoj, sličan je pilotu, koji hini da hoće, ali u stvari ne će, da mu brod ide naprijed: najprije je bacio sidro u more, a onda razapeo jedra. Gospodin ne prosvjetljuje one, koji su tako raspoloženi i ne progovara njihovoj duši. Naprotiv, ako Ga vi budete ponizno molili s velikodušnom indiferentnošću i s odlukom, da ćete slijediti Njegovu volju, dat će vam da jasno spoznate stalež, koji je za vas najbolji" (sv.Alfons).

Molitva

"Loquere, Domine, quia audit servus tuus!" (1 Kralj 3,1o). Gospodine, daj da saznam, što tražiš od mene! Spreman sam prilagoditi se u svemu Tvojoj svetoj volji. Napose Te molim, da mi dadeš spoznati, u kojem staležu hoćeš, da Ti služim. "Notam fac mihi viam in qua ambulem..." (Ps 118,8). ... Gospodine moj Isuse Kriste, koji si umro za moj spas, ponizno Te molim po zaslugama Tvoje Krvi, da me prosvijetliš i ojačaš u izabiranju staleža, koji će biti najbolji za moj spas. A ti ljubezna Majko Marijo, isprosi mi tu milost svojim moćnim zagovorom!" (sv.Alfons).

Savjetovanje s duhovnim vodjom i s roditeljima

Razboritost zatim nalaže - a u izboru staleža treba da se na tu prvu stožernu krepost osobito oslonimo - da se ne pouzdajemo isključivo u s v o j v l a s t i t i s u d, nego da oko sebe potražimo više svijetla. Dva oka bolje vide nego jedno. Dobro je dapače, da se obraćamo samo na obrazovana, razborita, nadnaravna i nepristrana savjetnika. Slijepo se pouzdati u onoga, na koga smo se najprije namjerili, može dovesti do kobnih posljedica. Svatko nije jednako sposoban da bude skretničar nekoj duši na njezinu putu. Nadje se svećenika, pa i pobožnih, koji - puni čudnih predrasuda, zabrinuti prije svega da pojačaju Katoličku akciju, da pojačaju apostolat rada, da osiguraju novačenje svjetovnog svećenstva - hotimice odvraćaju mladiće od redovničkih ustanova i osobito od kontemplativnih redova, koji po njihovu mišljenju nisu više suvremeni (1).

---

1) Jedna djevojka dvadesetih godina, koja je željela postati redovnicom, više je puta otkrila župniku svoj naum. Taj je župnik bio vrlo revan i njegova je glavna i sveta opsesivna misao bila, da u njegovoj župi bude što više kršćanskih ognjišta. Kod svakog savjetovanja on je jednako odlučno odgovarao:

Opće je pravilo, da je najsigurniji od svih savjetnika d u h o v n i k. Duboko poznavanje duše, koju vodi, u izvjesnim slučajevima njegovo vlastito iskustvo o redovničkom životu, a istodobno njegova savršena nepristranost daju mu, da u pitanju zvanja bude mjerodavan. Tko slijedi odluke Božjeg predstavnika, vjerojatno ne će poći krivim putem.

Da li je pametno u dvojbenom slučaju porazgovoriti se s r o d i t e l j i m a? Principijelno, čini se, stoji, "da se djeca moraju svjetovati s roditeljima o životnom staležu, koji žele izabrati... te se ne može ispričati njihova drskost, nerazboritost i pomanjkanje obzira prema svojim roditeljima, ako se usude izabrati stalež i način života, a da se nisu ni posavjetovali s ocem i majkom, koji su redovito razboritiji od njih, zato što su stariji, više znadu i što su iskusniji" (Choupin).

Ali u naše doba, kada toliki kršćani pa i praktični, ne shvaćaju više ni veličine redovničkog staleža, ni obveze da njihova djeca odgovore na Božji poziv, pa se često svakojako protive njihovu zvanju, zar ne bi bilo nerazborito obratiti se kod stvaranja odluke na očito pogrešan i pristran sud takvih roditelja?... Koliki su roditelji u tom loši savjetnici! Koliki su zbog sebičnosti "ubili svoje dijete"! "Općenito govoreći, treba čuvati tajnu svoga zvanja i nikome je ne povjeriti, osim duhovnom ocu... A naročito je važno, da onaj, koji dobije milost zvanja, ne otkrije toga roditeljima... Kada Bog, kaže jedan uvaženi autor, što ga citira sv.Toma, pozove neku dušu na savršeniji život, On hoće, da ona zaboravi na oca i cijelu porodicu te da se savjetuje samo s Njime i sluša samo Njega: ,Audi filia et vide, et inclina aurem tuam et obliviscere populum tuum et domum patris tui!' (Ps 44,2). Bez ikakve sumnje, nadodaje on, Gospodin nas opominje tim riječima, da ne smijemo pitati roditelje za savjet, da li ćemo odgovoriti na Božji poziv. Baš zato sv.Toma preporuča svakome, tko se osjeća pozvanim u redovnički stalež, da se nikako ne savjetuje s bližnjima o svom zvanju, jer, veli on, u toj stvari treba na njih gledati ne kao na prijatelje, nego - po Spasiteljevoj riječi - kao na neprijatelje" (sv.Alfons) (2).

Ukratko: povjeravanje svog zvanja roditeljima ne preporuča se, osim ako to donosi svijetla i pomoći.

Ispitivanje samoga sebe

Napokon preostaje psihološko ispitivanje privlačnosti, sposobnosti i nakane. Bila naravna ili nadnaravna, p r i v l a č n o s t nije sama po sebi neprevarljiv znak zvanja. Bilo bi

---

"Slušaj me, Margareta, udaj se, udaj se! Misliš li, da jedna majka s desetero djece nema toliko zasluga, koliko neka dobra časna sestra? Udaj se, Margareta!" - Neki je drugi svećenik zapriječio jednoj svojoj župljanki ulaz u samostan jednostavno zato, jer mu je trebao orguljaš.

2) Ab hoc consilio, primo quidem, amovendi sunt carnis propinqui; dicitur enim: Causam tuam tracta cum amico tuo; propinqui autem carnis, in hoc proposito, amici non sunt, sed potius inimici, iuxta sententiam Domini: Inimici hominis domestici eius (sv.Toma).

medjutim krivo zanemariti je: ako i ne pruža izravna dokaza, ona će katkada pribaviti dragocjenih indicija.

Dosta je čest slučaj, tako da više nije neobičan, da neka duša, koju Bog zove, osjeća prema redovničkom staležu odvratnost odbojnost i pravi otpor. Možda je to instinktivna reakcija naravi pred naslućenom žrtvom ili lukavo djavolsko zavodjenje? Dakle: obična napast, koju treba nadvladati.

Ali češći je slučaj, da duša predosjeća neki afinitet ili simpatiju: neku vrst "predodredjene harmonije", koja čini, da se duša u svakom dodiru s redovničkim životom odmah nekako raznježi i živne. Koliko je vreva i buka svijeta uznemiruje, toliko je šutnja i mir samostana smiruje i očarava.

Ta je pojava dosta često popraćena nadnaravnom privlačnošću. Na dan prve svete pričesti, prilikom misija ili duhovnih vježba, u povodu nekog zavjetovanja ili redjenja odjeknula je u dubini srca Isusova riječ mladiću iz Evandjelja. Taj se poziv više puta ponovio, sad tiho sad snažno, na što je duša, najprije iznenadjena, zatim veselo odgovorila. Malo po malo, pod uplivom milosti razvila se u duši nježna i duboka sklonost prema redovničkom staležu, praćena žarkom željom da se u njemu posveti Bogu. Duhovnik mora kontrolirati porijeklo, narav i vrijednost te privlačnosti.

Bez podcjenjivanja ili precjenjivanja ove privlačivosti u istraživanju zvanja nadasve je važno proučavanje s p o s o b n o s t i (1), općih kao i posebnih, koje su potrebne za ulaz u redovništvo i posebno za ulaz u ovu ili onu redovničku ustanovu.

Prije negoli se odlučimo na postignuće nekog ideala, bilo bi bez sumnje pametno da se upitamo - vodeći računa o svojim duhovnim snagama - da li je taj ideal obmana, a njegovo postignuće sanjarija. Tko će poduzeti gradnju palače, ako ima samo toliko sredstava, da sagradi neki kućerak?

Jesam li sposoban za redovnički stalež? Imam li sve, što je potrebno da dostojno ispunim njegove obveze? Eto glavnog pitanja! O danom odgovoru ovisi orijentacija čitavog života. "Sigurno je, da se Bog, kad nekoga pozove u neko zvanje, obvezuje preko svoje providnosti, da će mu pružiti svaku pomoć, koja se traži, da se usavrši u svom zvanju" (sv. Franjo Saleški). Ulaz u samostan zahtijeva dakle izvjesnu zalihu odlika i sposobnosti, i ako ih tko nema, očevidan je dokaz, da nema ni poziva.

Upoznavanje redovničkog staleža uopće i posebno

Nitko ne će donijeti ozbiljan sud o opstojnosti i vrijednosti te svoje zalihe, dok ne upozna, bar u glavnim crtama redovnički stalež, njegov duh, njegove dužnosti, kreposti i odricanja.

---

1) Ovdje ne govorimo o uvjetima, koji se traže po Pravu za ulazak u novaštvo i za polaganje zavjeta, koji više odaju kanonsko zvanje.

Tom općem pregledu treba dodati posebno upoznavanje reda, prema kojem se netko osjeća pozvan. Svaka redovnička ustanova ima svoje pravilo, karakterističan duh i zasebna djela apostolata. Svatko treba da prosudi, da li će se moći prilagoditi i ući u dotični način života. Rijetke su dovoljno bogate naravi i dosta gipki temperamenti, koji bi se sretno prilagodili svim oblicima redovničkog života i koji bi nosili jednako pristalo kapucinsku grubu haljinu ili isusovački talar, odnosno, karmelski veo ili veo sestre milosrdnice. Izvrstan pješak nije nužno dobar jahač. Redovnička vojska takodjer ima razna oružja, koja se ne mogu po volji mijenjati. Treba ih proučiti, a zatim izabrati ono, koje najbolje odgovara našim tjelesnim, duševnim i moralnim sposobnostima (1).

Tjelesne sposobnosti Da li je dovoljno posjedovati zdravlje, koje nije krepko, da se uzmognu podnijeti napori apostolata i težina stroga života? Teška i kronična bolest, neizlječive tjelesne mane nespojive s propisanim življenjem svjedoče, nema o tome dvojbe, da nemaš zvanja. "S vašim pismom primio sam još jedno, piše sv.Alfons nekoj poglavarici, "i ne znam, da li se radi o nekoj novakinji ili pripravnici. Dotična mi napominje, da ne može jesti jela začinjena uljem, ni povrća, ni nositi vunenu haljinu, ni ići na noćnu molitvu. Pita me za savjet o svom zvanju. Odgovorio sam joj, da je to, što ne može vršiti pravilo, siguran znak, da nije pozvana u vaš samostan; i nadovezao sam, ako ipak hoće u njemu postati redovnicom, da se izlaže opasnosti, da izgubi dušu, a da je ni redovnice ne smiju primiti bez teška prekršaja. Jedno je, kad bolest nastupi kod osobe, koja se već nalazi u redovničkom staležu, a drugo, kad se to dogodi s osobom, koja još nije redovnica" (sv.Alfons).

Premda je sv.Franjo Saleški bio veoma blag kod primanja kandidata krhka zdravlja, ipak je tražio, da bolest ne bude tako očita, da ih učini posve nemoćnima za vršenje pravila i nesposobnima da čine ono, što se odnosi na njihovo zvanje.

Umne sposobnosti Mnoge redovničke ustanove, koje se posvećuju poučavanju, propovijedanju, socijalnom radu, traže od svojih članova za uspjeh u službi i plodnost apostolata izvjesno opće i stručno znanje. Tko nema, ili ima premalo nade, da će steći onaj najmanji potrebni stupanj umne spreme, neka pokuca na neka druga vrata, jer je jasno, da mu ova moraju ostati zatvorena. "Katkada se ljudi opravdavaju, što zaštićuju nekog mladića ograničena duha, govoreći o njemu: ‚On je tako pobožan!' To je premalo. O takvima je jedan iskusan učitelj rekao: ‚Andjeo pada, a životinja ostaje.' I ostaje životinjom zauvijek" (abbé Desers).

---

1) To dvostruko proučavanje redovničkog staleža i reda, započeto u svijetu, nastavit će se i usavršiti kroz novaštvo i za vrijeme privremenih zavjeta: s tom iskustvenom spoznajom ne može se nijedna druga spoznaja izjednačiti niti je zamijeniti.

Jedna opet zapreka, koja bi takodjer morala zakrčiti put mnogim moliteljima, a koje se poglavari i upravitelji možda dosta ne čuvaju, jest pomanjkanje zdrava razuma i prosudjivanja. To je nepopravljiva pogreška, koja je kadra izvrgnuti teškoj pogibli vlastito posvećenje kandidata, nanijeti mnogo neugodnosti u zajednicu i djelomično, ako ne posve, učiniti neplodnim sav jedan apostolski život. Sačuvao Bog kongregacije tih zamršenih i nestalnih duhova!

Moralne odlike Napokon, prije ulaska u Kristovu službu u jednoj Njegovoj elitnoj četi, treba da se pregledaju moralne snage, s kojima netko raspolaže: temperamenat, karakter, vrline. Ne treba od kandidata zahtijevati neki stupanj savršenstva, koji će on ipak kasnije i postepeno postići, nego kandidat treba da dade barem ozbiljan dokaz gorljivosti i postojanosti. Zatvoreni, licemjerni, neprilagodljivi i nedruštveni karakteri; temperamenti, koji podliježu slabosti živaca, mlitavi, puteni, slabe volje, mušićavi, tvrdoglavi, duše bez ideala, bez poleta, puni sebičnosti - kod kojih povrh toga ima malo izgleda, da će se popraviti - uglavnom su slabo sposobni za redovnički život. To je siromašna zemlja, od koje bi bilo uzalud očekivati bogatu žetvu.

Posebno treba bez samilosti ukloniti onoga, koji daje znakove naslijedjenih razvratnih težnji, koje se tiču napose čistoće i umjerenosti.

Siromaštvo, čistoća, poslušnost, poniznost, odricanje i ljubav prema križu bitne su kreposti redovničkog staleža. Da li sam u stanju, da ih s pomoću Božjom vršim velikodušno i ustrajno?

Ako je iskreno ispitivanje sposobnosti svršilo sa sigurnim i povoljnim zaključcima, to je izvrstan dokaz zvanja. U dvojbenom slučaju ništa nas ne priječi, da učinimo pokus te da očekujemo konačnu odluku od novaštva, koje će nam donijeti više svijetla. Bilo bi naprotiv sasvim nerazborito ikada pripustiti vječnim zavjetima osrednje osobe, koje se već godinama koleba- ju u zvanju.

Čista nakana U proučavanju nekog redovničkog zvanja treba takodjer veoma pomno ispitati čistoću i sigurnost nakane (1). Mnogo ima "načina za prepoznavanje dobra zvanja. Od mnogo njih, koje bih mogao navesti, spomenut ću samo jedan kao najbolji. Ta dobro je zvanje samo č v r s t a i p o s t o j a n a v o l j a, koju ima osoba, koja je pozvana, da dobrovoljno služi Bogu na onaj način i na onomu mjestu, na koje ju poziva Njegovo božansko Veličanstvo. To je najbolji znak, po komu se može prepoznati, da li je zvanje dobro" (sv. Franjo Saleški).

---

1) In religionem admitti potest quilibet catholicus qui nullo legitimo detineatur impedimento rectaque intentione moveatur et ad religionis onera ferenda sit idoneus (k.538).

Redovnički je život po naravi i svrsi bitno nadnaravnog reda. Nitko se dakle ne smije na nj vezati zbog ljudskih probitaka, kao što su: "samoća, odmor, oslobodjenje od obiteljskih teškoća, svadja, podčinjenosti i briga oko uzdržavanja, stanovanja, prehrane i odijevanja" (sv.Alfons). U samostan se smije ući samo iz viših i nesebičnih motiva: slave Božje, prijateljstva prema Isusu Kristu, vlastitog posvećenja i revnosti za duše (1). Redovnički stalež nije sinekura, t.j. neki oblik buržujskog života, u kojem bi bilo dopušteno bez brige, opasnosti i napora lijepo se brinuti oko svog spasa. Zar ne kaže Evandjelje osobito svećenicima i redovnicima: "Ako tko hoće da podje za mnom, neka se odreče samoga sebe i uzme svoj križ?" (Mt 16,25).

Beskorisno je prema tome prije odlaska u samostan "obratiti se desetorici ili dvanaestorici učitelja, da ispitaju i vide, da li je nadahnuće dobro ili loše, da li ga treba slijediti ili ne" (sv.Franjo Saleški). Dostatni podaci za sigurno odredjivanje pravog zvanja jesu: ako nema nikakve kanonske ni moralne zapreke, ako su provjerene sposobnosti, ako postoji čista nakana i poziv crkvene vlasti.

III. - Moralna obveza odziva na zvanje

Kad je netko upoznao zvanje, ima pravo i dužnost, da ga slijedi. To je osnovno pravo, koje se ne može spriječiti nikakvim nagovaranjem niti prijetnjom, budući da se temelji na vrhovnoj vlasti Božjoj i na slobodi, koju ima svaki čovjek da izabere i ostvari svoj način života.

Potreba da se zvanju pokorimo veselo, spremno i odvažno.

Kad bi vjernost zvanju bila samo neko pravo, bilo bi dopušteno, da ga se odrečemo; ali ta je vjernost osim toga i moralna obveza u savjesti. Vjernost zvanju proizlazi iz dužne pokornosti prema Bogu, čije nacrte providnosti treba poštivati; nadalje, iz dužnosti ljubavi prema samome sebi, jer su naši najvažniji interesi u pitanju; i napokon, iz dužnosti revnosti prema mnogim dušama, kojih spas više ili manje zavisi o našem odazivu milosti. Na Kristov poziv: "Veni, sequere me!" treba spontano, spremno i velikodušno odgovoriti: "ecce ego - evo me!"

Bog prima samo dobrovoljne žrtve, i ući nerado u Njegovu službu značilo bi zasjeniti ljepotu svoga koraka i sniziti cijenu svoga dara. Najsavršenija je ona žrtva, koju prati osmijeh na usnama i polet srca. Ako ima neko djelo, koje u životu ne smije biti promašeno, nego izvršeno u potpunoj slobodi i velikodušnosti, onda je to sigurno ovaj početni čin, na kom se temelji i u kom se ogleda posvemašnje i neopozivo žrtvovanje duše. Da stupimo na taj kraljevski put, ne čekajmo, da budemo natjerani ili

---

1) Choupin nabraja dvadeset motiva, koji obično utječu na dušu i udahnjuju joj želju za redovničkim životom.

odvučeni! Krenimo slavno! Bez žaljenja, bez kolebanja, a pogotovo bez zaostajanja. Ovdje zgodno pristaje stara pučka poslovica: Ne ostavi za sutra, što možeš učiniti danas! Gdje nam može biti bolje, gdje možemo biti sigurniji nego ondje, gdje treba da budemo? Uostalom, nije ni uljudno ni razborito izazivati strpljivost Božju i odgadjati Njegovu milost. Ako je vlak na stanici, putna karta izvadjena i prtljaga pobilježena, zašto da ostanemo na peronu? Krenimo prvim vlakom!

Težina te obveze — Koliko je zvanja stavljeno u pogibelj i izgubljeno zbog neopravdana zakašnjenja! "Treba se bez odgadjanja odazvati Božjem glasu. Stoga, čim Gospodin nekoga pozove u savršeniji stalež, treba on da se odazove, i to odmah, ako ne će da izlaže pogibli svoj vječni spas. Inače će čuti od Isusa Krista isti ukor, kao i onaj mladić, koji je, kad je bio pozvan od Spasitelja, da Ga slijedi, zamolio Ga za dozvolu, da prije smije srediti svoje poslove i razdijeliti imanje. Isus Mu odgovori: ,Nijedan, koji metne ruku svoju na plug i opet se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje' (Lk 9,62). Prosvjetljenja, koja nam pošalje Gospodin, prolazna su, a ne trajna; zato sv.Toma kaže, da Božji poziv na savršeniji život treba slijediti bez zatezanja". (sv.Alfons).

Čin razboritosti — Ako zapreke, koje su neovisne o volji, nalažu kakvo odgadjanje, tada treba oprezno postupati, da bi se očuvao dar Božji. Mora se izbjegavati svijet i grešne prigode, primati često sakramente, moliti i zazivati Boga i biti posve pokoran duhovniku (sv.Alfons).

Katkada se nameće bolna i duga borba. Ne smijemo se zbog toga uznemirivati, nego moramo ostati hrabri sve do pobjede.

Boriti se protiv nas samih: protiv naše prirodjene odbojnosti, našeg straha pred odgovornošću, kukavičluka pred žrtvom.

Boriti se protiv djavla, koji ogorčeno nastoji zavesti duše. Upropastiti neko zvanje, to spada u njegove najljepše pobjede. Treba se čuvati njegovih zamki, opsjena i zasjeda.

Boriti se protiv svijeta; njegove svečane priredbe zasljepljuju, užici privlače, a ljubav osvaja.

Boriti se napokon moramo protiv rodbine, koja će nam se žestoko usprotiviti, a često i otvoreno nas progoniti zbog sebičnosti, neznanja i slabe vjere.Roditelji, dakako, imaju pravo, da se uvjere o čvrstoći nekog zvanja, ali, čim se o tom sigurno uvjere, počinili bi sa svoje strane zločinačku zloupotrebu roditeljske vlasti, za koju će Bogu odgovarati, kad bi se zvanju protivili na sve načine ne isključujući ni javne sablazni. Djeca su prije Božja nego njihova. Mnogi sveci su doživjeli to teško iskušenje, a slavili su pobjedu nad tijelom i krvlju samo molitvom, zazivanjem Imena Božjeg, pa i bijegom. "Ne mislite, da sam ja došao da donesem mir na zemlju! Nijesam došao da donesem mir, nego mač. Jer sam došao da rastavim sina od oca njegova, kćer od matere njezine, snahu od svekrve njezine. Tako neprijatelji čovjeku postaju njegovi vlastiti domaći. Tko ljubi oca ili mater više nego mene, nije mene dostojan. I tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan" (Mt 10,34-37). "Čini se, da je nečovječno ostaviti majku; ali ako ostaneš s njom, kad te Bog zove, nisi joj više od koristi, jer ona tako postaje za svog si-

na uzrok propasti te istodobno stavlja svoj vlastiti spas u pogibelj. Ako je dakle ostaviš, ostavio si je zbog njezina dobra i pokazuješ time, da je više ljubiš. Ukratko: premda je bezbožno prezirati majku, ipak je velika ljubav, ako je prezreš radi Krista" (sv.Bernard). "Makar ti se nećak objesio oko vrata, makar ti majka raščupane kose i razderane haljine pokazivala grudi, koje su te dojile i makar ti otac legao na kućni prag: prodji preko njega i suhih očiju poleti za barjakom križa! U takvom slučaju prava sinovska ljubav sastoji se u tome, da se pokažeš okrutan" (sv.Jeronim).

Obveza savjesti

Vjernost zvanju jest dakle obvezatna; ali kakva je zapravo moralna težina te obveze? Poziv u redovnički stalež nije nalog ili stroga zapovijed, nego je u najmanju ruku milosni zov i urgentni savjet. Prema tome nema - p o s e b i - teška grijeha, ako se zatvore uši, a srce otvrdne na glas Božji. Kažemo ipak "po sebi", u principu; ali praktično, svojevoljni neopravdani otpor prema toj neizmjernoj milosti uključuje skrajnju n e r a z b o r i t o s t, koja je kadra iskvariti čitav život i izložiti teškoj pogibelji spasenje; i baš zbog toga teško se može ispričati od smrtna grijeha.

"Zvanje za redovnički stalež principijelno i najprije jest pitanje v e l i k o d u š n o s t i.

Jamačno bi ipak u praksi bio grijeh opirati se božanskom nalogu, kad bi taj bio formalno i jasno očitovan na pr. u sigurnoj i nedvojbenoj privatnoj objavi.

Bio bi težak grijeh, kad bi netko, uzimajući u obzir svoju slabost i pogibelji, kojima će biti izložen u svijetu, u kom hoće svakako da ostane, predvidjao svoju sigurnu propast te kad bi se tvrdoglavo opirao da udje u redovnički stalež, kamo se smatra pozvanim. Svaki vjernik očito je dužan, da se posluži svim potrebnim sredstvima, da sebi osigura vječni spas. Koliko možda ima osoba, kojima - očito zvanje i opravdana bojazan zbog vlastite slabosti pred pogibeljima od svijeta - uistinu nameću dužnost, da prigrle redovnički stalež! Teško je medjutim u pojedinim slučajevima utvrditi sa sigurnošću tu obvezu.

Bogoslovi se bar slažu u tom, da je krajnja nerazboritost protiviti se Božjem pozivu. I premda savršenstvo, koje je svrha redovničkog života, nije predmet zapovijedi, misle ipak, da se ne može ispričati od teška grijeha onaj, koji - predobro poznavajući svoju slabost i ne misleći, da će se spasiti u svijetu - ipak nema odvažnosti da pobjegne daleko od svjetskih pogibelji i oluja u luku samostana" (Choupin).

"Bio bi smrtni grijeh u mnogo slučajeva, u kojima netko ne odgovara Božjem pozivu. To bi bila veoma bolna uvreda Njegovu Presv.Srcu, jer, dok bi On govorio duši svečano „da', ova bi odgovarala uvredljivim ‚ne'. Taj otpor bio bi takodjer vanredno drzak. Ali, kad tako potraje do smrti, ta drskost postane prava strahota"(Desurmont). "Budući da je istina i da je veoma važno poznavati je, treba dodati ovo: premda redovničko zvanje samo po sebi ne veže pod grijeh, ono ipak može zbog izvjesnih okolnosti, možda češćih, negoli se misli, postati prigoda za vrlo teški grijeh i konačno za potpunu propast onoga, koji ne slijedi to zvanje"(mgr Gay). "Izbor staleža veoma je važna stvar, jer o njem ovisi vječni spas... Vrlo veliki dio osudjenih osudjeni su zato, što nisu odgovorili svomu zvanju" (sv.Alfons).

T r e ć e p o g l a v l j e

N O V A Š T V O

Uloga novaštva Redovnički je stalež sveta zemlja, gdje nitko nema prava stupiti nogom, a još manje odabrati sebi prebivalište bez ovlaštenja i propusnice. Svaki kandidat treba da se predstavi zakonitoj vlasti te da se podvrgne pripravnom pokusnom vremenu: n o v a š t v u.

To je vrlo mudra ustanova, koja omogućuje novaku, da iznova ispita valjanost svoga zvanja, da unaprijed vagne teret budućih obveza i da se postepeno uvede u novi život. Red sa svoje strane ima dosta vremena da prouči novaka, da upozna njegova tjelesna, umna i ćudoredna svojstva, da se tako osvjedoči o njegovoj prikladnosti. - Na koncu godine kandidati i poglavari moći će - kako je zavjetovanje dvostrani ugovor - preuzeti uzajamne obveze dobro ih poznavajući.

Da bi novaštvu dala jamstvo ozbiljnosti i uspješnosti, Crkva mu je točno odredila narav i svrhu, utvrdila trajanje i postavila uvjete za pripuštanje ne vodeći računa o posebnim odredbama nekih kongregacija (1).

---

1) Evo glavnih propisa crkvenoga prava o toj stvari:

A) Obveza pripravništva od šest mjeseci postoji u svim ženskim kongregacijama s vječnim zavjetima i u muškim udrugama za braću laike. U redovničkim ustanovama s privremenim zavjetima ima biti onako dugo, koliko propisuju ustanove.

B) Uvjeti o pripuštanju u novaštvo i na zavjetovanje, koji se odnose bilo na valjanost, bilo na dopuštenost, jesu ovi:

a/ UVJETI ZA VALJANOST: Ne mogu biti valjano pripušteni u novaštvo oni, koji su pripadali nekatoličkoj sljedbi, koji nemaju propisane dobi, t.j. navršenu petnaestu godinu, koji dolaze u red navedeni silom, velikim strahom ili prijevarom; muž i žena, dok im traje ženidba; koji su položili redovničke zavjete, bilo da zavjeti još traju ili su prestali; kojima prijeti kazna radi počinjenog teškog zločina, za koji su tuženi ili mogu biti tuženi.

b/ UVJETI ZA DOPUŠTENOST: Nedopušteno, ali valjano primaju se: klerici u višim redovima bez znanja biskupa mjesta ili protiv njegove volje; dužnici, koji nisu u stanju isplatiti duga; koji su podložni polaganju računa ili su upleteni u druge svjetske poslove, radi kojih bi se mogao red bojati parnica i neugodnosti; djeca, koja su dužna pomagati roditelje, t.j. oca, majku, djeda, babu u velikoj nuždi, i roditelji, koji moraju hraniti i odgajati djecu (k. 542).

C) Novaštvo treba da bude obavljeno u kući novaštva, da traje čitavu i neprekinutu godinu i pod vodstvom učitelja, koji se ima posebno baviti odgojem novaka (k. 555, 565).

Ne kanimo ovdje navoditi brojne kanone, koji govore o novaštvu niti ih tumačiti; to bi značilo izaći iz okvira ovog djela. Zadovoljit ćemo se time, da promotrimo novaštvo naročito s a s k e t s k o g stanovišta i da podcrtamo njegovu t e m e l j n u u l o g u u neposrednom oblikovanju i budućoj ustrajnosti mlada redovnika.

Program te pripravne škole za službu Božju jest ovaj: proučavanje, često puta kušnja, i uvježbavanje u redovničkom životu.

I. - N o v a š t v o k a o p r o u č a v a n j e

ZA NOVAKA:

... da steče sigurnost u zvanju

Novaštvo je kuća nauka, ali ne "književnosti, znanosti ili umjetnosti" (k.565, § 3), nego asketike i morala. Novaštvo je namijenjeno novaku u prvom redu stoga, da se konačno uvjeri o stvarnosti i čvrstoći svoga zvanja. Ulaz u samostan uvijek pretpostavlja neku težnju za savršenstvom, ali ne nužno i sigurnost Božjeg poziva. Važno je steći tu sigurnost uz pomoć duhovnog vodje, ponovnim ispitivanjem nutarnjeg stanja i produbljenim proučavanjem redovničkog staleža. Ako slučajno ne posto ji zvanje, odmah se treba povući, jer bi bilo više nego nepromišljeno ostati na krivom putu.

... da upozna redovnički stalež i svoju vlastitu ustanovu

U naše dane - kad kršćanska pouka ima i u najboljim obiteljima mnogo nedostataka - većina mladića i djevojaka, koji napuštaju svijet, ima veoma nejasan i nepotpun pojam o redovničkom životu. Treba da taj novi, uzlazni život od samog početka promatraju u pravom svijetlu, da otkriju mimo svih sebičnih motiva njegovu glavnu svrhu: proslavu Boga svetošću i apostolatom; i da upoznaju njegove bitne obveze: siromaštvo, čistoću i poslušnost. Potrebno je takodjer točno poznavanje redovničke ustanove, u koju dotični kandidat želi ući: koja je njezina svrha, njezina pravila (1), kakav je njezin duh, njezine značajne kreposti i koje je njezino polje rada. Kaže se, da je najgore, kad netko hoće da radi posao, u koji se ne razumije. Zavjetovanje - kruna novaštva - samo je po sebi odviše svet i u svojim posljedicama odviše važan čin, da bi se smjelo položiti olako, ne znajući točno, što se poduzima, što se hoće i na što se obvezuje, i to za vječnost. Neka zaliha asketike, stečena u novaštvu, ne bude odviše lagana, tim manje, što će se mnogi redovnici morati zadovoljiti njome za čitav život!

... da stekne ideal savršenstva

Svaki novak treba da upozna ideal redovničkog života; ideal, koji nema ništa mekušasta ni varava, jer se u njem jasno vidi ono, što redovnik mora da bude, i što Bog od njega

1) Sv.Benedikt traži, da se novaku, prije nego se pripusti na zavjetovanje, mora tri puta pročitati pravilo, "da znade, što ga čeka" i onda se dodaje: "Evo Pravila, po kome želiš vojevati; ako ga možeš prihvatiti, dodji: ako pak ne možeš, slobodno odstupi!"

traži; ideal, bez kojega će redovnik - skoro sigurno - zapasti u nepopravljivu osrednjost, ili možda još gore, u bolne katastrofe. Umjetnik stvara remek-djelo, samo ako ga je prije nosio jasno i razgovjetno u pameti. Redovnički je život u moralnom redu pravo remek-djelo, koje nitko ne će ostvariti, ako ga najprije ne upozna u potpunoj ljepoti. "Nihil volitum nisi praecognitum." Ne žudi se za onim, što se prije ne upozna. I naprotiv, "jasnija spoznaja obvezuje na veću krepost". Nije li pomanjkanje ideala ono, što bi se moglo naći na početku nekih redovničkih života, koji, iako nisu zli, ostaju ipak pomalo zamagljeni i napola neplodni. "Nikada nisam potpuno shvatila, što je život posvećen Bogu." To smo priznanje više puta čuli s ustiju časnih redovnica. Velika duša je uvijek dijete svijetla, "filii lucis". Tko izadje iz novaštva bez ideala, izlaže se pogibelji, da sve do smrti zadrži tu prazninu, ili točnije, to pomanjkanje.

ZA RED:

... da ispita novaka; opasnost novačenja osrednjih

Ako se novak daje redovničkoj ustanovi samo nakon što je upozna, redovnička pak ustanova prima novaka u svoje redove tek iza pomne i povoljne istrage. Radi se doista o dobru samog reda. Tada je više nego ikada mudro, da se primaju samo ozbiljne osobe, ako ne i izvanredne, koje su temeljito kreposne i koje daju svako jamstvo za budućnost. Zašto da se neka kongregacija optereti mlitavcima, nepodnosivim karakterima i nametnicima? Ništa toliko ne izvrgava pogibelji životnu snagu i dobar glas redovničke obitelji, ništa nije toliko kadro da izazove popuštanje u vršenju pravila i da pogoduje mlitavosti, kao kad se širom otvore vrata svima kandidatima za zavjete, pa bili oni - ne kažem nedostojni - nego, ma kakvi. Neka poglavari nikada ne žrtvuju kakvoću broju! Sveti je Alfons predpostavljao nekolicinu revnih i svetih redovnika tisući nemarnih i običnih osoba. Pravilo, koje on daje svojoj kongregaciji, propisuje strogi izbor pripravnika: "Zlovoljni, tvrdoglavi u svojim pojmovima, nemarni i mlitavi mladići, kojima premalo leži na srcu napredovanje i samoodricanje, neka se uvijek otpuste kao ne samo beskorisne, nego sasvim pogibeljne osobe za redovničku ustanovu" (Pravilo redemptorista). "Kad je sv.Franjo Asiški držao onaj slavni kapitul pod šatorima od rogožine, vidio je djavle, kako i oni drže sastanak. Pakleni su se duhovi tada složili, da - ako se hoće uvesti mlitavost u redovnički duh franjevačkog reda, koji je onda najbolje cvao - najbolje bi sredstvo bilo dovinuti se, da u nj udje veliki broj plemićkih i razmaženih mladića. Počelo bi se s njima postupati malo blaže, te bi tako malo po malo opadao žar i moglo bi doći do potpuna popuštanja" (sv. Alfons).

Strogost kod pripuštanja

Ne teži li se danas za tim, da se previše lako prime sumnjiva i nesigurna zvanja zbog krive ljubavi prema krhkim dušama, koje će biti izložene teškoj pogibelji, ako se vrate u svijet, i zbog prevelike brige, da se poveća prinova reda i da se priteče u pomoć mnogostrukom djelovanju, koje je ugroženo radi nedostatka radnika? Pijo XI. smatrao je potrebnim, da upozori redovničke poglavare na tu opasnu i proširenu pogibelj:

"Ova preporuka, s kojom se potpuno slažemo, treba da bude primljena kao očinska riječ, koju je nadahnula jedino želja za dobrom prema svim redovničkim obiteljima. Evo te riječi: ,B u d i t e s t r o g i !' To je, nema sumnje, tvrda riječ, ali puna ljubavi; jer samo istina može zadovoljiti pravu ljubav, koja je dostojna Gospodinovih prijatelja. Općenito je na mjestu izvjesna strogost, kad se radi o disciplini u redu, u redovničkim obiteljima i u raznim kućama, jer disciplina drži život budnim. Bez nje život možda nije potpuno zamro, ali je isprekidan, slab i trom...

Ne ciljamo tim riječima samo na strogost discipline uopće, nego nadasve i posve odredjeno na strogost, koja treba da se pokaže kod primanja pripravnika. Ako bi vam tko prijetio, da je već dosad bilo i odviše strogosti, ovlašćujemo vas, da odgovorite, da tako hoće papa, jer on sa svog položaja i sa svojom odgovornošću može jasno vidjeti, koliko je to potrebno, i to tim više, što mu je Božja providnost podijelila dosta dugo vladanje, da bi mogao steći veliko iskustvo na tom polju.

Ako se zaista h o ć e s a č u v a t i s j a j r e d o v n i č k o g ž i v o t a, t r e b a b i t i s t r o g, napose, što se tiče z v a n j a; jer Božja milost doduše pomaže, ali ne ruši ljudske naravi, i zato je potrebna borba, koja u redovničkom životu ima još veće značenje. Baš zbog toga treba ukloniti opasnost, koju donose mutni elementi, prodirući u redovničke obitelji, tim više, što će taj beskorisni prinos sačinjavati samo zapreku i kamen spoticanja, odakle će izlaziti nedostaci.

Ne pretjerujemo, nego nam kaže iskustvo, da se u svakom, makar zatvorenom skupu nehomogenog osoblja, gotovo neizbježivo radjaju nedostaci. To ne znači, da redovnička obitelj mora smanjiti broj članova; već naprotiv, treba da uvijek nastoji da se poveća, ali pri tom valja da postupa tako, da to budu sve birani članovi, vrsni vojnici. Teška je to zadaća, ali nužna. Doista, kad se ujedini više ljudi, njihova se dobra svojstva, napose ona najodličnija ne zbrajaju, nego ih svatko ima za sebe; dok se, naprotiv, nedostaci, loša svojstva dodaju jedna drugima i slijevaju se medjusobno" (Croix, 18.lipnja 1938.).

Nije li pomanjkanje opravdane strogosti u konačnom primanju osoba u red uzrok ili bar prigoda za neke sablazni i premnoge gubitke zvanja?

II. - N o v a š t v o k a o k u š n j a

Iskušavanje novaka

Redovnički stalež kao duhovna žrtva paljenica ne dade se zamisliti bez borbe i žrtava. Već u novaštvu počinju kušnje; mnogostruke i raznolike kušnje, koje su često velika pogibelj za zvanje, ali isto tako mogu biti i prigoda za krepost i razlog učvršćivanja u dobru. Patnja - kakav god bio njezin postanak i oblik - ima zaista oprečne rezultate: ona prosvjetljuje ili osljepljuje, diže ili satire, posvećuje ili izopačuje, - već prema tomu, na kakav doček naidje.

Strogost redovničkog staleža

Prva kušnja, koja je dosta česta, dolazi od samog redovničkog života i od njegove strogosti. Poslušnost, poniznost, mrtvenje, šutnja, sabranost i odricanje jesu kreposti, koje novaci slabo poznaju. Mnogi su od njih kao žrtve modernog duha živjeli po svojoj volji i ćudi, bez nadzora i stege, željni neovisnosti i udobnosti. Nekada je obiteljski odgoj, dok je bio temeljito kršćanski i muževan, bio izvrsna, ma da samo i daljnja priprava za samostansko odricanje. Takvo odgajanje postaje, n a ž a l o s t, sve rjedje i rjedje. Koliko ima loše odgojene, tjelesno i moralno razmažene djece! Učinak nagla prijelaza iz svijeta u samostan osobito za takve jednak je učinku hladna tuša. Nije to presadjivanje, nego slanje u tudjinu. I pomalo zbunjeni, a nešto zaprepašteni, pitaju se, da li je njihovo prilagodjivanje u tako hladnoj sredini uopće moguće. Odatle proizlaze napasti malodušnosti i iznevjerivanja. To je više ili manje jak i trajan otpor jedne naravi u škripcu nova života, koji joj se pokazuje bogat žrtvama.

Nutarnja pustoš

Ako treba svaki dan umirati samome sebi u polaganoj smrtnoj tjeskobi, dopušteno je barem nadati se andjelu utješitelju. I doista, utjehe ne manjkaju osobito za prvih godina redovničkog života. Tabor katkada dolazi prije Kalvarije. Dobri Bog ima prema dječici, koja se zovu novaci, pravu očinsku nježnost i malo ih mazi. Dogadja se, medjutim, da te osjetne milosti gorljivosti i veselja najednom uzmaknu i da ustupaju mjesto tami, suhoći i nutarnjoj pustoši. Pravilo s tisuću propisa, šutnja i samoća, pobožne vježbe bez kraja i konca, jednoličnost bezizražajnog života i u kom nema iznenadnih dogadjaja: sve je to nesnosno i teško tišti, sve to može prouzročiti žalost i odvratnost prema zvanju. Sanjao je o predvorju raja, a kad tamo probudio se u pritvoru neke tamnice.

Ako je Gospodnji poziv na veće savršenstvo posve nezaslužen dar - a koliko ih je u napasti, da na to zaborave! - odgovor na taj poziv i vjerno podudaranje s milosti doista nikad ne ide bez napora i borbe. Bog hoće, da se uvjeri o našoj velikodušnosti i nesebičnosti u njegovoj službi. Ne postaje se redovnikom zbog vlastitog užitka, nego radi slave Božje i spasa duša, uz žrtvu samoga sebe. Dobro je već u novaštvu steći iskustvo o toj istini. "Tko ulazi u novaštvo, taj ulazi u službu nebeskoga Kralja, koji obično iskušava vjernost svojih slugu križevima i napastima, kojima ih s Njegovim dopuštenjem pakao bije... Duh Sveti opominje svakoga, tko ostavlja svijet i daje se Bogu, da mora pripraviti dušu za iskušenje" (sv.Alfons).

Poteškoće s poglavarima

Poteškoće dolaze i s one strane, odakle bi se smjele najmanje očekivati: sa strane poglavara. Premda su odgojitelji redovničke mladeži pomno izabrani pa uglavnom znadu spojiti znanje učitelja s očinskom dobrotom i požrtvovnošću,ipak se dogadja, da uvijek ne znaju pružiti potrebnog svijetla i ohrabrenja. Antipatija, neshvaćanje, protivan karakter, različit mentalitet, pomanjkanje uzajamnog shvaćanja - da spomenemo samo to - čini položaj novaka vrlo osjetljivim i mučnim. Dodajte tome, da poglavari imaju ne samo pravo, nego i dužnost, da vježbaju svoje pod-

ložnike u solidnoj krepostí te im iskušavaju otpornost! Što bi vrijedilo novaštvo bez ozbiljne žrtve?

Ljubav prema roditeljima — Pošto su junački ostavili svijet, neki ponesu sa sobom uspomenu napasnicu na rastuženu ili uvrijedjenu obitelj. Srčano su stavili ruku na plug, evo sad se okreću natrag, zaboravljajući na Učiteljevu zapovijed: "Ostavi, neka mrtvi ukopavaju svoje mrtvace!" (Mt 8,22). Ta ih misao posve zaokupi tugom i napastima. "Oh, koliko je jadnih mladića", kliče sv.Alfons, "zbog ljubavi prema roditeljima izgubilo najprije zvanje, a zatim i dušu, kako to obično biva! Povijest je puna takvih nesretnih slučajeva." I navodi mnogo kobnih primjera.

Skrb za zdravlje — Drugi se boje za zdravlje radi prevelike strogosti pravila. Istina je, da rijetko tko u dvadesetoj godini kliče sa sv.Pavlom: "Imam želju umrijeti i biti s Kristom" (Fil 1,23). Takvima sv.Alfons savjetuje, da ovako razmisle: "Nisam krio niti krijem svoje zdravstveno stanje od poglavara. Primili su me takva, kakav jesam, i nisu me otpustili; dakle je volja Božja, da ostanem ovdje. I što onda znači, ako po Božjoj volji makar budem morao trpjeti i umrijeti? Koliko je pustinjaka stradalo po pećinama i šumama! Koliko je mučenika dalo život za Isusa Krista! Dosta je, da je Njemu ugodno, da izgubim zdravlje i život Njemu za ljubav. Zadovoljan sam, ne želim ništa drugo, te i ne mogu željeti nešto bolje. Tako mora govoriti gorljiv novak, koji se zaista želi posvetiti."

Nema svatko velikodušnosti onog obraćenika, koji je ušao u trapiste sa pedeset godina. Naglo iscrpljen strogim pravilom,ipak se je postojano opirao, da izadje iz reda,govoreći šaljivo: "Tu jesam i tu ostajem." Nakon deset mjeseci novaštva položio je zavjete na smrtnoj postelji i umro.

Sumnja u zvanje — No, od svih napasti "najstrašnije su one, koje imadu masku pobožnosti i želje za većim dobrom. Tako prerušene, lakše zavedu" (sv.Alfons). Takve napasti zaista su djavolske, jer je sotoni mnogo stalo do toga, da dušu izvuče iz samostana, i gubici zvanja ubrajaju se medju njegove najsjajnije dobitke.

"Prva napast te vrste redovito je sumnja o zvanju; sumnja, kojom demon napunja duh novaka, govoreći mu: ,Tko zna, da li imaš pravo zvanje, i nisi li se poveo za svojim mušicama? Ako te pak Bog doista ne zove, ne ćeš imati nužne pomoći za ustrajnost. Možda će se dogoditi, da se pokaješ nakon položenih zavjeta pa apostatiraš. Umjesto da si se spasio u svijetu, ovdje ćeš se upropastiti'" (sv.Alfons).

Da uzmogneš odbiti tu napast, dosta je, da se pozoveš na sigurne znakove zvanja. "Zvanje je čvrsto, kad ima ova tri uvjeta:

a/ da se postavi dobar cilj, kao što je udaljenje od pogibelji svijeta, da se bolje osigura spasenje te da se jače priljubi uz Boga;

b/ da nema nijedne pozitivne zapreke;
c/ da poglavari nekoga prime.

Kad postoje ta tri uvjeta, novak ne smije sumnjati u istinitost svog zvanja" (sv.Alfons).

Napast "boljega" Posljednja napast, napast "boljega", jest pomisao, da ćeš se u svijetu moći nesmetano predati svakom poletu svoje gorljivosti i svakom pothvatu svoje revnosti, pa se tako lakše posvetiti i uspješnije vršiti apostolat. U tome je samo varka; jer je očito, da je redovnički stalež, koji je zaštićen od pogibelji svijeta i bogat milostima svake ruke, najsigurniji, najlakši i najkraći put k svetosti. Očevidno je osim toga, da redovnički život, ako se cio upotrijebi na proširenje Božjega kraljevstva i na spas svijeta, kako treba da bude, jest doista život krcat blaga, pa i onda, kad je strogo kontemplativan. Ne spominje li Pijo XI. u jednom breveu kartuzijancima, da redovi, koji se posvećuju isključivo molitvi i pokori, čine mnogo više, "multo plus" za Crkvu i duše, nego aktivne kongregacije? (1)

Sredstva do pobjede: molitva i iskrenost Želi li novak pobijediti razne kušnje tako, da se u njima okoristi i učvrsti svoje zvanje, neka se, opet po savjetu sv.Alfonsa, služi oružjem molitve i snagom iskrenosti. Ustrajnost je milost različita od samog zvanja, a "ne dobiva se bez molitve". U onim časovima smutnje i mraka beskorisno je razmišljati i raspravljati. Najbolje je baciti se na koljena i vapiti: "Bože moj, predao sam se Tebi, ne ću da Te ostavim; pomozi mi te ne dopusti, da Ti budem nevjeran!" Ako se ta molitva češće ponavlja, kad je napast jača i ako se saopći stanje poglavarima..., sigurno će se izvojevati pobjeda. Isti svetac dodaje: "Neka se u kušnji takodjer posebno preporučuje svetoj Djevici, koja je majka ustrajnosti!"

"Drugi lijek u sličnim napastima, jednako potreban i nuždan, jest, da se ono, što se ćuti, saopći poglavarima ili duhovnom vodji, i to bez otezanja, prije nego se napast osili. Sv.Filip Neri govorio je, da je napast napola svladana, kad se otkrije. Nema veće pogibelji u takvom slučaju, nego ako se napast prešuti pred poglavarima, jer onda Bog povlači svoje svjetlo radi premalene vjernosti, koja Mu se iskazuje, kad netko ne će da očituje svoje napasti; a napast s druge strane postaje jača time, što se ne otkriva. Nema dakle dvojbe, da onaj, koji je izložen napastima protiv zvanja, a ne otkriva ih, može vrlo lako izgubiti zvanje" (sv.Alfons).

---

1) "Lako je shvatiti, kako mnogo više pridonose za proširenje svete Crkve i za spas ljudskog roda oni, koji vrše dužnost neprestane molitve i pokore, od onih, koji mučnim radom obradjuju njivu Gospodnju" (Pijo XI. kartuzijancima).

III. - Prvi koraci u redovnički život

Proučavanje i kušnja samo su dvije strane, drugotne i negativne, novaštva. A novaštvo je bitno i prije svega posao oko moralnog redovničkog oblikovanja, škola uvježbavanja. Prije negoli se netko ustali u staležu savršenijeg života, s mnogobrojnim i teškim obvezama, razborito je, da ih valjano prokuša.

Važnost prvog oblikovanja

Nitko ne sumnja, da to oblikovanje mora biti potpuno i ozbiljno. Nije li novaštvo neposredna priprava za zavjetovanje i uvod u čitav život? Redovničko je zavjetovanje čin osnovnog značenja, koji upravlja život prema vrhuncu savršenstva i koji se baš zbog toga ne smije poduzeti bez priprave. Crkva strogo traži čitavu godinu kao najkraće pokusno vrijeme. Kakvo novaštvo, takvo zavjetovanje, a često je i život takav.

"Danom oblačenja i zavjetovanja doista se odredjuje redovnički život. Ako je početni dar neograničen, ako obuhvaća čitavo biće kao potpuno žrtvovanje bez pridržavanja i povlačenja, za Boga je dosta. On važe, prosudjuje i procjenjuje žrtvu u zametku i gledajući na početak, vidi sve; tko ima to, ima sve. Jer ako život bude kasnije savršen, bit će takav samo stoga, što će ostvarivati iz dana u dan onaj prvi prinos" (mgr Landrieux).

Ako je zavjetovanje po svojoj naravi žrtva, onda ona treba da bude "čista, sveta i neoskvrnjena", u svemu dostojna veličanstva Svevišnjega. Nakon utučena, bespoletna i malodušna novaštva, kakav će redovnik biti na dan svoga zavjetovanja i kasnije? Sv.Alfons tvrdi: "Ako netko nema gorljivosti u novaštvu, mora se smatrati sigurnim, da je ne će imati nikada u životu."

Dijete, koje trpi od naslijedjenih nedostataka, ostat će - ako ne umre - gotovo uvijek boležljivo. Zavjetovanje je redovnički rodjendan. Radja li se tko loše gradjen ili rahitičan, čitav će život trpjeti od tog početnog nedostatka. Koliko ih osrednje živi, koliko ih nema uspjeha u apostolatu, koliko ima bolnih otpada radi nedostataka u početnom oblikovanju! Silno je važno u naravnom i nadnaravnom redu, da se rodjenjem donese zdrav i snažan sustav, koji obećaje lijepe nade u zdravlje i dug život. Ne žanje se ono, što se nije posijalo. Prekasno je sijati u kasnijim godinama. Sretan onaj, koji se na početku života znade lijepo uputiti! Tim više, što u mnogim kongregacijama aktivna života, osobito u ženskima, lična izgradnja svršava zapravo s obredom zavjetovanja (1).

Većina mladih redovnica primorana je da živi od skromnih zaliha dobre volje, načela i stečenih navika, koje su ponijele

1) Neke redovničke ustanove šalju svoje članove prije vječnih zavjeta u neku vrst drugog novaštva od tri ili šest mjeseci. Odličan postupak, za koji bi bilo poželjno, da se protegne na sve.

iz novaštva, budući da su odmah nakon zavjetovanja bile poslane na školski ili karitativni rad, gdje su bile prepuštene samima sebi i ostale bez nadzora i vodstva, za što mjesne poglavarice nemaju ni vremena ni sposobnosti.

O odgoju redovničke mladeži ovisi takodjer u znatnoj mjeri očuvanje gorljivosti i prvobitnog duha reda. Loše i osrednje izgradjeni članovi mogu vršiti samo rdjav utjecaj na čitavu redovničku zajednicu i izazvati u njoj popuštanje ili čak opću mlitavost.

Izbor učitelja novaka

To je nov i jak razlog, da se dužnost učitelja ili učiteljice novaka - jedna od najosjetljivijih i najvažnijih dužnosti - uvijek povjeri samo odličnim redovnicima i redovnicama. Prema propisima kanonskog prava "za odgoj novaka odredit će se učitelj, koji treba da ima barem trideset i pet godina, da je proveo u redu barem deset godina nakon prvih zavjeta, da se odlikuje razboritošću, ljubavlju, pobožnošću i točnim vršenjem redovničkih dužnosti" (k. 559). Mogao bi se naći službeni komentar tog kanonskog propisa u jednoj konstituciji Klementa VIII, koja se u isto vrijeme odnosi na učitelja novaka i njegova pomoćnika: "Obojica treba da budu veoma učeni i koliko je to ovisno o pronicavosti i revnosti poglavara, da su bili uzorni u čitavom svom prošlom životu. Osim toga treba da budu ljudi molitve, umrtveni, obdareni velikom razboritošću i puni ljubavi; ozbiljni i u isto vrijeme prijazni revni i blagi; da budu takvi gospodari svoje duše i pokreta svog srca, kao da i nisu podložni strastima, osobito gnjevu i srdžbi, što je tako često protivno ljubavi, koju dugujemo bližnjemu i samima sebi. Jednom riječi: treba da budu takvi, da u svemu dadu dobar primjer, da oni, koji su im povjereni, imadu prema njima više poštovanja nego bojazni, te da nikada ništa ne pronadju, što bi mogli kritizirati u njihovu postupku."

Neka učitelj novaka ne zaboravi, da je strogo u savjesti dužan "uložiti svu pomnju, da se njegovi gojenci marljivo vježbaju u redovničkoj stezi" (k. 562). To izgradjivanje ne smije biti samo izvanjsko i površno, nego prije svega unutarnje i u dubini; stoga mu kanonsko pravo ponovo odredjuje bitne sastavne dijelove: "Godina novaštva ima se upotrijebiti u to, da se duh novaka, pod vodstvom učitelja, oplemeni proučavanjem pravila i ustanova, pobožnim razmatranjem i ustrajnom molitvom, učenjem onoga, što se odnosi na zavjete i kreposti, zgodnim vježbanjem u iskorjenjivanju mana, suzbijanju pohota i sticanju kreposti" (k. 565, § 1).

Izgradnja kršćanina i redovnika

Budući da je vjera temelj i korijen svakog opravdanja, mora se steći čvrsto uvjerenje, bez kojega se gradi na nestalnom pijesku, na kojemu prijeti opasnost, da će se gradjevina srušiti.

Na tim temeljima vjere zasnovat će se profinjena čista savjest. "Vi znate", piše sv.Terezija, "da je temeljni kamen zgrade mirna savjest, pažljivo izbjegavanje svih grijeha, dapače i lakih, i nastojanje oko savršenijeg." Sv.Ivan od Križa piše: "Ne počinite grijeha niti za sve zlato na svijetu! Nemojte svo-

jevoljno učiniti niti laki grijeh, niti nesavršenost!" Sv.Alfons je htio, da poglavari ne prestanu ulijevati mladim redovnicima "sveti strah Božji po neograničenoj mržnji na grijeh, koja se temelji na ljubavi prema Bogu i po stalnoj brizi, da se očiste, zasnovanoj na duhu pokore i na čestoj ispovijedi". Neka novak nastoji, "da odurava i da izbjegava ne samo smrtni i laki grijeh, nego i svaku pogrešku i nesavršenost, bila ona i najmanja" (Redemptoristička pravilo).

Novaštvo je još i radionica kreposti. Svatko će iskovati sebi pod vodstvom i uz pomoć učitelja muževnu i velikodušnu volju i malo po malo steći: poniznost, mrtvenje, sabranost, duh molitve i razmatranja, a napose goruću ljubav, koja je početak, mjera i kruna svake svetosti.

Ta i z g r a d n j a k r š ć a n i n a ipak je samo nužni u v o d u redovnički život. Sa idealom, koji će mu iz dana u dan sve življe sjati pred očima, i sa neslomivom voljom za vlastitim posvećenjem novak se daje odmah na posao i započinje graditi veličanstvenu zgradu, koja će biti dovršena tek na smrti. Ta je zgrada: vrlo točno vršenje pravila i ustanova, održavanje do u sitnice budućih zavjeta siromaštva, čistoće i posluha sticanjem karakterističnih kreposti i posebnog duha svoje kongregacije.

Ako je kandidat potpuno zadovoljio i dao ozbiljno jamstvo ustrajnosti i gorljivosti, bit će pripušten na privremene zavjete, zatim nakon tri godine na vječne. U slučaju sumnje o sposobnosti novaka dopušta se produženje novaštva na šest mjeseci i privremenih zavjeta na tri godine. Čim prodje taj vremenski razmak, redovnik treba ili da se zavjetuje, ili da se vrati u svijet. Ali - ponavljamo - poglavari moraju pomno paziti, da uklone svaku ne samo nedostojnu, nego naprosto osrednju i beskorisnu osobu (1).

---

1) In Congregationem... non alios admittat tirones quam quos certo certius aptos perdoneosque iudicabit ad ferenda Instituti onera; numquam vero eos quos inutiles et ineptos et Communitati, haud sine magno damno, oneri futuros esse praevidebit (Redemptoristička pravilo).

Četvrto poglavlje

ZAVJETOVANJE

Važnost redovničkog zavjetovanja

Život svakog čovjeka je satkan od bezbrojnih radnja, koje ponajviše - sudeći po vanjštini - ne znače ništa, te se odmah zaborave, čim su izvršene, kao mjehurići od sapunice, koji se časak prelijevaju u duginim bojama pa iščeznu.

Ali iz te gomile izdižu se kao gorski lanac u pustinji neki najznačajniji čini, koji su kičma života, i kojih nas uspomena prati sve do groba.

Jedan je takav čin redovničko zavjetovanje, "čin najherojičniji i najvažniji u životu" (Bourdaloue). Nakon godine novaštva kandidat polaže najprije privremene zavjete, da se omogući njemu i njegovoj redovničkoj ustanovi, da se bolje medjusobno upoznaju. "Zavjetovanje je uzajamni ugovor, sklopljen izmedju redovnika i reda ili kongregacije, snagom kojega se redovnik posvećuje Bogu i redu ili kongregaciji polaganjem triju bitnih zavjeta siromaštva, čistoće i posluha u ruke poglavara, koji prima dotično darivanje u ime Boga, Crkve i redovničke ustanove" (Choupin) (1). Zavjetovanje je služben i neopoziv odgovor duše na Božji poziv. Vjerna svomu zvanju, ona napušta svijet, da se zauvijek presadi u redovnički stalež na službu Bogu i dušama. Zavjetovanje je neka vrst drugog krštenja. Kao što krštenje čini kršćanina djetetom nebeskog Oca i članom Crkve, tako zavjetovanje čini redovnika slugom Božjim i konačno ga utjelovljuje u njegovu redovničku ustanovu (2).

To je čin velikog domaha, promatra li se sam u sebi ili u njegovim neposrednim i daljnjim, vremenitim i vječnim posljedicama. Iz zavjetovanja proističe čitav niz dužnosti prema Bogu i vlastitoj kongregaciji, na koje želimo upozoriti.

I. - Težnja za savršenstvom u običnom kršćanskom životu i posebno u redovničkom životu

U životu Ivane Arške čitaju se divne riječi, pravi poziv na junaštvo i mučeništvo: "Podji, kćeri Božja, podji, podji!"

---

1) Zavjeti mogu biti po naravi privremeni ili vječni, jednostavni ili svečani. - Zavjeti promjene ponašanja, ljubavi ili ustrajnosti, koji su vlastiti nekim redovničkim ustanovama, ne odnose se na bit redovničkog staleža.
2) Et iam ex illa hora in Congregatione reputetur (Pravilo sv. Benedikta).

Tu zapovijed Gospodin ponavlja redovničkoj duši svaki dan. "Podji, kćeri Božja, podji, podji!" Nije li redovnička duša zavjetovanjem zaista obavezana na visoko savršenstvo? Kršćanski je život već po svojoj naravi neprekidno razvijanje krsne svetosti. Ta je misao dobro poznata sv.Pavlu: "Ne kao da bih već postigao ili savršen bio; ali nastojim, ne bih li ga uhvatio, jer je i mene uhvatio Krist Isus. Braćo, ja ne umišljam sebi, da sam uhvatio, ali jedno činim: To, što je za mnom, zaboravljam, za onim, što je preda mnom, posižem. Trčim k biljezi, k nagradi nebeskoj, kojoj me Bog zove u Kristu Isusu" (Fil 3,12-14).

Koliko više treba da redovnički život bude stupanje naprijed i uspon prema Bogu! Posljednji pozdrav sv.Gerarda Majella svijetu, koji je napuštao, bio je: "Hoću da postanem svet!" Kad je Pijo IX. primio u privatnoj audijenciji majku Eugeniju, utemeljiteljicu sestara od Uznesenja i njenu pratilicu, rekao je, gledajući ih, gdje ulaze: "Ah! Evo redovnica! A od redovnica se traži, da budu svete! Zar ne da ste svete, drage kćeri?" U privatnoj Bernardičinoj bilježnici čitamo ovu odluku, kad je postala redovnicom: "Treba da postanem velikom sveticom, moj Isus to želi."

Sasvim se opravdano razlikuje dvostruka svetost: jedna u redu b i v a n j a, druga u redu d j e l o v a n j a. Prva se za redovnika sastoji u posvećenju vlastite osobe i života za Božji kult. Tu je posvetu obavio na dan zavjetovanja. Redovnik je po namjeni i službi "posvećen" kao oltar i ciborij (sv.Toma). Ali redovnik treba da bude još osobito svet u redu djelovanja, t.j. u vlastitom radu. Svetost je produbljeni nutarnji život. Svatko treba da djeluje, raste, jača se i moralno učvrsti, te da postepeno dodje do punine duhovnog života. Sad ćemo ustanoviti obvezu težnje za savršenstvom, zatim analizirati njezinu narav i istaći njezina svojstva.

1. Obveza težnje za savršenstvom

Prema jednom grčkom filozofu "život je neprestano traganje", a kad se radi o redovničkom životu, onda to traganje ide za moralnom savršenošću. Ulazak u redovništvo uključuje svetu obvezu, ne da tko bude svet, nego da se trudi, da takav postane. Snagom zavjetovanja ne traži se postignuta svetost, nego svetost, koja je na putu ostvarenja. Ako i ne dodje do sjajnog uspjeha, održat će se barem plemenito i ustrajno nastojanje.

Težnja za savršenstvom toliko pripada redovničkom staležu, da sačinjava njegov središnji i bitni dio. Bez nje ostala bi samo haljina, vanjska pravilnost i apostolski rad: lijepi izgled, koji samo sakriva ruševine. Nitko ne može živjeti redovnički, ako se ne napreže, da se posveti.

Evandjelje — Po shvaćanju Crkve svaki je redovnik po svom zvanju kandidat za evandjeosko savršenstvo (Kanonsko pravo, k. 488,br.1). Taj je ideal svetosti predložio sam Isus Krist mladiću, koji Ga je došao upitati: "Ako hoćeš biti savršen, idi, prodaj, što imaš i daj utržak siromasima!... Onda dodji i idi za mnom!" (Mt 19,21). Samo zato prigrljujemo siromaštvo i prepuštamo se Učitelju, da se popnemo na vrhunac i da se

u životu ne prestanemo uzdizati u svijetlu, čistoći, snazi i lju-
bavi.

Nije li se uostalom redovnik zavjetovao na evandjeoske savjete s namjerom, da se usavršava? Zavjeti po sebi nisu cilj, nego sredstvo: moćno oružje, kojim se koristimo za postignuće svetosti; stepenice, po kojima se dižemo slobodnije i više.

Nauka predaje

Crkveni naučitelji, bogoslovi, asketičari, i koji god su raspravljali o redovničkom staležu, naglašivali su vrlo zgodno tu temeljnu težnju. "Redovnički je stalež bio utemeljen, da vodi duše k savršenstvu. - To je moralna disciplina, vježba, koja je namijenjena, da vodi k savršenstvu." - Bez sumnje "redovnik nije dužan, da bude savršen, nego da teži za savršenstvom" (sv.Toma).

"Ova kongregacija", govorio je sv.Franjo Saleški svojim Kćerima od Svete Marije, "kao i druge pobožne ustanove, nisu skup savršenih osoba, nego skup osoba, koje nastoje, da se usavrše. Nisu to osobe, koje trče, nego osobe, koje teže za trčanjem i koje zato najprije uče sitnim koracima hodati, zatim žuriti, pa potrkivati, onda napokon trčati." Pa opet: "Ljudi ne ulaze u samostan samo da ljube Boga, nego da Ga više ljube; ne da se samo spase, nego da se lakše spase, ne da tek ugode Bogu, nego da Mu više ugode."

Jednako uče sv.Alfons i sv.Augustin. "Redovnički je stalež stalan način života u zajednici, potvrdjen od Crkve, koji po zavjetima siromaštva, čistoće i posluha vodi dušu k savršenstvu božanske ljubavi." - "Redovnik je snagom zavjeta obvezan da napreduje više ili manje, ali da ipak napreduje na putu savršenstva" (sv.Alfons).

Htijući da dade nepokolebljive temelje duhovnom životu svojih monaha, sveti je Benedikt tu težnju za savršenstvom učinio predmetom posebnog zavjeta, zavjeta o b r a ć e n j a. Njime se monasi obvezuju na svagdanju obnovu žića izvana i iznutra, koji treba da ide za njihovim potpunim preobraženjem u Isusa Krista. Redovnički bi život bio, prema tomu, ostvarenje onoga programa, koji je označio sv.Pavao riječima: "Živite u Kristu!" (Kol 2,6), u Njegovu poznanstvu i ljubavi, u sve užem i užem jedinstvu s Njime. "Živite dostojno Gospodina te mu u svemu omilite, da budete plodni u svakom dobrom djelu i rastete u poznanju Božjem (Kol 1,1o), iz slave u slavu" (2 Kor 3,18).

Ono, što je kvasac tijestu, to je redovnički stalež kršćanskoj duši: princip dizanja i poboljšavanja. I kao što kvasac prodre u čitavo tijesto, da od njega načini dobar kruh, isto tako redovnički duh djeluje za čitavog života, da ga preobrazi u djelo svetosti.

Takva se snažna, plodna i velika misao ima usaditi već u novaštvu kao ugaoni kamen zgrade, koja se mora sagraditi. Visok hrast niče iz sićušna žira, u kojem je sadržan; isto tako prekrasan život može nastati od ove jedine riječi: s v e t o s t.

Pravilo i ustanove

Na prvoj stranici svih redovničkih pravila i ustanova izražena je dvostruka bitna svrha redovničkog života: vlastito posvećenje i apostolat

u njegovim raznolikim oblicima i na raznim poljima rada. Baš s obzirom na ta dva cilja bili su zamišljeni i proglašeni svi zakoni redovničke ustanove sve do najmanjih sitnica. Nema tu ništa, što - bilo izravno, bilo neizravno - ne bi pridonosilo ostvarenju tog programa.

Važnost težnje za savršenstvom

Popusti li u g a o n i k a m e n - težnja za savršenstvom, sve se ruši, ili se barem uskoleba. Čemu da se pripiše propadanje redova, ako ne oslabljenju te težnje? Dok neka kongregacija radja svece, dok njezini članovi - u cjelini - rade velikodušno oko moralnog usavršavanja, sve ide dobro. Ali od dana, kad članovi popuste u nastojanjima i odreku se da teže za uspinjanjem, započinje mlitavost, koja bi mogla dovesti do najgorih nevolja. Usprkos varavoj spoljašnosti napretka život reda i pojedinaca uzdrman je u samoj srži. Eto stabla, kome trune korijenje ili ga izjedaju crvi! Ništa nije pogibeljnije. "Kao što ima neizmjerno mnogo kršćana, koji nisu pravi kršćani, može se kazati, da ima mnogo redovnika, koji nisu pravi redovnici... Što nedostaje... velikomu mnoštvu kršćana, da budu pravi kršćani? K r š ć a n s k i d u h. A što nedostaje velikome broju redovnika, da budu pravi redovnici? R e d o v n i č k i d u h. Pa što je redovnički duh? Redovnički je duh iskreno poštivanje svoga vlastitog zvanja i trajno nutarnje raspoloženje, da dosegnemo punu mjeru savršenstva u svemu, na što smo kao redovnici pozvani. To je redovničko savršenstvo, na koje smo po volji Božjoj pozvani, bližnji i neposredni cilj svih naših namjera, želja i čina" (Bourdaloue) (1).

Jedan je veliki redovnik, zabrinut onim, što je smatrao oslabljenjem prvotne gorljivosti, izmolio od svoga vrhovnog poglavara ovlaštenje, da sastavi za cijelu svoju redovničku ustanovu istu duhovnu obnovu pod naslovom "Iugis conatus ad perfectionem - Neprekidna težnja za savršenstvom" (sv.Bernard); uvjeren, da je to najbolji način da se zaustavi silaženje i da se duše vinu prema visinama (P. Georges). Odatle potječe i upornost svih osnivača redovničkih udruga, kojima je na srcu ležalo osiguranje životne snage i čvrstoće svoga djela, da bez prestanka podsjećaju svoje sinove na veliku dužnost vlastitog posvećenja.

Prvotni cilj redovničkog staleža

Sv.Alfons pisao je svojim redovnicima: "Bog nas je pozvao u ovu Kongregaciju samo zato, da postanemo sveti i kao takvi da se spasimo. Tko se želi spasiti, a da ne postane svet, veoma me zabrinjuje u pogledu njegova spasa... Ta, po što smo došli u ovu Kongregaciju, ako u njoj ne postajemo svecima?... Tko ne želi postati svet, ne će moći ostati u Kongregaciji: sam Isus Krist, koji ljubi Kongregaciju, otjerat će ga iz nje."

"Oh, drage sestre! Da znadete, kako ste teško obvezane da se usavršavate, i kakva je nesreća pokazati se nedostojnima ta-

---

1) Časni brat Ivan de Saint-Samson u traktatu "O savršenstvu i opadanju redovničkog života" uporno ističe važnu ulogu obveze na težnju za savršenstvom.

ko sveta zvanja, plakale biste krvavim suzama! Da, kćeri moje, još vam ponavljam: biti od Boga pozvane na tako svet posao, a ne priznati tu milost vršenjem svojih obaveza, to bi se moralo oplakivati krvavim suzama... Zato, kćeri moje, nanovo dobro i čvrsto odlučite, da ćete više nego ikada cijeniti svoje zvanje i da ćete kušati vjernije se truditi oko savršenosti, koju Bog traži od vas" (sv.Vinko Paulski).

U našem vijeku, kad se tako lako sredjena i plodna djelatnost zamijenjuje grozničavom uzrujanošću, ne bi li bilo zgodno još jednom upozoriti na pogibelj, kako tešku, tako i čestu, koja prijeti osobito aktivnim redovima; a to je p r e t j e r a n a r e v n o s t z a d u š e n a š t e t u r e d o v n i č k o g d u h a? Svetost i apostolat dva su bitna cilja redovničkog staleža, povezana jedan s drugim, ali je drugi podredjen prvomu. Prije svega valja biti r e d o v n i k, a onda a p o s t o l. Staviti u svojim brigama i radu na prvo mjesto ono, što bi moralo doći na drugo mjesto, žrtvovati djelo vlastitog posvećenja djelima apostolata - krupna je pogreška, koja bi, kad bi se dotjerala do skrajnosti, izvrgla pogibli osobno spasenje i istodobno učinila neplodnim sav apostolski rad. Razmatrajte o izreci Evandjelja: "Ovo je trebalo činiti, a ono ne ostaviti" (Mt 23,23).

2. Narav težnje za savršenstvom

Dobro bi bilo točno naznačiti smisao i značenje ove formule: težiti za savršenstvom. Ako isključimo stanje ulivene svetosti, a pogotovo povlasticu nepogrešivosti, u težnji za savršenstvom analizom ćemo otkriti četiri sastavna dijela: ž e l j u, koja prelazi u o d l u k u, zatim upotrebu s r e d s t a v a p o s v e ć e n j a, koju prati neki o s t v a r e n i n a p r e d a k. Onaj je pravi redovnik, koji se želi i hoće posvetiti, koji se laća sredstava posvećenja i doista se po njima postepeno posvećuje.

Želja Na prvome mjestu je želja - bitni uvjet nastojanja i uspjeha. "Moramo željeti da se posvetimo i da trpimo sve za ljubav Isusu Kristu. Ako nemamo te želje, moramo moliti Gospodina, da nam je podijeli po svojoj dobroti, jer bez prave želje, da se posvetimo, ne ćemo nikada nimalo napredovati u savršenstvu" (sv.Alfons). Želja je kreposnom životu ono, što je proljetni sok stablu. Što je redovnički stalež po svom porijeklu, ako ne silna žudnja za idealom čistoće i ljubavi? U samostan imaju pravo ući samo kandidati svetosti..., oni, koji pripadaju naraštaju onih, koji traže Boga (1). Blaženi, koji gladuju i žedjaju pravde!" (Mt 5,6), kaže Evandjelje. Redovnik je jedan izmedju takvih. Nikad nije zadovoljan, stalno ga muči bojazan, da ne zaglibi u osrednjost, svaki čas se pita: "Što bi dakle trebalo da učinim, da postanem svet?" Želja je maleno pšenično zrno, bačeno u zemlju, koje nabrekne, raspukne se, probije van, jer nastoji izrasti u stabljiku i preobraziti se u klas.

---

1) Haec est generatio quaerentium eum (Ps 23,6).

Odluka — Ako je želja ozbiljna, uskoro će se sama po sebi pretvoriti u odluku, t.j. u neopozivu odredbu volje, koja se je konačno u njoj ustalila i kojoj se nikad više ne će iznevjeriti: "Hoću da se posvetim i s pomoću Božjom posvetit ću se." Sestra sv.Tome, koja je bila redovnica, upitala ga je:"Brate, što da činim, da se posvetim?" On joj odgovori svojim izrazitim lakonskim načinom: "Velle!" - htjeti. Isto je nekoliko vjekova kasnije ponovila sv.Margareta Marija Alacoque: "Da postanem sveticom, dosta je jedan prvi ,hoću'." Uistinu, sve se savršenstvo redovničkog života sastoji ukratko u potpunom i nepromjenljivom "da", koji veže dušu uz Boga bez ograničenja, zauvijek. Mnogima, nažalost, ne manjka toliko milost, koja je uvijek na dohvatu velikodušnim srcima, koliko odlučna volja. Kad bi svi imali smjelosti da reku kao onaj mladi obraćenik, koji je stupio u trapiste: "Osim malo iznimaka počinio sam sva zlodjela; u dvadeset i petoj godini bio sam stari grešnik; no, milošću Božjom postat ću svetac, i to veliki svetac." Održao je riječ.

Svetost sa svom povorkom odricanja i perspektivom zadavanja smrti samom sebi zastrašuje. Koliko ih ima, koji se do smrti zadovoljavaju time, da bez prestanka ponavljaju: "Ja bih svakako htio", ali da nikada ne reknu: "Hoću!"

"Odlučno, samo odlučno! Djavao se ne boji neodlučnih duša, govorila je sv.Terezija Avilska. Naprotiv, onaj, koji je doista odlučan, da se dade Bogu, svladat će ono, što mu se činilo nesavladivo. Odvažna volja slavi pobjedu nad svime... Kad je duša tako odlučna, Gospodin joj daje da leti na putu savršenstva" (sv.Alfons).

Otkako je ta glavna odluka učinjena na dan zavjetovanja, morala bi se obnavljati svaki dan i poslužiti kao naravan zaključak svake molitve.

Upotreba sredstava posvećenja — Odluka vodi k djelovanju. Tko hoće cilj, mora htjeti i sredstva. "Neophodno je potrebno, da imamo čvrstu i stalnu volju..., da prihvatimo sva sredstva, koja su prikladna, da se usavršimo u zvanju, u koje smo pozvani" (sv.Franjo Saleški). Koja su to sredstva? Glavna i općenita su ova: držanje Božjih i crkvenih zapovijedi, primanje sakramenata, duh molitve i razmatranja, ispunjavanje staleških dužnosti.

Ali ono, što je dosta, da hrani jedan obični kršćanski život, ne može zadovoljiti i redovnika, koji je pozvan na veću svetost. On treba da crpi iz drugih izvora, koji su pridržani redovnicima i koji su duboki, a to su zavjeti i pravilo. "Tko ulazi u redovnički stalež, nije obvezan da se služi svim sredstvima, koja vode k savršenstvu, nego samo onima, koja odredjuje i nalaže pravilo, na koje se zavjetovao" (k. 593) (1). Budući da su zakoni i propisi reda srž Evandjelja i svih dužnosti, za redovnika su oni veliko sredstvo posvećenja. Svatko, tko ih vrši

---

1) Qui statum religionis assumit... non tenetur ad omnia exercitia quibus ad perfectionem pervenitur, sed ad illa quae determinata sunt et taxata secundum regulam quam professus est (sv.Toma).

savjesno, vjerno i s ljubavlju, brzo napreduje na putu savršenstva i ostvaruje riječi sv.Pisma: "Staza je pravednika kao osvit; on sve većma svijetli do potpuna dana" (Prič 4,18).

3. Svojstva težnje za savršenstvom

Ako težnja za savršenstvom sačinjava redovnika, onda samo savršena težnja karakterizira savršena redovnika; jer ovdje, kao i drugdje, postoji čitava ljestvica moralnih vrednota. Kako je gdjekada velika razlika izmedju dva redovnika, koji žive jedan pokraj drugoga! Jednaka odjeća, isto pravilo, iste pobožne vježbe, isti apostolat, ali nisu jednake duše. Na putu savršenstva može se puziti, hodati, trčati ili letjeti. U svim tim slučajevima bitno je nepovrijedjeno, jer tu jest nastojanje i napredak. "Vi svi poznate savršenstvo i put, koji k njemu vodi, ali svi nemaju jednako dobre volje. Na putu redovničkih kreposti jedni, ne samo da hodaju, nego trče, dapače, lete. Za njih su bdijenja prekratka, postovi mili, tvrdi kruh prijatan, poslovi i strogost življenja čine im se ne samo podnosivi, nego i slatki. Drugi su pak suha srca, bez ljubavi; oklijevaju i zaostaju, tako da ih treba silom vući, a idu naprijed samo zbog straha pred paklom" (sv.Bernard).

Savršena težnja Nema sumnje, da svatko ne može reći s Marijom Veronikom od Presv.Srca Isusova: "Satire me žedja za savršenstvom i svetošću." Bog i ne traži od svih jednako nastojanje i jednak posao. Svatko ima svoje darove i prima svoju vlastitu mjeru milosti. "Savršenstvo se traži od svih, ali nipošto jednako" (Guillaume de Saint-Thierry).

Ne bi se ipak smjelo popuštati u naporu niti osrednjost olako učiniti svojim idealom. Ako se pisci, umjetnici, pače i obični radnici u svijetu brinu, da im rad uspije i ciljaju na remek-djela; ako seljaci smatraju da znaju svoj posao i da savršeno obradjuju svoje polje, bilo bi dosta čudno, da ne kažemo sablažnjivo, kad bi se u redovništvu netko bez grižnje savjesti zadovoljio "čime god" i sa: "To je ipak dosta dobro!" Mlak život bez velikih pogrešaka kao i bez velikih kreposti, bezizražajan i prazan, iako nije zao, ipak je nepotpun i grešan. Još nije nestalo onog soja redovnica, o kom kaže sv.Terezija Avilska: "Ne bojte se, da će se satrti! Razum im savršeno radi, a ljubav nije kod njih dosta jaka, da ih dovede do prevelika oduševljenja. Ali ja bih htjela, da nas sam razum navede na to, da se u službi Božjoj ne zadovoljimo onim uvijek jednakim korakom, koji nas nikada ne će dovesti do cilja." "U redovničkom staležu nije dosta redovita svetost; treba nam besprijekorna svetost, svetost, koja odolijeva svakom prigovoru, svetost, na kojoj kritični ljudi ne mogu otkriti ljage" (Bourdaloue).

Kaže se, da treba da budemo razumni. Sigurno, ali ne previše! Nakon trećeg pokušaja osnutka muške kongregacije, koja bi bila prožeta duhom kongregacije od Pohodjenja, sv.Franjo Saleški se razočarao. Smiješeći se, povjerljivo će majci Ivani Šantalskoj, koja ga je bila potakla na taj pothvat: "Znadete li, koliko mi ih sad ostaje? Jedan i po! Sto god hoćete da poduzmete s ljudima toga kraja, ništa ne uspijeva: oni previše misle."

Da se postane svecem, potrebno je z r n o l u d o s t i, one ludosti križa, koja se zove ljubav prema patnji i poniženju.

Savršena težnja za svetošću poprima trostruku oznaku: sile, neprekidnosti i ustrajnosti.

Sila Pravi redovnik unosi u rad oko svoga preobraženja u Kristu ono najbolje od svoga duha, srca, volje i snage, uklanjajući svaku zapreku na svom putu, spreman da čini pokoru za svaku pogrešku i slaboću - ponovno ustajanje iza pada jest jedna od najobičajnijih prigoda za krepost - i razborito upotrebljavajući mnogobrojna sredstva posvećenja, tako da ne zanemari nijednoga. Geslo sv.Ivana od Križa: "Visoko i brzo!" zanijelo ga je, i eno ga, kako nastoji "da brzo trči k cilju... i da bez daha slijedi milost" (Ivan od Saint-Samsona). Kao dobar redovnik on ne štedi truda i ne gubi vremena.

Neprekidnost Redovnikovi dani imaju dvadeset i četiri sata. U redovnikovu programu nema ni nedjeljnog odmora, ni praznika, a još manje nezaposlenosti ili štrajka. Po primjeru nebeskog Oca i Isusa treba raditi... uvijek, bez ikakva prekida (Iv 5,17). Vrijeme je prva milost, za koju je važno da se ne troši uludo, pa bila to samo jedna minuta. Pošto je sv.Benedikt nabrojio sedamdeset i dva sredstva duhovnog umijeća, preporučio je, da se upotrebljavaju neumorno, dan i noć (1).

Živjeti točno u okviru Božje volje, koja se očituje preko pravila, poglavara, staleških dužnosti, nadahnuća Duha Svetoga i čiste nakane; upraviti sve nutarnje i vanjsko djelovanje na slavu Presv.Trojstva i za otkupljenje duša: ne znači li to stvarati neprekidno djelo svetosti? Stoga redovnik radi uvijek samo jedno: posvećuje se, - bio on na dužnosti u koru ili na radu, na odmoru ili u blagovaonici, u uredu ili vrtu, na propovjedaonici, u školi ili uz uzglavlje bolesnika, bio on na molitvi, radio on ili patio. U tom je ljepota, jedinstvo i plodnost života, koji je divno ispunjen i u kom nijedan čas nije utučen ni besplodan. Žitno polje, koje se talasa u nedogled, a svaki se klas diže uspravno, pun i pozlaćen.

Ustrajnost To plemenito i ustrajno nastojanje oko svetosti, koje se je započelo ulaskom u samostan, nastavit će se u zreloj dobi pa sve do duboke starosti, jer prema onoj sv. Franje Saleškoga, u samostanu, gdje se pobožno živi, uvijek si novak, a nikada zavjetovanik. U mirovinu se ide samo u g r o b, a na odmor u n e b o. Što se više približava vječnost, dok se ruše mnoge iluzije, a samoća i ravnodušnost okružuju one, koji odlaze, izgleda, da se duša, sve više rastavljena od stvorenja, mora sve uže i uže sjedinjivati s Bogom pa se pripraviti na svetu smrt i lijepi svršetak podvostručenom čistoćom, pouzdanjem, sabranošću, molitvom, odanošću i ljubavlju. Nikada se redovnik

---

1) Ecce haec sunt instrumenta artis spiritualis, quae cum fuerint a nobis die noctuque incessabiliter adimpleta (Pravilo sv.Benedikta).

toliko ne posvećuje kao u predvečerje života. Blago njemu, ako u smrtni čas bude spreman da se pokaže pred prijestoljem Isusa Krista i bude mogao sebi dati priznanje kao mgr Hust: "Ako brižljivo promotrim trideset minulih godina svog svećeničkog života, ne nalazim ni časa, koji ne bih posvetio Bogu. Nadam se, da će mi ih Bog uzeti u obzir."

4. Težina obveze na savršenstvo

Kako je s moralnog stanovišta teška obveza težnje za savršenstvom i koji su glavni prekršaji?

Najprije imajmo na umu, da redovnik nije dužan biti svet, čak ni pred smrt (1). Svetost za njega uvijek ostaje ideal, koji se ima postići postepeno. Za savjest više znači napor nego uspjeh, više znači napredovanje, nego dolazak do cilja. Redovnički stalež ne nalaže pod teški grijeh upotrebljavanje svih sredstava duhovnog usavršenja - bezbroj ih je - nego nužno nameće samo ona, koja su bitna ili izlaze iz zavjetovanja, kao što su zavjeti i vršenje pravila.

U obvezi na vlastito posvećenje nije sadržano niti traženje onoga, što je savršenije, niti neprekidno izvršivanje kreposti, niti potpuna nevinost. Grijesi, dapače teški, ali slučajni, što se odmah zbrišu pokajanjem, mogu se veoma dobro pomiriti s pravim redovničkim životom, jer pružaju duši izvrsnu priliku, da utvrdi svoju poniznost i pouzdanje, pa da u duhu zadovoljštine udvostruči gorljivost i ljubav. Ukratko: sretne li slabosti! O felix culpa! Časoviti zastoj pretvorio se milošću Božjom u odskok.

Uostalom, težnja za savršenstvom sačinjava tešku obvezu savjesti, pa bi svako duševno raspoloženje, svaki nutarnji ili vanjski čin, koji bi razorio tu habitualnu težnju, bio, izgleda nam, smrtni grijeh. Naglašavamo, "r a z o r i o", a ne "o - s l a b i o".

Takav bi bio slučaj - inače dosta rijedak - s redovnikom, koji bi prezreo sredstva težnje za savršenstvom; koji bi prekršio zavjete i ustanove u namjeri, da se ne posveti - ili s prezirom; koji bi odlučio, da uopće ne će nastojati da poradi na svom usavršenju; ili koji bi, počinjajući teške i mnogobrojne prestupke protiv Božjih i crkvenih zapovijedi, živio običajno u stanju smrtnog grijeha.

Što se tiče redovnika, koji se je podao općoj i neizlječivoj mlitavosti, koji se brine samo o tom, da ostane u stanju milosti, ali je spreman, da u svakoj prigodi, naveden bezbrojnim sitnim strastima, počini bilo koji laki grijeh: takav se redovnik vrlo teško može ispričati od teškog grijeha. Njegov postupak izložio bi ga naskoro prigodi da padne u teške grijehe i

1) Religiosus non est transgressor professionis si non sit perfectus, sed solum si contemnat ad perfectionem tendere (sv. Toma).

doveo ga od preziranja lakih do prezira teških grijeha i do prezira samoga savršenstva, ukoliko je ono svrha redovničkog staleža" (D.Bastien).

A što da kažemo o onomu, koji bi na sablazan braće, uz opasnost da uvede mlitavost u zajednicu i da sam bude izbačen iz ustanove; koji bi - kažemo - prezirao svako disciplinsko pravilo radeći jedino po svojoj volji i ćudi, mimo svakog nadzora poglavara? Ako takvo življenje i nije u očitoj i izravnoj protivnosti s težnjom prema savršenstvu, ipak nije manje opasno i često je teško grešno.

II. - Dužnosti redovnika prema redovničkoj ustanovi

Zavjetovanje - dvostrani ugovor

Zavjetovanje kao dvostrani ugovor, koji se sklapa izmedju redovnika i redovničke ustanove, postavlja obim stranama, koje sklapaju ugovor, odredjene uzajamne obveze (1).

Kongregacija se obvezuje prema svakom svome članu da će ga smatrati i da će s njim postupati kao sa svojim sinom, da će mu namirivati za tijelo i dušu svakodnevne potrebe, liječiti ga, ako bude bolestan onako, kako je u skladu sa siromaštvom, da će, što se bolje može, upotrebljavati njegove tjelesne snage, umne sposobnosti i moralne kreposti na slavu Božju, korist reda i spas duša, da ga nikad ne će odbaciti iz svoga krila, osim ako bude nedostojan ili nepopravljiv. Ukratko, obvezuje se, da će mu biti prava majka.

1. Dužnosti redovnika prema redovničkoj zajednici

Iz zavjetovanja slijedi, da novi redovnik preuzima u odnosu prema svojoj redovničkoj ustanovi takve dužnosti, da bi bio silno nepravedan, kad bi ih podcijenio. Svaka je kongregacija po naravi, duhu i svrsi zajednica, obitelj i apostolska vojska.

Društvo se ne da zamisliti bez dvostrukog autoriteta, statičkog i dinamičkog, pisanog i živog: zakona i poglavara. Duhovna društva, redovničke ustanove ne izmiču takvom sastavu i organizaciji, pa se kod njih takodjer susrećemo sa zakonima - pravilom, ustanovama i običajima - i s osobnim autoritetom - poglavarima. To su dva temelja, na kojima se zasniva izvršivanje pravila i posluh.

Izvršivanje pravila

Pravilo se nameće svim članovima reda bezuvjetno i općenito. "Svi i pojedi-

1) Traditio sui ipsius Instituto religioso immediate ad servitium divinum facta et a legitimo Superiore accepta. Quae traditio professi sensu strictissimo vocari solet estque contractus bilateralis Novitium inter et determinatam religionem de mutuis officiis solemniter initus (Pejska).

ni redovnici, poglavari kao i podanici, obvezani su, da ne samo vjerno i neprekidno vrše zavjete, koje su položili, nego da osim toga urede i život prema pravilu i ustanovama svoga reda te da tako teže za savršenstvom u vlastitom staležu" (k. 593). Pravila i ustanove su pravi crkveni zakoni, koje nitko nema pravo da izbjegava, a tko ih krši bez opravdana razloga, zaslužuje kaznu. Životna snaga i plodnost redovničke ustanove ovisi velikim dijelom o njihovu izvršivanju.

Baš su zbog toga stalni kršitelji pravila najgori neprijatelji redovničkih zajednica. Sv.Vinko Paulski upitao je u jednom razgovoru s Kćerima ljubavi jednu od njih:

- Sestro! Što bi moglo razoriti Udrugu?

- Oče! Udruga bi propala, kad bi sestre bile nevjerne Pravilima.

- Dobro si rekla, kćeri! Onda dakle, kad ih zanemarite ili pogazite, moći ćete reći: Zbogom, Udrugo! A ako ona i ne bi bila odmah uništena, vidjela bi se od nje samo ljuska i ništa više. Naličila bi na usahlo drveće, koje ima samo zelenu koru. O, drage sestre, kako je veliko zlo neizvršivanje Pravila!"

Poštivanje vanjske stege još ne iscrpljuje sve dužnosti jednog redovnika prema njegovoj kongregaciji. On je još dužan usvojiti njezin duh, kojim treba da prožme sav svoj duhovni život i cjelokupno svoje apostolsko djelovanje. "Duh nekog reda jest karakterističan i stalan način naziranja, htijenja i osjećanja" (P.Costa Rossetti). "Definicija je izvrsna, svaka riječ treba da se vagne. ‚Karakterističan način' nije monopol, što se vrlo često zaboravlja. ‚Stalan', duh je nešto, što se ne može mijenjati; materija se razvija, ali duh ostaje. ‚Način naziranja': to je misao vodilja za razum, središnja misao. ‚Način htijenja': to su razlike u ljubavi. ‚Način osjećanja' reći će trpjeti i radovati se" (Vie spirituelle).

Duh reda

"Neovisno o pisanim pravilima, koja odredjuju obilježja raznih redova s obzirom na njihovu svrhu zavjeta, službe, dužnosti i ostale obveze, svakome od njih utisnut je neki nutarnji pečat ili karakterističan znak. On proizlazi iz posebna utemeljiteljeva duha, i osobito iz ciljeva, koje je on nastojao postići po nadahnuću Duha Svetoga. Svoj najdublji poticaj prima duh reda iz Božje volje, koja je odvijeka odredila, da će u vrtu njezine Crkve biti zasadjena upravo ta, a ne drukčija vrsta drveća. To karakteristično obilježje nipošto se ne sastoji u bilo čemu, što bi bilo izvan Pravila, a još manje protiv njega, nego je upravo ono, što oživljuje i potkrepljuje slovo Pravila. Baš se zato i zove: duhom redovničke ustanove! Duh reda sastoji se u ovoj ili onoj kršćanskoj kreposti, koja, ma da je zajednička svim redovničkim ustanovama, ipak treba da se posebno gaji i primijenjuje u odredjenoj ustanovi. Stoga dotična krepost treba da sja i prevladava u čitavu životu i čuvstvovanju svih članova kao i u načinu vodjenja svih poslova, kako nutarnjih, tako i vanjskih" (Pravilo novaka kongregacije redemptorista).

Bez toga duha redovnik doduše pripada tijelu svoje kongregacije, ali ne pripada njezinoj duši; on je grana, koja se još uvijek drži debla, ali kroz nju više ne struji sok. Iskreno uče-

šće u duhu reda sadrži za svakog podložnika jedan od najboljih zaloga posvećenja, apostolata i ustrajnosti. Naprotiv, ništa nije pogibeljnije za pojedinca i štetnije za čitavu ustanovu od nedostatka ili gubitka toga duha. Otac Colin govorio je svojim sinovima: "Ako iza smrti doznam, da Družba nije više vjerna prvotnom duhu, ustat ću iz groba i prokleti vas!" "Zato bi bilo bolje, da neka redovnica Kćeri ljubavi, koja nema duha Udruge, ne bude više u njoj radi njezinog vlastitog spasa, slave Božje i dobra Udruge, jer sve kvari. Postoje udruge, u kojima je samo jedna osoba pokvarila sve ostale... Kao što je duša život tijela, tako će onda, kada se ljubav, poniznost i jednostavnost ne budu vidjele u Udruzi, jadna Udruga zbilja biti mrtva" (sv.Vinko Paulski).

"Malo bi značilo, da smo dobri i kreposni u sebi, ako nemamo posebnog duha i načina života reda, kome pripadamo, jer smo onda na rubu zajednice i ne ćemo nikada moći biti pravi redovnici niti stvarno ugoditi Srcu Isusovu. Videći kako su sve sestre prožete istim pravim duhom njihova reda, Gospodin je rekao sv. Tereziji: ‚Kćeri moja, taj je samostan moj slatki raj, moje Srce u njem nalazi ugodan odmor i naknadu za uvrede ljudi!'" (Dom Marmion).

Pokornost poglavarima

Izručujući nas tijelom i dušom redu, naše redovničko zavjetovanje(1) uključuje izručenje volje u ruke poglavara, koji se otada mogu i smiju - u granicama pravila - slobodno služiti našom osobom i našim snagama. Taj ugovor služenja jest temelj spremne, slijepe i potpune poslušnosti. Tko se protivi, da se podloži zakonitim naredbama, uistinu počinja nepravdu. Povlači ono, što je dao. Kad se novi zavjetovanik vezuje, on potpisuje čisti arak papira, koji su poglavari dužni ispisati.

2. Dužnosti prema redovničkoj obitelji

Kongregacije su više nego društva. One sačinjavaju prave duhovne obitelji, u kojima su svi članovi braća i sestre. Čim nas je ustanova privinula na svoje grudi, rodila nas je na novi i viši oblik života, na redovnički život. To nam divno materinstvo dopušta da rečemo: "Kongregacijo! Majko naša!" Pošto nam je dala život, ona nastoji da ga na svaki način u nama zaštiti i razvije. Postaje naša hraniteljica i odgojiteljica, zato što nam je majka. Redu nije ništa više na srcu, nego posvećenje njegovih sinova i kćeri preko pravila, glasa poglavara i medjusobnog duhovnog sazidjivanja. "Redovi su svojim članovima neisporedivi dobro činitelji. Posinjeni od sv.Benedikta, sv.Bernarda, sv.Franje, sv. Dominika, sv.Ignacija, sv.Vinka Paulskog, sv.Alfonsa Liguori, sv. Terezije, sv.Ivane Santalske ili njima sličnih, popet ćete se do vrhunaca, koji su vam se činili nepristupačni. Vaše se odlike sastoje u z n a n j u, k r e p o s t i ili d j e l o v a n j u. Vi, sinovi neukih ljudi, skeptičnih gradjana, okorjelih

---

1) Ex illo die nec proprii corporis potestatem se habiturum sciat (Pravilo sv.Benedikta).

grešnika," od koga baštinite doktorski, apostolski i svetački vijenac? Dobivate ga od redovničke ustanove, koja vam je prosvijetlila um, umekšala volju, oplemenila darove i tako vam omogućila, da se pokažete svijetu u njezinom odijelu" (Janvier).

Kako da onda zaniječemo takvoj majci sinovske osjećaje poštovanja, zahvalnosti, ljubavi i odanosti?

Poštivanje — Najprije ćemo govoriti o poštivanju, koje prelazi u obožavanje. Ako duboko štujemo svoju kongregaciju, ne ćemo nikada sebi dozvoliti, da je osudjujemo, podcjenjujemo i umanjujemo. Odakle da dijete prisvoji pravo da osudjuje i ocrnjuje majku, osobito pred strancima? "O kome govorite, kad tako govorite? Govorite o svojoj majci. Ogovarate onu, koja vas hrani, Udrugu, koju Bog toliko cijeni. Ah, sestre! Okanite se toga, molim vas!" (sv.Vinko Paulski). Bez sumnje i u najgorljivije redove mogu se ušuljati nesavršenosti, bijede, dapače i sablazni. Ne susrećemo li ih u Crkvi Božjoj?

"Zar je moguće prestati ljubiti svoju udrugu? Pa jest, jer se to dogadja. A kako? Vidjelo se i osjećalo, da je ustanova savršena sama po sebi, a sad se opaža, da su ljudi kadšto daleko od savršenstva. Odatle u duši napast, da se ustanova smatra iscrpljenom i nemoćnom, da i unaprijed proizvodi savršene redovnike - kao da za to ne treba slobodnog suradjivanja svakog pojedinca! Uostalom, isti se sofizam može okrenuti neposredno i protiv Evandjelja, Evandjelja, koje stvara sveće samo od onih, koji hoće da to budu podvrgavajući se bez pridržaja samom Evandjelju" (P.Longhaye).

Što radi savršeni redovnik, kad se nadje pred kolebanjem ili skretanjem? Tiho trpi, traži ispriku ili bar olakšavajuće okolnosti, moli za održanje ili za povratak prvotnog duha i nastoji da ukloni zlo dobrim primjerom, a ako je poglavar, i posredstvom svoje vlasti.

Sv.Terezija Avilska govorila je svojim kćerima: "Ako koja sestra opazi da Red slabi u bilo čemu, neka nastoji da ona sama bude tako čvrst kamen, da bi se njime mogla opet podići zgrada. Gospodin će joj pomoći da postane takvom." Čemu se izdavati za neumoljiva nadglednika i obnovitelja bez ovlaštenja i vikati na mlitavost i nazadak? Bezobzirna je to revnost, katkada farizejska, koja obično uspijeva zatrovati ranu, umjesto da je izliječi, i okrnjiti ugled reda, koji uostalom nije uvijek odgovoran za prostotu i krivine nekih svojih članova. Što je majka teže bolesna, to je više treba sućutno paziti i nježno liječiti.

Zahvalnost — Zar ne bismo tako izvrsno posvjedočili majci zahvalnost, što ju je zaslužila tolikim dobročinstvima i požrtvovnošću? Koliko smo toga primili od svoje kongregacije! Sačuvajmo prema njoj - a to je i pravedno - sve do smrti onaj duboki i neiskorjenjivi osjećaj priznanja, koji će se razviti u ljubav i odanost. Upravo svojoj redovničkoj ustanovi dugujemo "osiguranje spasenja, plodnost apostolata, utjehu u pobožnosti, jamstvo ljubavi Božje, sjaj urednosti, radost zajedničkog života, očinstvo poglavara, bratstvo podložnika, obiteljski život i mnoštvo drugih dobara, kojih prisutnost i sklad mogu sa-

mo povećati našu ljubav prema našoj majci (kongregaciji) po Bogu" (Desurmont).

Neki redovnici su skloniji da žale za onim, što nemaju, negoli da zahvaljuju za ono, što primaju. Kao da bi im redovnička ustanova u svemu morala udovoljiti bez mjere i naknade. I kod redovnika nisu sebičnost i nezahvalnost - nažalost - sasvim nepoznate mane.

Ljubav

Ljubav je ipak najdublji i najsvetiji osjećaj, koji valja gajiti prema svojoj kongregaciji. Svaki podložnik ljubit će svoju kongregaciju ljubavlju, koja je svima pretpostavlja. Može li sin dozvoliti sebi, da ne ljubi majku osobitom ljubavlju? Moguće je, da neki redovi budu moćniji i slavniji nego naša redovnička obitelj, ali oni nisu naša majka. "Kćeri od Pohodjenja uvijek neka govore o svojoj malenoj Kongregaciji vrlo čedno i neka časte i štuju sve ostale više nego nju, ali neka je ipak ljube više nego sve druge... Žene treba da pretpostavljaju svoje muževe svim ostalima ne u časti, nego u ljubavi; tako svatko više ljubi, iako više ne cijeni, svoj zavičaj nego tudji i svaki kormilar nježnije ljubi brod, na kojem plovi nego druge, makar bili bogatiji i bolje opskrbljeni. Recimo otvoreno, da su druge kongregacije bolje, plodnije i odličnije, ali ipak ih mi ne smijemo više ljubiti i željeti, jer je Gospodin htio, da nam ovo bude domovina i barka, te da nam srce bude vjenčano s ovom ustanovom" (sv.Franjo Saleški).

Od nas se traži ljubav prema vlastitoj kongregaciji, prema njezinu pravilu, duhu i radu. Neka nam ništa, što se zbiva u ustanovi, ne bude ravnodušno, nego neka nam u duši odjekne veselo ili žalosno! Moramo posjedovati sinovsku, smjernu i bezazlenu ljubav prema poglavarima, a sa subraćom steći jedinstvo duha i slogu srdaca. Neka svatko nastoji podržavati obiteljski duh, taj nježni cvijetak ljubavi, sazdan od prostodušnosti, srdačnosti, pomaganja, prijateljstva, sućuti i uzajamne uslužnosti!

Odanost

Nesebična ljubav prema redu ne smije biti platonski sebična, već traži odanost. "Biti ud znači imati život, bivanje i kretanje samo po duhu tijela i za tijelo" (Pascal). Ako redovnik živi od svoje redovničke ustanove, zašto ne bi i on živio za nju? Svatko kao član jedne te iste obitelji treba da zaboravi na sebe pa da radi i da se žrtvuje za sve. U savršenom biću dio postoji samo za cjelinu, te svaki sastavni dio mora pridonositi dobru cjeline. Duševne sposobnosti i tjelesna osjetila prirodno i nužno pridonose dobru čitava čovjeka. Tako je i s moralnim tijelom, koje se zove kongregacija. Zavjetovanje nije neki naziv za dohodak, nego ugovor o radu. U zajednicama su poželjne samo pčele radilice, a ne lijeni trutovi. Ljenčarenje nije za redovnika samo glavni grijeh, nego bruka i sablazan. Nije li se Isus mučio i u znoju lica svoga jeo kruh svoj? Nismo ušli u samostan, da nam drugi služe, nego da postanemo sluge svima kao sv.Pavao (1). Onaj je pravi redovnik, koji iza sebe ostavlja glas velika radnika i koji je, ne mrgodeći se

---

1) Omnium me servum feci (1 Kor 9,19).

nikada pred teretom, službom i zadatkom, radio čitav život, što je više mogao za vremenitu i duhovnu korist svoje redovničke ustanove.

"Što misliš, što su drugo samostani, ako ne jedno te isto tijelo, kome su braća dijelovi i udovi? Oni, koji imaju odgovorne službe, jesu glava tijela; oni, koji bdiju nad upravljanjem drugih, jesu oči tijela; oni, kojima je povjereno da govore, jesu usta; uši su oni, koji slušaju, a ruke oni, koji izvršavaju naloge i zapovijedi. Ako si glava, upravljaj; ako si oko bdij; ako si usta, govori, budi koristan poukom; ako si uho, slušaj; ako si ruka, radi; ako si noga, služi! Svatko neka bude tijelu na pomoć i na uslugu toliko, koliko je sposoban! Nastojte da pot pomognete jedan drugoga..., jer se toliko sjedinjujemo s Bogom, koliko se sjedinjujemo s braćom" (Dorotej).

Otac Condren nadodao je u jednoj lijepoj molitvi, pošto se čitav dao i posvetio Bogu, Isusu Kristu i Crkvi potpuno i zauvijek: "Posvećujem se takodjer čitavim srcem Kongregaciji Oratorijanaca, koju ću uvijek nastojati da gledam kao majku i učiteljicu, s voljom da joj se pokoravam i da joj služim te da se svim snagama predam njoj na korist, a da se nikada ne želim osloboditi te potpune ovisnosti."

Sazidjivanje

Još jedan oblik ljubavi, možda manje očit, ali ne manje uspješan, jest uzajamno sazidjivanje. Mora se sazidjivati, t.j. graditi, a ne rušiti; podizati, a ne snizivati; razvijati, a ne prigušivati. Davanjem izgleda i poticaja na savršeni život treba suradjivati s braćom na njihovu posvećenju i tako podržavati životnu snagu i plodnost čitava reda. To je sveta redovnikova zadaća, koju nikada ne smije zaboraviti. Naprotiv, koliku odgovornost snose osrednji članovi, koji popuštanjem i nemarnošću snizuju razinu redovničkog života i koji djelujući na druge mogu čitav red dovesti u stanje mlitavosti i opadanja! To su zločesta djeca, koja zlostavljaju svoju majku i zadavaju joj smrt od iznemoglosti. "Drage sestre! Kad bi smo imali tisuću života, morali bismo ih sve upotrebiti u radu na ovom djelu. Ah, koje li nesreće, kad bi se Udruga raspala našom krivnjom!... Drage moje sestre! Tko bi mogao gledati propast Udruge, a da ne brizne u plač!? Ah, kad bi se ta nesreća dogodila, trebalo bi umrijeti od žalosti!" - "Ima ih, koje ne sazidjuju. One razdiru Udrugu, kao što se pile razdire na komade. Kćeri razdiru majku! Ah, sestre! Pred malo smo imali sličnu osobu!" (sv.Vinko Paulski).

Blago onima, koji će na sudu Isusa Krista, u prisutnosti njihova utemeljitelja moći posvjedočiti, da su se bez prestanka opirali svakoj težnji, koja je protivna duhu pravila i da su učinili sve, da održe svoju ustanovu u prvotnoj gorljivosti.

Podmladak

Ako je nadasve važno, da se očuva nutarnja životna snaga reda, takodjer je uputno, da se radi ljubavi ne zaboravi na podmladak. Svatko treba da molitvom, žrtvom, riječima a napose primjerom besprijekorna života pobudjuje oko sebe zvanja, da povuče za sobom vrsne nove članove te tako barem održi, ako već ne i pojača stvarni broj Božjih glasnika.

3. Dužnosti prema svojoj redovničkoj ustanovi

Apostolska vojska — Svaka je kongregacija po svojoj glavnoj svrsi odabrana vojska u službi Krista Kralja, koja je mobilizirana za proširenje Njegova kraljevstva i za proslavu Njegove ljubavi. Čim netko bude uvršten u takvu udarnu četu, nametne mu se dužnost, da unaprijed živi kao apostol i da se bori kao vojnik. Time prima zadatak, da će s neograničenom požrtvovnošću unositi duh zajednice i vjernost zastavi u tom djelu otkupljenja.

Priprava za apostolat — Svako zvanje ili zanimanje uključuje mnoge, ponekad i teške obveze savjesti. Kad se radi o slavi Božjoj i spasu duša, redovnik je obavezan na požrtvovnost. Požrtvovnost će se najprije, od prvih dana, očitovati u stalnoj brizi oko ozbiljne i potpune priprave na apostolat kako u intelektualnom, tako i u moralnom i tehničkom pogledu. Uspjeh i plodnost čitava života zaista ovisi o tome, kakva je bila priprava. Radi li se o pouci, propovijedanju ili karitativnom radu, nitko ne postaje apostolom na laku ruku. Ne žanje se ono, što se nije prije posijalo.

Staleška je dakle dužnost svih budućih apostola, da obilno siju, t.j. da što bolje iskoriste mladost, da intenzivnim radom steknu znanje, krepost i stručnu spremu te da tako osiguraju maksimum učinka svom sutrašnjem apostolatu. Naglašujemo: m a k s i m u m. Redovnik, klerik, koji ljubi Krista, koji je svijestan veličine svoga zvanja i koji poznaje prevelike potrebe suvremenog društva, nikad se ne će zadovoljiti bilo kakvom, jedva dostatnom svojom spremom. Lozinka će mu biti: "Uvijek bolje, što je najviše moguće!" Kakve li odgovornosti i tuge, kad bi samo jedna duša zalutala i izgubila se zauvijek, zbog nepotpune izgradnje, nedostojnosti ili, naprosto, nesposobnosti orudja. Žetva se prostire u nedogled. Ono malo radnika neka barem bude vrsno!

Kada jednom udju u svoj rad, neka mu se, po nalogu i direktivama poglavara, odaju rado i temeljito. Koje god područje bilo radovniku dodijeljeno, možda zadnji kutić Kine, koja mu god zadaća bila dana, pa bila ona ne znam kako nezahvalna i zamršena, on će poslušati. Nije li disciplina glavna snaga vojske, i nije li apostol već po definiciji poslanik, "missus"? Sjedinjujući sretnu i plodnu poduhvatljivost s vojničkim posluhom, ovakav osvajač duša ne će štedjeti po primjeru svoga Vodje ni muke, ni znoja, ni same krvi. Daleko je od njega misao, da se skloni u neko mirno i zabitno mjestance. Kako ima borben značaj, ništa ga ne plaši niti čini malodušnim: ni umor, ni zapreke, ni neuspjeh, ni progon. Budući da je uvijek svakome na raspoloženju, on se dao svima te se prepušta, da bude uništen. Uostalom, više vrijedi, da se istroši, negoli da zardja, pa ako mu opstanak treba da bude kratak, bar će mu život biti pun.

Žarka revnost — Kad je opat Perreyve bio već na smrt bolestan, jednom prijatelju, koji mu je predbacivao pretjeranu revnost: "No, dragi moj, ti nisi razuman, ti se ubi-

jaš!" odgovori uz blijedi osmijeh: "Nego što! A čemu bi bio svećenik, koji se ne ubija?" Ne poznajući preranog umirovljenja starih boraca, pravi apostol radi dokle može. Zaustavlja se samo po naredjenju ili radi nemoći.

Duh zajednice — Redovničke ustanove kao po izbor čete takodjer imaju vlastiti duh zajednice, koji se ne bi smio miješati sa strančarskim duhom: nekom vrsti zajedničke, ljubomorne, ponosite i zajedljive oholosti. Mi možemo cijeniti i ljubiti posebnim načinom svoju kongregaciju, a da se uza sve to ne smatramo ovlaštenima, da preziremo, zavidimo i ocrnjujemo ostale redovničke družbe. Staleška oholost uvijek je bila u opreci s pravom poniznosti. Nije li i Krist pokarao sve one Židove, koji su se hvastali, da su Abrahamova djeca, a prezirali pogane?

Duh zajednice kao izvor istorodnosti, povezanosti i čvrstine, a prema tome i uspjeha, jest krepost, koju svatko treba da nastoji steći. Svatko mora da stekne nadnaravni duh zajednice, koji će staviti u službu reda, a time i u službu Crkve i duša. Tom se duhu mora zahvaliti, što svi članovi neke redovničke ustanove, upućeni u iste metode, priviknuti na jedne te iste vježbe, usmjereni prema zajedničkom idealu i raspaljeni jednakim žarom, ostaju rame uz rame te instinktivno tvore cjelinu u obrani i napadu. Cor unum et anima una! - Sloga daje snagu!

Vjernost — Svakome redovniku preostaje napokon sveta dužnost vjernosti. Vječni zavjeti znače doživotnu obvezu učinjenu pred Bogom i primljenu od poglavara. Nitko nema prava da je pogazi bez teška razloga. Ne bi li bio maskirani bijeg, dapače i izdaja, kad bi netko zbog nepostojanosti, kukavičluka, mlitavosti i moralne nedostojnosti tražio rješenje zavjeta i napustio borbeni položaj?

Ustrajnost u zvanju može biti podvrgnuta dugotrajnim i bolnim kušnjama. Nije to važno. Vojnik ima samo jednu riječ i održava je. Daleko od toga, da bi žrtva kidala veze, kojima je redovnik vezan uz svoju redovničku ustanovu; ona ih još čvršće steže. Predmet njegove odluke i dnevne molitve jest: v j e r n o s t d o s m r t i. "Samo jedno molim Boga, da živim i umrem u krugu svojih ratnih drugova boreći se za svoju zastavu i za preveliku slavu Gospodina Isusa Krista, mnogo trpeći Njemu za ljubav" (P.C.Clair).

Peto poglavlje

TRI ZAVJETA

Narav i vrste redovničkog zavjetovanja — Zavjeti siromaštva, čistoće i posluha službeni su izraz čina zavjetovanja, koji uvodi novaka u redovnički stalež i konačno ga uvrštava u neku redovničku ustanovu (1).

Zavjet kao promišljeno obećanje nekog b o l j e g d o b r a, negoli je obratno (k. 1307), dano Bogu zasniva se na bogoštovlju, koje je prva moralna krepost. Zavjet veže neposredno u savjesti, za razliku od običnih odluka učinjenih u pobožnom žaru. Zato je prekršaj zavjeta nužno teški ili laki grijeh.

Tri su zavjeta bitna za redovnički stalež: siromaštvo, čistoća i posluh (k. 487). Mogu biti privremeni ili vječni. Ovi pak posljednji poprimaju dvostruki oblik: svečani, u redovima u užem smislu, ili jednostavni, u kongregacijama ili redovničkim ustanovama.

Svečani se zavjeti polažu "na bezuvjetan način, a isto ih tako prima Crkva ili red u njezino ime, tako da ih nije moguće potpuno oprostiti. Samo vrhovni poglavar Crkve može u izuzetnim slučajevima, i to vrlo rijetkim, ili izjaviti, da više ne postoje, ili djelomično obustaviti njihovo djelovanje, ili dapače izvanredno oprostiti od njih u ime Isusa Krista, kojega je zamjenik" (Cotel - Choupin).

Jedna je vlastitost svečanog zavjeta, kako ćemo kasnije vidjeti, da čini sebi protivne čine ne samo nedopuštenima, nego i nevaljanima (k. 579).

Prije nego pristupimo promatranju naravi svakog pojedinog redovničkog zavjeta te točno navedemo njihove mnogostruke obveze, nameće nam se prethodno i općenito proučavanje dosega njihova utjecaja i snage njihova djelovanja.

Kongregacije - kao uostalom i svaka naravna i nadnaravna stvarnost - postoje samo radi Božje slave. Toj konačnoj svrsi pridolaze dvije druge, neposredno podredjene: svetost podložnika i njihov apostolat. Cilj života svakog redovnika jest proslava Boga ličnim posvećenjem i apostolskom požrtvovnošću.

Koja je točna uloga zavjeta u ostvarenju toga programa?

---

1) Posebni zavjeti obraćenja, boravka na jednome mjestu, ustrajnosti i ljubavi, koji su svojstveni nekim redovima i kongregacijama, nisu bitni redovničkom životu. Cilj im je samo to, da pojačaju tri ostala zavjeta ili pak da zajamče karakterističan duh reda protiv svakog zastranjenja ili odstupanja.

I. - Zavjeti i slava Božja

"Prvi plod redovničkog života neosporno je izvanredna slava, koju daje Bogu svaka duša, koja u nj stupi" (mgr Gay). Isus je kao "prvi Božji redovnik" u utjelovljenju, smrti, uskrsnuću, utemeljenju Crkve i spasu čovječanstva, uvijek imao pred očima jedino slavu svog Oca. Ta slava bijaše Njegova silna čežnja, duša njegovih napora i žrtava, stalan predmet molitve i propovijedi. "Oče, sveti se ime Tvoje, dodji kraljevstvo Tvoje!" (Mt 6, 1o). "Ja ne tražim svoje slave" (Iv 8,5o). "Ako se ja sam slavim, slava je moja ništa" (Iv 8,54). U predvečerje svoje smrti, osvrnuvši se na protekle trideset i tri godine, Otkupitelj je sažeo čitavo svoje djelo u ove riječi: "Oče, ja sam te proslavio na zemlji!" (Iv 17,4).

Proslava Božja kao cilj redovničkog staleža

Redovniku, kao nasljedovatelju Isusovu, slava je Božja takodjer vrhovni cilj njegove opstojnosti. "Najprije Bogu!" Prva služba, koju dugujemo svome Učitelju, jest, da Ga častimo čitavim životnim djelovanjem. Posvećena duša, gdje god bila i što god radila, žrtva je hvale, "hostia laudis" i veoma čisto i čudesno odsjajivanje svetosti Presv.Trojstva na zemlji. "Iz srca i života svete redovnice mogu izvirati ne samo kapljice ili potočići, nego prave bujice slave, koje mogu doprijeti do Božjeg prijestolja i natapati sva Božja svojstva..." (mgr Gay).

Redovnički stalež dobiva tu proslavnu moć osobito od zavjeta siromaštva, čistoće i posluha. Bitna im je svrha, - kao što i kreposti religioznosti, iz koje izlaze - da iskažu posebno poštovanje vrhovnom Božjem gospodstvu. "Kad se odijelimo od svijeta i posvetimo Bogu svečanim redovničkim zavjetima, tada zapravo ostvarujemo u duhu i istini ono, što su tjelesni Izraelci samo slikovito ostvarili, kad su ušli u obećanu zemlju. Ne samo da izabiremo Gospodina, nego Ga izabiremo pod tim vidikom, da On posebno bude naš Bog... Taj izbor divno slavi Boga... Snagom baš toga izbora dajemo Bogu iskreno svjedočanstvo, da je On Bog i doista naš Bog, mimo svih drugih naš jedini Bog. On zaslužuje, da ostavimo sve radi Njega te da se zbog Njega odrečemo samih sebe, jer samo Bog zaslužuje takvo potpuno odreknuće i jedino radi Njega dopušteno nam je, da se odrečemo samih sebe sve do ž r t v o v a n j a. Žrtva se prinosi samo Bogu..., a polaganjem zavjeta mi sami sebe prinosimo Bogu kao žrtvu. I protivno, samo redovnička duša daje Bogu tu čast, bar u čitavom onom opsegu, u kojem se Bog može častiti na zemlji... Eto zato je za Boga tako slavan izbor, kojim Ga izabiremo" (Bourdaloue).

Ne postaje li redovnik - bolnom i svagdanjom vježbom u odricanju, posluhu i čistoći - žrtva paljenica, iza svete mise i mučeništva najsavršenija duhovna žrtva? Ne slavi li ona Boga najviše?

Samostanski je život himan Bogu, kraljevska simfonija izvedena na tri klavijature zavjeta.

Siromaštvo i punina Božja

Siromaštvo daje sjajan dokaz punine Božje. Tko se svojevoljno odreče svega stvorenoga pa se zadovolji s Jedinim, ne izjavljuje li pred materijalističkim i hedonističkim svijetom, da je Bog jedino biće, koje vrijedi i koje se isplati potražiti? Zar nije On onaj dragocjeni biser iz Evandjelja? Ako ga tko želi dobiti, treba da žrtvuje sva zemaljska dobra. Takav dokazuje, da je blaženstvo siromašnih najveće bogatstvo i veselje. "Blago siromasima u duhu! Njihovo je kraljevstvo nebesko" (Mt 5, 3).

Čistoća i svetost Božja

Evo zavjeta čistoće kao novog svjedočanstva u počast svetosti i dobrote Božje. To je objava neizmjerne Čistoće, koja osobito ljubi nevina bića i neokaljane duše. Bezuvjetno odreknuće od tjelesnih užitaka, pa i zdravih radosti obiteljskog ognjišta doziva u pamet onome, koji to želi shvatiti, da na zemlji ništa nije vrijedno neizmjerne djevičanske sreće, da se ljubi vrhovno Dobro, i ništa osim Njega. Ljudsko je srce bezdan, koji može ispuniti samo onaj, koji je sama Ljepota i vječna Ljubav.

Posluh i vrhovna Božja vlast

Redovnik napokon zavjetom posluha iskazuje poštovanje sveobuhvatnom gospodstvu i najvišoj vlasti Stvoriteljevoj. Usred ovog modernog svjetovnog i bezbožnog društva, koje se zanosi nezavisnošću i revolucionarnim duhom, koje ne priznaje Boga ni gospodara, bilo bi dobro, da se vjernici dignu te da protestiraju protiv takvih bogohulnih h e r e z a i da čitavim životom dobrovoljnog ropstva potvrdjuju nezastariva p r a v a B o ž j a n a č o v j e č a n s t v o. Što su drugo kroz vjekove radili svi oni milijuni vojnika, koji su dobrovoljno ušli u službu Gospodara naroda, i sva ona vojska sužnjeva, vezanih lancima ljubavi (Ef 3,1), ako ne da su unaprijed klicali Kristovu kraljevstvu, koje je Crkva danas svečano proglasila? Redovnik je po zvanju glasnik slave Božje.

II. - Z a v j e t i k a o i z v o r s v e t o s t i

Trebalo bi povrh svega da prvotna briga za čast Božju ne potiskiva u sjenu dužnost osobnog posvećenja. Na tu pogibelj moramo upozoriti. A ne bi li nam se moglo dogoditi i to, da u tom radu na usavršavanju više ili manje svijesno podcijenimo ulogu zavjeta, koji su bitni uvjet, karakteristični znak i prvotni izvor redovničke svetosti?

Uvjet redovničkog savršenstva

Ideal duhovnog života bez ikakve sumnje istovjetan je za svakoga i u svim staležima, a sastoji se u savršenu jedinstvu ljubavi s Bogom. U svijetu se može naći, a doista se i nadje kršćana i svećenika, koji daleko nadmašuju one, koji su se zavjetovali na savršenstvo, premda se nisu zavjetovali na evandjeoske savjete; no, ipak ostaje istina, da se svetost posvećene o-

sobe ne dade nikada zamisliti niti ostvariti izvan zavjeta. Potrebno je svakome onome, koji god teži za redovničkim savršenstvom, da se obveže vječnim zavjetima posluha, čistoće i siromaštva (sv.Toma). Te prekrasne kreposti sačinjavaju najkarakterističnije i najmilije crte svakog monaškog lika, a njihovo ostvarenje u životu uvijek svjedoči o snažnom redovničkom duhu (sv.Toma).

Zaštita i snaga Ne krnjeći i ne osiromašujući naravi, redovnički su zavjeti zaštita i ukras moralnog života. Oni su duši ono, što je nasip rijeci, tračnice željeznici i čišćenje suharja stablu. "Ah, kad bi ozbiljne duše u svijetu bolje spoznale, kakvo usredotočenje moći, kakvo zbijanje životne energije, kakav podstrek prema nebu dobiva ljudsko biće djelovanjem zavjeta, koliko bi života bilo manje uludo utrošeno, koliko bi duševne snage bilo manje rasuto! Redovnik se ne veže zato, da se uguši, nego da se ne isprazni; ne da se slomi pod teškim bremenom, nego da sebe prisili na uspon; ne da životari izmedju četiri zida, nego da udiše nebeski zrak. Blago dušama, koje su pozvane da shvate, okuse te se okoriste snagom zavjeta!" (Tako piše neki kartuzijanac.) Zavjeti su, prema sv.Tomi (1), odlična priprava za duhovnu sjetvu i ubrajaju se medju najbolje orudje svetosti. Onima, koji ih vjerno drže, postaju trajan izvor čistoće, gorljivosti, a posebno ljubavi.

Čistoća Odakle dolazi većina naših pogrešaka i nesavršenosti, ako ne od sebeljublja? Oholost, mekoputnost, pohlepa: eto gnijezda truleži i legla grijeha! "Svakoga kuša vlastita požuda, koja ga vuče i mami. Tada začevši požuda radja grijeh, a grijeh izvršen radja smrt" (Jak 1,14-15). Zavjeti su upereni upravo protiv te trostruke žestoke požude i tako nastoje zatrti zlo u zametku. Čistoća sputava tijelo, posluh obuzdava oholost, a siromaštvo iskorijenjuje nagon za vlasništvom.

A koja je sretna posljedica toga trostrukoga odreknuća? Postepeno umanjivanje naše bijede i moralne slabosti. "Od koliko nas grijeha čuva siromaštvo otklanjajući od nas grešnu prigodu?.. Ono ubija oholost, crva bogataša, potiskuje paklenu gnjiloću bluda, proždrljivost i mnogo drugih grijeha. Pa ako netko padne radi slaboće, ono mu pomaže da se digne" (Dudon). Kako mnogo griješe svi oni, koji se slijepo povode za svojim strastima, napose oni, koji se odaju mekoputnosti i ljubavi prema bogatstvu (2)! Činjenica je uostalom, da je izvanredna čistoća savjesti povlastica potpuno siromašnih, čistih i poslušnih redovnika. Tauler daje šest uputa, po kojima se dolazi do otpornosti protiv svakoga grijeha, a peta se sastoji u nutarnjem i vanjskom prihvaćanju dobrovoljnog siromaštva.

---

1) Tertio modo pertinet aliquid ad perfectionem instrumentaliter et dispositive sicut paupertas, continentia.
2) Ex affectu congregandi pecunias, quem patiuntur illi qui involuntarie sunt pauperes, incidit homo in multa peccata secundum illud, I Tim., ult.9, Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem et in laqueum diaboli (sv.Toma).

Gorljivost Jednako je dubok utjecaj zavjeta na postignuće i povećanje gorljivosti. Gorljivost se ponajprije sastoji u potpunom predanju vlastite osobe Bogu, a onda u jakom i sveopćem kreposnom djelovanju. Gorljiva duša, koja je temeljito kreposna, živi samo za Boga.

Zar nije takav redovnik? On se je na dan zavjetovanja bez suzdržavanja tijelom i dušom predao i neopozivo zavjetovao na službu Božju. Zavjetovanje ga je dakle stavilo u stanje žrtve i gorljivosti, pa će mu biti, u stvari, potrebno samo to, da ne sustegne u malom ono, što je bio prinio na veliko, da bi tako svagda, do smrti ostao u tom početnom žaru. "Sam čin zavjetovanja trajao je nekoliko časaka, ali je učinak stalan, a plodovi vječni; upravo kao što je krštenje polazna točka kršćanske svetosti, isto je tako zavjetovanje ishodište našega redovničkog savršenstva. Savršenstvo treba da nam se ukazuje kao postepeno razvijanje tog početnog čina od prevelike važnosti. Volja nam je bila zavjetima utvrdjena u dobru, ustaljena u traženju Boga i ljubavi Isusa Krista, a to je jedinstvena pobuda za napredak" (Marmion). Siromaštvo, čistoća i posluh stiču izvanrednu snagu i puninu, zato što su predmet zavjeta, koji ukorijenjuje u dobru (1). Sve će se ostale kreposti okoristiti tom savršenosti. Bilo bi doista čudno, ako ne nenormalno, kad bi se neki redovnik,dok bi bio izvanredno vjeran svojim glavnim dužnostima, pokazivao osred njim u svemu ostalome. Život po zavjetima iziskuje vježbanje u svim krepostima. Nema siromaštva bez poniznosti, ljubavi prema križu i pouzdanja u Božju providnost. Kako se može i zamisliti savršena poslušnost bez duboke vjere i potpune samozataje? Što se tiče djevičanske čistoće, ona zahtijeva veliku razboritost, strogost i svagdanju molitvu.

Kreposti Moralne su kreposti medjusobno povezane. Zajedno se radjaju, zajedno žive i umiru. Sve snage našeg moralnog organizma povećavaju se istodobno i skladno, kao i udovi ljudskog tijela. Napredovanje ili nazadovanje u ispunjavanju zavjeta neizravno će dakle pojačavati ili slabiti cijeli duhovni život. Svi propisi redovničkog staleža, napose pravila i ustanova (2), odnose se na ta tri zavjeta. U njima "su sadržani i na njih se zapravo svode evandjeoski savjeti i sve kreposti, kao što su: najčišća ljubav prema Bogu, najnesebičnija ljubav prema bližnjemu, neprestano mrtvenje bilo nutarnje, bilo vanjsko; nadalje poniznost, prezir samoga sebe, strpljivost, pokornost, sabranost, povučenost, šutnja, čednost, post, nemrs, postojanost u molitvi, časoslovu, duhovnom štivu, ispitivanju savjesti, ispovijedi, pričesti, radu i službi; jednom riječi: sve što može poslužiti usavršenju redovničke duše i njenom posvećenju" (Bourdaloue).

1) Per votum immobiliter voluntas firmatur in bonum. Facere autem aliquid ex voluntate firmata in bonum, pertinet ad perfectionem virtutis (sv.Toma).
2) Omnes aliae religionum observantiae ordinantur ad praedicta tria principalia vota (sv.Toma).

Ljubav Zavjeti treba da se ubroje medju najuspješnija sredstva za postignuće savršene ljubavi (1), koja je sam cilj redovničkog staleža. Budući da prokrčuju put i uklanjaju zapreke, zavjeti uvelike olakšavaju uspon prema vrhuncu ljubavi (sv.Toma). "Oni liječe zlo, koje ubija ljubav, kidaju sve spone, koje je sapinju, pa zaštićujući njezinu čistoću i pomažući njezin napredak, osiguravaju joj konačno pobjedno slavlje... Ljubav je g o s p o d a r i c a, kad je s l o b o d n a. Neka se samo uklone zapreke, ona se sama po sebi razlijeva i ispunja sve (mgr Gay). Uloga zavjeta je upravo to, da odstranju ju sve ono, što se protivi ljubavi.

Tisuću materijalnih briga prečesto uznemiruje i sputava duh, a želja za bogatstvom otežava i okužuje srce. Siromaštvo tome pruža lijek, ono oslobadja, čisti, daje krila i tako postaje prvi neophodni temelj savršene ljubavi. Kako je lako podići se do kontemplacije i ljubavi Božje duši, koja više nije privezana ni za što na zemlji i koja je slomila sve lance, koji su je za nju vezali. Što traži Gospodin od mladića, koji želi prionuti uz Njega? Ništa drugo, nego da ostavi sebe. "Ako hoćeš biti savršen, idi, prodaj, što imaš i daj utržak siromasima... i idi za mnom!" (Mt 19,21).

Zadaća je čistoće, da oslobadja od tiranije tijela i osjetila. Blago čistima, jer će vidjeti Boga! Kako li će moći ljubiti u tom "božanskom" (Pravilo sv.Benedikta, predgovor) svijetlu! Koliko razvratnost nagrdjuje i suši dušu, toliko joj neporočnost podržava svježinu i mladost. Djevičansko srce ne stari pa se nikada ne zasiti ljubavi. Tko da izreče snagu i nježnost ljubavi, koja se ne razbacuje, nego se sva, i to stalno, usredotočuje samo na jedno Biće?!

Što se tiče posluha, on je samo živi izraz i slatki plod ljubavi. Odrekli smo se vlastite volje jedino stoga, da se posve podložimo Božjoj, a to podlaganje znači ljubav. "Tko ljubi mene," rekao je Isus, "držat će moju riječ" (Iv 14,23). "Vi ste prijatelji moji, ako činite, što vam ja zapovijedam" (Iv 15,14). "Hitar posluh svojstvo je onih, koji ljube Krista iznad svega" (Pravilo sv.Benedikta). "Bože moj! Ja hoću sve ono, što Ti hoćeš, onako, kako i zašto hoćeš." Eto redovnikove lozinke, gesla dobrovoljna sužnja svoga pravila i poglavara. Takvo općenito prianjanje uz Božju volju može ga dovesti jedino do uzvišene ljubavi. Redovnički je život tiho mučeništvo prije svega primjenom zavjeta u život. Nije li mučeništvo neisporedivi čin ljubavi?

Siromaštvo, čistoća i posluh "jesu tri kraka križa... To su tri snažna sredstva, kojima stičemo savršenu pobožnost". Čim budu zavjetovana, uvedu čovjeka u "stalež savršenstva"; dok se izvršavaju dovedu ga "do samoga savršenstva" (sv.Franjo Saleški). Tako bi bilo dosta - ponovimo - da vrlo pomno i ljubomorno držimo zavjete, pa ćemo zacijelo postati savršeni i sveti redovnici.

"Zakleli smo se na stalnost, na obraćenje i posluh; taj je čin iskazao Bogu najveću čast ljubavi i poklona, što je Njemu

---

1) Votum religionis ordinatur sicut in finem ad perfectionem charitatis. - Ipsa perfectio charitatis est finis status religionis (sv.Toma).

Neobično ugodno. Kad bi se čitav naš život održao u raspoloženju, u kojem nam je duša bila onaj čas, postali bismo pravi sveci. To je sasvim izvan sumnje" (Marmion).

III. - A p o s t o l a t z a v j e t a

Apostolat - drugotna bitna svrha redovničkog staleža

Redovničke ustanove ubrajaju se bez iznimke u odabrane čete i jurišne odrede Crkve Božje. Redovnički stalež dodaje prvotnom cilju osobnog posvećenja drugi, takodjer bitni, a to je: a p o s t o l a t u svim oblicima, mnogobrojnim različitim i plodnim pothvatima, koji se uvijek prilagodjuju stvarnim potrebama suvremenog društva. Sveta obveza apostolata zapisana je na prvoj stranici svakog pravila i ustanove. Redovnik je, poput svećenika, poslanik Isusa Krista radi posebna zvanja.

Uloga zavjeta u apostolatu uopće

Da li redovnici i redovnice dovoljno shvaćaju ulogu zavjeta u ovom mnogovrsnom apostolatu: u propovijedanju, u nastavi, u dvorenju bolesnika, u stranim misijama i kod pružanja pomoći svakoj tjelesnoj patnji i moralnoj bijedi? Zašto orudje svetosti ne bi bilo povrh toga i oružje za boj? Nema sumnje, da ono ide najprije za oslobodjenjem, čišćenjem i uzdignućem duše, ali u sebi krije i znatnu apostolsku silu. U isto vrijeme izgradjuje i sveca, i apostola. Može se takodjer govoriti o apostolatu zavjeta, kao što se govori o apostolatu riječi, molitve, žrtve i rada.

"Svrha redovničkih zavjeta jest dvostruka: najprije da podigne osobe, koje su ih položile, na viši stupanj savršenstva; zatim da ih, čisteći i jačajući njihovu dušu, priprave za vanjsko djelovanje, koje se ispoljuje u radu za vječni spas bližnjega i za ublaženje mnogih bijeda čovječanstva" (Lav XIII, Acta).

Svetost

Vršenje zavjeta već je po naravi pravi apostolat. To je u prvom redu apostolat svetosti, jer primjena evandjeoskih savjeta privodi savršenstvu. Gdje god redovnik bio i što god činio, bio on ozidan medju trapistima ili ukopan u srcu pustinje, on tajanstveno zrači u svijetu duša već samo time, što je svet. Ono, što je krv u čovječjem organizmu, to je ljubav u mističnom tijelu Kristovu - prenosilac života. Rečeno je: "Svijet podižu oni, koji sebe uzdignu." Koliko se je duša spasilo po nepoznatim tisućama svetaca, zatvorenih u samostanima?! Ponizna braća laici, vrtlari, kuhari i vratari otkrit će se na sudnji dan kao neprispodobivi apostoli zahvaljujući njihovu siromaštvu, čistoći i posluhu. Takav je bio, takav je još i sada divni posmrtni apostolat Male Terezije. "L j u b a v j e m o j m a č! Njom ću otjerati tudjinca iz Kraljevstva Kristova, a Isusa ću proglasiti Kraljem srdaca."

Žrtva

Zavjeti su otkupiteljska moć još i zato, što ih uvijek prati žrtva. Vjernost zavjetima iziskuje stalan duh odricanja i život pretvara u žrtvu paljenicu. Pribi-

jen na križ trima zavjetima, redovnik suradjuje s propetim Isusom u otkupu čovječanstva. Tko će izraziti snažni i sveopći utjecaj kontemplativnih redova, koji su se zavjetovali na pokoru, post, šutnju i noćnu molitvu? Tko bi ikada mogao prebrojiti one milosti obraćenja i spasenja, što su ih postigle te dobrovoljne bezimene žrtve?

Primjer A onda, nije li redovnički stalež izravno propovijedanje Evandjelja? To je propovijedanje nečujno, ali sasvim uspješno, jer se za dobro duša više učini onim, što tko jest, negoli onim, što kaže. Redovnik je živa obrana kršćanstva svojom požrtvovnošću, poniznošću, mrtvenjem, neprivrženošću zemaljskim dobrima, čistoćom i krepošću. On svjedoči za Boga, priznaje Isusa Krista i potvrdjuje opstojnost besmrtne duše i vječnosti. Samo njegovo odijelo, makar malo starinsko i neobično, još uvijek predstavlja pouku i stijeg. Redovnik vrši slavodobitni apostolat radosti. Samostan je sklonište evandjeoskih blaženstava, pa uznemireni i uzburkani svijet dolazi upravo u tu oazu, da promatra prizor sreće i mira. Koliko je grešnika i nevjernika uz oproštenje grijeha opet našlo Boga mladosti svoje i svoje prve svete pričesti gledajući te m o n a š k e p r i k a z e, sve ožarene i skoro ovjenčane vjerom i ljubavlju!

Uloga zavjeta zasebno Redovnik nalazi u svakom zavjetu posebno oružje za borbu i nadopunu apostolske snage. Rasterećenje pješaka uvijek je bio problem ratne vještine. Četa, koja je zapriječena i preopterećena beskorisnim stvarima, gubi na udarnoj snazi. Siromaštvo skida Kristovu vojniku teret materijalnih briga. Kako je oslobodjen od svog privatnog vremena, kretanja i posala, može se do smrti tijelom i dušom posvetiti spasu svoje braće na polarnom ledu, kao i na cejlonskom suncu, a da mu ništa ne sapinje niti hod, niti revnost. Ako ćemo vjerovati sv.Jeronimu, u otkupiteljskoj i apostolskoj sili ništa se ne može izjednačiti sa siromaštvom. "Vrhunac apostolata i najviša točka savršenstva jest, da prodamo sve, što posjedujemo, podijelimo siromasima, zatim da se lagano i slobodno dignemo k nebu, prema Kristu."

Siromaštvo U svijetu, gdje zlatno tele ima više klanjalaca nego ikada, siromaštvo glasnika Evandjelja ujedno je jak protest protiv raskošnosti sebičnjaka i uživaoca i potvrda prvenstva duhovnoga pred materijelnim. "Teško vama, bogati!" (Lk 6,24). "Što koristi čovjeku, ako dobije sav svijet, a pritom izgubi dušu svoju?" (Mt 16,26).

Kolike li uvjerljivosti u riječima čovjeka, koji donosi sve, a ne traži ništa! Kad je istina praćena nesebičnošću, dvostruko se jače nameće duhu i srcu. Sv.Pavao postao je kožar, da ne bude nikome na teret i da sačuva neovisnost. Pokazujući na žuljeve svoje radničke ruke, mogao je ponosno reći: "Sami znate, što je trebalo meni i onima, koji su bili sa mnom, da su priskrbile ove ruke" (Dap 2o,34). Kad Isus šalje apostole da osvajaju svijet, nadasve im preporuča potpuno siromaštvo. Ne će ponijeti sobom ni štapa, ni torbe, ni kruha, ni novca (Lk 9,3), a što budu zabadava dobili, isto tako će zabadav i dati (Mt 1o,9). A i sam je pri

mjerom pokazivao, On, koji nije imao niti kamena, na kojem bi odmorio svoju glavu. Sv.Alfons je preporučivao siromaštvo naročito u misijama: "Siromaštvo je nečujna propovijed, a postizava veći učinak nego stotinu pripravljenih govora." Francuski je kler upoznao siromaštvo, gdjekada i bijedu, kad je ostao bez mršave plaće nepravednom uredbom. Tko bi se usudio ustvrditi, da mu se utjecaj zbog toga umanjio i da mu je apostolat postao neplodan? "Svećenik dobiva snagu, moć i slobodu baš od siromaštva. Što može nauditi siromašnom i ravnodušnom svećeniku? Danas treba da budmo siromašni više nego ikada, da se uzmognemo boriti protiv svijeta, zemaljskih vlasti, protiv raskoši i udobnosti, što posvuda nečuveno rastu" (P. Chevrier).

Siromah je apostol samim svojim siromaštvom, jer pruža priliku bogatašima, da iskažu ljubav, da služe Kristu u njegovim udovima, koji trpe, pa da time nadoknade za svoje grijehe i spase svoje duše. "Jer sam bio gladan, i dali ste mi jesti, žedan, i dali ste mi piti. Bio sam stranac, i primili ste me na konak" (Mt 25,35). Siromasi, dakle, podržavaju prisutnost Gospodina Isusa Krista na zemlji, da nam omoguće, da Njemu služimo. Ne bismo bez njih znali, kako da se stvarno žrtvujemo Kristu. I darivanje ili uskrata ove požrtvovnosti spasava nas ili osudjuje" (Regamey).

Svi veliki osnivači redova kao sv.Franjo Asiški, sv.Dominik, sv.Ignacije Lojolski ili sv.Alfons Liguori odlikovali su se kultom siromaštva. Sv.Terezija Avilska, ta plamena duša neprestano je opominjala svoje kćeri, da se odreknu zemaljskih dobara, jer se, po njezinu mišljenju, goruća revnost nadje samo u onim srcima, koja su se odcijepila od svega. Ljubav prema bogatstvu, želja za udobnošću prigušava čežnju za slavom Božjom i spasom duša. "Čvrsto vjerujem, ako Engleska ima da se ikada obrati (tom se obraćenju nadamo, premda mu ne vidimo znakova), to će se zbiti preko jednoga ili više redova, koji će pokazati tome narodu, koji je ponižen manom srebroljublja, uzor evandjeoskog siromaštva u svem sjaju strogosti" (Faber). "Jednostavnost, ljubav i evandjeosko siromaštvo jesu sredstva spasenja Francuske, Evrope i čitava svijeta" (Gratry).

Prva stvar, koju je učinio Arski župnik, bila je, da se riješio svega: "Odmah se dao na posao. Išao je u boj. Župnik arski - sličan mladome Davidu, koji je odbacio neprikladan oklop kralja Saula, prije nego se pobio s Golijatom - odlučio je najprije da sačuva slobodu duše pa se otresao suvišnih stvari" (Trochu).

Dom Chautard posjeti jednog dana Clémenceaua, koji mu reče jedro i otvoreno: "Ah! To ste vi, Chautard! Znadete li, što čitam upravo sada? Život sv.Franje Asiškoga! Evo siromaha! Sjajnoga li sirotana! Kakvoga li svećenika! Nema više takvih! Da su svi redovnici bili slični njemu, odavno biste bili osvojili svijet! Vi, nažalost, više nemate evandjeoskog siromaštva. Svi ste postali buržuji!"... Možemo se upitati, da li je Clémenceau s pravom predbacio kleru, da je "postao buržuj". Ništa ne smeta u svakom slučaju, da u tom pretjeranom izrazu otkrijemo djelić istine... pa da se njime okoristimo.

Čistoća Svojstvo zavjeta čistoće jest, da pojača apostolat te da mu udeseterostruči plodnost. Djevičanstvo nije nikada u Crkvi Božjoj značilo neplodnost. Iznad ljudskog očinstva i majčinstva postoji drugo, neizmjerno više, božansko. Tim što smo se odrekli osnutka jednog obiteljskog ognjišta, stvorili smo sebi od svih duša, koje je Isus otkupio, golemu, sveopću obitelj. "Dječice moja, koju opet s mukom radjam, dokle Kristovo obličje ne postane u vama!" (Gal 4,19). To je divno sudjelovanje u duhovnom Božjem očinstvu i djevičanskom materinstvu Blažene Djevice Marije. Kako bezbrojno potomstvo ostavljaju čisti iza sebe! Svećenički i redovnički celibat je više od obične dike; on je snaga apostolata, na kojoj su protestanti uvijek bili zavidni katolicima. Kako bismo se živo mogli odjedamput zauzeti za dvije obitelji? Onaj, koji se predao jednoj, napustio je drugu. Evo kako svećenik ili redovnik živi jedino za otkupljenje: sve molitve, patnje, napori, nepoznata svakodnevna požrtvovnost, katkada i krvava, pripada isključivo dušama. Čitav život tih osamljenih junaka otkupljuje čovječanstvo.

Ako i pregledamo to, da je njihova nepokvarljiva čistoća sama po sebi zaštita i lijek protiv svjetske pokvarenosti, ona je sol, koja priječi, da se zemlja sasvim ne pokvari. Čistoći čistih treba zahvaliti, da se razina morala još niže ne spušta i da se svijet nije otkotrljao do dna provalije. Ne samo osuda bluda i ohrabrenje slabosti, nego njihova priljepčiva krepost služi takodjer kao primjer svim plemenitim dušama. Kamo bi svijet otišao bez otpora i neodoljive sile njihova neporočna života?

"Marijino plodno djevičanstvo lijepa je slika katoličkog djevičanstva. Sjajući Božjim mirom, neprekidnom radosti, neiskazanom nadom, puninom ljubavi, koja bi se htjela proširiti i na posljednja stvorenja svojim primjerom, molitvom i životom, koji je čitav posvećen apostolatu dobra, djevičanstvo posvuda raznosi blagoslov i spasenje. Mučeništvo te neoskvrnjene žrtve duše... ugodno je Bogu te se diže prema Njemu kao prinos za braću... Ništa nije u Crkvi tako plodno, kao djevičanstvo u sjeni Duha Gospodnjega" (Portaluppi).

Posluh Ne vrši li zavjet posluha najdublji utjecaj na djelotvorni redovnički život? Apostolat, koji je podredjen zapovijedima poglavara i smjernicama pravila u orijentaciji, djelovanju, sredstvima i metodama, može biti doista samo blagoslovljen i plodonosan. Disciplina je odlika, snaga i bitni uvjet uspjeha za vjesnika riječi Božje kao i za vojnika.

Apostolat je vlast, pravo i dužnost. No, svaki redovnik ili svećenik može vršiti tu vlast, služiti se tim pravom te ispunjavati tu dužnost jedino pod stanovitim uvjetima, od kojih je prvi i glavni z a k o n i t o p o s l a n j e.

Radi li se o propovijedanju, odgoju ili dvorenju bolesnika, glavna uloga nužno pripada milosti. Čovjek stvarno nije ništa drugo, nego orudje u rukama Božjim. Svaka pomoć dušama u-

ključuje suradnju i podredjenost. Svaki apostol suradjuje sa Bogom, ali na poticaj Božji i pod Njegovim nadzorom.

Što je ta suradnja tješnja i podredjenost obuhvatnija, to će s većim pravom smjeti očekivati sjajan uspjeh. Redovnički posluh teži upravo za tim.

Nitko ne može sam po sebi stupiti na zlatno polje, odabrati sebi površinu i žeti po svojoj volji i ćudi. Jedino Gospodar žetve ima pravo najmiti radnike i odrediti svakome posao. Apostolat obična dobrovoljca zadaje često više štete nego koristi. U ratu su uvijek redovne čete odnijele odlučujuću pobjedu. Samo ako radimo po zapovijedi i prema propisima pravila, sigurni smo, da u svakoj prigodi radimo na Božjem djelu, da radimo uz Njegovu pomoć i kako On hoće. Imajući to u vidu, zar bismo mogli zamisliti sigurnije jamstvo uspjeha?

"Revnost, koja se želi otresti posluha, dužnog pastirima, nije niti čista, niti uspješna, niti pravo korisna, niti Bogu ugodna" (Lav XIII.). Božji poslanik radi samo "po nalogu".

Prikladan alat, zgodan za ruku, koja se njim služi, uvijek dobro radi. Nije li tako i s redovnikom, koji se slijepo podlaže poglavarima? Autoritet nije nipošto spona njegovoj revnosti niti zapreka njegovim pothvatima. Potpuna ovisnost njemu je samo zaštita, pomoć i izvor izvanrednih milosti. Posluh zapravo ovjerava njegov apostolat i oplodjuje ga. "Čovjek, koji sluša, uvijek će slaviti pobjedu" (Prič 21,28).

Prva krepost, koju je sv.Alfons zahtijevao od svojih misionara, bio je posluh - bitni uvjet plodna apostolata. "Ako se u misijama ne bude vjerno pokoravalo poglavaru, sve će biti u neredu, zbrci i metežu, pa će biti malo uspjeha... Kako bi takva misija mogla mnogo služiti na slavu Božju? Brod, kojim upravljaju razni piloti, može samo nesretno ploviti" (sv.Alfons).

Otkupljenje ljudskog roda bilo je prije svega i u svojoj srži djelo posluha. Pošto je svijet bio zaveden neposluhom jednog jedinog čovjeka, trebalo je da bude otkupljen samo Isusovim posluhom (1). Učenik nije iznad Učitelja, i jedino divnim oružjem (2) poslušnosti može uspješno suradjivati na proširenju Božjeg kraljevstva.

---

1) Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius obeditionem iusti constituentur multi (Rimlj 5,19).

2) Domino Christo vero Regi militaturus obedientiae fortissima atque praeclara arma assumis (Pravilo sv.Benedikta, predgovor).

siromaštvo

Siromaštvo je prvo medju redovničkim krepostima, Velika Gospodja, koja skriva pod skromnom vanjštinom starodrevnu PLEMENITOST. U posvećivanju duša i u životnoj snazi redovničke ustanove njezin je utjecaj dubok i sveobuhvatan.

Kao po nekom paradoksu, siromaštvo je u moralnome redu neusporedivo BLAGO. Tko prigrli siromaštvo, obogaćuje se u svojoj neimaštini.

Ono je ipak osobito u ovom materijalističkom i užitaka gladnom vijeku izloženo brojnim i opasnim NEPRIJATELJIMA, i ako ih upoznamo, već je to jedna zaštita.

Evandjeosko siromaštvo ima različitih stupnjeva. Prvi je stupanj SAM ZAVJET s mnogo različitih propisa.

Drugi stupanj: krepost srca i života SIROMAŠTVO U DUŠI i SIROMAŠTVO U ŽIVOTU.

Treći stupanj: duh siromaštva u dva vida: KRIŽ i POTPUNA ODCJEPLJENOST.

PLEMENITOST SIROMAŠTVA
BLAGO SIROMAHA
NEPRIJATELJI SIROMAŠTVA
SAM ZAVJET
SIROMAŠTVO U DUŠI
SIROMAŠTVO U ŽIVOTU
KRIŽ SIROMAHA
POTPUNA ODCJEPLJENOST

Š e s t o   p o g l a v l j e

P L E M E N I T O S T   S I R O M A Š T V A

Velika krepost

Svima su poznate zaruke sv.Franje s gospodjom siromaštinom, kako ih je opjevao Dante u svom "Raju" i ovjekovječio Giotto svojim kistom u asiškoj bazilici. - Na jednoj umbrijskoj cesti sretne Siromašak nekog dana Siromaštinu, koja se vraćala u nebo, jer je nitko na zemlji nije htio prihvatiti. U svojim dronjcima ona mu se učini tako čarobnom, te je Franjo odabra gospodaricom svoga srca i zaruči se s njom isti čas.

Redovnik se takodjer polažući zavjete zaručuje sa siromaštinom. Izvrsna je to partija, koja mu donosi miraz nebeskog kraljevstva. Zar ne bi trebalo i kasnije s njome brižno postupati i vazda je susretati ljubezno kao prvi put: ne gledati je popriјeko, ne zlostavljati je, pogotovo ne rastaviti se s njom!

Izmedju svih kreposti, bile one skromne ili sjajne, umiljate ili junačke, siromaštvo zauzima ponajbolje mjesto. Ono spada medju plemstvo, te bi bilo nepravedno, da ga zbog njegova neplemenita imena ubrojimo medju "sluge". Gospodja siromaština je velika gospodja. U kraljevskoj povorci ljubavi ona stupa u prvom redu kao počasna gospodja. "Siromaštvo duha je dobro, koje uključuje u sebi sva dobra ovoga svijeta. To je silno dostojanstvo... U sebi nosi veličinu, koja se svima nameće" (sv.Terezija Avilska). "Siromah je po kršćanskom shvaćanju povlašteno biće. Njegovo uzvišeno dostojanstvo jedan je od prvih članaka simbola ljubavi... Svaki naš prezir prema siromahu uključuje početak nevjere i klicu hule" (Gerbert). Siromaštvo stvara kraljeve i gospodare čitavog svijeta, koji stoje "neizmjerno iznad časti i pogrda" (Bossuet).

Moralnu veličinu siromaštvo dobiva od osobite ljubavi, kojom ga je Krist prigrlio, od njegove rijetkosti, od njegove pobožanstvenjujuće moći, jer od čovjeka stvara sliku Božju.

I. - K r i s t   i   s i r o m a š t v o

Kristova ljubav prema siromaštvu

Kako je Krist ljubio siromaštvo! Kako nježno i kako vjerno! Od jaslica do groba siromaštvo je bilo, po riječima sv. Magdalene Pacijske "njegova odabrana zaručnica".

Sv.Pavao pisao je Korinćanima: "Premda je bio bogat, poradi vas postao je siromašan, da se vi njegovim siromaštvom obogatite" (2 Kor 8,9). Spasitelj je postao siromašan slobodno, iz ljubavi. Imajući na izbor bogatstvo i siromaštvo, bez oklijevanja je prigrlio siromaštvo. Isus se u siromaštvu snizio do bijede; rodio se u štalici na slami; kao radnik zaradjivao je i jeo komadić kruha

nakvašena znojem. Krist nije bio ni kapitalist, ni buržuj, ni ventijer: bio je radnik žuljavih ruku i umorna tijela. Bio je to lik siromah, da nije imao kamena, gdje da nasloni glavu, dok ptice nebeske imaju svoja gnijezda i lisice svoje jame (Mt 8,20). Tolik siromah, da je morao prositi!

"Sin je Božji htio biti na zemlji siromašan, vazda siromašan. Siromašan je bio, kad se rodio; mjesto palače imao je hladnu štalu, mjesto kolijevke jasle, mjesto kreveta malo slame. Bio je siromašan za života, siromašan u svemu: stanovao je u kući, koja se sastojala od jedne sobe, koja je služila i za rad i za odmor; siromašno se odijevao; siromašno se hranio. Sv.Ivan Zlatousti kaže, da je Spasitelj s učenicima jeo samo ječmeni kruh, kako se zaključuje iz Evandjelja. Bio je siromašan i na smrti te nije ostavio ništa osim svoje kukavne odjeće, što su je vojnici medju se podijelili, prije nego je izdahnuo. Za ukop morali su mu dati plahtu i tudji grob" (sv.Alfons). Njegovu je neimaštinu izrazio sv.Bernard u tri riječi: Pauper in nativitate, pauperior in vita, pauperrimus in cruce. Rodio se siromašan, živio je još siromašniji, na križu je bio siromašan do skrajnosti.

Kristova ljubav prema siromasima

I jer Isus ljubi siromaštvo, siromasi su Njegovi ljubimci. Njegova je majka skromna žena, koja vodi domaćinstvo; otac Mu je tesar, i farizeji nisu u svojoj oholosti propustili, da jednom zgodom to spomenu: "Nije li ovo sin tesarov, nije li ovo drvodjelja, sin Marijin?" (Mt 13,55; Mk 6,3).

Učenike izabire iz priprosta puka ladjara, i ako netko od imućnika ovoga vremena zaželi stupiti u Njegovu pratnju, odmah mu nalaže, da postane siromašan (Mt 8,19-20).

Pastiri su pozvani k njegovim jaslicama, prije nego knezovi i kraljevi. Ako se radi o davanju prednosti, Isus se priklanja malenima, radnicima, svima onima, koji se muče i pate, i njima obećava blaženstvo. Siromasima se propovijeda Evandjelje: to je znak, da je kraljevstvo Božje blizu i da je Mesija došao (Mt 11, 5 - Lk 4,18,21; 8,22).

"Čujte, ljubljena braćo moja! Ne izabra li Bog siromahe u ovome svijetu za bogate u vjeri i za baštinike kraljevstva, koje obeća onima, koji njega ljube? Nijesu li bogati, koji vas tlače i vuku na sudove? Ne psuju li oni lijepo ime, po kome ste nazvani?" (Jak 2,5-7).

Stoga je evandjeosko siromaštvo zapravo "dioništvo u duhu Isusa Krista, po kojemu kršćanin - ojačan milošću, da živi i da misli kao njegov Učitelj - prihvaća Njegovo mišljenje, ukus i sva Njegova božanska raspoloženja u pogledu zemaljskih dobara, prema Kristovoj riječi: Oni nijesu od svijeta, kao što ni ja nijesam od svijeta" (Desurmont - Iv 17,14).

Zašto je Isus dobrovoljno postao siromašan, ako ne zato, da nas nauči cijeniti ovu krepost i provoditi je u životu? Spasitelj bi jednako bio proslavio Oca i spasio duše, kao bogataš ili kao siromah, ali je trebalo, da svojim primjerom otkrije čovječanstvu sjaj siromaštva: "Siromaštvo nije bilo u nebu, a obilovalo je na zemlji; ali čovjek nije poznavao njegovu vrijednost;

stoga je Sin Božji sišao dolje, da ga za sebe odabere i nama pokaže njegovu dragocjenost" (sv.Bernard). "Kad siromaštvo ne bi bilo veliko blago, ne bih ga za sebe odabrao i ostavio u baštinu svojim odabranicima" (Gospodin sv.Andjeli Folinjskoj). Doista, kako je Krist povratio čast siromaštvu i uzvisio ga, siromasi su postali odličnici u Crkvi. "Uzvišenog li dostojanstva u svetom siromaštvu!" uskliknu sv.Bernard. "Želim, da budeš prijatelj siromaha i da ih nasljeduješ!... Ljubiti ih znak je početnika, nasljedovati ih znak je savršenih. Po ljubavi prema siromasima postaješ prijatelj kraljeva; a po ljubavi prema siromaštvu postaješ kralj."

Nitko ne može postati prijateljem siromašnoga Krista, ako mu nije sličan, jer ne može "biti savršene ljubavi izmedju bogataša i siromaha" (Arnaud). Kristovi učenici valja da provedu u djelo geslo sv.Jeronima: "Slijedi gol gologa Krista!" Christum nudum nudus sequere. Koliko više treba da je redovnik svega lišen! Sjedinjujući se s Kristom na dan svoga zavjetovanja, nije li se on zaručio sa siromaštinom?

II. - Rijetkost siromaštva

Teško se nadje kod bijednika

Druga oznaka siromaštva, oznaka, koja mu povećava ljepotu i cijenu, jest njegova rijetkost. Pogotovo je to u našem vijeku nešto izuzetno. Medju kršćanskim krepostima ona je najmanje poznata i najmanje se primijenjuje. Pravi su siromasi iznimka, jedva ćemo ih pronaći. Svijet je krcat siromasima, prosjacima i ubogima. Da se o tom uvjerimo, dosta je proći pojedinim dijelovima gradova, posjetiti potkrovlja u industrijskim središtima, cirkuska kola i stare vagone ostavljene na ničijoj zemlji. Ipak, koliko ima siromaha medju milijunima tih bijednika? Gotovo svi oni mrze siromaštvo, koje za njih nije krepost, već naprosto nesreća ili nepravda. "Susrećem siromaha," kaže sv.Augustin, "i tražim siromaha" (1).

Evandjeosko siromaštvo ne sastoji se u oskudici, nego u ljubavi prema oskudici (2). Gospodin je blaženstvo obećao samo dobrovoljnim siromasima. Prisilno siromaštvo stvara nezadovoljnike i buntovnike (3). Siromaštvo nikako nije pauperizam, ta guba modernog društva.

Da bismo se mogli ubrojiti medju kreposne siromahe, nije čak dosta ljubiti i dragovoljno prihvatiti siromaštvo. Zar se nisu i neki filozofi ponosili svojim dronjcima? Valja siromaštvo

1) Occurit mihi pauper, et quaero pauperem.

2) Non enim paupertas virtus reputatur, sed paupertatis amor (sv.Bernard).

3) Multi sunt pauperes quos ipsa paupertas non facit beatos sed miseros, quia ipsam paupertatem non propter Deum sustinent sed coacti (sv.Bernard).

proživljavati s duhovnom nakanom, da ugodimo Bogu i spasavamo duše (1). Oskudica u materijalnim stvarima - to treba ponovo spomenuti - sama po sebi nije kršćanska krepost. To je dapače vrlo rijetko.

Malo je siromašnih bogataša

Ako siromaštva nema u potleušicama, hoćemo li ga naći kod onih, kojima se osmjehnula sreća? Jer duh siromaštva nije nespojiv s obiljem i raskoši. Koliko je svetih kraljeva bilo vrijedno divljenja radi siromaštva! Bît je kreposti u tome, da je ona prije svega u duši. Onaj, koji je bogat zemaljskim dobrima, može ostati siromašan po odvojenosti duha i slobodi srca.

Elizabeta Ugarska je u neke dane skidala svoju kraljevsku odjeću, oblačila kukavno sivo odijelo, kakvo su nosili siromasi i kmetovi, pokrivala glavu poderanom koprenom i stupala ispred svojih pratilica poput prosjakinje, koja prosjači koricu kruha; zatim bi, kao upozorena nebeskim nadahnućem na sudbinu, koju joj je Bog pripravio, govorila proročke riječi: "Kad me stigne siromaštvo i bijeda, ovako ću stupati iz ljubavi prema Bogu" (Montalembert). Bože moj, uskliknu sv.Franjo Saleški iznoseći ovaj dogadjaj Filoteji, kako je ova kneginja bila siromašna u svom bogatstvu i bogata u svom siromaštvu! Ipak valja priznati, da je bogatstvo vrlo rijetko praćeno nutarnjom odcjepljenošću. Sv.Toma cijeni duševnu slobodu Abrahamovu usprkos obilja, kojim je bio okružen isto toliko, koliko i pobjedu Samsonovu nad Filistejcima s pomoću magareće čeljusti.

Ali, gdje su bogataši, a da nisu robovi, koji posjeduju, kao da ne posjeduju, koji se služe novcem,kao da se ne služe, kojih srce ne bi bilo vezano uz bogatstvo i kojih bi novčarka bila uvijek otvorena za svaku bijedu? Strast za dobitkom, raskoši i užitkom vrlo je žestoka, divlja, posvudašnja. Gaze se najosnovniji zakoni ljubavi i pravde, da bi se stekao velik, makar i sramotan imutak. Novčarske sile provode u svijetu veće nasilje, negoli je bilo u doba feudalizma. Blago bogatima, jao siromašnima! Što je drugo uzrok društvenih i političkih ratova, koji u posljednjih pedeset godina drmaju i haraju svijetom, ako ne suparništvo u oholosti i pohlepi: borba onih, koji su dolje, protiv onih, koji su gore, onih, koji nemaju dosta, protiv onih, koji imaju previše? O, kad bi narodi i pojedinci poslušali glas Kneza Mira: Beati mites!... Beati pauperes!... Koliko bi manje bilo mržnje, a koliko bi onda i suza i krvi ostalo neproliveno!

"A koji hoće da se obogate, upadaju u napast i zamku i u mnoge lude i škodljive želje, koje obaraju ljude u propast i pogibao. Jer je korijen sviju zala lakomstvo, komu neki, predavši se, zalutaše od vjere i na sebe navukoše jade mnoge" (1 Tim 6, 9-10).

---

1) Beati ergo pauperes spiritu, spirituali scilicet intentione, desiderio spirituali, propter solum beneplacitum Dei et animarum salutem (sv.Bernard).

"Redovničko siromaštvo sastoji se u tom, da napustimo bogatstvo i osiromašimo se iz ljubavi prema vječnome dobru, koje je Bog" (mgr Gay).

Talleyrand reče jednog dana barunu Vitrollesu: "Pogledajte! Nikad ne valja biti bijednik. Ja sam uvijek bio bogat." Ako i nisi bijednik, zar ne bi bez ikakve neprilike mogao biti siromah Isusa Krista?

Župnik arski rekao je, da se dobar kršćanin ne gubi u zemaljskim dobrima. On ih se kloni, kao što štakor izlazi iz vode. Ako je tako, gdje su dobri kršćani?

Siromaštvo je rijetko i kod redovnika

Da li je i u samostanima siromaštvo onako općenito, kako bismo to morali misliti? Natpis je uvijek na vratima, ali da li je i krepost uvijek u dušama? Redovnik se zavjetovao na siromaštvo, i on to siromaštvo, mislio na to ili ne, htio ili ne htio, barem u nekoj mjeri i primijenjuje u životu. Sredina, u kojoj živi nije nimalo pogodna ni za svjetsku raskoš, ni za gradjansku udobnost. Redovnički stalež po svojoj naravi nameće odricanje i način života s više ili manje strogim ograničenjima.

Ali što to "službeno" siromaštvo vrijedi zapravo pred Bogom? Da li smo mi zbilja siromasi duhom i srcem? Da li mi cijenimo, ljubimo, hoćemo ovo "naredjeno" siromaštvo? Da li ga radosno vršimo? Da li žalimo pa i najmanje propuste? Da li nam je teško, kad vidimo, kako ga drugi krše? Pa ako se i držimo dosta vjerno propisa zavjeta, da li smo tankoćutni i prema najsitnijim zahtjevima kreposti? Da li uopće mislimo na duh siromaštva i na posvemašnju ravnodušnost prema svemu stvorenom?

Jao! Nije li naše siromaštvo i odveć često neko polu-siromaštvo, nešto, na što smo se privikli, ali ga ne prihvaćamo svijesno, svom dušom? Nije li to jednostavna oskudica, koju podnosimo kao nužno zlo i silom joj se podlažemo?

Majka Veronika, utemeljiteljica Sestara žrtava Presv.Srca, znala je reći, "da se zavjet siromaštva najviše zloraboljuje, dok bismo po njemu mogle neprestano sticati zasluge, jer se s njim svakog časa susrećemo. Gospodin će nam spočitnuti mnogo pogrešaka protiv zavjeta i kreposti siromaštva na sudnjem danu" (Prévot).

Uostalom, evandjeosko je siromaštvo izabran cvijet, koji često pupa, ali se rijetko rastvara. "Koliko ima velikodušnosti u preziru bogatstva! Ali, kako je rijetka ta velikodušnost!" (1) "Sretan bogataš, koji se pronadje bez krivnje i za zlatom ne ide! Tko je taj, da ga slavimo? Jer je učinio čudesa medju narodom svojim" (Sir 31,8-9).

III. - Siromah kao slika Božja

Punina

Siromaštvo nas čini sličnima Isusu Kristu, Kralju siromaha. "Ako ima na svijetu nejednakosti, ona se sastoji u tome, što siromah stoji na vrhu, a bogataš na dnu

---

1) Quoniam magnum contemnere divitias! sed quam rarum hoc ipsum est! (sv.Ambrozije).

ljestvice. Siromah nas podsjeća na žrtvu, na Boga, koji trpi za naše otkupljenje, na patnju, koja je nametnuta ljudskoj naravi za njezino dobro i njezin spas" (Župnik arski). "Ono nas približava Bogu... Ocu siromaha - Pater pauperum" (duhovska posljednica). Po siromaštvu postajemo dionicima nekih Božjih svojstava. Ono je djelomično ostvarenje ideala, što ga je postavio Spasitelj: "Budite dakle savršeni, kao što je savršen vaš Otac nebeski" (Mt 5,48).

Bog se doista pokazuje kao najbogatiji i najsiromašniji medju svim bićima, siromašan upravo zato, što je beskrajno bogat. Božje se bogatstvo sastoji u Njegovu vječnom posjedovanju i uživanju u Njemu samom. Budući da je beskrajan po svojoj naravi, savršenstvima i slavi, Bog nema potrebe ni od čega i ni od koga. Dovoljan je sam sebi. Svemir ne nadodaje ništa punini Njegove bi ti, i kad bi se svijet vratio u ništavilo, Bog ne bi osiromašio niti bi se umanjilo Njegovo bogatstvo. Njegovo je bogatstvo to, što je Bog.
Eto, zbog toga pred Stvoriteljem sve, što je stvoreno, kao da nije ništa. Tamquam nihilum ante te (Ps 38,6). Zbog toga Bog niti šta želi, niti mu šta treba. I premda je bogat, jer jest sve i sve ima, ipak je siromašan "in spiritu", jer ne teži ni za čim, što je izvan Njega.

Da li je moguće čovjeku, da bude poput Boga i siromašan i bogat u isti mah? O, nema dvojbe! Ako je naše siromaštvo, kao što smo rekli u četvrtom poglavlju, izraz duboke vjernosti božanskoj punini, više negoli neko priznanje, onda nas siromaštvo čini dionicima te punine. Bogata je duša, koja je puna Boga. Ne ljubiti, ne željeti, ne tražiti ništa osim Boga, a kad smo ga jednom našli, zadovoljiti se Njime, brižljivo Ga čuvati, kao što škrtac čuva blago, posjedovati Ga svom dušom, srcem, voljom, utonuti u Njega, naći u Njemu svoje zadovoljenje, uživati u Njemu kličući: Deus meus et omnia! Bog moj i sve moje! Nije li to jedino pravo bogatstvo? Bogat sam kao Bog, jer sam bogat Bogom. "Bogati su oni, koji posjeduju Boga, a najbogatiji su oni, koji posjeduju samo Boga" (Faber).

Evo nas odjednom siromašnih posvema, potpuno, izvanredno siromašnih, kao što je siromašan nebeski Otac. Siromašni "in spiritu", a to znači odvojeni od svega. Ako Boga posjedujem, koje mi je stvorenje još potrebno? Ako je moju glad utažio Beskrajni, zar ću nešto drugo tražiti? Da li riba izgubljena u bezdanu oceana gleda prema lokvicama morske vode? Tko posjeduje Boga, lako će se odreći mnogih stvari, ako ne i svih. Sv.Pavao je klicao: "Radi (Gospodina) sve izgubih i smatram za blato, da Krista stečem" (Fil 3,8). I opet: "Kao oni, koji ništa nemaju, a sve posjeduju" (2 Kor 6,1o).

Sloboda — Božansko je siromaštvo majka prave slobode. Biti uz nešto privezan znači biti zarobljen. Tako je i onaj, koji se privezao uz bogatstvo, postao njegov rob. Bili okovi i p o z l a ć e n i, uvijek su o k o v i. Nasuprot, onaj je slobodan, koji je prekinuo svaku vezu. Poslije Boga nitko nije tako neograničeno slobodan kao siromah. Niti on što posjeduje, niti njega posjeduje što drugo. Strastveno težiti za zemaljskim dobrima znači spuštati se, padati, priznati svoju ovisnost i bijedu. Odricati se zemaljskih dobara i prezirati ih znači ska

kati i dizati se, pokazivati svoju neovisnost i obilje. Tko tako radi pokazuje, da je veći negoli čitav svijet i da postoji samo jedno biće, koje je veće nego mi, i koje nam je potrebno, a to biće je Bog. Ovo preokretanje vrednota proglasio je Isus u Evandjelju. Kad je onima, koji radi Njega sve ostave, obećao, da će primiti stostruko i život vječni, Spasitelj je nadodao: "Mnogi, koji su prvi, bit će posljednji, i mnogi, koji su posljednji, bit će prvi" (Mk 1o,31).

Mir i radost Siromah je sličan nebeskom Ocu po unutrašnjem miru i onoj stalnoj vedrini duše, koja je od bljesak Božje vedrine i nepromijenljivosti. Ništa ga ne uzbudjuje, ništa ne uznemiruje njegovo srce, koje stanuje u nebu i traži samo Boga. Bogatstvo je trnje (Mt 13,22); briga za stjecanjem, strah pred gubitkom. Propast bogatstva može dovesti do očaja. Siromah može izgubiti sve: imanje, ugled, zdravlje, položaj, prijateljstva - u njegovim će rukama uvijek ostati golemo blago: Bog, Jedini, bez koga se ne može. Zar već samo siromaštvo nije neko blaženstvo? Što je čovjek siromašniji, to je i sretniji, upravo kao i dragi Bog. "Znaj, kćeri, da je u siromaštvu izvor svakog dobra, mira i pokoja. Pogledaj moje siromahe i divi se radosti, u kojoj oni provode dane!" (sv.Katarina Sijenska).

"O, blagoslovljenog li dobrovoljnog siromaštva, koje ništa ne posjeduje niti pred čim strahuje! Vazda se smješi i vazda obiluje... i budući da ništa nema, znade dobro iskoristiti ono, što mu nedostaje" (sv.Lovro Justinijan). "Gospod je baština siromaha, baština moja dopada mi se veoma" (5.Mojs 18,2; Ps 15,6). "Siromaštvo donosi blaženstvo u vremenu i vječnosti: u vremenu, jer radja slobodu, mir, radost, plodnost i ljubav; u vječnosti, jer nam kao nagradu daje Boga za sve vijeke" (Desurmont). Siromaštvo je dakle jasan znak preodredjenja i sigurno jamstvo spasenja. "Već sada je raj po božanskoj odluci namijenjen siromasima, jer oni već u ovom životu imaju na njega potpuno pravo" (Kornelije). "Zaista kažem vam: Nitko poradi mene i poradi evandjelja ne ostavlja kuće, brata, sestre, matere,oca,djeteta ili polja,a da ne primi sve stostruko već sada u ovom svijetu - iako s progonima - kuća,braće, sestara,matera,djece i polja,a u budućem svijetu život vječni"(Mk 1o,29-3o)."Kršćansko siromaštvo posjeduje sve, jer posjeduje vlasnika svega" (sv.Lav Veliki).

Sudačka moć Dapače,po nekoj izvanrednoj povlastici,Bog želi,da siromaštvo bude pridruženo vršenju Njegove sudačke vlasti. Kristovi siromasi zajedno s Isusom Kristom sudit će svijet. "Mi smo sve ostavili i pošli smo za tobom.Što će nam za to dopasti? Isus im odgovori: Vi,koji podjoste za mnom,kod obnove svijeta,kad Sin čovječji sjedne na prijestolje slave svoje, isto ćete tako sjesti na dvanaest prijestola i suditi dvanaest plemena Izraelskih" (Mt 19,27-28). Redovnici će na sudnji dan zauzeti "počasno mjesto ugleda i moći",stajat će s desne strane kao porota."Ta će im slava biti udijeljena, ne samo da se u njima počasti evandjeosko siromaštvo, u kojem su živjeli, već i zato, što su kao pristaše i sljedbenici Isusa Krista po zavjetu evandjeoskog siromaštva postigli izvanrednu milost, da zajedno s Kristom po posebnom ovlaštenju sude svijet" (Bourdaloue).Sv.Toma navodi tri razloga, zbog kojih će siromasi suditi svijet: a)jer siromaštvo rasvjetljuje duh i čini ga prikladnim,da rasudjuje bez predrasuda;b)siromaštvo je izvor poniznosti, a tko se ponizi,bit će uzvišen;c)siromaštvo je početak svetosti i pravednosti, a po tome će se ljudi suditi.

Sedmo poglavlje

BLAGO SIROMAHA

Uloga siromaštva u redovničkom staležu

Kad bi siromaštvo bilo samo nešto, čemu se valja diviti, možda bismo ga smatrali krepošću za duhovnu raskoš, pa prema tome kao nešto izuzetno ili neobvezatno. Ali siromaštvo nije luksuz. Zbog svoje nužnosti i koristi ono je u nekoj mjeri obvezatno za sve, bili oni vjernici, redovnici ili svećenici. Kraljica se ne stidi raditi poslove sluškinje. Siromaštvo nije tek ukras, već prijeka potreba.

U četvrtom poglavlju ukratko smo izložili ulogu triju zavjeta u razvoju duhovnog života. Oni su izvor čistoće, revnosti, ljubavi i svetosti. Čini nam se zgodnim da sada točnije odredimo i naglasimo poseban, doista značajan utjecaj evandjeoskog odricanja. "Svetost je mnogo lakša u siromaštvu, napisao je netko, i da tako kažemo, potpunija, življa. U njemu se stvaraju divna brojna djela, koja nas, osobito u modernom svijetu, kad je mnoštvo siromaha ostalo bez pouzdanja i ponovo postalo pogansko, dovode na misao, da je uvijek upravo preko razbaštinjenih kršćana nadnaravnim načinom raslo mistično tijelo Kristovo" (Regamey).

Siromaštvo kao krepost pojedinačna i skupna, osobna i društvena u isti mah pospješuje posvecenje pojedinaca i jača životnu snagu reda. Siromašni moraju biti i redovnici i samostani, ako im je stalo do toga, da redovnički duh ne opada i ne sroza se na mlitavost.

I. - Uloga siromaštva u životu redovnika

Temelj i potporanj kreposti

Neprianjanje uz zemaljska dobra ima u kršćanskom, a pogotovo u redovničkom životu značajno i nezamjenjivo mjesto; to je jedna poluga u našem moralnom organizmu. Ispražnjujući i oslobadjajući dušu, siromaštvo u isto vrijeme doziva na nas milost i pospješuje naš uspon prema Bogu. Kao potvrdu te temeljne i pripremne uloge siromaštva navest ćemo jedan dogadjaj iz života oca Chevriera. "17. siječnja 1872. pošla je utemeljiteljica Euharistijskih kongresa gospodjica Tamisier na ispovijed k ocu Chevrieru. Stala mu je pričati svoj život, koji joj se činio uzaludnim, svoje neuspjehe, razočaranja i pokušaje, da živi po vjeri, a iznad svega snažnu želju, da svoj život preda na službu Gospodinu u Euharistiji. Otac ju je dugo slušao i šutio. A tada joj odjednom reče: ,Želite služiti Bogu, a ne shvaćate ništa o kršćanskom životu. Ne znate ni abecedu svetosti. A da bismo došli u nebo, svakako valja biti svet. Treba raditi, kao što su radili sveci i

doslovce vršiti Evandjelje: Idite, prodajte, što imate, dajte siromasima i slijedite me! Kad ne budete više ništa imali, posta nite prosjakinja!... Zaustavite prvu prosjakinju, koja vam dodje ususret, zamolite je, da s vama zamijeni svoju odjeću, pokrijte se njezinim dronjcima i počnite služiti Gospodinu!... Kad osjetite, da imate dovoljno snage za takav život, ponovo me potražite, i ja ću se pozabaviti vašom dušom. Kao pokoru i pripravu za taj novi život, udjite u pet crkava, stanite na mjesto siromaha, što bliže vratima kao carinik iz Evandjelja, i tu, klečeći na tlu u dubokoj poniznosti i stideći se same sebe, izmolite pet Očenaša i Zdravomarija... Kad osjetite, da imate dovoljno snage, da se obučete u dronjke, ponovo me potražite, i ja ću se pozabaviti vašom dušom!'" - Trebalo je šest mjeseci, da se odluči na tu žrtvu...

Siromaštvo je žrtva pogotovo u samostanu. Zajedno s posluhom i čistoćom ono sačinjava duhovnu žrtvu redovništva i obilježava savršenost samostanca. Bez siromaštva ne može nitko biti redovnik, pogotovo ne savršen redovnik. Siromaštvo je u duši izvor svijetla, snage i radosti. "O, sretna li siromaštva! O, bogate li neimaštine! Ima li neko bogatstvo, da ti njime ne obiluješ!" (1) Poput grana na golemu deblu kreposti iz njega obilno crpe životni sok. Otuda izreka sv.Ambrozija i Ljudevita Veuillota: "Siromaštvo je majka i hraniteljica svih kreposti (2), hraniteljica smjelosti, čuvarica kreposti." Stalan i velkodušan život u siromaštvu gotovo je uvijek povezan s borbom protiv strasti i pogrešaka, a u isto vrijeme siromaštvo potiče, podržava i jača djelatnost naših duševnih sposobnosti. Sv.Terezija Avilska piše, da siromaštvo u sebi povezuje velik broj kreposti. A sv. Ignacije: "Siromaštvo ubija crva bogatstva, a to je oholost; uništava paklenski čvor bludnosti, proždrljivosti i tolikih drugih grijeha... Pomaže nam, da bolje čujemo glas i nadahnuće Duha Svetoga, jer uklanja zapreke, koje mu smetaju; olakšava molitvu pred Bogom, koji sluša prošnje siromaha, ubrzava napredovanje na putu kreposti, kao putniku bez tereta; oslobadja čovjeka ropstva zajedničkoga svim velikima u svijetu, u kojemu se 'sve pokorava novcu' (Prop 10,19). Ako je siromaštvo doista duhovno, ono ispunja dušu krepostima, jer će dušu, koja nije privržena zemaljskim stvarima, Bog ispuniti svojim darovima."

Tko primjenjuje u životu siromaštvo, ujedno se vježba u svim krepostima, osobito u onima, koje su srodne siromaštvu više nego druge. "Sveti oci s pravom nazivaju siromaštvo čuvaricom kreposti, jer ona doista čuva kod redovnika umrtvenost, poniznost, ravnodušnost, a povrh svega unutarnju sabranost" (sv.Alfons).

Poniznost Siromaštvo i poniznost su dvije sestre, koje se najbolje snalaze, kad su zajedno. Čini nam se, kao da su one zapravo jedno pod dva različita vida, koji su jedan ljepši od drugoga. I doista, mnogi naučitelji tako tumače

---

1) O dives paupertas, o locuples nuditas!... Quibus enim divitiis non abundas! (opat Guerric).

2) Generatrix nutrixque omnium virtutum (sv.Ambrozije).

prvo blaženstvo: "Blago poniznima. Ponizni su siromašni duhom. Prema sudu sv.Tome dragovoljni siromah, koji nasljeduje Isusa Krista, već samim tim, što je siromašan, pokazuje, da je duboko ponizan" (1). Kao što je bogataš izložen oholosti, tako je siromah sklon povučenosti i jednostavnosti. Najčešće kod onih, kojima se nasmijala sreća, osobito kod skorojevića, možemo opaziti, kako nastoje, da im ljudi služe, da oni drugima zapovijedaju, da se pojavljuju u javnosti; ukratko, način života, koji odaje oholost, duh isticanja i prezir slabih (2). Svijet, koji ih poznaje, laska im, spreman da ih iskoristi, jer je u naše dane novac ono, po čem se ljudi cijene. Da bismo se o tom uvjerili, dosta je podsjetiti na razliku u držanju i govoru kod kontrolora, kada u vlakovima dolazi u prvi ili traći razred. Uvijek se iskazuje poštovanje moćnima..., a danas je najveća moć bogatstvo, koje je zauzelo mjesto plemstva i kreposti. Oholo držanje zaboravlja se tako teško; ne pomaže ni prisutnost Božja. Imućnici, o kojima govori Evandjelje nisu se odlikovali poniznošću, bilo da se radi o zlom bogatašu ili o farizeju, koji moli u hramu.

Bogataš je vazda u napasti, da se oholi. Moguće je, da neki bogataš bude skroman i dobar, jer mu srce ne mora biti vezano uz bogatstvo; ali to je r i j e t k o! "Oholost", kaže blažena Andjela Folinjska, "možemo naći samo u onima, koji nešto posjeduju, ili misle, da posjeduju. I čovjek i andjeo su sagriješili, jer su mislili, da nešto posjeduju; a ne posjeduje ništa ni čovjek ni andjeo. Sve pripada Bogu. Poniznost se nalazi u srcima onih, koji misle, da su lišeni svega. Siromaštvo je najveće blago." Stoga i sv.Pavao opominje Timoteja: "Bogatima na ovome svijetu zapovijedaj, da se ne uzohole niti uzdaju u nestalno bogatstvo, nego u Boga" (1 Tim 6,17).

Siromah ima tisuću prilika, u kojima se može pokazati poniznim i krotkim. Budući da ne posjeduje ništa ili vrlo malo, odvojen je od svega stvorenoga te osjeća bolje nego itko, da nije ništa i da ne vrijedi ništa, jer ništa nema. Ta svijest o vlastitoj nevrijednosti postat će za njega temelj i poticaj poniznosti, klanjanja, povučenosti i skromnosti. Siromah nema zbog čega da se oholi ni pred Bogom, ni pred samim sobom, ni pred ljudima. On je toga svijestan, i kad bi to zaboravio, svijet bi se pobrinuo, da ga na to podsjeti. Odrpance češće surovo odbija, nego što ih pozdravlja, dok prolaze. Kapucin, koji hoda bosonog i sestra, koja prosi od vrata do vrata, iz iskustva znadu, da je katkada opasno pokazati svoje siromaštvo.

Upravo je to po sudu sv.Tome jedan od glavnih razloga, koji opravdavaju postojanje prosjačkih redova u Crkvi;prosjačenje im daje prigode, da se svaki dan vježbaju u jednom od najljepših oblika prezrene poniznosti (3).

---

1) In eo qui voluntarie pauper est (sicut fuit Christus) ipsa paupertas est maximae humilitatis indicium (sv.Toma).
2) Inanis gloria vel elatio quae ex divitiis nascitur (sv.Toma).
3) Illi enim videntur abiectissimi inter homines esse, qui non solum sunt pauperes, sed in tantum sunt egentes quod necesse

Sam je sv.Alfons više puta iskusio, da junačko siromaštvo može biti povodom dragocjenim neugodnostima. "Dok se nalazio u Napulju, gdje je bio vrlo poznat, udje nekog jutra u jednu crkvu, da u njoj odsluži svetu misu. Počeo se oblačiti, i već je naglavnik imao oko vrata, kad ga slučajno opazi sakristan, koji ga još nikad nije vidio. Opazivši skršena starca neuredjene brade i u talaru skrpanom od komada, pomisli, da je to skitnica i beskućnik. Skoči prema Alfonsu i stade vikati: ,Tko vam je dozvolio da dirate u odijelo? Nosite nekamo drugamo svoju gamad!' Strgne s njega ljutito naglavnik i pokaza mu vrata" (Berthe).

Evo još jednog dogadjaja, manje tragičnog, koji se desio jednom redovničkom poglavaru, i on ga je sam volio pričati: "Kad sam jednom išao u grad, dobri brat ekonom, poznat po svojoj jednostavnosti, reče mi:

- Poštovani oče, da li biste mi htjeli nešto kupiti u trgovini?

- Vrlo rado.

- Počekajte, da vam donesem, u što ćete staviti!

Bila je to stara vreća, za koju nisi mogao znati, kakva je oblika i kakve boje bila; posve iznošena, prekrpavana bogzna koliko puta; osim toga, bila je vrlo velika. Premda se nisam povodio za modom, priznajem, da mi nije bilo baš ugodno ići ulicama s tom ostavštinom prvog Carstva.

Stigao sam, obišao sam prodavaonice, i zamotak sa stvarima bio je pripravljen.

- Imate li, velečasni, nešto, u što da stavimo stvari?

Pokazao sam onu strašnu vreću. Nikad ne ću zaboraviti usklik ... i smijeh, koji ga je popratio.

- Oh, pa vi ste donijeli bisage!

- Pa da!...

U tom trenutku bio bih ga... Zaključio sam, da mi je više manjkalo poniznosti nego siromaštva.

Mrtvenje

Druga krepost, tijesno vezana sa siromaštvom, jest umrtvenost, unutarnja i vanjska. Zar se uopće možemo osiromašiti bez žrtve? Siromah nema uvijek ono, što bi želio. Vrlo često mu manjka ne samo korisno, nego i nužno. Pravilo s tisuću svojih propisa i zabrana u pogledu namještaja, odijela i hrane već samo po sebi predvidja veliku strogost. Zbog zavjeta siromaštva zabranjeno je bez dozvole, da išta prisvojimo, upotrebljavamo, primamo ili darujemo. Dužnost, da se u svakoj potrebi skromno i ponizno utječemo poglavarima, najbolji je ustuk našem samoljublju i duhu neovisnosti. Zar ravnodušnost prema svemu stvorenom ne uključuje smrt ljudskih i naravnih želja? Živjeti siromaštvo znači uvijek se odricati, a odricati se znači mrtviti se. - Uostalom, to nam isto kaže i iskustvo: briga oko lakšeg i lagodnijeg života bila je uzrok ublaživanju siromaštva u redovničkim zajednicama, a to ublaživanje konačno je svršavalo bez izuzetka opadanjem prvotne strogosti. Dakle, što manje siromaštva, to manje i umrtvenosti.

---

habent ab aliis victum accipere, et secundum hos causa humilitatis aliqui laudabiliter mendicant (sv.Toma).

Duh molitve

Tko bi mogao izreći ulogu siromaštva u životu molitve? Siromaštvo ima ulogu pripreme, ali kako nužne i uspješne! Otkud toliko slabih molitava, za vrijeme kojih sve naše moći kao da nekud lutaju? Zašto ima tako malo redovnika uistinu sabranih i sjedinjenih s Bogom? Zašto u samostanima medju onima, kojima je rezmatranje svagdanja hrana, ima tako malo pravih kontemplativaca? To je zbog nedostatka poniznosti, umrtvenosti i, više od svega, siromaštva. Ima previše želja, samoljublja, zaokupljenosti, brige za položaj i zdravlje, za vlastite poslove i uspjeh. Čovjek je pritisnut sa svih strana i zarobljen (1). Nema slobode ni unutrašnjeg mira. Kako da se podignemo i smirimo u Bogu? Sv.Terezija od Maloga Isusa priznala je, da se nije mogla sabrati za molitvu, ako je u svojoj sobi imala kakav nepotreban predmet. "Daleko od toga, da bi bogatstvo povećavalo sreću u kontemplativnom životu. Ono je dapače zapreka i smetnja, jer remeti unutrašnji mir, koji je toliko potreban kontemplativcu" (2).

Nasuprot, za dušu, koja je posve slobodna i ravnodušna, razmatranje je radost, neprestana sabranost potreba, a kontemplacija nada. Takva duša čeka, da ta nada postane stvarnost, i njezino čekanje ne će dugo trajati. Ništa ne može zaustaviti polet siromaha prema Bogu: "Gdje je blago tvoje, ondje je i srce tvoje" (Mt 6,21), a sve bogatstvo siromaha je u Bogu. "Siromaštvo je par širokih krila, koja nas podižu do neba" (3). Nije li to jedna od najdragocjenijih stvari, omogućuje nam, da sve svoje vrijeme posvetimo molitvi.

Kult Božje providnosti

Siromaštvo konačno podržava i razvija kult Božje providnosti. "Ono nas drži u poniznosti, skromnosti, odanosti, molitvi... Dosta je, da nam noge dotiču zemlju; ne spuštajmo na zemlju ni ruke ni glavu!" (o.Chevrier). Kad smo iz ljubavi sve dali Bogu, kako da zauzvrat ne očekujemo sve od Njegove dobrote, jer se On ne da nadmašiti u velikodušnosti? Dali smo sve za sve. Kad je Franjo Asiški svečano bacio pred noge biskupa sve do posljednjeg komada odjeće i na taj se način odijelio od svega stvorenog, pa i svog oca, povika sav radostan: "Čujte, što ću vam reći: Dosada sam Petra Bernardona zvao svojim ocem, ali evo, sada mu vraćam njegov novac i odijelo, pa odsada ne ću govoriti: Oče moj Petre Bernardone, nego: Oče naš, koji jesu na nebesima."

"Oče naš, koji jesi na nebesima." Siromah ima više pravo nego drugi, da tu molitvu svaki dan ponavlja s vjerom, pouzda-

---

1) Amor rerum terrenarum viscum est spiritualium pennarum (sv. Augustin). - Cum sarcina temporalium (rerum) spiritus ad Deum non potest ascendere (prema sv.Bonaventuri).

2) Divitiae... ad felicitatem autem contemplativae vitae non operantur, sed magis impediunt, in quantum sua sollicitudine impediunt animi quietem quae maxime necessaria est contemplati (sv.Toma).

3) Magna quaedam penna est paupertatis qua tam cito volatur in regnum coelorum (sv.Bernard).

njem, ljubavlju i potpunom iskrenošću. Nije li dvostruko njegov otac onaj, koji se naziva "Ocem siromaha"? Tko bi ikad mogao opisati pažnju, nježnost, susretljivost tog Oca prema Njegovim malenima, dragovoljnim razbaštinjenicima, koji nisu zadržali ništa osim srca, da njime ljube i glasa, da mole? Siromah zna, o tome je uvjeren, da će imati komad svagdanjega kruha... i ne uznemiruje se. Ako se Otac nebeski brine za vrapce i travu u polju, te onima daje zrnce žita, a ovoj kap rose, kako će njega moći zaboraviti Onaj, koji vazda sluša uzdahe siromaha? (Ps 10, 17). "Ja sam bijedan i siromah: Svemogući brinut će se za me!" (Ps 39,18; 9,10; 71,13). Molitva siromaha, prožeta poniznošću i pouzdanjem, uvijek je uslišana. Bijednici su najbolji štićenici na vratima Božjeg milosrdja. Nikad nisu odbijeni. "Ne ću se brinuti za zlato ni srebro.., kad mi ustreba, sigurno ću ga imati.. samo se bojim, da mi ne uzmanjka pouzdanja"(M.du Bourg). P o u z d a n j e! Pravi siromah ima ga uvijek dovoljno; njegovo je siromaštvo srećka, koja se isplaćuje iz zaliha Božje providnosti. Bog je obskrbnik siromašnih; zato odbacimo svaku brigu, kad se radi o snabdijevanju! (1) Majka Rodat, utemeljiteljica jedne ženske kongregacije, pisala je jednoj od svojih poglavarica: "Vi raspolažete našom novčarkom; ona je prazna, ali čim se pokaže neka potreba, dobri će se Bog pobrinuti za novac" (Marg.Sevigny-Vesco).

Kako je veseo redovnik, koji živi od svoga siromaštva, kao što drugi žive od svoga bogatstva! Našao je blago, o kojem govori Isus, da ga ne uništava ni moljac ni rdja, i da ga kradljivci ne obijaju i ne kradu (Mt 6,20). Siromaštvo, što ga on ljubi i provodi u život svom dušom, bit će za njega do smrti izvor, iz koga uvijek izbija svijetlo, snaga, ljubav, radost i prijateljstvo s Gospodinom.

Kako nasuprot valja žaliti redovnika, koji nema ili ima posve malo osjećaja za siromaštvo. On ga ne shvaća, ne ljubi ga, već ga odalečuje od sebe, što više može. Najčešće takav nije ponizan, umrtven, istinski pobožan; nema unutrašnjeg duha, on je zapravo svjetovnjak. Redovnik, koji nije siromašan i nije drugo nego jadan redovnik. Kao što kaže sv.Franjo Saleški: "Redovnica, koja ima jednu paru, i ne vrijedi više od pare."

II. - U l o g a s i r o m a š t v a u r e d o v n i č k i m u s t a n o v a m a i z a j e d n i c a m a

Životna snaga — Što vrijedi redovnička zajednica, u kojoj se ne cijeni siromaštvo? Ako je siromaštvo ne samo pojedinačna već i kolektivna krepost, tada ga moraju primjenjivati i kongregacije, ukoliko su zajednice ili obitelji. Za redove i samostane siromaštvo je najbolja obrana redovničkog duha, a u isto vrijeme ono je izvor unutarnje životne snage i plodnosti u apostolatu. "Siromaštvo mora biti grb na našoj za-

1) Deus est oeconomus pauperum.

stavi. Ono mora svagdje blistati: u našem stanu, na našoj odjeći, u našim riječima, a ponajviše u našim mislima. Tako radite i ne bojte se! Božjom pomoću napredovat će redovnička savršenost u vašem samostanu, jer su čvrsti bedemi siromaštva, kako je rekla sv. Klara. Ta je svetica htjela opasati svoje samostane zidom siromaštva i poniznosti. Sigurno je, da će siromaštvo, ako ga brižljivo njegujemo, sačuvati čast redovnika bolje negoli raskošne gradjevine" (sv. Terezija Avilska).

A riječi sv. Alfonsa kao da su jeka toga. "Svi su sveti utemeljitelji išli za tim da u svom redu učvrste savršeno siromaštvo, jer se na njem zasniva zajedničko dobro. Sv. Ignacije Lojolski (1) reče, da siromaštvo čuva i zaštićuje redovnički duh. I doista, zajednice, u kojima se pazi na siromaštvo, sačuvale su revnost; a naglo su omlitavile one zajednice, u kojima se griješilo protiv siromaštva. Zbog toga se pakao toliko upinje, da u redovničkim zajednicama, koje dobro vrše pravilo, umanji strogost siromaštva. Stoga je sv. Terezija Avilska upozorila svoje redovnice, da nastoje što više ljubiti siromaštvo, jer, dok ono ostane s njima, duh će reda ostati na visini" (sv. Alfons).

Uglavnom treba pripisati junačkom siromaštvu zaslugu, što se najveći dio redova u svojim počecima tako bujno zazelenio i donio divne cvjetove svetosti. Siromaštvo je izvrsna zemlja za mlade nasade.

Opasnost pogrešaka protiv siromaštva - Ako se jednog dana krepost siromaštva počne zanemarivati, ako ne i prezirati, ili se počnu javno ili tajno uvlačiti zloporabe protiv propisa i zabrana pravila, ili se počnu tražiti udobnosti, sjaj i veličina namjesto ljubavi prema poniznosti, jednostavnosti i skromnosti, ubrzo će se bez sumnje lako opaziti ohladjivanje gorljivosti i kvarenje redovničkog duha. "Bez siromaštva nema duhovna i kreposna redovnika. Ako nema siromaštva, u samostan se uvlači svijet, a tada nestaje sabranosti, poniznosti, umrtvenosti, posluha, ljubavi; nestaje osobito samostanski duh, nestaje revnost, nestaje umjerenost, nestaje samoća, nestaje konačno i nevinost. Na redovnike bogate željom i stvarno bogate mogu se osobito primijeniti one riječi: ,Vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram. - Jao vama bogatima, jer imate svoju utjehu!'" (Lk 6,24; Desurmont). Jao zajednicama, u kojima je siromaštvo na putu raspadanja: već su vrata otvorena mlitavosti. Ako razbijemo kamen temeljac, uzdrmat će se čitava zgrada. Koliko je slavnih opatija palo u ruševine, jer su bile odveć bogate! Bog ne može blagosloviti redove, koji su skrenuli s pravog puta i izrodili se. On ih zapušta, ako ih i vidljivo ne kažnjava.

---

1) Paupertas ut murus Religionis firmus diligenda (sv. Ignacije, Ustanove). - "Siromaštvo je majka, hraniteljica i čuvarica redovništva, jer mu ono daje bivstvovanje, podržava ga i čuva, dok obilje zemaljskih dobara oslabljuje redovništvo, kvari ga i ruši" (Dudon).

Primjena siromaštva u različitim redovničkim ustanovama

Svi su redovi pozvani na siromaštvo, ali ne svi u jednakoj mjeri. Drukčije je siromaštvo cistercita, a drukčije isusovca; i siromaštvo klarise nije jednako sa siromaštvom redovnice od Pohodjenja ili sestre Ljubavi. Izvrsno je pravilo, što ga je postavio sv.Toma: budući da je siromaštvo samo sredstvo, valja ga provoditi u život u različitim redovima u onoj mjeri, u kojoj može djelotvorno potpomoći posvećenje redovnika i njihovo apostolsko djelovanje vodeći računa o naravi reda i njegovoj posebnoj svrsi (1). Ovdje se osobito valja držati zlatne sredine: ni previše, ni premalo.

Budući da se u redovima nalaze ljudi, a ne andjeli, neka redovi posjeduju dovoljno dobara, da bi osigurali pristojno uzdržavanje članova, kuća i ustanova. Poglavari moraju po svojoj dužnosti nastojati, da pametnom upravom i ulaganjem novca, koje nije lihvarsko ili spekulantsko, poraste glavnica i zaokruži se u dozvoljenoj mjeri. Neki redovi posjeduju i znatnije bogatstvo, da bi tako mogli provoditi u djelo gostoljubivost, da pomognu bijednicima i da doskoče različitim potrebama Crkve, kao što su: osnivanje župa, privatne škole, dobra štampa, vanjske misije i t.d. Sve je to zapravo samo razboritost, pravednost i ljubav, i, kad je u skladu sa siromaštvom, ne može okrnjiti redovničkog savršenstva.

Zloporabe, kojih se valja bojati

Uza sve to postoji opasna mogućnost zloporabe, u koju se često upada. Takve su pogreške: manjak pouzdanja u Božju providnost, pretjerana briga za stjecanjem, sumnjive financijske vratolomije, privezanost uz novac, težnja za bogaćenjem (2); zatim štedljivost, koja katkada dolazi do škrtosti u opskrbljivanju podložnika odijelom, hranom i lijekovima: a to je mana oprečnija duhu siromaštva negoli rasipnost, i redovito, mjesto pravih siromaha, stvara nezadovoljnike i buntovnike. Režim pretjeranih ograničavanja nikad nije mnogo pridonio revnosti u samostanu. Nesmiljeno traženje dužnosti, zaborav na dobrohotnost i milosrdnju: to su odvratne pogreške, koje se protive duhu Evandjelja i dobroti Spasitelja. Bilo bi neobično, da ne kažemo sablažnjivo, kad bismo sreli redovnika, koji bi usprkos tome, što se javno zavjetovao na siromaštvo i nesebičnost, zasluživao naziv "novčara".

---

1) Sv.Toma prema tom načelu postavlja ljestvicu redovničkih zajednica s obzirom na siromaštvo: ponajprije aktivni redovi, zatim kontemplativni, konačno mješoviti, osobito oni, kojima je svrha propovijedanje.Prema tome siromašnije kongregacije nisu nužno, ni u zamisli ni u stvarnosti, i savršenije.

2) Majka Veronika, utemeljiteljica Žrtava Presv.Srca, nije u kasi ništa imala. Neka dobra osoba donese joj 400 franaka. Ona najprije odbije, jer joj se to činilo previše, a zatim na koncu primi samo 200 franaka. - Krasan primjer ravnodušnosti i pouzdanja u Božju providnost!

Dužnosti poglavara i podložnika

Uostalom, svaka redovnička kuća mora provoditi u život onakvo siromaštvo i u duhu i u stvarnosti, kako to naredjuje pravilo, predaja i duh reda. Vjernost zajedničkom siromaštvu mnogo ovisi o budnosti, odlučnosti i dobru primjeru starješina, jer im to stoji na savjesti. Većina zloporaba i ublaženja uvlači se u redove upravo nemarom i neodlučnosti - da ne kažemo p r o p u s t o m - poglavara. Ako bi koji od njih zadojen svjetskim duhom, prijatelj raskoši i lagodnosti, zanemario presudnu ulogu siromaštva, svojom krivnjom učinio, da ono oslabi i nestane, takav bi poglavar postao opasan po njegovu zajednicu, a možda i po kongregaciju.

Svi i pojedini članovi samostana treba da čuvaju prvotno siromaštvo čisto i cjelovito; da drže u svem, što se odnosi na namještaj, odijelo i hranu, obilježje jednostavnosti, poniznosti i strogosti. Treba konačno da se neslomivom odlučnošću odupru svim pogibeljnim novotarijama, koje proizlaze iz taštine, mekoputnosti, brige za udobnošću, želje za lagodnim i slobodnim životom, jednom riječju iz "svjetskog duha".

U naše su dane na sreću rijetke zajednice - ako ih uopće ima - na koje bi se mogle primijeniti oštre opomene Bossuetove: "Obitelji, koje su se privikle na siromaštvo, u svem štede i održavaju se s malim; a redovničke zajednice ne mogu živjeti bez izobilja. Stotine bi obitelji pristojno živjele s onim, što jedva pokriva troškove jedne jedine redovničke zajednice, koja se zavjetovala, da će se odricati dobara, što ih imaju obitelji u svijetu, i prihvatiti siromaštvo! Kakvo ruglo, kakva zbrka! U redovničkoj zajednici troškovi za bolesnike često nadmašuju svote, što ih čitav grad troši za svoje bolesnike. To je zato, što je svakomu slobodno da sluša samoga sebe i u najmanjim neugodnostima, što je vazda zaokupljen sobom i svojim zdravljem, zato što se ne provodi život jednostavan, siromašan, radin i odvažan. Odatle se u kućama, koje bi morale biti siromašne, radja sablažnjiva pohlepa za dobitkom... Stid me je govoriti; govorim to potajno i jecajući, govorim to u povjerenju, da poučim zaručnice Isusa Krista; ipak to konačno treba reći, jer je to nažalost istina... Zar ste u kršćanskoj školi odgojili ta niska, sebična srca? Zar vas je to naučio Krist, Krist, koji nije imao gdje da nasloni glavu?!"

Siromaštvo s obzirom na stanovanje

Još više valja izbjegavati sve ono, što podsjeća na svjetovni raskoš u pogledu stanova. Sv.Terezija Avilska zgražala se nad samostanima, koji su nalikovali na dvorce. "Čuvajte se, kćeri moje, takvih zgrada! Molim vas to za ljubav Božju i krv Kristovu. Još više, ako to mirne savjesti mogu reći: takve zgrade nek se sruše istog dana, kad ih podignete. Odvratno je podizati takve kuće prilozima siromaha! Neka Bog ne dopusti što slično. Naša kuća nek u svem bude siromašna i malena. Budimo u nečemu slične našem Kralju, koji je imao samo štalicu u Betlehemu, u kojoj se rodio, i križ, na kojem je umro. A to su zastalno bila prebivališta bez ikakve ugodnosti. A ako drugi grade velike zgrade, to je njihova stvar... Bog neka nas očuva velikih i raskošnih zgrada!..."

Kad je sv.Bernard prvi put posjetio opatiju Haute-Combe, koju su podigli savojski vojvode veličanstveno i raskošno, protivno cistercitskoj skromnosti, svetac brizne u plač, podigne ruke prema nebu i povika: "Haute-Combe, ohola Haute-Combe! Odveć si gorda, ti ne ćeš ostati." Te su riječi bile poput prokletstva, jer je opatija za kratko vrijeme srušena.

Opomene utemeljitelja redova

Tako se tumači i opravdava nastojanje svetih utemeljitelja redova, da svojim sinovima preporuče kult svetog siromaštva. "Kad bih se nalazio na smrtnom času," govorio je sv.Pavao od Križa, "preporučio bih troje: čuvati duh molitve, duh samoće i duh siromaštva" (Strambi).

"Valja da znadete, gospodo, da je krepost siromaštva temelj ove misijske Kongregacije... Jao, što će biti od ove Udruge, ako se priveže uz dobra ovoga svijeta!? Što će od nje biti, ako u nju udje pohlepa za blagom, koju Apostol naziva korijenom svih zala?... Spasitelju! Daj nam ovu krepost, koja će nas nerazdruživo privezati uz Tvoju službu, tako da unaprijed ne želimo i ne tražimo ništa osim Tebe i Tvoje slave!" (Abelly, u životu sv. Vinka Paulskog).

A sv.Alfons: "Siromaštvo je stup redovničke ustanove; dotaknuti siromaštvo znači uzdrmati čitavu ustanovu... Spasitelj hoće, da budemo siromašni; ako posjedujemo bogatstvo, predajemo se udobnu životu, a revnost propada... Budimo oprezni, da ništa ne pripustimo, što je protivno siromaštvu. Dogodit će nam se inače ono, što se dogodilo i drugim redovima, koji su u početku bili tako revni, a kasnije su se i z r o d i l i. Na to moraju osobito paziti poglavari." "Jao onome, koji popušta u svetom siromaštvu!" (kard.Villecourt). Svaku pogrešku protiv te kreposti treba kazniti. U pojedinim slučajevima može ići dotle, da se svrgne i vrhovni upravitelj (Pravilo redemptorista). Sveti je Dominik na smrti zaprijetio Božjim prokletstvom svakome onom, tko bi u njegovu redu pomutio sjaj siromaštva; a blagi sv.Vinko Paulski proklео je jednog dana triput uzastopce one pripadnike svoje udruge, koji bi pošli za vlastitim dobitkom (Abbelly).

Siromaštvo je milost, koju bi redovnici morali svakog dana moliti ne samo za sebe, nego po primjeru sv.Grignona Montfortskog, za svakoga svojega brata i za svoju kongregaciju. Bože moj, "što Te molim? Liberos! Svećenike oslobodjene Tvojom slobodom, odijeljene od svega, bez oca, bez majke, bez braće, bez sestara, bez tjelesnih rodjaka, bez svjetskih prijatelja; bez blaga, bez zapreka, bez briga, pa i bez vlastite volje" (Laveille).

O s m o   p o g l a v l j e

N E P R I J A T E L J I   S I R O M A Š T V A

Potreba siromaštva i poteškoće oko njega

Kome nije poznat iz Evandjelja prizor mladića, koji je prignuo koljeno pred Isusom i upitao Ga za tajnu spasenja: "Učitelju dobri, što moram činiti, da postignem život vječni? Isus mu reče:

- Što me zoveš dobrim? Nitko nije dobar osim jedinoga Boga. Znaš zapovijedi: Ne ubij! Ne čini preljube! Ne kradi! Ne svjedoči lažno! Ne varaj! Poštuj oca i mater!

On mu odvrati:

- Učitelju, sve sam to obdržavao od mladosti svoje.

Tada ga pogleda Isus ljubezno i reče mu:

- Jedno ti još fali. Idi, prodaj sve, što imaš, i podaj siromasima, i imat ćeš blago na nebu. Onda dodji, uzmi križ svoj i hajde za mnom!

Na ovu riječ posta on žalostan i otide tužan odatle; jer je posjedovao mnoga dobra. Isus pogleda naokolo i reče učenicima svojim:

- Kako je teško bogatima ući u kraljevstvo Božje!

Učenici se uplašiše od riječi njegovih. A Isus im opetova:

- Djeco, kako je teško onima, koji se uzdaju u imanje i dobro, ući u kraljevstvo Božje! Lakše deva ide kroz iglene uši, negoli bogataš u kraljevstvo Božje.

Sada se oni još više uplašiše i rekoše jedan drugomu:

- Tko se onda može spasiti?

Isus pogleda na njih i reče:

- U ljudi je nemoguće, ali ne u Boga; jer je u Boga sve moguće" (Mk 10,17-27).

Ako je siromaštvo tako potrebno u pitanju spasenja, a nama redovnicima u djelu vlastitoga posvećenja, moglo bi se činiti, da ono mora biti stvar obična, svima moguća. Medjutim, nije tako. Koliko se žalosnih i potištenih ljudi zahvaljuje, po primjeru mladića iz Evandjelja, na slabo privlačivoj perspektivi skromna i oskudna života! Ta stroga krepost, koja spada medju najmanje privlačne križeve, sa svojim vanjskim oduzimanjem i nutarnjim odreknućem, ne obećaje im ništa vrijedna. U nekim "dičnim junačkim podvizima" narav može naći još m a l o r a č u n a; ona nema ništa da postigne u društvu s tim skromnim stvorenjem odjenutim u dronjke. Daleko od toga, da bi siromaštvo bilo kraljevski put, ili bar kolski put. Ono se pruža pod vidom uske i strme staze, koja je posuta šljunskom, obrubljena kupinom i zakrčena mnogim preprekama. U otporu protiv sebičnih težnji, pa u borbi protiv upliva svijeta ono zahtijeva mnogo više odvažnosti i ustrajnosti nego druge kreposti. - Koji su neprijatelji redovničkog siromaštva? Evo barem glavnih: s jedne strane privatni, nutarnji a s druge vanjski, javni.

I. - N u t a r n j i n e p r i j a t e l j i s i r o m a š t v a

Prvi neprijatelj siromaštva, kome nitko ne može izbjeći, koji je i najopasniji, jer je stalno s nama, jesmo mi sami, naša sebičnost. Pripazimo na to! Od istočnoga grijeha sve se u našoj naravi nalazi u otvorenoj ili prikrivenoj opreci sa zahtjevima evandjeoskog odricanja zemaljskih dobara, a to je čežnja za posjedovanjem, naturalizam duha, oholost, nekoputnost i pogrešan odgoj.

Žudnja za bogatstvom Sv.Ivan upozoravao je kršćane svoga vremena na ono, što on naziva požudom očiju, concupiscentia oculorum (1 Iv 2,16). To je urodjena sveopća želja za posjedovanjem, stjecanjem i uživanjem. Mi svi nosimo u dubini duše taj neuništivi nagon za vlasništvom - hobotnicu s tisuću lovaka. Sv.Benedikt je rekao, da redovnik treba da sve to temeljito zatre. Medju redovnicima ima takodjer uvijek malenih posjednika..., kapitalista..., dapače i škrtaca, koji drijemaju.., a katkada se i razbude. Čini se, da nikada nemaju dosta i da se uvijek boje, da će im što ponestati. Odatle proizlazi ž u d n j a za bogatstvom, ili barem želja za izobiljem. Biti siromašan znači biti skučen, nečega lišen, znači patiti; a to je odvratno. Odakle dolazi to mnoštvo želja, koje prave od srca čovječjega pravi mravinjak? Od nesuzdržive težnje, da smognemo ono, što nam nedostaje. "Uloga je siromaštva, da sve te želje suzbije. Zamislite sebi juriše, koje ono mora podnijeti: uvijek manji stupanj udobnosti; uvijek poniženje, neznatnost, oskudica, a ponekad i nestašica nužnoga! To je za narav okrutno, i prema tome, ona ima razloga, da se plaši, tim više, što su razlozi u prilog siromaštva t a j n e" (Desurmont).

Neke nas kreposti zadivljuju odmah svojom ljepotom i veličinom. Takve su: snaga, plemenitost, požrtvovnost, ljubav. Ali nije tako sa siromaštvom. Na prvi pogled ono se prikazuje kao nešto strano, tužno, dapače i sablažnjivo - ostatak starog barbarstva, koje je zalutalo u naše napredno doba. Ono je nevjernicima samo bijeda..., sramota! Treba da si l u d, da ga z a v o l iš. Nije li Vergilije stavio u svoj pakao "sramotnu neimaštinu"?

Makar ne došli do toga, nismo li više manje podložni utjecaju toga poganskoga načina mišljenja? Budući da bogatstvo nije u sebi ni mana ni grijeh, može se pričinjati, da siromaštvo, kao opreka bogatstvu, mora biti indiferentna stvar. Koliko redovnika nema čvrsta uvjerenja u toj točki duhovnog života!

Jedna časna redovnica, inače gorljiva, a povrh toga učiteljica novakinja, priznala je, da nije nikada bila dirnuta prvobitnom važnošću zavjeta siromaštva. A nedostatak žive vjere neizbježivo povlači za sobom popuštanje u ispunjavanju te kreposti. "Izlažemo se pogibli, da ne shvatimo razloge, uzvišenost, potrebu i značenje kreposti siromaštva. Pretpostavite taj nedostatak kod poglavara i podložnika! Siromaštvo bi se odmah našlo zatočeno u doslovnim, sitničavim, tegobnim i neshvatljivim propisima! Odatle nije daleko do popuštanja. Ta pogibelj izbjegava se promatranjem razloga i prednosti te vrlo plemenite kreposti pred Propetim" (Desurmont).

Naturalizam dúha — Siromaštvo se više ne shvaća dovoljno. Odatle proizlazi mnoštvo primjetaba, koje su vodjene jedino ljudskim razlozima, koji nemaju druge svrhe, nego da ispričaju sve slaboće te opravdaju sve zloporabe. "Treba da budemo primjereni i da ne budemo smiješni. - Čemu da privlačimo na sebe pažnju i da udaramo u oči?" - A čast reda? A svećeničko dostojanstvo? Potrebno je, da budemo ljudi svoga vremena. Suvremeni svijet ne voli sirotinje. Kad bismo mu se predstavili u odjeći siromaštva, ne bismo li ga time ozlovoljili i tako izložili neprilici naš apostolat? A zdravlje! Dužnost nam je, da pazimo na sebe, da budemo na oprezu. Tako je jedan redovnik, koga je boljelo grlo, a živio je pod nešto oštrijim podnebljem, govorio ni više ni manje, nego da će sagraditi veličanstven samostan na Azurnoj obali.

To su tim pogibeljnija načela, što su dvosmislena i sadrže n e š t o i s t i n e. Sve ovisi o tome, kako se tumače i primjenjuju. Kad bismo sebe ovlastili, da ih protumačimo tako, da bi se mogli ugodno osjećati u pravim granicama tradicionalnog siromaštva naše redovničke ustanove, značilo bi teško zavaravati samoga sebe.

Oholost — Drugi je neprijatelj siromaštva druga požuda, oholost života, superbia vitae (1 Iv 2,16). Poniznost i siromaštvo - već smo spomenuli - idu uvijek zajedno; oholost, naprotiv, prati gnušanje prema svemu, što miriši po neimaštini. "Čudno bi bilo, kad bi svijet nekoga častio, ako je siromašan. Ljudi ne mare da takvoga počaste, kako bi po sebi zaslužio" (sv.Terezija Avilska). Evo kratkoga prizora, koji je sv. Jakov uzeo iz života: "Ako udje u vašu skupštinu čovjek sa zlatnim prstenom i u sjajnoj haljini, a udje i siromah u rdjavoj haljini, i pogledate na onoga, koji nosi sjajnu haljinu, i reknete mu: ‚Ti sjedi ovdje lijepo!' a siromahu reknete: ‚Ti stani tamo, ili sjedi niže podnožja mojega!'" (Jak 2,2-3).

Oholost nam dakle dopire do ustiju, a precjenjivanje samoga sebe ušlo nam je u kosti. I mi redovnici, osim u slučajevima izvanredne vrline, bivamo osjetljivi na poštivanje, obzir, pažljivost i laskave riječi: na sitnice, koje su rezervirane posebno za bogataše. Ako tko nema sreće da se ubraja medju njih, pokušat će bar da podržava s nekima veze. Tko ne voli više pričati o svojim odnosima s otmjenim krugovima, nego o druženju s m a l i m p u k o m? Savjet iz Nasljeduj Krista uvijek je suvremen: "Ne laskaj bogatima, a u društvo velikaša ne zalazi rado! Druži se s poniznima i jednostavnima!" (1 knj, gl 8). "Narav se veseli mnogim prijateljima..., smješka se velikašima, laska bogatašima..; milost više voli siromaha nego bogataša, više je srcem uz nevina nego uz velikaša" (3 knj gl 54). Odatle u redovničkim ustanovama, koje su se od početka posvetile apostolatu medju malenima, prezrenima i bijednima, težnja da skrenu i udalje se od prvotnog cilja, radi kojega su bile osnovane, te da se dadu na nove pothvate, ako ne potrebnije i plodnije, a ono barem zanimljivije i blistavije u ljudskim očima. Siromasi su žrtvovani bogatašima, a sirotinja velikašima.

U očima svijeta siromasi su na dnu društvene ljestvice, pa ako se nadjemo u njihovu društvu, na ravnoj nozi s njima, mi,

gradjanski sinovi i kćeri, što potječemo iz dobra, možda i visoka društva, to se može pričinjati oporo našoj oholosti. Kad bismo prigrlili siromaštvo, skoro bismo imali utisak, da smo postali "propalice". Kako je lijepo putovati u prvome razredu s pristojnim ljudima, mjesto da se nadjemo u gužvi trećeg razreda s neuljudnim radnicima, pripitim vojnicima i kumicama, koje nose sir na tržnicu! Nema nikakve sumnje, da ne bi bilo povoljnije ručati u kolima za jelo nego vaditi iz svoje torbe čedni obrok... i jesti ondje... posve jednostavno kao svi ostali. Može biti neugodno pogotovo mladjoj taštini otići javno, usred mnoštva, koje je besprijekorno i po najnovijoj modi obučeno, u zakrpanoj mantiji i izlizanu šeširu. Bez temeljite poniznosti i prava prezira samoga sebe redovnik će uvijek osjećati napast, da napusti evandjeosku jednostavnost, da se uzdigne te da postane malo svjetski čovjek, umjesto da ostane pravi siromah Isusa Krista.

Mekoputnost — Treći oblik sebičnosti, koji sv. Ivan naziva požudom tijela (1 Iv 2,16), nije manje pogibeljan za siromaštvo. Ne radi se sigurno o besramnoj svjetskoj putenosti, nego o "pomonašenoj", sitnoj i ublaženoj mekoputnosti, koja se grana u dvostruku težnju: u čežnju i traženje ugodnoga te u bojazan i izbjegavanje muke i trpljenja.

Neka se opet i opet pročita pouka sv. Franje Saleškoga kćerima od Pohodjenja "Protiv mekoće, kojom postupamo prema sebi". "Ali ima drugih, koji sebe ljube više čuvstvenom ljubavlju, a to su oni, koji su mekani prema sebi pa se uvijek samo jadaju, umiljavaju, maze i čuvaju, te se boje svega, što bi im moglo nauditi, tako da je to vrlo žalosno. Izgradjeni duhovi ne zaustavljaju se na tim ludorijama i neukusnoj mekoći, što će nas samo zaustavljati na putu usavršavanja." Isti je svetac rekao: "Nikada se ne osjećam tako dobro, kao kad mi nije baš dobro!" Koliko bi ih priznalo: "Nikada se ne osjećam tako dobro, kao kad sam vrlo dobro!" Sv. Terezija Avilska ruga se malo zlobno osjetljivim redovnicama, koje naprave od najneznatnije nevoljkosti razlog oprosta, pak se čini, da su "došle u samostan samo zato, da porade, kako ne bi umrle, i oko toga pomno nastoje, što bolje mogu".

A kako je moguće, da se njegujemo i mazimo, da vrebamo i neumorno tražimo svoje ugodnosti, a da se u isto vrijeme ne ogriješimo o krepost, dapače i o zavjet siromaštva?

Mnogobrojni su, a katkada i strogi propisi i zabrane pravila o pokućstvu, odijelu i zajedničkom životu. Zar je redovnik zaista siromašan, ako se tuži, ako optužuje i kritizira bilo što u vezi s tom strogosti? Zar je mrzovoljasto i tužno siromaštvo evandjeosko siromaštvo?

Ako je bolestan ili samo neraspoložen, imat će u pogledu njege, lijekova i liječnika pretjerane zahtjeve, kojima bi se i sam svijet začudio, i koji su nespojivi s duhom jednostavnosti i ravnodušnosti.

Neki upadaju u napast, da krišom priušte sebi koji neznatni užitak - na pr. bar pušenje - protiv ustanova i bez znanja poglavara, da si pribave razne suvišne stvari, da prime kakve praktične darove..., ponekad i luksuzne. Savršeno siromaštvo nikada se ne će prilagoditi mekušastu životu, iz koga je žrtva prognana, a mrtvenje uklonjeno.

Pogrešan odgoj — Površan prvi odgoj - što nije rijetkost u naše doba - može takodjer stvarati zapreke redovničkom siromaštvu i biti povod mnogome pomanjkanju i zloporabi. Kreposti, u kojima se nismo vježbali u mladosti, postaju nam kasnije teške. Duša je kao i njiva: u poznu jesen usjevi sporo rastu i donose mršav urod. Siromaštvo je u mnogima p o z n a k r e p o s t. U očinskoj kući rado su nam doduše preporučivali posluh, poniznost, rad, pobožnost i čednost; ali tko nam je ikada spomenuo, makar izdaleka, siromaštvo? Uvijek smo slušali, gdje se govori sa zavišću o bogatašima, a sažalno o siromasima. Bili smo odgojeni, ako ne u raskoši, ali bar u blagostanju i obilju. U čitavoj mladosti imali smo sve po želji. Nikad nije ništa manjkalo. Roditelji su bdjeli, da ne bismo trpjeli nikakvu oskudicu.

I gle! Ulaskom u samostan u dvadesetoj ili dvadeset petoj godini treba izmijeniti način mišljenja i promijeniti navike obilna i lagodna života. No, taj se obrat ne može izvršiti, dok bi okom trenuo. "Protjerajte prirodu na jedna vrata, ona će se vratiti na druga!" Kolikim je novacima siromaštvo sa njegovim sitnicama i svetačkom tankoćutnošću bilo o t k r i ć e, uostalom dosta t e g o b n o? Ali su mnogi izmedju njih sačuvali do smrti ponešto od svoga prijašnjega imućnoga života.

Neki je mladi redovnik - na račun nekog putnika, koji je nastojao zaštedjeti pola franka - dopustio sebi, da pred svima izrazi ovu prilično slobodnu primjedbu: "Pa to je škrtarenje!" I sami sveci su štedjeli žigice. Za dokaz neka posluži Mala Terezija, koja je brižljivo sakupljala sve komadiće drva, dok bi šiljila olovku. A tko bi se usudio da je u tom okrivi zbog tjesnogrudnosti ili smiješne manije?

LI. - V a n j s k i n e p r i j a t e l j i s i r o m a š t v a

Nutarnjim neprijateljima siromaštva dodajemo i druge, vanjske, javne, a to su: svjetovni duh, dodir sa svijetom, zaraza lošeg primjera, nehaj poglavara i materijalni napredak kuće.

Svjetovni duh — Povijesno je pravilo i iskustvena činjenica, da svjetovni i redovnički kler ne može nikada posve izbjeći umnom i moralnom utjecaju svoga vremena. Dobar ili zao duh k r a d o m se uvlači u s v e t i š t e i, usprkos svim klauzurama, čak i u samostane.

Ali mišljenje i življenje suvremenog društva očito su u opreci s evandjeoskim siromaštvom. Ta je krepost, više nego ikada, nepriznata, odbačena i prezrena. Smatra se gubom moderne materijalističke civilizacije. Od najviših do najnižih, svi se otimlju za novcem i mnogim užicima, što ih novac pruža. "Ništa nas više ne podsjeća u naše dane na evandjeosku jednostavnost. Posvuda prekomjeran raskoš, želja i nevjerojatna sklonost prema udobnosti, zamamna i otmjena profinjenost i beskrajno mnoštvo suvišnih stvari. S a m o s t a n i z g l e d a k a o g r a d j a n s k a k u ć a. Ne možemo se više zatvoriti. Svijet

nam opsjeda vrata sa svojim ispraznim sitnicama, pak, milom ili silom, uvijek nešto probije" (Desurmont).

Siromašan redovnik, koji se diči siromaštvom i propovijeda ga kao blaženstvo, mora dakle neizbježivo biti smatran kao neka zastarjelost i bruka. Stoga je potrebno, ako se želimo ograditi od te nezdrave atmosfere, da se neprestano i snažno odupiremo. Ako se ne budemo opirali, ići ćemo u korak s vremenom, poprimit ćemo neke njegove ideje, želje i način života. M o d e r n i z i r a t ćemo siromaštvo, t.j. u k l o n i t i ga, što je više moguće.

Dodir sa svijetom

Opasnost zaraze još se više povećava, kad se redovnici nadju u čestom i dugotrajnom dodiru sa svijetom. To se dešava većinom u aktivnim kongregacijama, koje se bave dvorbom bolesnika, poučavanjem, propovijedanjem i djelima milosrdja. S toga stanovišta sretne su zatvorene redovnice. Kako ćemo izbjeći izvjesnom čaru, često nesvijesnom, koji djeluje na naša osjetila, maštu i srce? Koliko prigoda za kršenje zavjeta, za zaboravljanje kreposti i priljubljivanje uz stvari! Kako je lako, daleko od budna oka poglavara, sedmicama i mjesecima izvan redovničke zajednice, početi ugadjati sebi, priuštiti sebi povlastice, pobrinuti se za stanovite užitke i poslastice, snabdjeti se raznim stvarčicama, ukratko, urediti život, koji je vrlo malo suglasan sa samostanskim siromaštvom i redovničkim duhom! Ako se još pobrine za potrebna ovlaštenja! Kako je lako pogrešno se poslužiti šutke danim ili predmijevanim dozvolama! Napast je takodjer - zbog čestog boravka u župskim dvorovima - da posve usklade svoj život sa životom vanjskog svećenstva. Da li se zaboravilo, da je svjetovni svećenik, koji nije položio zavjeta, manje dužan na strogo siromaštvo nego redovnik? "Idemo u misije, opazimo, da smo vrlo oskudno opskrbljeni prema onome, što vidimo oko sebe. Osjetimo se poniženi, pohlepa se probudi, poželimo, umislimo se, da nam treba, primimo darove i opskrbimo se. Vratimo se kući, pa bi i tu trebalo da bude takodjer snabdjeveno kao u nekom župnom dvoru, koji lijepo izgleda" (Desurmont).

Nehaj poglavara

Makar ne izašli u svijet, možemo i u vrlo gorljivim samostanima naići na kamen spoticanja: sablazan neke braće, koja po volji postupaju s mnogostrukim propisima i zabranama pravila, koja "zahtijevaju, mrmljaju, daju ton životu i postavljaju načela". Zato što poglavari ne udovoljavaju njihovim zahtijevima, oni stanu smatrati, da su poglavari utjelovljena škrtost. To je tim pogibeljniji primjer, što dolazi od redovnika, koji su časni po dobi ili uplivni radi sposobnosti.

Tko je čvrsto uvjeren i zaista krepostan, ne će se dati predobiti. Ali slabići i mladost bit će uvijek izložena pogibli, da jednoglasno odobri te da podje uzastopce za takvima. Ustreba li da se opravda, uteći će se krivom tumačenju zajedničkoga života. Svima jednako! Zašto jednome da, a drugome ne? Zar ima u kongregaciji dvije vrste siromaštva?

"Jedan jedini redovnik bez duha siromaštva može pokvariti čitavu kuću. Nijedna druga krepost nije tako podvrgnuta zarazi.

Neki otac ide k svojim roditeljima, ili dobije neku službu, ili pribavi sebi namještaj, ili donese neke suvišne stvari: hitar glas i zao duh razglase to, lakomost podigne glavu, i radi malenkosti djavao provali" (Desurmont).

Ne dolazi li najteža, ako već ne najopćenitija pogibelj sa strane poglavara? (1) Poglavari snose velik dio odgovornosti u opadanju redovničkoga siromaštva, bilo da griješe iz neznanja, slabosti, pretjerane strogosti ili još - što ne dao Bog - davanjem lošeg primjera.

Jedna od prvih dužnosti poglavara jest, da budno pazi na izvršavanje pravila, osobito na ono, što se odnosi na vršenje zavjeta. Ta zadaća pretpostavlja u njemu dvostruku spoznaju.

Na prvo mjesto dolazi spoznaja o granicama njegove vlasti. Kako je poglavaru vlast dana od višega, prema tome i ograničena, nije mu dopušteno da upravlja po miloj volji te da po svojoj želji dijeli oproste i dopuštenja. Siromaštvo ima granice, koje nitko ne smije prijeći. "Oni ne mogu postupati u upravi i podjeli samostanskih dobara kao vlasnici ili gospodari, nego samo kao sredstva više vlasti i suglasno s pravilom. Njihovi prekršaji su, dapače, nešto posebno, što osim osobnog grijeha protiv zavjeta snose redovito i odgovornost za grijeh sablazni" (Cotel).

Na drugom je mjestu poznavanje kanonskoga prava, ustanova i predaja reda. Mnogostruki su i raznoliki propisi o zavjetu, zahtjevi kreposti i tankoćutnosti duha siromaštva. Kako će poglavar na njih upozoravati druge i tražiti da se poštuju, ako on sam ne zna za njih? Slijepa uprava ne može odvesti nikamo drugamo nego u despotizam i zloporabe. Tako je postupala ona generalna poglavarica, koja je godinama i godinama dozvoljavala pekulij, govoreći, da je zaboravila, da je to po pravilu strogo zabranjeno. Da li je to ikada uopće znala?

Poglavaru preostaje da spoznatu dužnost ispuni blago i odlučno, bez slabosti i ljudskog obzira. Poglavar treba da se opre pogibeljnim težnjama, odakle god dolazile, izvana ili iznutra; da liječi nemar jednih ili tvrdoglavost drugih, ukratko, da čuva u cijelosti prvobitno siromaštvo. Grdne li odgovornosti za poglavara, koji bi radi bojazni, dobroćudnosti ili zbog želje, da se omili, zatvarao oči, dopuštao nemile običaje, i dozvoljavao da se popuštanje uvlači u zajednicu! "Sami poglavari povrijedili bi zavjet siromaštva, kad bi podložnicima dozvolili, što se ne smije dozvoliti, ili dali, što se ne smije dati, i njihova dozvola je ništetna. Bilo bi sa strane poglavara grešno suradjivanje, kad bi dopustio, da podložnici prekrše zavjet, a mogao bi to spriječiti" (Cotel).

Ali odlučnost ne znači isto što i tjesnogrudnost, tvrdo srce ili sitničava škrtost. Bila bi loša politika, koja ne samo da ne bi bila razborita i dobra, nego bi bila i vrlo opasna za savršeno siromaštvo, makar toga ne namjeravala, kad bi netko pod izlikom kreposti uskraćivao hranu, odjeću i pokretninu bolesnici

---

1) Ovdje ne govorimo o generalnim kapitulima, koji nemaju sa stanovišta čuvanja prvotnoga siromaštva uvijek baš najbolji utjecaj. Njima treba pripisati mnoga ublaženja.

ma, nemoćnicima i starcima, kad bi kapaljkom odmjeravao njegu i lijekove, koji su spojivi s redovničkim duhom. Jednako bi bilo, kad bi propisanoj strogosti nadodavao još neka ograničenja. Posljedica takve uprave bila bi, što bi se pojavilo mnogo više nezadovoljnika nego svetaca. Ono, što bi poglavar uskratio, podložnici bi već nekako nabavili, makar izvana i potajno, a sve na štetu zajedničkog života i savjesti.

Što ćemo reći, ako svim tim pogreškama poglavar pripoji i svoj loš primjer? Kako bi se onda javni prekršitelj siromaštva usudio preporučivati ga i tražiti od drugih? "Susrest ćemo poglavare, koji, kako su malo upućeni u tajnu siromaštva, niti cijene tu krepost, niti je razumiju, niti imaju potrebnu gorljivost. Što se dogadja? Dobro paze na sebe. Oni sami, njihova soba, njihova prtljaga, sve je tako opremljeno, da im ništa ne manjka: služba im dobro nosi. Budući da su p r e m a s e b i slabi, ne mogu biti p r e v i š e t v r d i niti prema podložnicima. Strogost postepeno slabi, nabavlja se pokretnina, opće mišljenje se mijenja. Dosta je nekoliko godina da se strogost prijašnjih vremena zamijeni s modernom udobnošću" (Desurmont).

Sad ćemo razumjeti misao sv.Alfonsa: "Oh, koliko ćemo osudjenih poglavara vidjeti na sudnji dan, zato što su sami kršili zakon siromaštva i u drugima oslabili ljubav prema zajedničkom životu!"

Materijalni napredak samostana

Uputno je, da napokon medju pogibeljima, što prijete siromaštvu, upozorimo još i na materijalni napredak samostana. Ako je zajednica bogata, dosta je teško, da se od toga ponešto ne osjeti i na njenim članovima. "Tako dugo, dok budemo siromašni," govorio je otac Passerat svojim redovnicima, "moći ćemo se nadati i moliti se Bogu, a prema tome i dobivati sve od Njega. No, ako se obogatimo, pogospodit ćemo se. A onda zbogom pouzdanje u Božju providnost! Zbogom molitvo! Zbogom, napose, želja za službu siromašnim i zapuštenim dušama!" (Gautron).

Pravo siromaštvo, ono, koje ne prekoračuje nužne mjere, obustavlja mnoge ljudske želje i čini kraj mnogim zloporabama. Ali kako ćemo se drukčije osjećati u izobilju, nego da dodjemo u napast, da posegnemo za njim i da ga uživamo? Makar izbjegavali sablažnjive ispade, lakše ćemo podleći hirovima naravi i prirodnoj popustljivosti onda, kad budemo na putu, na ljetovanju, na liječenju, o svetkovinama ili kad se što kupuje. U takvim časovima ne ćemo paziti na "sitnice". Sve u svemu, obilno siromaštvo, iako ispravno, dopušta, da živimo - kako narod kaže - skoro kao bubreg u loju.

Odatle potječe bojazan svetih osnivača redova pred obogaćenjem njihove ustanove. "Što u samostanu manje ima zalihe, ja sam mirnija, a Gospodin dobro zna, da više trpim, kad imamo znatno više, nego nam treba, nego kad nam nešto ponestane" (sv.Terezija Avilska). "Sestre moje, bojim se, da nas dobri Bog ne napusti; kuća će nam se srušiti, ako budemo previše ljubile izobilje; ja želim samo nužno, nikako više. Siromaštvo mora podupirati našu ustanovu" (Prévot u životu Marije Veronike).

Deveto poglavlje

SAM ZAVJET

Siromaštvo pripada biti redovničkog staleža i sačinjava glavni temelj savršene ljubavi, prema tome i svetosti (sv. Toma). Budući da je krepost siromaštva podložna zakonu napretka kao i sve ostale kreposti, ima dosta stupnjeva, koji se obično svode na tri glavna: z a v j e t, k r e p o s t i d u h siromaštva. Svaki ćemo posebno promatrati.

Pogibelji, koje prijete zavjetu siromaštva

Neka se nitko ne začudi, ako reknemo, da je zavjet siromaštva sigurno najmanje poznat od triju redovničkih zavjeta, da se najlakše zaboravi i zato najčešće prekrši. Mislimo, da to zavisi o nekoj duhovnoj manjkavosti i nekako iskrivljenoj savjesti i o lošim navikama.

Neznanje

Redovnici se i redovnice ogrešuju o zavjet siromaštva radi neznanja više ili manje grešnoga. Bilo je važno, da prije zavjetovanja sasvim točno upoznaju nove obveze, koje su kanili preuzeti. A propisi i zabrane zavjeta siromaštva su mnogostruke, raznolike i osjetljive. Da li su se pobrinuli, da ih ozbiljno i temeljito prouče? Novaštvo im je moralo razjasniti sve to. Nažalost, izloženu nauku nisu uvijek dobro shvatili, a tko zna, da li sama pouka zadovoljava? Možda je bila mršava i netočna. Što bilo da bilo, mnogi su već daleko od novaštva; istina je malo po malo izblijedila, a tko je izvan godišnje obnove ikada pomislio, da je osvježi? Tu je razlog mnogoj zaboravi, a ponekad, dapače i kod svećenika, uzrok teških pogrešaka.

Neispravna savjest

Da li je ovaj ili onaj čin sa stanovišta siromaštva dopušten? Možda jest, možda nije. Bez daljnjega, redovnici oblikuju, ili bolje rekavši, iskrivljuju savjest, i tako ide dalje. Takvo je ponašanje pogibeljno, ako ne i grešno. Nitko nema prava, da se svojevoljno bez razloga izlaže opasnosti da krši zavjete. U slučaju sumnje treba stanje urediti bilo sam pred sobom, bilo pred poglavarima ili pred ispovjednikom.

Neki su žrtve neke praktične popustljivosti i vrlo pogibeljnih stečenih navika. Tu spadaju redovnici, koji se pobrinu, da im bude ugodno pomoću t.zv. malenkosti. Oni u službama i dužnostima postupaju sasvim slobodno, bez rukovodstva i nadzora; oni vrlo lako zaboravljaju, da se pobrinu za ovlaštenja, koja bi željeli imati, pa vrlo obilno raspolažu sa šutke danim ili pretpostavljenim dozvolama. Savjest se pomalo zamagli, otvrdne i iskrivi. Upravo tako može doći skoro nesvijesno do teških propusta u samom zavjetu.

Loše navike

Opasno je osloniti se na neke pogrešne i sablažnjive običaje, koji nisu nego popuštanje prvobitnoga siromaštva i iskrivljivanje zavjeta. Nije svaki običaj zakonit, osobito u svom početku, i kad se radi o jednoj jedinoj zajednici. Osloniti se na takav običaj bilo bi grešno zavaravanje samoga sebe (1).

Da uklonimo tolike pogibelji, mislimo, da će biti dobro - mnogi čitalac će se složiti s nama - pošto promotrimo narav i obveze zavjeta siromaštva, da naznačimo gotovo u obliku popisa, glavne i najčešće prekršaje.

I. - N a r a v z a v j e t a s i r o m a š t v a

Odreknuće svakog čina vlasništva

Zavjet siromaštva je obećanje, dano Bogu, da se odričemo materijalnih dobara, koja su novčano procjenjiva(2). Dobra intelektualnoga i moralnoga reda ne padaju dakle pod zavjet. Što se tiče odreknuća, ono može biti ograničeno ili kauzativno, već prema tome, da li je zavjet jednostavan ili svečan. Odreknuće ima cilj da obuzda, ako ne da uništi divlju strast za pohlepom. Sastoji se u tome, da se uzdržimo od svakoga samostalnog čina vlasništva. Naglašavamo: "samostalnog čina", jer ako ga pravilo ili poglavari propisno dozvole, postaje zakonit, pa ne sadrži ništa protiv bitnih obveza redovničkoga staleža.

"Glavno obilježje i znak za razlikovanje vlasništva jest vlast slobodnoga, neovisnoga raspolaganja nekim predmetom, služiti se njime, dati ga, otudjiti ga po miloj volji, odlučivati o njemu kao potpun gospodar, a da se ne treba obraćati na drugoga, pa prema tome, u samostanu, neovisno od poglavareve volje i bez dopuštenja dobivenog od zakonite vlasti. Kad je dopuštenje izdato, čin treba pripisati p o g l a v a r u, a ne osobi, koja mu je podložna. Podložnik ne djeluje više po svojoj vlastitoj volji, nego prema volji poglavara. Ne djeluje više kao neovisna osoba, poput neograničena gospodara ili vlasnika. Nema dakle više čina, koji bi izražavao vlasništvo" (Choupin).

Tu je izvor dužnosti, da molimo i dobijemo dopuštenje, koje želimo, kako bismo osigurali svoju savjest i radili uvijek po redovničkom siromaštvu.

---

1) "Općenito govoreći, običaj je nepisani način života, koji se postepeno uvodi u zajednicu, bilo da protumači, bilo da preinači neku točku pravila. Ako je običaj zakonito uveden, vrijedi kao pravi zakon, bilo da zabranjuje, bilo da dopušta. Ako pak nije zakonit, ne vrijedi. - Neki je običaj zakonit samo uz ova tri uvjeta:
   a) treba da bude razuman;
   b) da stvarno postoji u većem dijelu zajednice, a ne da bude djelo i običaj samo nekih;
   c) da se pronadje, da se vremenski dosta ustalio te da ga nadležna vlast nije zabranila" (Cotel).
2) Crkvene časti, službe i nadarbine mogu biti iznimno zabranjene snagom zavjeta siromaštva. Tako je kod redemptorista.

Potreba dozvole i njezine različite vrste

Po obliku dopuštenja mogu biti dana izričito, šutke i pretpostavkom.

Dozvola je i z r i č i t a, kada poglavar izravnim činom, živom riječi ili pismeno ovlasti nekoga, da može djelovati kao vlasnik: stjecati, upravljati, davati, kupovati, prodavati, posudjivati, mijenjati, upotrebljavati i trošiti. Takva dozvola je sa stanovišta valjanosti najsigurnija od svih ostalih.

Ne može se tako reći o dozvolama, koje se daju š u t k e ili se pretpostavljaju; one se lako izrode u obmanu i zloporabe. Takva šutke dana dozvola jest ona, koja je uključena, iako samo prećutno, u nekoj izričitoj općenitoj dozvoli. Ona proizlazi iz ove kao logična posljedica iz nekoga principa, ili se nameće kao nužno sredstvo u odnosu prema cilju. Tako na pr: "Ako mi poglavar dade ili dopusti da primim stvari, za koje zna, da mi ne će biti od nikakve koristi niti dobra, osim da ih mogu podijeliti, na pr. paketić sličica, medaljica ili brošure za propagandu..., time mi je šutke dopustio, da ih podijelim; ako mi poglavar dopusti da primim nešto novca, a običaj je u kući, da se takav novac upotrebi u neku odredjenu svrhu, šutke mi je dozvolio, da ga upotrebim u istu svrhu... ; ako mi se dopusti nekamo putovati, mogu potrošiti, primiti ili dati ono, što u sličnom slučaju dobri redovnici troše, primaju ili daju, pa nije potrebno da imam posebnu dozvolu za to...; ako mi poglavar dopusti da primim i čuvam u sobi živežne namirnice za vlastitu upotrebu, šutke mi dopušta, da se njima poslužim, kad mi bude potrebno... Ta ista dozvola katkada se takodjer krije u šutnji poglavara, koji uza sve to, što je prisutan i vidi čin podložnika, ne protivi se, premda bi mogao." Sve te šutke dane dozvole valjane su, osim ako ipak "običaj zajednice ili posebno pravilo redovničke ustanove ne traži izričitu i normalnu dozvolu" (Choupin).

Jednako su zakonite, pod stanovitim uvjetima, dozvole, koje su p r e t p o s t a v l j e n e. Podložnik nije dobio nikakvo ovlaštenje, ali pretpostavlja, da bi ga bio dobio, kad bi poglavar bio nazočan, i prema tome radi, kao da je dobio to ovlaštenje.

Tko odmah ne zapaža teške i mnogobrojne zloporabe, koje mogu nastati, ako se tako općenito postupa? Da se to izbjegne, traže se tri bitna uvjeta, da dopuštenje bude valjano:

a) Treba da nešto bude hitno, i da budemo obavezani da se na nešto neposredno odlučimo.

b) Treba da bude nemoguće uteći se u isti čas poglavaru, koji je negdje drugdje.

c) Treba da razborito možemo predmijevati - osvrnuvši se na poznato raspoloženje poglavara - da bismo sigurno dobili dozvolu, kad bismo je mogli zatražiti.

Vrlo je lako povrijediti zavjet bez takvih jamstava. Gorljivi redovnici, ljubitelji siromaštva, služe se takvim dozvolama samo posve razborito i umjereno.

Uvjeti valjanosti

Ako ne želimo prekršiti zavjet siromaštva, treba da sve dozvole - kakva god bila njihova narav - budu valjane, t.j. dobivene radi dovoljna razloga od zakonito postavljena poglavara.

Poglavari - kako generalni, tako i provincijalni ili mjesni - nemaju neograničenih prava u pogledu siromaštva. Oni su o b i č n i z a s t u p n i c i redovničke ustanove u raspolaganju i upravi dobara. Opseg njihove jurisdikcije ograničen je crkvenim pravom i ustanovama. Moraju strogo, pod prijetnjom zloporabe vlasti, paziti, da ne dopuste ono, što ne mogu, i da tako, istodobno sa svojim podložnicima, ne povrijede zavjet siromaštva. Jednako je ništetna svaka dozvola, koja se iznudi varkom, napadom ili lažju. Ništa nije bolje niti sigurnije, nego raditi uvijek skromno, ispravno i otvoreno. Himba, pretvaranje, podmukli putevi, a nadasve lažna sredstva u postizavanju svojih ciljeva, jest postupak, koji malo dolikuje redovniku i koji je uvijek skopčan s grijehom, a kasnije i s grižnjom savjesti.

Što se tiče valjanih, ali nepravedno iznudjenih dozvola, nitko se ne može poslužiti njima, a da ne povrijedi barem kreposti siromaštva, jer te dozvole nisu dobivene radi dostatnoga razloga ili se možda protive redovničkom duhu.

Težina pogrešaka protiv zavjeta

A sada se možemo upitati - jer zavjet veže u savjesti - kako je teška ta obveza zavjeta. Vrlo je teško točno odgovoriti na to pitanje, da bi odgovor mogao zadovoljiti kao bezuvjetno i općenito pravilo. Očevidno je, da svaka pogreška protiv siromaštva nije smrtni grijeh. Da se procijeni moralnost nekog prekršaja zavjeta te da se označi stupanj grešnosti, potrebno je voditi računa o naravi i okolnostima izvršena čina, pa o njegovoj većoj ili manjoj opreci prema siromaštvu. Treba nadalje gledati na veću ili manju štetu, koja je nanesena samostanu ili vanjskim osobama, zatim na imućstveno stanje zajednice i napokon na relativnu strogost raznih redova. Svaki slučaj treba potanko ispitati i u svijetlu ovoga općenitog načela: "Dovoljna materija, koja se traži, da nešto bude teški grijeh protiv zavjeta jednaka je onoj, koja se traži, da nešto bude teški grijeh protiv pravednosti" (Choupin).

II. - P r o p i s i o z a v j e t u s i r o m a š t v a

Zavjet siromaštva je bez ikakve sumnje, najmanje poznat, a najviše izvrgnut pogiblima. Da bismo popravili to neznanje i spriječili pogibelj, što odatle izlazi, evo popisa glavnih propisa i najčešćih prekršaja, koji je dakako nepotpun.

O redovnikovim osobnim dobrima

Zabranjeni su - osim ako su ozakonjeni po pravilu i ustanovama - svi samostalni vlasnički čini, kakve god naravi bili, radilo se o osobnom imetku, o samostanskim dobrima ili imanju neke treće osobe.

U pogledu redovnikovog vlasništva treba razlikovati svečane i jednostavne zavjete. U redovima sa svečanim zavjetima, novak, prije negoli konačno stupi u nj, treba da se bezuvjetno i neopozivo odrekne posjedovanja svih pokretnih i nepokretnih doba-

ra, u korist onoga, kome mu se čini najzgodnije (k. 581, Pravilo sv.Benedikta). Tada postane nesposoban da išta ubuduće stekne legatom, nasljestvom ili darivanjem. Sve, što mu kasnije pripadne, iz bilo koga naslova, s punim pravom pripada prema ustanovama samostanu, provinciji ili redu (k. 582). Što se tiče vlasničkih čina, koje bi neki redovnik sa svečanim zavjetima vršio bez ovlaštenja, oni su ne samo nedopušteni, nego i nevaljani. Drukčiji su opet zakoni za kongregacije s jednostavnim zavjetima.

Za vrijeme novaštva kandidat za redovnički stalež ne može se, niti dozvoljeno niti valjano, odreći svojih dobara i nadarbina niti ih može bilo kako opteretiti (k. 568).

Prije privremenih zavjeta novak mora da učini oporuku sasvim slobodno, za sva dobra, koja posjeduje ili koja bi mu mogla nadoći (k. 569) (1). Neka pri svemu tom ne zaboravi, da se obazre na pravednost i ljubav prema svojim rodjacima i svojoj redovničkoj ustanovi!

Kad se oporuka jednom učini, ne može se više mijenjati bez dozvole sv.Stolice ili, u hitnom slučaju, bez dozvole viših poglavara, a ako se ne može do njih doći, bez dopuštenja mjesnog poglavara (k. 583).

Tko je položio jednostavne zavjete, obvezatno zadržava vlasništvo svih svojih dobara i ne može ih se badava odreći činom, koji ima učinak za njegova života. To je vrlo mudra odredba Crkve, koja je htjela osigurati redovnicima, koji se vraćaju u svijet, sredstva za uzdržavanje, a ne da ih dovede do prosjačkog štapa. Još više, takav redovnik ima sposobnost da stječe i druga dobra i tako povećava svoj kapital (k. 580, § 1).

Premda ostaje vlasnik, redovnik ne može sam upravljati svojim imetkom. Neka odredi za taj posao nekoga, koji je sposoban, razborit i pouzdan, od koga će moći koji puta u godini zatražiti račun o upravljanju (k. 569). Ne bi li redovito bilo najbolje tu dužnost i brigu povjeri samoj redovničkoj ustanovi u osobi mjesnog ili provincijalnog ekonoma?

Preostaje nam, da riješimo pitanje upotrebe ili uživanja svih tih dobara: dohodaka, kamata i prihoda svake vrste. Redovnik je prije zavjetovanja slobodno morao točno u pogledu toga odrediti način i upotrebu, "bilo u prilog nekoga trećega, dapače i same redovničke ustanove, bilo na vlastitu korist u tom smislu, što može odrediti, da kamati povećavaju glavnicu" (D. Bastien). Medjutim, kad bi pravilo ili ustanove imale o tom pitanju posebne odredbe, nema sumnje, da bi ih trebalo uvažiti (k. 569, § 1).

O zajedničkim dobrima

Redovnik je najviše izložen opasnosti da prekrši zavjet siromaštva osobito u odnosu prema dobrima redovničke zajednice. Povrijedio bi ga doista u slijedećim slučajevima, uvijek pretpostavivši, da radi bez dozvole:

---

1) Prema nekim autorima maloljetni novak ili onaj, koji ništa ne posjeduje, ne bi bio dužan da učini oporuku, koja je ionako nevaljana pred državnim zakonom (D.Bastien).

1. Kad bi prisvojio odijelo, knjige, sličice, medaljice, uredski pribor i t.d. s namjerom, da to sačuva ili da se time služi.

2. Kad bi davao milostinju, osim ako pravilo i predaja protivno dozvoljavaju; kad bi dijelio darove subraći, roditeljima, prijateljima i ostalim vanjskim osobama.

3. Pogriješio bi protiv zavjeta siromaštva, kad bi prodavao ili zamjenjivao knjige, svetačke sličice, ručne radove ili slikarske radove, različite poljoprivredne ili obrtničke proizvode. "Treba isto reći i o redovniku, koji bi, pošto primi opću dozvolu da prodaje u ime zajednice, povisivao ili spuštao cijene, koje mu je odredio poglavar, te ne bi u tom pogledu ostao u ovisnosti o njemu, ili se ne bi ravnao po smjernicama, koje bi mu bio zacrtao. To se može lako dogoditi u bolnicama, u kojima se prodaje sanitetski materijal i u drugim redovničkim zajednicama, u kojima se prodaju proizvodi rada vlastitih članova za opskrbu učenika u odgojnim zavodima" (Choupin).

4. Ako u slučaju odlaska ili putovanja kupi kovčeg, toaletni pribor i druge stvarčice, a napose ako dopusti sebi izvanredne troškove za uspon žičanom željeznicom, izlet brodom ili za putovanje mimo odredjena smjera.

5. Ako upropaštava rublje, pribor, knjige, ako jede i pije izvan obroka, ako uzima plodove iz vrta.

6. Ako svojom krivnjom i nemarom razbijemo, pokvarimo ili izgubimo ono, što nam je dano na upotrebu, "osobito ako smo s time svijesno postupali kao sa svojim. Oštetiti ili uništiti neki predmet, koji pripada drugomu, t.j. zajednici, znači sigurno ogriješiti se o pravednost". "Ali uništiti ili pokvariti neki predmet u srdžbi ne znači prekršaj zavjeta siromaštva. U tom slučaju misao, da s nečim postupamo nepravilno, kao gospodari, nije niti postojala" (Creusen).

7. "Jednako bismo griješili protiv pravednosti, kad bismo svojom krivnjom dopustili, da se izgube ili oštete stvari, koje su nam predane na čuvanje, a pogriješili bismo i protiv zavjeta siromaštva, kad bismo raspolagali s njima kao sa svojima. Zato, kad bi se dogodilo, da kuhar ili skladištar pusti da se pokvare zalihe; da pivničar skrivi da se vino ukiseli; da ekonom radi nehaja upadne u nepriliku da kupi slabe stvari ili da plati mnogo skuplje ono, što se nije potrudio da nabavi u povoljnije vrijeme; da se nabavljač dade prevariti svojom krivnjom u pitanju cijene; da krojač radi nemara dozvoli, da moljci nagrizaju odijela i t.d..., svi ovi mogli bi teško sagriješiti protiv pravednosti, a isto tako i protiv zavjeta siromaštva. Isto tako treba reći o većini dužnosti" (Choupin).

8. Redovnik bi se ogriješio o zavjet siromaštva, kad bi posudio bilo šta braći, ili vanjskim osobama; a mnogo bi bilo gore, kad bi novac uzajmio svjetovnjacima.

9. Kad bi zadržao neki predmet preko odredjenoga roka ili kad bi neki predmet uklanjao ispred očiju poglavara sakrivajući ga ili stavljajući pod ključ, da bi se isključivo on njime služio. Sv.Benedikt preporuča opatu, da često pregleda krevete monaha. Slamnjača može postati zaklon iz nužde, što ga duh vlasništva pretvori ponekad u tajnu biblioteku ili spremište za jelo.

10. Ako za promjene boravišta odnese u drugu kuću rublje, knjige, alat i druge stvari, koje ne spadaju u njegovu opremu i medju ono, što dopuštaju pravilo i običaji.

11. Kad ne bi htio izručiti ili posuditi nekom subratu predmet, koji mu je bio dan na upotrebu, a subrat je dobio dozvolu, da mu ga ovaj preda.

12. Kad bi raspolagao sa stvarima, koje su mu povjerene, protiv propisa pravila i smjernica poglavara.

Medjutim, lične bilješke, propovijedi, rukopisi, koji nisu odredjeni da se štampaju, relikvije, samo ako relikvijar nije skupocjen, i gubitak vremena ne spada pod zavjet siromaštva.

Napominjemo: ako je tko povrijedio ujedno zavjet siromaštva i pravednost prema redovničkoj zajednici, dužan je u savjesti na davanje odštete. "Treba dakle, da nadoknadi štetu, koju je nanio kući ili svojim osobnim dobrima ili izvanrednim radom, ako je za nj sposoban, ili pak neka isposluje oproštenje od poglavara!" (Cotel).

O tudjim dobrima

Već smo napomenuli treću vrstu dobara, koja ne pripadaju zajednici, i prema kojima je takodjer zabranjen redovniku snagom zavjeta svaki samostalan vlasnički čin. Redovniku je zabranjeno napose:

1. Primati darove, poslastice i lijekove od vanjskih osoba; ili ako smatra, da ih prima zakonitim putem - računajući na pretpostavljenu dozvolu - zadržati ih i služiti se njima bez izričite dozvole.

2. Uzajmiti od roditelja ili prijatelja bilo što u naravi ili u novcu.

3. Odbiti plaću za svoj rad ili nagradu za propovijedanje; jer "što redovnik steče svojim radom ili s obzirom na red, to stječe redu" (k. 580, § 2).

4. Primiti stanovitu svotu u dobre svrhe bez ikakva posebna odredjenja, pa se njom služiti po svom nahodjenju bez poglavareva nadzora i dopuštenja (1).

5. Odreći se dohotka ili mirovine, koja prema pravnim propisima pripada samostanu.

Ali ne bi bio nikakav prekršaj zavjeta u slijedećim slučajevima:

Kad bi netko odbio dar ili milostinju, koja je bila namijenjena njegovoj kući, ma da bi to moglo biti protiv ljubavi i posluha; kad bi tko primio novac za neku točno odredjenu svrhu i upotrebio ga u tu svrhu; kad bi primio polog, premda je to pogibeljno i često puta ustanovama zabranjeno (Choupin).

---

1) Isto vrijedi i za neodredjeno vraćanje, koje bi bilo uručeno redovniku kao ispovjedniku. Ovaj to ne smije upotrebiti za dobru svrhu, koju sam izabere.

Razboritost i strogost

Kako smo vidjeli u tom običnom nabrajanju, ima mnogo prigoda, da pogriješimo protiv siromaštva. Zato se gorljivi redovnici brinu i stalno su na oprezu, kako bi vjerno i vrlo pomno pazili na svoj zavjet. Prezir malenih pogrešaka mogao bi osobito tu imati teških posljedica i putem obmane i okorjelosti dovesti do smrtnoga grijeha. "Jao," uzdiše sv.Alfons, "to je greben, o koji se mnogo redovnika razbije. Sv.Marija Magdalena Pacijska vidjela je velik broj redovnika, koji su bili osudjeni zato, što nisu ispunili zavjet siromaštva. U kapucinskom ljetopisu (Boverio) čitamo, kako se jednoga dana djavao pokazao sakupljenim redovnicima i odnio izmedju njih jednoga brata, kome iz rukava ispadne brevijar, koji je taj jadnik bio prisvojio."

Eto to tumači i opravdava upornost utemeljitelja redova, svetaca i svih poglavara, koji shvaćaju svoju dužnost u tom pogledu. "Vrhovnom poglavaru", kaže sv.Alfons, "treba da bude na srcu osobito posluh i siromaštvo; neka bude spreman da oprosti ostale nedostatke, ali neka uvijek strogo kazni prestupke protiv tih dviju kreposti!" "Oci pustinjaci okupili bi se oko posmrtnih ostataka brata, koji je preminuo s novcem, pa bi mu vikali: ‚Neka tvoj novac propadne s tobom!' a pogreb bi bio beščastan (1). U jednome samostanu, pripovijeda Kasijan, smočničar je bio nemarom skrivio, da su pala tri zrna leće; opat ga za kaznu liši zajedničkih molitava i nije mu dopustio da u njima učestvuje, dok nije izvršio javnu pokoru. Pripovijeda se takodjer o Reginaldu, dominikanskom prioru u Bologni, da je zadao primjernu pokoru jednom bratu laiku, koji je bez dozvole uzeo komad sukna, da zakrpa svoju tuniku, i da je taj komad sukna pred cijelom zajednicom dao spaliti" (sv.Alfons).

Jedna je sveta redovnica napisala: "Upravo sam se sjetila, da sam dala bez dozvole jednu svetačku sličicu i uzela komad svijeće, pa mi to prouzrokuje silnu grižnju savjesti."

---

1) Sv.Grgur dosudio je jednaku kaznu redovniku, kod koga se nadjoše tri zlatnika sakrivena medju lijekovima.

Deseto poglavlje

SIROMAŠTVO U DUŠI

Zavjet i krepost

Zavjet siromaštva nije ideal. On je najmanji program, koji se traži, s kojim gorljiv redovnik ne može i ne smije biti zadovoljan. Redovnik ima, da ovdje kao i drugdje cilja na savršenije. Ostajući vjeran svome zavjetu, trsit će se, da se domogne višeg stupnja - kreposti siromaštva. Krepost siromaštva je svrha zavjeta, koji je štiti i podržava (Cotel). Zavjet je otskočna daska, koja služi, da se lakše odbacimo od zemlje i više uzdignemo u odricanju od stvorenja i u traženju Boga. Ako je zavjet korijen stabla, onda bi krepost bila deblo i grane, a duh siromaštva slastan plod.

Krepost se sa svojim zahtjevima i tankoćutnošću prostire daleko izvan granica zavjeta, tako da se može pogriješiti protiv nje, a da se ne povrijedi i zavjet. Uostalom, krepost je proširenje i učvršćenje zavjeta.

Dva sastavna dijela siromaštva: osjećajni i stvarni

Pa što je zapravo krepost siromaštva? "To pravo odreknuće", kaže sv.Franjo Saleški, "vrši se kroz tri stupnja. Prvi je ljubav prema odreknuću, koja nastaje u nama uslijed razmatranja o ljepoti odreknuća. Drugi stupanj je odluka, koja ide za osjećajem, jer se lako odlučujemo na dobro, koje osjećamo. Treći je izvršenje, što je najteže."

Tako dakle krepost siromaštva uključuje dva sastavna dijela: nutarnji, duhovni i vanjski, materijalni. Prvi bi bio duša siromaštva, a drugi tijelo. Na tu glavnu razliku katkada se u praktičnom životu zaboravlja. Zato je siromaštvo postalo nekako običajno i kao usiljeno, što je samo ljuska pravoga evandjeoskog siromaštva.

Ovo je poglavlje posvećeno osjećajnom siromaštvu, a slijedeće će raspravljati o djelotvornom ili stvarnom.

I. - Uvjerenje o siromaštvu

Duhovno siromaštvo

Siromaštvo je, poput ostalih kršćanskih kreposti, u prvom redu i u biti nutarnje kakvoće, stvar duše. Zato Gospodin nije proglasio blaženima sve siromahe upoprijeko, nego jednu kategoriju; ne neku društvenu klasu, nego skup odabranih duša. "Blaženi siromasi duhom, in spiritu!" Već smo spomenuli, da neimaština i siromaštvo nisu sinonimi. Svijet je pun prosjaka, ali gdje su siromasi?

Katkada se ipak pokraj, ili radije iznad te materijalne bijede naidje na duhovno, dragovoljno siromaštvo, siromaštvo, koje

nije zlo, već dobro, ne nesreća nego sreća. Ono nije neotklonjivo zlo, nego krepost.

To siromaštvo ne sastoji se nužno u stvarnom napuštanju zemaljskih dobara - neki bogataši bili su divni siromasi - nego u nekom duševnom stavu prema tim dobrima, t.j. u nutarnjem, uobičajenom i čvrstom raspoloženju duha, srca i volje.

"Na zemlji je postojalo samo prisilno siromaštvo, a ono, koje je ustanovio Isus Krist, treba da bude dragovoljno siromaštvo, siromaštvo srca, siromaštvo željeno, odabrano, prigrljeno staležem i zavjetovanjem" (Bourdaloue).

Vjera je korijen i temelj opravdanja uopće, a osobito siromaštva, te nepoznate i tajanstvene kreposti, koju ljudski razum teško shvaća. Samo Evandjelje moralo mu je otkriti u svijetu veličinu, plodnost i potrebu.

Redovničko uvjerenje o siromaštvu

Krepost siromaštva počiva na primamljivom i nepokolebivom uvjerenju, da je siromaštvo najveće plemstvo, po kojem postajemo slični Bogu, Ocu siromaha i Isusu Kristu, Kralju siromaha; zasniva se na uvjerenju, da je siromah ubrojen medju odabrane članove mističnog tijela Kristova i medju najljepše dragulje kršćanstva. "Svaki puta, kad opazimo nekoga siromaha, prepoznajemo Krista u njemu, jer siromah je ud Krista!" (sv.Bernard); počiva na uvjerenju, koje je imao Bossuet, da u kraljevstvu Isusa Krista prednost pripada siromasima, a da se bogataši pripuštaju onamo samo pod uvjetom, ako služe siromasima. Nekada, u doba vjere, ljudi su imali obzira prema siromasima i poštivali ih. Sv. Ljudevit nije se stidio pasti na koljena pred siromasima. Bogataši i velikaši izabirali bi katkada siromahe i prosjake za krsne kumove svojoj djeci. Buffonov krsni kum bio je najsiromašniji čovjek u Montbardu, a jedna prosjakinja kuma. Isti slučaj zbio se prije njega s Montaigneom i Montesquieuom.

Neke kongregacije, posvećene dvorbi bolesnika, polagale su zavjet, da će se tijelom i dušom posvetiti službi "gospodi siromasima". Hôtel-Dieu (bolnica), koji se starao za siromahe, u početku je značio isto, što i Crkva.

Bit ćemo siromašni in spiritu, ako budemo vjerovali, da je Gospodin neizmjerno nježan prema svim svojim razbaštinjenim sinovima, "da ih podigne sa smetišta i da ih posadi s knezovima naroda svojega" (Ps 112,7), "da uvijek čuje i usliši njihove molbe" (Ps 10,17), jer "glas siromaha jest glas samoga Isusa" (1).

Duhom ćemo biti siromašni, ako budemo osvjedočeni, da je bogatstvo za sve strašna pogibelj, a za mnoge nepopravljiva nesreća; da je siromaštvo naprotiv zaštita i blagoslov, uvjet svake svetosti, tlo i sok onih velikih kreposti, koje se zovu: poniznost, mrtvenje, duh molitve, pouzdanje u Božju providnost i ljubav prema Isusu Kristu. Siromasi smo duhom, ako smo osvjedočeni o tom, da je siromaštvo kongregacijama i redovima ishodište nutarnje životne snage, uspjeha u apostolatu i dugotrajnosti.

---

1) Vox poenitentis, vox pauperis, vox est Jesu! (sv.Bernard).

Bit ćemo siromašni duhom, kad budemo zaista mislili, da je siromaštvo jedina redovnikova riznica i da će se toliko obogatiti, koliko se bude odricao, jer će u tom odreknuću naći najsigurniji zalog ustrajnosti i vječnog spasa. Tko se odrekne svega, nipošto ne krahira, nego je obavio odličan posao.

Ukratko, posjedovat ćemo krepost siromaštva, kada budemo razmatrali, produbljivali i uživali u riječima, koje su izašle iz Isusovih ustiju: "Blaženi siromašni!" ali "teško vama, bogati! Vi već imate utjehu svoju" (Lk 6,2o i 24). Sv.Alfons kaže: "Nije sigurno, da se bogataši osudjuju na paklene muke, ali sigurno je vrlo teško, da se ijedan bogataš spasi, kao što je teško prema izrazu iz Evandjelja, da se debelo uže provuče kroz iglene uši."

"Trnje bogatstva ugušuje riječ Božju. Zapada se u napast, da se povećavaju i želje i potrebe onim, što je samo suvišno, čime se imućnici snabdijevaju kao nužnim. Oni ljube imanje, mjesto da se njime posluže kao običnim sredstvom. Eto opasnosti, da se uzdaju u nj! Ne vode računa o grijesima oholosti, kojima je imanje prigoda, niti o nepravdama, u koje lako upadaju, da bi imanje očuvali i povećali" (Regamey). Moć novca prečesto je izvor nepravde, mammona iniquitatis (Lk 16,9). Razumljivi su ovi žestoki napadi sv.Jakova, koji se vrlo rijetko čuju iz ustiju propovjednika: "Hodite vi sad, bogati, plačite i jaučite za svoje nevolje, koje idu na vas! Bogatstvo vaše istruhnu, i haljine vaše pojedoše moljci. Zlato vaše i srebro zardja, rdja njihova bit će svjedočanstvo protiv vas i izjest će tjelesa vaša kao oganj. Nagomilaste blago u posljednje dane. Gle, plaća poslenika, koji su želi njive vaše, a vi ste im otkinuli, viče, i vika žetelaca dodje do ušiju Gospodina. Raskošno živjeste na zemlji u nasladama, nahraniste srca svoja na dan zaklanja. Osudiste, ubiste pravednika, i on vam se ne usprotivi. Strpite se dakle, braćo, do dolaska Gospodinova!" (Jak 5,1-7). Jednom riječi: "Kako će teško bogataši ući u kraljevstvo Božje!" (Mk 1o,23). Vjera u n a d m oć s i r o m a š t v a nad bogatstvom je prvi sastavni dio kreposti siromaštva. "Blago onome, koji se zauzima za nevoljnika i brine za siromaha!" (1)

II. - L j u b a v p r e m a s i r o m a š t v u.

Evo drugog sastavnog dijela: ljubav prema siromaštvu, jest ljubav s l o b o d n a, nadnaravna! Kako ćemo shvatiti sjaj i bogatstvo te kreposti, ako je ne uzljubimo onako, kako je sam Krist ljubi? Pascal piše: "Ljubim siromaštvo, jer ga je On (Isus Krist) ljubio. Da imam tako siromašno srce kao duh, bio bih presretan, jer sam čvrsto uvjeren, da je siromaštvo jako sredstvo za postignuće spasenja." "Siromaštvo duha ne sastoji se samo u tome, da budemo siromašni, nego da i ljubimo siromaštvo... Sv. Bernard primjećuje, da ljudi ne smatraju kreposnim onoga, koji je samo siromašan, nego koji i ljubi siromaštvo" (sv.Alfons) (2).

---

1) Beatus qui intelligit super egenum et pauperem (Ps 4o,1).

2) Non enim paupertas virtus reputatur, sed paupertatis amor (sv.Bernard).

Potreba ljubavi

Osobito srce mora da bude siromašno. Zato je sv.Franjo Saleški htio, da njegovim kćerima od Pohodjenja slobodno budu noge obuvene, ali da im srce bude bez obuće i ičega drugoga. A sv.Andjela Folinjska, govoreći o sedam darova, koji treba da preobraze dušu u Krista, kaže: "Prvi je ljubav prema siromaštvu, po kojoj se duša odriče ljubavi prema svakom stvoru, tako da unaprijed ništa ne želi posjedovati osim Gospodina Isusa Krista,i ne nada se pomoći od ikojega stvora u ovome životu, pa da to i djelom pokaže."

Bez takve ljubavi nemoguće je proživljavati savršeno siromaštvo. Odricanje ne ide nikada bez žrtve; a kako da se velikodušno žrtvujemo, ako ne ljubimo žrtvu? Bog prima samo one darove, koje mu dajemo sa smiješkom (2 Kor 9,7). Što je drugo osmijeh nego odraz ljubavi na usnama? Jadno je siromaštvo, u kom nema srca. Ako ćemo vjerovati sv.Mariji Magdaleni Pacijskoj, više vrijedi široko i veselo siromaštvo, negoli strogo, ali mrzovoljasto, nezadovoljno sa svojom sudbinom; jedno posvećuje, dok drugo izopačuje i osudjuje. "Možemo držati, da će se sigurno spasiti onaj redovnik, koji ima sve izobilno, samo ako mu to obilje dolazi od poglavara, a on ne želi ništa više. Naprotiv, nema nikakve nade u spas onoga, koji jede lošu hranu i slabo je obučen, ali je željom vlasnik, makar nastoji ugušiti grižnju savjesti tom vanjskom prividnošću siromaštva. Ako se spremno ne odrekne srcem svega, što posjeduje, uzalud se nada nebu; ono za njega ne postoji."

Na što se sve proteže ta ljubav

Ljubav prema siromaštvu je dakle ljubav prema svem onom, što je maleno, ponizno, čedno, ostarjelo, ponošeno, prema svemu onomu, što miriši i podsjeća na oskudicu. To je osobita ljubav prema siromasima, prema onima, koje je Srce Isusovo posebno obdarilo; jer, ako nije nikome dopušteno prezirati i mrziti dapače niti bogataše, ipak je hvale vrijedno imati prema siromasima susretljivo i tankoćutno srce. Ako nam je Božja providnost odredila da stupimo u redovničku ustanovu, koja se posebno posvećuje naviještanju Evandjelja, odgoju ili službi zapuštenih, bijednih i neprosvijećenih, budimo sretni i ponosni sa svojim izabranim zvanjem i ostajmo mu vjerni! Ljubav prema siromaštvu je dakle ljubav prema otrgnuću, prema odreknuću i ograničenju, koje je skopčano s izvršivanjem te kreposti. Sv.Ignacije napisao je ocima u Padovi: "Još ću ovo dodati, da oni, koji ljube siromaštvo, treba da ljube, koliko je do njih, i njegove posljedice: slabu hranu, lošu odjeću, kratak san i prezir. Tko bi ljubio siromaštvo, a pri tom ne bi htio osjećati neugodnost, bio bi previše fin siromah; dokazivao bi, bez ikakve sumnje, da ljubi više naziv, a ne stvarnost, da siromaštvo ljubi više ustima nego srcem" (Dudon).

Ljubav prema siromaštvu jest ljubav prema zavjetu i njegovim mnogim naredbama ili zabranama; ljubav prema svakom pojedinom činu, koji naloži siromaštvo po pravilu i predaji.

Dosljedno tome, ljubav prema siromaštvu je nadnaravna mržnja prema lagodnosti, izobilju i suvišnome; mržnja prema sjaju, skupocjenim stvarima, svjetskoj raskoši; mržnja prema svemu onom, što bi u dušama i u zajednici moglo ogaditi ili pokvariti duh siromaštva.

Kako je rijetka! Da li je ljubav prema siromaštvu tako općenita, kako se može misliti? Trebalo bi je ljubiti kao majku (1). Ali koliko ih ima, koji je ljube kao maćehu ili još gore? Teškom mukom je snose, umjesto da je zagrle. Ma da se ne kanimo takmiti sa Sirotanom, koga Bossuet zove "najstrastvenijim ljubiteljem siromaštva", zar se ne bismo mogli ubrojiti medju najbolje i najvjernije p r i j a t e l j e siromaštva?

Glasni izraz te ljubavi nalazimo u jednoj molitvi sv.Franje Asiškog: "O Isuse! Smiluj se meni i mojoj gospodji Siromaštini, jer je tako žarko ljubim, da ne mogu naći pokoja bez nje, a Ti, Bože, znadeš, da si Ti pobudio u meni tu veliku ljubav! O presiromašni Isuse! Molim u Tebe milost, da mi dadeš povlasticu siromaštva; žarko želim, da me obogatiš tim blagom. Htio si da to blago označuje izabranike znakom otkupljenja. Oh, tko ne bi ljubio gospodju Siromaštinu više nego sve ostalo!"

III. - O d l u k e, š t o s l i j e d e i z l j u b a v i p r e m a s i r o m a š t v u

Ali što znači vjerovati u siromaštvo, nježno ga ljubiti, ako se ne odlučim da ga napokon i vršim? Odluka je treći i najvažniji sastavni dio evandjeoskog odreknuća. "Ta krepost, pošto je prosvijetlila razum o ništavilu i pogibelji, koja dolazi od zemaljskih stvari, te o izvrnosti odricanja i plaći Božjoj, sklanja volju, da djeluje samo u primljenom svijetlu" (Desurmont).

Svaka je krepost u biti savršenstvo volje, pa nitko ne postaje drukčije krepostan, nego uz cijenu htijenja. Prinudna krepost je besmislica.

Važnost odluke Siromaštvo nije iznimka od tog pravila. Ni govora o tome! Dapače je važno, po našem mišljenju, da ga u ovom slučaju posebno istaknemo. Ako se govori o posluhu, poniznosti, čistoći i ljubavi, nitko ne pomišlja, da tim povodom doda svojstvo "dragovoljno". Ta i čemu? Tko se tu može prevariti pa pobrkati krepost i nagon? Ako je riječ o siromaštvu, odmah se prikrpi "dragovoljno". "Dragovoljno siromaštvo" je običan izraz kod sv.Tome, koji je ipak onako sažeto pisao. "Dragovoljno siromaštvo je nužno za savršenu ljubav" (sv.Toma). "O, blažena li dobrovoljnog siromaštva!" (sv.Lovro Justinijan). Zato se u svijetu i u samostanima nailazi na jednu opasnost, a to je obmana, da se ponekad zadovoljimo vanjskim siromaštvom, više materijalnim nego duhovnim, onim, u kome često puta nema duše. Živimo u staležu siromaštva, a da na siromaštvo ne mislimo niti ga posebno hoćemo, gotovo nesvijesno. To je osrednje stanje, s kojim smo se već odavno i zauvijek pomirili.

Medjutim, ponovimo to, nema kreposti, gdje nema slobodne volje. Biti siromašan, bez volje ili protiv volje, ne znači više krepost, nego jednostavno nuždu i bijedu. Treba znati izabrati, odlučiti se, stvoriti odluku, da postanemo siromasima Isusa Kri-

---

1) Diligant omnes paupertatem, ut matrem (sv.Ignacije Lojola).

sta. Ono je pravi siromašni redovnik, koji svaki dan govori sebi: "Hoću da budem siromašan, hoću da se odcijepim od zemaljskih dobara, hoću da se od njih odijelim što je više moguće i zauvijek. Hoću da budem siromašan, takav jesam i takvim ću ostati. Kad bi mi ljudi nudili bogatstvo, meni osobno, ne ću ni pomisliti da ga uzmem. Zadržite vi samo svoj novac! Ja ću sačuvati svoje siromaštvo, koje je sve moje blago! S Isusom, komu je djavao pokazao sva zemaljska kraljevstva, odgovorio bih: ,Odlazi sotono, jer je pisano: Klanjaj se Gospodinu Bogu i Njemu jedinome služi!'" (Mt 4,lo). Sv.Ivan Krizostom kaže: "Kad bi vam netko dao na izbor, da mognete pretvoriti slamu u zlato, ili da nogama zgazite sve svjetsko bogatstvo kao travu, što biste učinili? Ne sumnjam, da biste pristali na posljednje, i imali biste pravo."

Odluka ima da je nepromjenljiva i općenita

Za redovnika je poželjno da živi siromašno ne prisilno, iz navike ili povučen okolinom, nego slobodno, promišljeno i s veledušnim, nepromjenljivim i uspješnim htijenjem. Redovnik je već u novaštvu pravilno i jasno upoznao, čega treba da se odrekne i kako da se vlada u svojoj kongregaciji. On znade, da siromašan biti znači i živjeti siromašno. Sasvim točno pozna smisao i važnost svoga zavjeta. Čitanje i neprestano razmatranje o pravilu, ustanovama i ostalim propisima otkrili su mu mnoge propise i neograničenu osjetljivost kreposti i duha siromaštva. A on se na zavjetovanju pred Bogom zakleo, da će baš to siromaštvo, tako shvaćeno i svaki dan sve više i više uzljubljeno, paziti, pomno čuvati u svoj njegovoj čistoći i tradicionalnoj strogosti. I ostat će vjeran svojoj zakletvi.

Sigurno će susresti neprijatelje siromaštva na svome putu, ali će nad njima slaviti pobjedu, jer će uvijek biti naoružan svojom nepobjedivom odlukom, kojoj ništa ne škodi, niti nagovaranja požude, niti utjecaj svijeta, niti loš primjer unutar zajednice.

Ako mu se kadšto siromaštvo pokaže kao križ - a to će se dogoditi - naslućena žrtva ne će ga nagnati niti na stramputicu niti na uzmak. Odluka vrijedi zauvijek..., i u slučaju potrebe obnovit će je s punom voljom, da je očeliči. Kad bi u njegovoj cijeloj redovničkoj zajednici ili na cijeloj zemlji živio siromašno samo on, odluka mu se ne će pokolebati niti će u ičemu promijeniti svoj program, jer je siguran, da je u pravu protiv svih i da je odabrao najbolji dio.

IV. - Posljedice ljubavi prema siromaštvu

Krepost siromaštva ne ulazi zastalno u dušu, ako iz nje odmah ne izagna ove isprazne i pogibeljne osjećaje: žalost nad prošlošću, tugu radi sadašnjice i želju za budućim. Sv.Bazilije kaže: "Odreknuće od nas samih očituje se u zaboravi prošlosti i zaziranju od naših želja."

Bez žalosti radi prošlosti

Što bi mogao požaliti redovnik, koji je pošao za Isusom

Kristom? Sada kad shvaća veličinu o d r e k n u ć a, što ga ljubi i što ga hoće u životu da ostvari, što za njega znači ono, što je napustio? Odonda, otkada je ostavio manje za više, može se samo radovati zbog te zamjene. Njemu nije nimalo gorka uspomena na prošlost, kad je živio lijepo, ako ne raskošno, a ono bar u izobilju i blagostanju, ako te misli uopće još mogu dotaknuti njegov duh. Pošto je ušao u obećanu zemlju, gdje teče mlijeko i med, činilo bi mu se čudno, ako ne i smiješno, da oplakuje egipatski luk.

Njegov izlazak iz ropstva dogodio se na dan njegova zavjetovanja; taj dan ubraja medju najljepše dane svoga života, na koji ne može pomisliti, a da se ne veseli i da se neizmjerno ne zahvaljuje Bogu, jer se tada zamka prekinula, a ptičica je uzletjela (Ps 123,7). S kakvim je samo srcem nekada učinio taj gest osiromašenja! Danas ga još obnavlja, ali s još većom ljubavi i velikodušnosti.

Jedino mu je žao, što je možda predugo čekao, da se odrekne; jedino žali za tim, što nije mogao - kako bi bio želio - stvarno se odreći svega, i što nije mogao kao puki siromah usklinknuti: Deus meus et omnia mea! Sada je Bog za mene sve!

Bez tuge zbog sadašnjosti

Siromašna duša ne pozna niti nemira i tuge radi svagdašnjega odricanja, koje je spojeno s redovničkim životom. Kako da se jadamo i mrgodimo pred žrtvom, koju smo već odavno p r e d v i d j e l i, z a v o l j e l i i p o t r a ž i l i? Redovnik, koji je zaista siromašan, zadovoljan je s malim; pa ako mu još i to ponestane, ta mučna nezgoda njemu je samo odlična prigoda, da u životu primijeni bolno siromaštvo. Ako mu kojegod dopuštenje bude s pravom ili bez prava uskraćeno, prijeći će preko toga i ostati vedar nasuprot onim polovičnim siromasima, koje razdraži najmanja uskrata. Doista siromašni redovnik nije kao oni, kojima treba da bude udijeljeno sve, što zatraže.

Pravi se siromah ne uzbudjuje, ako mu poglavar oduzme ono, što je njemu bilo dano na upotrebu, te to zamijeni ili dodijeli nekome drugome. On ne zna za onu jadnu priljubljenost uz predmete, onaj posljednji izražaj nagona za vlasništvom, koja se vrlo često javlja u samostanima. Mi nismo vlasnici - razumije se - ni putne torbe, ni sata, ni lisnice, ni naliv-pera, ali smo se p r i l j u b i l i u z t e s t v a r i. Dokaz tome je, da bismo prijekim okom gledali na poglavara, kad bi nam to oduzeo. Kod nekih se to može okrenuti u pravu djetinjastu tragediju.

"Ako se netko žalosti", kaže sv.Alfons, "kad je nešto oduzeto voljom poglavarevom, to je dokaz, da se time nije služio u pravom duhu siromaštva ili da se uz to u najmanju ruku priljubio. Što da pomislimo o onoj redovnici, koja - dok se neka druga služi po glavaričinom dopuštenju predmetom, koji pripada ovoj - stane galamiti i uznemirivati samostan?" U "Povijesti jedne duše" zapisano je, da su od jedne sestre zatražili pribadaču, koja joj je bila vrlo draga, i ona je žalila za njom. Sv.Terezija od Maloga Isusa reče joj: "O, kako ste bogati! Vi ne možete biti sretni!"

Siromah duhom uvijek je sretan upravo zato, što nije privezan ni uza što. Kad mu što oduzmu, to nije za njega nikada neko trganje, njegovo srce ne krvari.

Arski župnik jednog dana nehotice upali svijeću jednom novčanicom. Ne pokaza se zbog toga niti iznenadjenim niti potištenim. A kad je nekima to bilo žao, klikne: "Oh, manje je zla, nego da sam učinio najmanji laki grijeh!"

Bez želja za budućnost

Nutarnje siromaštvo, napokon, podrezava svaku uzaludnu želju i zadovoljuje se, kao sv. Pavao, s hranom i odijelom (1 Tim 6,8). Izvan onoga, što dozvoljava pravilo i predaja, ne priuštimo sebi ničega, niti tovarimo sebe suvišnim. "Oni, koji nemaju ništa, a žele imati, stavljeni su u red odbačenika. Bog doista ne gleda na ono, što posjedujemo, nego na pohlepu" (sv.Augustin). Kad budemo poštivali siromaštvo, lako ćemo biti zadovoljni. Prema riječi sv.Sofije Barat, mudracima je dosta malo, a svecima još manje (Baunard). "Jedina želja, koju Bog odobrava i hoće da bude ondje, gdje je On, jest, da se posve savršeno drži Njegov zakon i da se nosi križ Kristov na vlastitim ledjima" (sv.Ivan od Križa).

Jedanaesto poglavlje

SIROMAŠTVO U ŽIVOTU

Siromaštvo na djelu Nutarnje siromaštvo prirodno vodi k izvanjskom i stvarnom siromaštvu kao cvijet plodu. Doista, kako bismo mogli vjerovati u vrijednost evandjeoske neimaštine, ljubiti je i željeti, a da je potom ne primijenimo u životu? "Otac Chevrier oslobodio se kao kapelan svega namještaja, a kad mu je jedan subrat rekao, da je dosta imati nutarnje siromaštvo, duh odricanja, ovaj mu odgovori: ,Izvanjsko siromaštvo pomaže boljem izvršenju nutarnjeg. Oni, koji imaju samo nutarnje siromaštvo, izlažu se velikoj pogibelji, da ga uopće nemaju.'" Iz nerazdjeljiva jedinstva tog dvostrukog siromaštva radja se u redovničkom staležu savršeno siromaštvo.

Stupnjevi izvanjskog siromaštva Do koje mjere treba da se primijeni izvanjsko siromaštvo? Ako se jedva treba bojati pretjeranosti u nutarnjem kultu siromaštva (može li se ikada previše cijeniti i ljubiti ta prekrasna krepost?), nameću se medjutim granice stvarnom uskraćivanju. One su ponajprije zacrtane kanonskim pravom, pravilom i ustanovama, ali je svakome slobodno prema pravilnoj uvidjavnosti ići i dalje od propisa i obveza.

Odatle proizlaze tri vrste siromaštva: prvo je strogo i općenito, koje se susreće u svim redovima i redovničkim kongregacijama; drugo je više ili manje strogo, već prema duhu, svrsi i posebnom djelovanju svake redovničke ustanove; treće je neobvezatno, prepušteno vlastitom zalaganju i žaru pojedinca.

I. - Siromaštvo u zajedničkom životu

Potreba Zajednički život (1), kako je propisan kanonskom uredbom, spada medju najljepše i najpotrebnije oblike redovničkog siromaštva. "U svakom redu moraju svi pomno obdržavati zajednički život, pa i gledom na hranu, odijelo i namještaj" (k. 594). "Neka svima bude sve zajedničko!" kaže sv. Benedikt jezgrovitim stilom (2). Sva dobra samostana sačinjavaju

---

1) Zajednički život u širem smislu obuhvaća u cijelosti sve skupne vježbe i pojedinačne čine, koji sačinjavaju tijek života onako, kako ga označuju ustanove. On nalazi idealan izraz u savršenom, općem izvršavanju pravila. No nas ovdje zanima zajednički život samo u odnosu prema siromaštvu.

2) Omniaque omnibus sint communia (Pravilo sv. Benedikta).

zajedničku imovinu, s kojom se upravlja u korist zajednice. Svatko ima onda pravo da prima po odredbama pravila ono, što mu je potrebno i korisno (1).

Narav

Tako dakle u jednoj redovničkoj zajednici cjelokupni posjed pripada svim redovnicima zajedno, a nikome ništa napose. Nitko nije vlasnik, nego obični korisnik. "Moje" i "tvoje" ne postoji. Nitko nije neograničen gospodar ni svoje sobe, ni namještaja, ni odjeće, dapače ni jedne knjige ili pera. Svatko to ima na upotrebu, a ne kao vlasništvo. Pa ni upotreba nije isključiva. Ona uvijek ovisi o volji poglavara, koji može sutra ponovno uzeti ono, što je danas dao. Odatle potječe običaj u nekim kongregacijama, da se upotrebljava samo posvojna zamjenica "naš": naša mantija, naš veo, naš misal, naš sat. Takvo je izražavanje opravdano i redovničko. Običaj je naslijedjen od starih pustinjaka, i ne treba da bude smiješan. Ta jezična finoća svaki čas podsjeća redovnika na ono, što je u praktičnom životu izloženo zaboravi, naime stanje posvemašnjeg oduzetka vlasništva (2)

Za potvrdu navodimo jednu zgodicu. - Jedna mlada redovnica, došavši pred nekoliko dana u svoju obitelj, bila je po vrlo lošem vremenu poslana u grad, da obavi neke poslove. Poglavarica još ne bijaše pomislila, da joj nabavi kišobran, inače sastavni dio njene opreme. Pošto je isposlovala redovitu dozvolu, progovori jednoj sestri:

- Da li biste bili tako uslužni, da mi posudite svoj kišobran?

- Što, vi ga nemate?
- Ne, sestro!
- No, morali biste ga imati!
- Možda, ali ja ga nemam.
- Pa dobro! Potrudite se, da ga nabavite što brže! Vi znate, da ne mogu svoj davati svima.

Budući da je puhao jak vjetar, dogodi se ono, što se moralo dogoditi redovnici, koja je netom izašla iz novaštva. Povrati se s preokrenutim kišobranom. - Slijedi mala obiteljska scena:

- Ah, ovo je prvi i zadnji put, što sam vam posudila svoj kišobran!

Unesrećenica srećom nije još bila izgubila svoje čedne asketske spreme:

- Draga sestro! Lijepo vas molim za oproštenje. Ali budite uvjereni, da nisam znala, da je to v a š kišobran! Mislila sam, da pripada zajednici.

Sveta jednakost

Ako redovnik nema ništa vlastitoga, može ipak dobiti od poglavara, i to u granicama pravila, sve, što mu treba (3). A treba da se pri tom

---

1) Vita communis in eo est quod omnia bona in communi ponantur atque administrentur et ex his bonis unusquisque religiosus necessaria ad victum et vestitum secundum constitutiones accipiat (Fanfani).
2) Nec quisquam suum esse aliquid dicat (Pravilo sv.Benedikta).
3) Omnia vero necessaria a patre monasterii sperare (Prav.sv.Ben).

izbjegava sve, što bi mirisalo po posebnoj prisnosti ili naklonosti, jer i to je sastavni dio zajedničkog života. Redovnička zajednica sačinjava obitelj, u kojoj svi članovi treba da budu jednaki s obzirom na siromaštvo te da se sa svima jednako postupa. Jednake sobe, jednak namještaj, jednako odijelo, jednaka hrana, u slučaju bolesti jednaka njega. Bilo bi čudno, ako ne sablažnjivo, kad bi neki živjeli u izobilju, a drugi u oskudici. Pravilo je, da u strogu siromaštvu vlada sveta jednakost (Pravilo sv.Benedikta).

Neke "istaknute" redovnice zadržale su za sebe rupčiće od batista i bijele čarape, a prepustile sestrama "drugoga razreda" rupčiće od šarena platna i crne čarape. Jedna je od ovih posljednjih duhovito primijetila: "Ovdje imamo dvije vrste nosova: jedni su aristokratski, a drugi demokratski" (1).

Svaki oprost, izuzetak, neopravdana razlika protiv ili izvan općenitih pravila siromaštva protivi se zajedničkom životu. Naročito kažemo "neopravdana", jer ima slučajeva, kada jednoličnost i jednakost treba da ustuknu pred razboritošću i ljubavlju. Sv.Benedikt, uzor opreznosti, zahtijeva, da se napose brižljivo pazi na one, koji su slaba zdravlja, na bolesnike i starce.

Zabrana pekulija

Jedna druga pogibelj prijeti siromaštvu od upotrebe pekulija (2). Ako i nije uvijek protiv zavjeta, daje ipak prigodu za brojne pogreške protiv kreposti i duha siromaštva. Budući da se dosta protivi duhu Crkve, većina pravila strogo ga zabranjuje.

Sankcije

Važnost se zajedničkog života vidi iz teških kazni, koje su uperene protiv prestupnika. Redovnici, koji bi bili na štetu zajedničkog života u znatnijoj stvari, "bit će ukoreni, a ako se ne poprave, mogu da budu kažnjeni oduzimanjem aktivnog i pasivnog prava glasa, a takodjer i službe, ako su poglavari" (k. 2389).

Sv.Alfons je zajednički život nazivao "draguljem svoje Kongregacije". On piše: "Svi sveti utemeljitelji redova imali su u vidu da ustanove zajednički život, o tome nema dvojbe; pa dokle god se zajednički život održavao, u redovničkim je zajednicama kraljevala gorljivost." Zajednički život je izvor poniznosti, mrtvenja, ljubavi i mira, a povrh toga on je jedan od najjačih bedema siromaštva.

---

1) U mnogim redovničkim ustanovama još postoje dvije vrste članova: redovnici ili redovnice, koji su dužni na kor i braća ili sestre, koji nemaju te dužnosti. Nije potrebno spominjati, da se ta razlika s malim razmimoilaženjima u načinu života nimalo ne protivi zajedničkom životu.
2) "Pod pekulijem se podrazumijeva svaka materijalna procjenjiva stvar, koju redovnik dobiva na privatnu i običajnu upotrebu, a njome može raspolagati više ili manje neovisno o poglavaru. Ako poglavar ne može poništiti dozvolu, koju je jednom dao, pekulij je potpun. U protivnom slučaju pekulij je nepotpun. Potpuni pekulij je bez sumnje protiv zavjeta siromaštva" (D.Bastien).

Sestre su zamolile jednog dana Mariju Veroniku, utemeljiteljicu Žrtava Presv.Srca Isusova, da dade napraviti na stolovima u blagovaonici ladicu za svako mjesto, gdje su sjedile sestre. "Svakoj svoju ladicu!" začudjeno će ona, "ne, to previše podsjeća na vlasništvo. Brzo bi u njima bilo svake vrste osobnih stvarčica. A što znači ,ispred sebe'? I opet ne, jer bi to bilo zbog udobnosti i prigoda za nered, jer bi se svaki čas otvarale" (Prévot).

"Sestra Marija Celina, pripravnica kod klarisa, donijela je iz svijeta lijepu zalihu listovnog papira, omota i pera. Za vrijeme postulata opazi, da njezine drugarice upotrebljavaju mnogo lošiji listovni papir, negoli je bio njezin. Ona odmah sve odnese učiteljici novakinja. ,Kako bih, majko, mogla imati drukčiji papir nego moje drugarice? Molim vas, da sve ovo uzmete!'"

II. - Siromaštvo po pravilu

Redovnik će poštivanju zajedničkog života dodati vjernost pravilu. Svaka redovnička ustanova ima strožu ili blažu uredbu o siromaštvu. Ustanove, običaji i pravilnik sadržavaju mnogo propisa i zabrana do u tančine. Svatko ima da ih upozna i da ih se točno drži. Osobito je u tome važno, da se držimo predaje i da izbjegavamo svaku vrstu pogibeljnih novotarija, koje bi mogle otvoriti vrata zloporabama i popuštanju.

Namještaj i odijelo — Što se tiče sobe i njezina namještaja: stolica, kreveta, toaletnog pribora, stola i knjiga, sve mora biti "puno mirisa siromaštva" (sv.Katarina Sijenska) i u strogim granicama dozvoljenoga. Bolje je ostati ispod te granice, nego je prijeći.

Sve se to jednako odnosi i na odjeću i rublje. Kakvoća i količina neka se uskladi s pravilom i predajom. Neka sve bude jednostavno, čedno i zajedničko. Ponošeno i zakrpano odijelo, ali čisto, nije na sramotu Kristovu siromahu. Sv.Terezija Avilska piše: "Ako svećenici, redovnici i redovnice nose staro i zakrpano odijelo, svi smo uvjereni, da je to novost, i da tako sablažnjuju slabe."

Sv.Alfons kaže redovnicama: "Nosite što siromašnije odijelo, koliko vam samo dopušta običaj zajednice. Odijelo se nosi samo iz nužde, a ne radi ispraznosti... Ne tražim, da nosite poderano i zaprljano odijelo. Poderano nije pristojno, ali zakrpano lijepo pristaje redovnici, koja je položila zavjet siromaštva. Nije zgodno nositi zamazan veo, ali je još manje poželjno stalno težiti za onom sitničavom čistoćom, kako se kod nekih zapaža. Kad je časna sestra Konstancija od Začeća, karmelićanka, jednog dana stavila na stranu jedan rasparani veo, Gospodin joj se ukaže i reče: ,Upravo tako prezireš glavni znak, koji sam ti dao kao svojoj zaručnici...' Sestra Margareta od Križa, kći cara Maksimilijana II, bosonoga klarisa, pokazala se pred nadvojvodom Albertom, svojim bratom, u pokrpanu odijelu. Princ joj se stoga začudi, ali mu ona odgovori: ,Brate moj! Zadovoljnija sam s tim dronjcima nego svi vladari sa svojim grimizom.' Ono, što svijet prezire, Bog cijeni i sjajno nadoknadjuje. Violante Palombara, gospodja

iz redova visokog plemstva, nosila je samo jednu grubu haljinu, spavala je samo pod jednim vunenim pokrivačem, a krunica joj je bila od obična drva. Kad je bila na smrtnom času, usklikne: 'Oh, što vidim? Haljina mi se sva sjaji, pokrivač mi naliči na zlatni, a krunica kao da je od dijamanta!'" (sv.Alfons). Časni otac Passerat odgovorio je jednom redovniku, koji ga je zamolio za novu mantiju, dok mu je stara još bila dobra, ovo: "Vrlo rado, ali pod uvjetom, ako mi dadete staru, da je ja nosim do kraja."

Sv.Toma se pita, da li redovnici mogu nositi siromašno i prosto odijelo i odgovara potvrdno, i to iz dva razloga: radi pokorničkog duha i kao znak preziranja bogatstva i svjetske raskoši.

Hrana — Pravi redovnik nije za stolom niti pohlepan niti izbirljiv, rado se zadovoljava svakodnevnom hranom, pa bila ona slabo začinjena i jednolična, te će primiti svoj dio - možda vrlo skroman - kao milostinju i u duhu siromaštva. "Sine moj! Kad bi ti znao, kako su velike obveze jednoga redovnika, ti ne bi pojeo ni najmanji komadić kruha, a da ga ne nakvasiš suzama!" (sv.Bernard).

U nekim redovničkim ustanovama postoji hvalevrijedan običaj, koji se sastoji u tome, što se u pokorničke dane ide u blagovaonicu, gdje se prosi žlica juhe ili komad kruha. Ako mu to neki brat, revan za posvećenje bližnjega, uskrati, ovome ne preostane drugo, nego da se vrati na svoje mjesto i da na koljenima razmatra pred praznim tanjurom o sjaju i bogatstvu svetog siromaštva.

Rijetke su takodjer ustanove, koje ne bi pozivale na oprez protiv suvišnih stvari, raskoši i prevelike udobnosti.

Suvišne stvari — Suvišnim treba smatrati sve, što nije nužno ili potrebno, bez čega se lako može biti. Čemu pola tuceta držala i olovaka, ako je dosta jedan jedini komad? Čemu pet ili šest pari naočara..., pa bile one većinom i razbijene? Čemu čitav izlog knjiga pokrivenih prašinom i opletenih paučinom? Velika službenica Božja sestra Marija Magdalena Carafa, najprije vojvotkinja od Andrije, a zatim redovnica u samostanu Mudrosti u Napulju, nije htjela imati u sobi ni slika, ni darova, ni mnogo knjiga. Govorila je: "Za čitanje je dosta jedna jedina knjiga; i u njoj ima više toga, nego se može provesti u djelo." Lijepa je to pouka, dodaje sv.Alfons, za neke redovnice, koje imaju punu sobu duhovnih knjiga, a po nijednoj ne žive.

Čemu sve one trice, sitnice, nakiti bez vrijednosti pa igračke, od kojih, čini se, da žele neki urediti zbirku? Svaki puta, kad bi mijenjao boravište, neki je redovnik nosio sa sobom glomazan kovčeg pun najneobičnijih predmeta: pravo leglo buha.

Nekada su poglavari u nekim samostanima redovito posjećivali sobe, da uzmu i bace u vatru ono, što su nazivali "redovničkim idolima", sve ono, što su bile puke mušice. Časni Passerat u pratnji jednog brata, koji je nosio košaricu, obavio je ne samo jednom, nego i više puta takvo sakupljanje. Ne čekajmo na takvu istragu, obavljajmo je sami! Tako su radili sveci. Izradimo od vremena do vremena inventar svoje sobe, da uklonimo iz nje nepotrebno, suvišno! "Jedne večeri vidjele su je (Tereziju od Maloga

Isusa)", kako stavlja izvan svoje sobe nožić, koji je upotrebljavala kroz dan... ,Nisam ga mogla odnijeti na njegovo mjesto, a kako to nije stvar za sobu, nisam ga htjela imati kroz noć.' Po primjeru sv.Ivana od Križa radije bi prekinula san, nego da zadrži u haljini jednu pribadaču više od onih triju, koje su joj bile potrebne."

Bourdaloue kaže, da treba razlikovati troje: n u ž n o, u d o b n o i s u v i š n o. Nužno je, što traži razum, udobno, što zahtijeva putenost, a suvišno ono, čime se kiti oholost i što podržava sjaj. Kakva je razlika izmedju svjetovnjaka i redovnika? Ta, što svjetovnjak teži za tim, da ima svaku ugodnost pa traži izobilje i suvišnosti, a ne ograničuje se samo na ono, što je dosta niti je s tim zadovoljan; dok se naprotiv redovnik, vjeran siromaštvu, na koje se zavjetovao, zadovoljava samo nužnim. Isti je program kod sv.Benedikta: "Neka se uskrati sve suvišno; što se tiče nužnoga, neka se očekuje od opata!" (Pravilo).

Raskoš — Redovnik, kome je drago siromaštvo, još će se više čuvati raskoši. Kome nije očito proturječje izmedju ovih dviju riječi: s i r o m a š t v o i r a s k o š? Zavjetovati se na siromaštvo, a živjeti u sjaju, jest sablazan ili radije ruglo! Ukrašeni listovni papir, na kome su označeni vlastiti inicijali, glomazan zlatni sat, srebrni izrezbareni produživač za olovku, preotmjena kutija s toaletnim priborom, kovčeg po najnovijoj modi, a po kakvoći najbolji, svilene čarape i t.d...; na putu svraćati se u hotele prvoga reda, putovati vlakom u prvom razredu i spavaćim kolima... Što bi o takvom siromahu Isusa Krista mislili radnici i seljaci, koji žive mučno i štedljivo?

Otac Desurmont kao provincijal, čuvši, da je jedan mladi redovnik nabavio sjajan kovčeg, sazove čitavu zajednicu. U sredini je bio čovjek s kovčegom. Mala sličica posljednjeg suda. Koliko je suza palo na onaj zlosretni kovčeg, da se očisti! Ali uzalud. Trebalo ga je natrag odnijeti u trgovinu i zadovoljiti se kao i ostali sa skromnim kovčegom, koji pristaje vjesniku riječi Božje.

Prevelika udobnost — Krepost siromaštva ne slaže se bolje ni s traženjem veće udobnosti. Koliko puta se kaže, inače bez zlobe: "Ah, pa to je vrlo zgodno! To je sasvim prikladno?" Ako se ne kaže glasno, ipak se pri tom pomišlja: "To bi trebalo imati!..." Ne treba posvuda i uvijek zabranjivati svaku udobnost; ali bi još manje trebalo postaviti stalno pravilo, da se ona ima tražiti. U d o b n o s t nije nipošto sinonim za m r t v e n j e i s i r o m a š t v o. Jedna je utemeljiteljica (Marija Veronika) zabranila svojim kćerima, da uopće izgovaraju tu riječ, koja nije, kako je ona govorila, "evandjeoska"... Želja za udobnim nikada se nije preporučivala kao kršćanska krepost, još manje kao redovnička.

Sv.Katarina Sijenska kaže u jednom pismu: "Kakva li nereda, kad vidimo, da redovnice žive udobnije u samostanu, negoli su živjele u svijetu! A ima li veće bruke, negoli kad teže, da imaju više u samostanu nego bi imale, da su ostale u svijetu?"

Gospodin je objavio sv.Veroniki Julijani, da Mu se ove tri stvari ni najmanje ne dopadaju u samostanima: a) premalo poštivanje poglavara, b) namrgodjenost i kivnost, c) previše lagodan život, što je u opreci sa svetim siromaštvom (Saudreau).

III. - Velikodušno siromaštvo

Takvoj praksi, uobičajenoj kod gorljivih redovničkih zajednica, ništa ne smeta, da nadodamo neke druge vježbe, koje su sasvim dobre, ma da nisu formalno propisane.

Duh štednje

Na prvome mjestu nalazi se duh štednje, koji je dosta rijedak u ovo vrijeme olaka života, u kojem se bezglavo rasipava. Duh štednje nikako se ne smije izjednačiti sa škrtošću, koja je dvostruko ružna mana u duši, koja se staleški obvezala na savršeno odricanje. Štedljivost, krepost siromaha, sastoji se u pažnji, da se ništa ne razbije, pokvari, potroši uludo ili izgubi. Sv.Benedikt zahtijeva, da se sve u samostanu smatra i da se sa svim postupa kao s posvećenim posudjem oltara (1). Neki postupaju s onim, što imaju, vrlo nepažljivo pod izlikom širokogrudnosti, te izgleda, da se žele igrati bogataša. A štedljiv redovnik brižljivo pazi na sve, što mu je dano na raspolaganje, pa gleda, kako će mu to trajati što dulje; on štedi svijetlo, papir, odijelo, umjereno se vozi tramvajem, a napose auto-taksijem, ograničeno se dopisuje, ne služi se nepotrebno ni telefonom ni brzojavom; iskorištava papir trgovačkih dnevnika, stare okrenute omote i marljivo skuplja sve do mrvica kruha.

Pisalo se o lazaristi ocu Pougetu ovo: Novaci su za vrijeme praznika išli jednom na tjedan u Gentilly; otac Pouget išao bi onamo uvijek pješke, a vraćao bi se žurno iza ručka, da održi neku obuku. - Govorili su mu:

- Zašto ne idete omnibusom?

- Zato, vidite, što to stoji tri sua (novčića). Za tri sua može se kupiti mnogo kruha za jednoga siromaha. Ima mnogo siromaha, koji umiru od gladi.

I davao je ta tri sua jednome siromahu...

- Eto to je, vidite, siromaštvo - govorio bi... Istina je - i oklijevao je prebirući prstima - često se pitam, pa da, pitam se, ne derem li odviše obuću? Onda, često bih htio kupiti koju knjigu, a mogao bih biti i bez toga (J.Chavalier).

Otac Tissot, generalni glavar misionara sv.Franje Saleškog, "pisao je svojoj subraći iz poštovanja prema svetom siromaštvu na komadićima papira ili na poledjini oglasa. Ne može se ni zamisliti domišljatost, kojom se je služio, da izbjegne troškove za marke. Iskorištavajmo priliku, ako pismo možemo poslati po rukama, ili da grupiramo pisma! Budimo kreposni i okoristimo se svačim!" (Buffet).

---

1) Omnia vasa monasterii cunctamque substantiam ac si altaris vasa sacrata conspiciat. Si quis autem sordide aut negligenter res monasterii tractaverit, corripiatur; si non emendaverit, disciplinae regulari subiaceat (Pravilo sv.Benedikta).

"Napose u naše doba, kad rasipnost više ne pozna granica, naidje se na redovnice, koje se hvale, da su široka i odvažna duha. Glavno načelo im je: Kad se troši, nek se troši! Dosta lijepo načelo! Moglo bi se podnijeti, da neka svjetska osoba govori tako, ali jedna redovnica!" (sv.Alfons).

Rad Drugi oblik evandjeoskog siromaštva je fizički i intelektualni rad. Pravilo sv.Benedikta kaže: "Bit će pravi redovnici, ako budu živjeli od rada svojih ruku." Siromah radi, da zaradi kruh svoj svagdanji. Isus, Marija i Josip, ta tri najodličnija siromaha, koje je zemlja nosila, bili su tek radnici. Redovnički stalež nije plaćena služba bez posla, a zavjetovanje nije naslov za doživotni dohodak. Onaj, koji bi živio dokono i lijeno, radeći ništa ili radeći samo trice, bio bi samo nametnik. Siromasi! Živimo siromašno i radimo kao siromasi, da ne budemo nikako na teret zajednici! Utemeljitelji redova i sveci svi od reda bili su vrijedni radnici. U životu majke Veronike čita se: "Časna majka preporučivala nam je, da zavrnemo rukave, čim izadjemo iz crkve, da došavši u dvoranu, uzmemo samo pregače i da bez odlaganja počnemo svoj posao. Morale smo imati nečim zauzete ruke i onda, kad bismo išle k njoj ma i za kratku poruku, da u slučaju, ako je nadjemo zauzetu s nekom drugom sestrom, budemo nečim zaokupljene, dok budemo čekale. Za vrijeme rekreacije morale smo biti zauzete nekim korisnim poslom. Morale smo raditi svagdje, gdje god nije bilo nemoguće."

Savršen redovnik nikada se ne tuži, kad siromaštvo navali na njega kakvu inače blagu žrtvu. Pravilo mu je da šuti. Ako mu se uzbuni narav, ima da joj se neposredno odvažno odupre. Pa zašto bi mrzovoljno primio vrlinu, koju cijeni i ljubi? Reći će sa sv.Pavlom: "Navikoh biti zadovoljan onim, što imam. Znam i oskudijevati, znam i obilovati; u svemu i u sve sam se uputio, i sit biti i gladovati, i izobilovati i nemati" (Fil 4,11-12).

Strpljivost u oskudici Sv.Alfons je u treći stupanj siromaštva uvrstio strpljivost u oskudici. Sastoji se u tome, da se ne tužimo čak ni onda, kad nemamo ni ono, što nam je nužno potrebno. Majka Božja rekla je jednog dana nekoj franjevki, koja je bila vrlo pobožna prema njoj: "Kćeri moja, kad bi imala sve, što ti treba, ne bi bila zaista siromašna. Istinito siromaštvo sastoji se u tome, da imaš manje, nego ti je potrebno." Blažena Ivana Šantalska rekla je: "Tužba na siromaštvo ne svidja se ni Bogu ni ljudima. Ne smatram se nikada sretnijom, nego kad imam neki znak siromaštva..." "Koji siromah ili bolje, koji bogataš dapače u svijetu ima sve, što želi? Da ste ostali u svijetu, mnogo toga ne biste imali, a u samostanu, kamo ste došli da trpite i da se zavjetujete na siromaštvo, htjeli biste, da vam ništa ne manjka? Sv.Franjo Saleški kaže: ,Htjeti biti siromašan, a ne osjetiti neugodnosti siromaštva, znači htjeti imati čast siromaštva, a udobnost bogatstva'" (sv.Alfons).

"Kakav je to duh siromaštva u redovnice, koja kuka, ako dobije premalo jela ili je slabo začinjeno; koja uznemiruje čitav smostan mrmljajući protiv poglavarice i onih, koje vrše dužnosti, ako joj se ne dade nova odjeća, prije nego podere staru? A kako živi siromašno ona, koja traži najljepšu tkaninu, najfinije rub-

lje, i koja se uznemiruje, ako joj oprava nije udešena i dobro izradjena, da izgleda lijepo?" (sv.Franjo Saleški). "Neka se monah nadasve čuva mrmljanja!" kaže Pravilo sv.Benedikta. To je krasan detalj, koji lijepo pokazuje, da se ljudi ne mijenjaju. Sv.Benedikt ponavlja to tri puta, dok razlaže pitanje o kuhinji.

"Ako se katkada dogodi, da ponestane nekome nešto od odijela, pokrivača, rublja, hrane ili slično..., treba se zadovoljiti s malim, što se dobije. Nitko neka se ne uznemiruje i jadikuje, ako ostane i bez nužnoga. Neka onaj, koji ne bi bio tako raspoložen, ne prigrli redovnički život, jer to je znak, da nije na nj pozvan ili da nema nakane, da preuzme duh toga svetoga staleža" (sv.Alfons).

"Tobožnji Kristov siromah, koji bi uživao samo prednosti zajedničkog života, koji bi udovoljavao svim željama - mislim samo na skromne želje - koji ne bi nikada osjetio oskudicu zbog siromaštva i neprilike, u koje ono stavlja, taj tobožnji siromah sigurno bi zaobilazio duh, a vjerojatno i slovo svojih obećanja. Zaobilazio bi duh, jer se redovnici osiromašuju, da bi nasljedovali Krista životom, koji je sličan Njegovu životu, makar i osrednjim životom, ali ipak punim neprilika, koji redovniku dopušta samo siromašno uživanje onoga, što je potrebno. Teško je, sve u svemu, provoditi lagan redovnički život, a da se tako ne okrnji i samo slovo zavjeta" (Regamey).

Na jednoj konferenciji, privlačnoj zbog jednostavnosti i duhovitosti, sv.Vinko Paulski tvrdio je pred svojim kćerima: "Mislim, da se ipak može ubrojiti medju pogreške, što se počinjaju protiv toga pravila (siromaštva), kad sestra, koja se brine za opskrbu drugih, dade nekoj pokrpanu odjeću ili malo vlažan ovratnik; pogotovo ako ona, kojoj je to dodijeljeno, zbog toga trpi i to posvjedoči mrmljanjem, onda je to "grijeh" protiv siromaštva. Ah! Što? Vi se tužite na Božju providnost, koja je dopustila, da vam daju to odijelo i ovratnik, a krivicu svaljujete na onu sestru! Sestre, gore je ako rekne: ,Ne ću to, molim vas dajte mi drugo! Inače ne ću da ga obučem.' Ali bilo bi još gore, kad bi to rekla još i drugoj, i kad bi, nezadovoljna time, što je odbila da primi zakrpanu haljinu, rekla svojoj pratilici ili onoj, koja najprije nadodje: ,Ha, što je uslužna ona sestra! Htjela mi je dati neku staru odjeću, svu poderanu i okrpanu i neki nevaljani naplećak, koji ne vrijedi gotovo ništa. Ali sam je odmah vratila s njezinim ovratnikom. Rekla sam joj: Pokažite to drugima, drugima, a ne meni!' Oh, Gospode Bože! Kako da nije zgriješila ona sestra! Ah, Spasitelju duše moje! Neka vas Bog sve očuva od takve nesreće! Što! Siromaštvo da nas obvezuje na to, da se zadovoljimo onim, što dobijemo, a redovnica da živi u tom duhu zadovoljstva, dok je pokrivena odjećom gorom, nego je nose sluškinje kod siromaha!... Sestre, mislim, da takvih nema medju vama! No, budite uvjerene, da će se prave milosrdne sestre, umjesto da se tuže, kad im se dade nešto grubo i prosto, veseliti i da će im biti milo, što njihove sestre imaju bolje. Bit će im dapače muka, ako opaze, da su one same bolje snabdjevene negoli druge."

Sv.Ivan od Križa govorio bi svojoj braći pred praznim zdjelicama: "Što drugo znači da si siromah, ako ne, da nešto nemaš? Nismo li se zavjetovali na siromaštvo? Onda ga zagrlimo!" (F. Bruno).

Šutnja u bolesti   Osobito je važno u neraspoloženju i bolesti paziti na strpljivost i odreknuće. Ako su poglavari u savjesti dužni da brižljivo i pomno bdiju nad zdravljem svojih podložnika te im iskazuju svu skb, koja je u skladu s redovničkim duhom - sv.Alfons htio je, da se u slučaju potrebe proda čak i sveto posudje - neka ni redovnici ne zaborave, da su se zavjetovali na siromaštvo, i da ih drugi moraju smatrati siromasima! Neka se zadovolje s liječnicima i lijekovima, što im se drage volje daju i neka se ne tuže! U ustanovama bosonogih karmelićana nalazi se medju ostalima i ova opomena: "Ako bolesnoj braći nešto uzmanjka, sjetit će se, da su prigrlili siromaštvo Isusa Krista. Zato ne će željeti, da se s njima postupa kao s bogatašima, ni kad su zdravi, ni kad su bolesni" (Konstitucije bosonogih karmelićana).

"Da ste ostali u svijetu, ne znam, da li biste mogli imati sve te lijekove i liječnike, za koje se sada brine samostan. Ah, budite zadovoljni ne samo da živite, nego i da umrete kao siromasi! A kada dodje smrt, da vas povede s ovoga svijeta, radujte se, ako vas zatekne u stanju siromaštva!" (sv.Alfons).

Evo potpunog i sažetog programa života u siromaštvu od oca Chevriera, o kome će svaki redovnik uvijek moći s korišću razmatrati:

Pravi siromah:

- Zadovoljan je s malo...
- Ne dopušta da što propadne...
- Sve prima sa zahvalnošću.
- Misli, da je uvijek dobio više, nego zaslužuje.
- Zadovoljan je sa svim, što drugi za njega načine.
- Ne tuži se ni na što, jer ljubi siromaštvo, po kojem postaje sličan Isusu Kristu.
- Radi, da zasluži, što mu je potrebno za život...

....

- Ne prezire najskromnije i najniže poslove.
- Boji se svega, što miriši po raskoši, ispraznosti, udobnosti i lagodnosti.
- Svima iskazuje usluge.
- Brine se pomno za sve, što ima.
- Izbjegava rasipanje i raskošnost.
- Ne troši beskorisno za stan, odjeću, hranu, uredjivanje i poljepšavanje.
- Štedljiv je, ali ne škrt (Valensin).

D v a n a e s t o   p o g l a v l j e

K R I Ž   S I R O M A H A

Bernardica, u samostanu sestra Marija Bernarda, htjede se malo pred smrt riješiti i onoga, što joj je ostalo: nekoliko svetačkih sličica. Zatim, motreći Propetoga bistrim i prodornim pogledom, reče: "Ne treba mi ništa više nego On. On mi je dosta." I tako je pouzdanica Bezgrešne stigla na posljednji vrhunac evandjeoskog odreknuća.

Tri stupnja siromaštva. Dobar redovnik vrši zavjet siromaštva; krepost siromaštva je svojina gorljivih; a što se tiče duha siromaštva, on se ubraja medju n a j k a r a k t e r i s t i č n i j e   z n a k o v e   svetosti.

Na taj posljednji stupanj siromaštva možemo vrlo zgodno primijeniti tumač sv.Ivana Zlatoustog o Isusovim riječima: "Ako hoćeš da budeš savršen..." Gospodin ne zapovijeda, nego predlaže... Makar poziv bio neizravan, ponekad ima veći učinak nego zapovijed. Neke duše, koje se bune protiv sile, za odluku i djelovanje traže samo da im se stvar objasni (1). Opiru se, ako ih drugi gone ili vuku. Oznaka njihove plemenitosti je dobrovoljno djelovanje. Iako duh siromaštva nije strogo naredjen, on uza sve to ostaje ideal svakome kandidatu za savršenstvo, a prema tome i svakom redovniku, koji je svijestan svoga zvanja.

Riječ " d u h " ovdje znači   k r e p o s t   siromaštva u   b u j n o m   r a z v o j u   i   p u n o j   z r e l o s t i. Ovo je poglavlje posvećeno izvanjskom siromaštvu, koje ide do ljubavi i traženja žrtve u odricanju. Predmet slijedećeg poglavlja bit će nutarnje siromaštvo, koje teži za unutrašnjim i sveopćim odreknućem svih stvorova.

I. - R a d o s n o   p r i h v a ć a n j e   b o l n o g   s i r o m a š t v a

Prva oznaka duha siromaštva jest radosno prihvaćanje bolnog siromaštva. Veselje i bol su na prvi pogled dva nespojiva osjećaja, koji se medjutim čvrsto spajaju u gorljivim dušama.

---

1) Nam qui vim infert, saepe avertit; qui vero rem auditoris arbitrio relinquit magis attrahit; potentior est mitis rei expositio quam violentia (sv.Ivan Zlatousti).

Porijeklo U većini samostana susreće se samo umjereno siromaštvo i bez žrtava. "Dobrovoljno siromaštvo, na koje se redovnik zavjetuje, vrlo je umiljato, tako da ne priječi, da redovnici dobiju i uzmu ono, što im je nužno; a brani i oduzima im samo suvišno. Ali siromaštvo sv.Josipa i Bl.Dj.Marije i Gospodina Isusa (bilo je siromaštvo) nisko, zabačeno, prezreno i uvelike ubogo" (sv.Franjo Saleški).

Mnogi redovnik zna ili hoće da zna samo za lako, milo siromaštvo. Da, htio bi biti siromah, jer se zavjetovao na siromaštvo..., ali pod uvjetom, da ništa ili posve malo trpi. "Ima ih mnogo, koji se ponose s imenom siromaha, ali pod kojim uvjetom? Pod uvjetom, da im ništa ne ponestane. Izdaju se za prijatelje siromaštva, a kad se pojave pravi prijatelji siromaštva, t.j. glad, žedja, nestašica i poniženje, oni ih izbjegavaju, što više mogu" (sv.Vinko Fererski).

Ako siromaštvo, približno slično onom Učiteljevom - "niskom, zabačenom, prezrenom i ubogom", može zaplašiti neke slabiće, ono ne obeshrabruje prave nasljedovatelje Isusa Krista. Prihvaćaju ga s ljubavlju i veselo - nema ni govora o bojazni. Ta je radost sasvim duhovne naravi, o tome nema sumnje, jer patnja, kakva god oblika i kojega god porijekla bila, ostaje uvijek m r s k a n a r a v i. To nutarnje veselje u oskudici jedino može biti posljedica ž i v e v j e r e i ž a r k e l j u b a v i. Kad je netko uvjeren, da je stvarna neimaština blagoslov i posebna milost, kad netko ljubi Isusa Krista onim dubokim prijateljstvom, koje po naravi teži za savršenom sličnošću duše i života, onda tjelesno siromaštvo postaje srećom, ostvarenjem evandjeoskog blaženstva: "Blágo, da blágo siromasima!"

Trovrsni stav duše Susret s bolnim siromaštvom izaziva u dušama trovrstan stav: stav n e z a d o v o l j s t v a, u kom se kritiziraju poglavari zbog tobožnje tvrdoće i škrtosti. Još malo i s pravilom u rukama tražili bi od poglavara poštivanje svojih prava. Rjedji je p a s i v n i stav: nikakav prigovor, samo šutnja pomirenja sa sudbinom. Podnosi se teška nepogoda, nadajući se potajno, da će to uskoro prestati. Posve je drukčije ponašanje redovnika, koji je prožet d u h o m s i r o m a š t v a. Sretan je, ako nema korisnoga, pa ni nužnoga. Sretan je, ako je slabo smješten, pa slabo spava, ako ima pretijesnu sobu, koja je na najnezgodnijem položaju; ako dobiva najlošiji papir i tintu. Sretan je, ako zaborave da ga posluže kod stola, ako je oskudna hrana još i slabo pripremljena; kad je kruh suh, a piće nije svježe. Sretan je, što nosi pokrpanu mantiju, izlizan ogrtač, cipele, koje ga žuljaju; tako je sretan, da se ne žuri tražiti novo. Sretan je, ako mu poglavar nešto ne dopusti; ako je bolestan, pa mu se ne iskazuje potrebna njega, njemu je opet dobro, ako mu povjere i najmučnije i najprostije poslove, njemu nije loše. Tako je sretan, što trpi zbog siromaštva, da zahvaljuje Bogu na toj posebnoj milosti.

Pouka svetaca Sv. A l f o n s L i g u o r i nije smatrao takav program siromaštva pretjeranim za svoje redovnike. "Budite dapače svetački zavidni onima, za koje znadete, da su siromašniji od vas, pa idite dotle, da se raduje-

te, što vam ponestaju nužne stvari, smatrajući, da ne poznajete siromaštvo, ako vam ništa ne ponestane... Zato će prava djeca Presv.Spasitelja biti oni, koji ne samo da se ne će žalostiti zbog neugodnosti siromaštva, nego će u nasljedovanju božanskog Učitelja ići dotle, da se raduju, što nemaju nužnih stvari" (Prva Pravila i Ustanove).

Isto je tako sv. I g n a c i j e pisao svojim ocima u Padovi: "Oni, koji ljube siromaštvo, treba da ljube i njegove posljedice toliko, koliko je do njih, kao što je slabo jelo, loše odijelo, kratak san i prezir. Tko bi ljubio siromaštvo, a da ne bi zbog njega htio osjećati neugodnosti, bio bi previše osjetljiv siromah; svjedočio bi bez ikakve sumnje, da više ljubi ime siromaštva nego stvarnost, da više ljubi ustima nego srcem". (Dudon).

Sv. B e n e d i k t preporuča monahu, koji je ostao djelomično pa i posve bez onoga, što pravilo dopušta, ne samo da ne mrmlja, nego još da blagoslivlje Gospodina i da se raduje (1).

Dobro je ipak napomenuti, da se uglavnom ne dolazi odjednom do tog uzvišenog stupnja siromaštva. Potreban je neprestani napor i posebna milost prosvjetljenja i snage, da bismo ga postigli. Sv. T e r e z i j a o d M a l o g a I s u s a ljupkom jednostavnošću priznaje, da je tek kasnije shvatila i u djelo provela to križno siromaštvo. "Kao pripravnica bila sam zadovoljna, da stvari, koje su mi služile za porabu, budu dobro uzdržane, te da imam sve, što mi je potrebno. Isus je to strpljivo podnosio, jer ne kazuje duši svega najedamput, On daje rasvjetljenja obično malo po malo... Jedne sam večeri poslije časoslova uzalud tražila našu malu svjetiljku na odredjenoj polici. Mislila sam: sigurno ju je neka sestra uzela u zabuni mjesto svoje. Pitati nisam mogla, jer je večernja šutnja već bila počela. Ali zar da radi te zábune čitav sat u tami sprovedem? Baš sam te večeri mislila mnogo raditi. Bez nutarnjega bih se rasvjetljenja bila sigurno potužila, ali ja se mjesto toga osjećah sretnom, misleći, da siromaštvo ne stoji samo u tom, da čovjek bude bez stvari ugodnih, već i bez potrebnih. Tako je usred vanjske tmine bila moja duša puna božanskoga svijetla." - "U to me doba obuze prava ljubav k predmetima nagrdjenim i nepriličnim za porabu. Tako sam se obradovala, kad su mi iz naše ćelije uzeli lijepi mali vrč za vodu i mjesto njega ostavili drugi velik i sav ispucan." Pa onda: "Zamišljam, da sam u Nazaretu u kući Svete obitelji. Dadu li mi na pr. salate, hladne ribe, vina ili koju drugu stvar jačega ukusa, prinesem to dobromu svetomu Josipu. Blaženoj Djevici dajem tople obroke, posve dozrelo voće i t.d., a blagdansko jelo, napose mliječnu kašu, rižu, ukuhano voće prikazujem Djetetu Isusu. Kad mi pak donesu slab objed, reknem veselo: Danas, mala moja, sve tebi!"

"Prve godine u Karmelu dobivala je jabukovaču mjesto malo razrijedjena vina, koje se pravilo u samostanu. No sjedila je pokraj jedne starije sestre, koja je bila dionik iste iznimke i iste boce. Ali budući da je ta redovnica oboljela od neke bolesti

---

1) Ubi autem loci necessitas exposcit, ut nec suprascripta mensura inveniri possit, sed multo minus, aut ex toto nihil, benedicant Deum.. et non murmurent (Pravilo sv.Benedikta).

koja joj je prouzrokovala veliku žedj, nije opažala, da gotovo ništa ne ostavlja svojoj mladjoj susjedi. Kako se ova do nje nije usudjivala uzimati vode iz bojazni, da ne ponizi sestru, bila je skoro bez ikakvog pića. Naskoro su sestre u kuhinji doznale za to, ali ako su joj se potajno divile, vrlo često je to bilo zbog ostatka hrane... Zato se dosta često kroz mnogo slijedećih dana njezin obrok sastojao od nekoliko komada frigane ribe, suhe kao daska, toliko su bile pregrijane. Konačno, nakon s e d a m godina takva postupka svidjelo se Bogu, da prekine s time." Sedam godina, kroz koje je Mala Terezija herojski siromašna sačuvala smiješak!

Ta se duboka radost usred trnja siromaštva dade ustanoviti u dušama svih svetaca. "Sv.Marija Magdalena Pacijska ražalostila bi se, kad bi opazila, da ju je poglavarica opskrbila onim, što joj je nedostajalo. Budući da jednoga dana nije bilo kruha na stolu, bila je radi toga tako zadovoljna, da se kasnije optuživala zbog prevelikog užitka, koji je osjećala. Katkada je klicala: ,Ah, kako bih bila sretna, kad bih pošla jesti, a ne bih našla hrane; kad bih pošla odmarati se, a ne bih našla kreveta; kad bih pošla da se obučem, a ne bih našla odijela! Kad bih barem ostala bez svega!'" A sv.Alfons dodaje: "Reci mi, sestro, da li tako govoriš i ponašaš se tako? Odrekla si se svijeta, suvišnih i ispraznih stvari; ali bojim se, da nisi ostala privezana uz ono, što smatraš nužnim, naime, uz odjeću, jelo, krevet i slično, te da se brineš, kako ćeš nabaviti onakvo, kakvo želiš. Baš se zato uznemiruješ, kad ti te stvari ponestanu."

A ovo je značajno za život Arskog župnika: "Kazali su mu, da mu je krevet ogorio i da nije više za upotrebu. On odgovori: ,Odavno sam molio tu milost od dragog Boga, napokon me uslišio... Mislim, da sam ovaj puta, zbilja, najsiromašniji u svojoj župi. Svi ostali imaju krevet, a ja ga, hvala Bogu, više nemam!'"

Da, još jednom prema Bossuetovim riječima, blago onima, koji ponizno sklonjeni u Gospodnjoj kući, vesele se radi toga, što im je sobica pusta i što su dosta slabo opremljeni onim, što im je potrebno u ovome životu!

II. - P o t r a g a z a b o l n i m s i r o m a š t v o m

"Ludost križa" Ali ima dušâ, koje radosni doček bolnog siromaštva ostavlja još nezadovoljnima. Po nadahnuću Duha Svetoga, "Oca siromašnih", polaze oduševljeno na osvajanje posljednjeg, niskog i kukavnog siromaštva. To je novi divni oblik "ludosti križa". Oduševljeni odricanjem i žrtvom, kao što su drugi bogatstvom i uživanjem, sveci su, idući odlučno korak po korak tragom Otkupitelja, razvijali kult siromaštva do skrajnosti. Ako to ne osudjuje našu plašljivost, bar zapanjuje našu slabost i prenerazuje moderni racionalizam.

Tu spada jedan B e n e d i k t L a b r e, koji poderan i ušljiv prosi od vratiju do vratiju kruh, a ponekad ga traži i u kutijama za otpatke. Oduševio se za siromaštvo posve mlad. Dok je neko vrijeme bio gost kod ujaka župnika, jedan i drugi su se

natjecali u djelotvornoj ljubavi i oskudici. Pošto su razdali bijednicima sve svoje pokretnine, ubrojivši u to i stolice, izdubli su u nabijenoj glini, koja je služila mjesto poda, jamu. Tu su sjedali, nogama spuštenim u rupu, da pojedu mršavi obrok i razgovaraju o dragom Bogu.

Tu spada i vikont otac F o u c a u l d, koji je postao sluga i vrtlar klarisa u Nazaretu. On piše: "Ne mogu pojmiti ljubavi, koja ne bi osjećala potrebu, i to neodoljivu potrebu za suglasnošću, sličnošću, a naročito za učešćem u svim patnjama, svim poteškoćama, svim tvrdoćama života... Biti bogat, živjeti ugodno i mirno na svome imanju, dok si Ti živio siromašan, oskudan, u velikom trudu: što se mene tiče, moj Bože, ja to ne mogu. Ne mogu tako ljubiti." Stûpi u trapiste, koji su ipak dosta strogi u odricanju, ali opet izadje, jer nije mogao ondje ostvariti san potpunog siromaštva. Vrati se u Gospu Snježnu, da se pripravi za svećeništvo. Prvu večer, čim je došao, primi ondje gostoprimstvo, koje ga očara. Dok se hvatala noć, brat vratar nije prepoznao bivšega trapističkog novaka, koji se pomiješao s ostalim siromasima te ne htjedne reći svoje ime.

- Udjite prijatelji moji, dobit ćete juhe, a potom zgodan kut za spavanje!...

Pojeo je poput ostalih zdjelicu vruće juhe, prespavao noć pod sušom te se odao tek sutradan ujutro, kad je u samostanu pozvonilo za prvu misu. Izabere sebi obitavalište u potkrovlju nad starom kapelom. To je bila neka tijesna sobica, do koje se išlo uskim drvenim stepenicama, i to pognuto. U tom golubinjaku primao je rijetke posjetioce, roditelje i prijatelje, koji su se preneraživali, tako da je jedan od njih, silazeći iz toga kokošinjca do skrajnosti oprezno, govorio sam sebu na pol glasa: "To je neobično..., medjutim, nije još sasvim lud!" "Sam je sebi pripremao jelo, koje je bilo posve jednostavno: tanjur graha ili glava kupusa skuhana na vodi." Kad je išao u Viviers na redjenje, opat Martin, koji ga je pratio, dao mu je da nosi hranu za put. "Kad je došlo vrijeme ručka, Karlo Foucauld izvuče iz džepa jedan paketić, skine omot pa stavi na opatovo odijelo: za svakoga po tri smokve, dva oraha i bocu vode" (Bazin). Na dan svoje mlade mise,da počasti uspomenu na nazaretsko siromaštvo, uzidje na oltar u najstarijoj albi, najviše ponošenoj, koju je pronašao za tu zgodu na dnu jedne ladice.

Tu spada sv. V i a n n e y, koji je, čini se, oborio sve rekorde. Posjetimo župni dvor u Arsu, taj krasni moćnik njegova siromaštva! Tu vidimo: stare cipele s iskrivljenim petama, šešir bez ikakva izgleda i boje, talar, koji nije ništa drugo, nego jedna zakrpa, stol nejednakih nogu i lonac, iz kojega se čini da još izlazi nekakav zadah plijesnivih krumpira. Kako je on ljubio svoje siromaštvo i kako ga je znao braniti, kad je bilo potrebno! "Starica je Katarina pomislila, da će biti dobro, ako zamijeni staru zemljanu zdjelicu, kojom se sluga Božji već dugo služio, jednom poluporculanskom šalicom. On se poboja te raskoši i brže bolje se nje riješi govoreći: ,Ne ću dakle napokon moći doći na kraj s time, da budem siromašan u svome gospodarstvu!' Nije li išao čak dotle, da štiti one, koji su ga potkradali? Jedna žena, koju je policija tražila, ukrala mu je 900 franaka. On potrči k njoj i reče: ,Zadrži novac, koji si mi uzela i reci oružnicima, da sam ti ga dao!'" (Monin).

Tu spada jedan A l f o n s L i g u o r i, osnivač redovničke udruge, poglavar, general i biskup, koji je uporno ostajao na tome, da nosi sasvim loš talar. Nemoguće je bilo nagnati ga, da ga promijeni. Jedne noći, dok je spavao, zamijenili su mu ga novim... Ujutro se ustane, obuče se i, kako je bio kratkovidan, nije spočetka opazio ništa... Medjutim, ti rukavi...

- Ali, dragi brate, nisi li mi stavio nove rukave?

- Da, monsignore, stari su bili previše poderani!

Zatim, gledajući ih izbližega, opazi, da je čitav talar nov.

- Ah, prevarili su me! - usklikne on.

- To je istina, monsignore, ali govoreći otvoreno, onaj drugi talar bio je bruka.

- Nije važno. Potraži ga i donesi!

- Ne može se, monsignore! Dali su ga siromasima.

A svetac je mrmljao sasvim tiho:

- Ah, neka vam Bog oprosti! Uvijek radite po svojoj glavi!

Kako su se šalili jednoga dana na račun vrijednosti njegova biskupskog prstena, reče: "To je onaj isti prsten, koji sam dao izraditi u Rimu; i svi oni, koji su ga onda vidjeli, gledali su ga kao vrijednu stvar. No, ja sam im govorio u sebi: Vi niti ne znate, da sam razbio svoju najljepšu bocu, da ukrasim taj prsten.".

Kad je napuštao svoju biskupiju, sva njegova prtljaga stala je u jednoj košari, koju su privezali konopcem otraga na kola. U toj košari bio je samo svijećnjak, bakrena svjetiljka, sud za kakao i štednjak. Iza kola išao je magarac i nosio jadni krevet (Villecourt).

Provodjenje u djelo toga stupnja siromaštva

Traženje i provodjenje u djelo takva odricanja sačinjava, kako kaže sv.Alfons, četvrti i posljednji stupanj siromaštva. Treba "ne samo zadovoljiti se s onim, što je siromašno, nego još odabrati ono, što je siromašnije: najsiromašniju sobicu, najsiromašniji krevet, najsiromašnije odijelo, najsiromašnije jelo..."

Zgodno je, da ovdje navedemo izvrsnu pouku o siromaštvu, koju je dao otac Antun Torrès jednoj redovnici, koju je ispovijedao. "Ljubite siromaštvo kao blago, jer ga je božanski Zaručnik veoma cijenio! Svagda ga provodite u djelo i dičite se njim kao najljepšim ukrasom! Ne budite mirni, ako opazite u samostanu kojugod redovnicu ili konverzu siromašniju od sebe!... Ne držite i ne tražite da dobijete išta, makar i nužno, ako se niste posavjetovali sa svojim Zaručnikom, koji je bio gol na križu, pitajući Ga, da li Mu je to drago!" (sv.Alfons).

Dobro je medjutim istaći i to, da Bog ne traži od svih, nego samo od malenog broja takvo junačko, ponekad čudno svetačko siromaštvo, koje opravdava jedino osobita ljubav prema siromašnome Isusu. Razborito je, da se bez božanskog nadahnuća, koje će, dakako, nadzirati ispovjednik i poglavari, ne cilja na izvanredno. Mnogim kreposnim djelima treba se više diviti, nego ih nasljedovati.

Ne bismo li ipak mogli, posve uvidjavno, zadati sebi za vje

žbu u siromaštvu neke ž r t v i c e slobodno i preko stroge dužnosti? Na to je mislio sv.Vinko Paulski, dok je jednog dana govorio svojim kćerima: "Sigurno je veoma dobro sredstvo, ako ste zadovoljne, kad imate rdjavo odijelo, a nezadovoljne, čim dobijete novo; ni govora o tome, da biste htjele imati bolje nego druge sestre! Lijepo je, ako kažete gospodjici Le-Gras: 'Gospodjice, ova odjeća je za mene previše dobra! Dali ste mi prelijepu. Nije li vam dobro poznato, da sam već ohola i da bih se s tom odjećom još više uzoholila? Oh, previše sam tašta i puna zavisti! Zato ne zaslužujem, da se tako odijevam.' Eto, kćeri moje, kako se treba ponašati."

Kao primjer navodimo nekoliko neznatnih dogadjaja ovdje ondje popabirčenih.

Jedan je poglavar zadržao za sebe najmanju sobicu, koja je bila najmanje izložena suncu. Tri čavlića u zidu bila su mu vješalica, a stari sanduk noćni ormarić.

Jedan brat laik godinama se zadovoljavao ujutro za doručak s okrajcima suhog kruha, koji su preostali od sinoć. Njegov je specijalitet bio, da je do kraja iskoristio stare talare i cipele, koje su njegova subraća već poderala.

A onaj mladi skolastik, koji se uvijek služio najtrošnijim metlama i škarama? Nikada nije uzeo čitavu voštanicu, nego je bio zadovoljan preostalim komadićima.

Spomenimo, konačno, onu sestru milosrdnicu, koja je posjećivala stanove. Kako je trpjela od reume i upale bronhija, bilo joj je dozvoljeno, da se vrati tramvajem sa svojih posjeta. Usred zime vraćala se pješke po snijegu, sretna, što je zaštedjela deset sua za pomoć siromasima.

Program sv. Ivana od Križa

Kao zaključak donosimo program odricanja, koji je sastavio sv.Ivan od Križa.

- Neka se duša nikad ne opredijeli za lakše, nego uvijek za teže;

ne za tečnije, nego za bljutavije;

ne za ono, što godi, nego za ono, što je neugodno;

ne za ono, što je predmet utjehe, nego radije, što je predmet neutješljivosti;

ne za mirovanje, nego za rad;

ne da želi više, nego manje;

ne da teži za onim, što je više i dragocjenije, nego za onim, što je niže i prezira vrednije;

ne da nešto hoće, nego da ništa ne će;

ne da traži u svemu najbolje, nego najgore, želeći da zapadne za ljubav Isusa Krista u posvemašnju neimaštinu, u savršeno duhovno siromaštvo i potpuno odreknuće s obzirom na sve, što postoji na svijetu.

Treba da to prigrli i ispuni svom snagom duše svoje te da kuša tome podvrći svoju volju. Tko se tome bude predao s ljubavlju, razumno i uvidjavno, naći će za vrlo kratko vrijeme veliku slast i neizrecivu utjehu.

T r i n a e s t o   p o g l a v l j e

P O T P U N A   O D C J E P L J E N O S T

Najviši stupanj siromaštva

Svestrano odcjepljenje - koje se također zove "šutnja, pažnja ili samoća srca" - jest najviši vrhunac siromaštva. "Što se tiče savršenstva u svetom siromaštvu, ono zahtijeva, da se redovnica odreče svake želje za zemaljskim stvarima te da se njima služi samo toliko, koliko je nužno, da uzdrži život. - Zamislite, da pred vas stupi Gospodin sa stvorenjima pa vam reče ono, što je u sličnoj zgodi rekao časnoj sestri Mariji Propetoj: ,Izaberi izmedju Mene i stvorova ono, što će te usrećiti!' Sigurno da redovnica ne smije imati drugog blaga osim Boga. Završavam s riječima sv.Marije Magdalene Pacijske: ,Oh, blago redovnicima, koji su posredstvom svetog siromaštva ravnodušni prema svemu te mogu reći s psalmistom: Gospodin je dio moj, On je sve ono, što želim u ovom i drugom životu.' Zato su je čuli, kako kliče: ,Ništa, ništa osim Boga. A Boga hoću samo radi Boga!'" (sv.Alfons).

"Za putovanje prema Bogu", piše Bossuet, "treba se riješiti svega posvema, da ne bude više ničega, što nas zadržava; a duboki korijen takvog razvoda jest prevelika ljubomora Boga, koji hoće da On jedini bude u duši te ne podnosi u srcu, koje hoće da ljubi, nikoga drugoga osim samoga sebe... On hoće, da se razori, da se opustoši, da se uništi sve, što nije On." To je odjek Isusovih riječi: "Tako i nijedan od vas, koji se ne odreče svega, što ima, ne može biti moj učenik" (Lk 14,33).

Treba ipak dobro shvatiti smisao riječi "odcjepljenje",i ne brkati ga s njegovom patvorinom, naime: tvrdoćom srca i uskogrudnošću. Stanovito odreknuće može da zaista bude jedan od najružnijih oblika sebičnosti. Takav je prezir iz oholosti, kojim se netko pričinja da nadilazi sve i misli, da mu nije potreban nitko i ništa; kako to primjećuje sv.Franjo Saleški: "Svega se treba odreći i otresti ne s prezirom, nego sa samozatajom, i to jedino radi Boga i Njemu za ljubav."

Temelj potpunog odcjepljenja

Da točno shvatimo narav odcjepljenja, mnogo znači, ako se ukratko sjetimo nekih temeljnih istina o mjestu i ulozi Boga i stvorenja u našem moralnom životu.

Stvarno postoji samo jedno biće, za kojim smijemo neograničeno i stalno čeznuti, tražiti ga i posjedovati; jedno biće, uz koje se moramo zauvijek privezati nepolomljivim vezama, a to je Bog... i Njegova sveta volja. Bog, prvo ishodište i konačni cilj našega života; Njegova volja, jedini obvezatni put, koji nas vodi k Njemu. Jedino je Bog nužno biće. Što se tiče stvorenja, ona su za nas samo prigodna, nenužna bića, i nije nam do-

zvoljeno da se s njima služimo drukčije, nego samo pod uvjetom, t.j. samo u onoj mjeri, u kojoj nas vode k Bogu i k potpunoj suglasnosti s Njegovom voljom. Od časa, kad mjesto da budu pomagala postanu zaprekom slave Božje i našeg posvećenja, nameće se dužnost, da ih se okanimo bez tuge i ostavimo ih bez jadikovanja.

Narav odcjepljenosti

Odcjepljenost se dakle sastoji u tome, da ništa ne ljubimo, ništa ne tražimo, ništa ne posjedujemo pa ni željom, da se ne služimo niti uživamo bilo što, osim samo u Bogu i za Boga u okviru Njegove svete volje. Kao što sunčane zrake rasvjetljuju, griju i oplodjuju, a da se ne okaljaju niti se s ičim povežu, tako i duša, odcjepljena od svega i upravljena na više, može da se proširi na sve stvoreno izbjegavajući svako miješanje i spajanje. To je onaj sveti nehaj, koji rješava i oslobadja dušu od svega, što nije Bog i čini je sličnom onoj rajskoj ptici, o kojoj govori sv.Franjo Saleški, koja, "prezirući zemlju, nikad je ne dotiče, nego živi uvijek u zraku, tako da i onda, kad želi otpočinuti, prihvati se za stablo samo tankim vlakancima i na njem ostane viseći u zraku, jer bez zraka ne može ni letjeti, niti se odmarati. Isto tako one velike duše ne ljube, pravo govoreći, stvorenja u njima samima, nego u njihovu Stvoritelju i njihova Stvoritelja u njima; pa ako se i privežu silom ljubavi uz neko stvorenje, to čine samo zato, da otpočinu u Bogu, jedinom konačnom zahtjevu njihove ljubavi".

Sv.Ivan od Križa piše: "Živite kao da nema na svijetu nikoga osim Boga i vas, da ništa ljudsko ne sapne vaše srce!" I opet: "Ništa, ništa, ništa zadržati, pa ni vlastitu kožu ili išta drugo - radi Krista!"

Idealno bi bilo, da ljubimo cijelim srcem sve, što B o g ž e l i, d a l j u b i m o, ali da ne postanemo robovi svojih sklonosti, a prema tome i stvorenja. No, upravo u ovome je divno čudo: ljubiti, a ne priljubiti se, posjedovati, a ne biti sam uhvaćen, upotrebljavati, a bez sebične naslade; sačuvati se posve neovisan i konačno tražiti u svemu i posvuda samo slavu Božju.

Odcjepljenost se pokazuje u dva oblika:
a) odcjepljenje od ljudi;
b) odcjepljenje od svega, što je duhovno i materijalno.

I. - O d c j e p l j e n j e od l j u d i

Odcjepljenje od samoga sebe

Najprije se traži odcjepljenje, koje je najbolnije od svih, a sastoji se u odreknuću vlasništva nad svojom osobnošću. "Treći stupanj siromaštva sastoji se u tome, da se odreknemo samih sebe"(Arnaud). Sv.Benedikt zahtijeva od novaka da ostavi ono, što je njegovo (1).

---

1) Relinquentes quae sua sunt (Pravilo sv.Bendikta).

Govor je o tome, da se osiromašimo, ogolimo, ispraznimo od one grdne sebičnosti, koja se zove p r e c j e n j i v a n j e samoga sebe, s a m o v o l j a i p u t e n o s t. Bliže nam je onaj "ja", nego što je koža tijelu. Odcijepiti se od samoga sebe znači dakle odreći se posve i općenito svih misli, želja, zahtjeva, hirova, sklonosti i ugodnosti, čim se to bilo kako protivi volji Božjoj i želji Isusa Krista. Eto to, bez sumnje, tumači, zašto ima znatno velik broj nesavršenih redovnika, koji životare u plićacima duhovnosti; kako su prepuni samih sebe, još nisu došli dotle, da se smatraju "izgubljenom stvari", t.j. nisu došli do toga, "da se konačno jednom odreknu svih svojih koristi i zadovoljstva, svih nacrta i htijenja, da budu ovisni samo o volji Božjoj" (Lallemant).

Kako je malo onih, koji mogu reći s onom redovnicom: "Moja osoba ne dolazi više u obzir!"

Nadnaravna ljubav prema roditeljima

Jedna pogibelj, možda dosta česta u naše doba, jest privrženost uz roditelje. Isus je osudjuje riječima, kojih žestina graniči s paradoksom i izaziva sablazan. "Ako tko dodje k meni, a ne mrzi na oca, i na mater, i na ženu, i na dijete, i na brata, i na sestru, da, i na samoga sebe, ne može biti moj učenik" (Lk 14,26). Sigurno, ponovimo to još jednom, da ljubav prema rodjacima n e smije biti odstranjena iz samostana. Redovnička duša je više nego itko dužna na Božje zapovijedi i zakon ljubavi. Pričuvat će dakle za svoje svaku srdačnost, ali pročišćenu i preobraženu. Redovnička će duša ljubiti više i bolje, jer će ljubiti redovnički, u Bogu i za Boga, a njezina će ljubav prema ocu i majci stvarno biti samo procvat njezine ljubavi prema Isusu Kristu. Ta ljubav tjerat će je, da često moli, da se svakodnevno žrtvuje za sreću i spasenje svojih. Ljubiti se može, Bogu hvala, i dok smo daleko jedan od drugoga. Gospodin Isus napušta Presvetu Djevicu, da ostane u hramu. On je ostavlja kroz cijeli svoj javni život, napušta je uzlazeći na nebo. A koliko je Isus ipak ljubio svoju Majku!

Odcjepljenje od rodne kuće nije dakle ni zaborav ni gubitak ljubavi, nego jednostavan otpor protiv sklonosti, koja bi bila odveć tjelesna u svojim izrazima, previše ljudska u svojim željama, odviše uznemirena u svojoj brizi, i koja bi tako postala zaprekom nutarnjeg života i izvršavanja staleških dužnosti, ako ne bi doprla čak dotle, da pokoleba i uništi zvanje. "Ljubav prema roditeljima, prijateljima i dobročiniteljima po sebi je u skladu s Bogom, ali mi ih možemo ljubiti pretjerano" (sv. Franjo Saleški), prema riječima Evandjelja: "Tko ljubi oca ili mater više nego mene, nije mene dostojan" (Mt 10,13).

Pogibelji prevelikog saobraćaja

Odcjepljenje nije nipošto hladnoća srca, ali ipak uz neko oslobodjenje duha uključuje i ograničenje svih prisnih odnosa. Redovnički stalež iziskuje rastavljanje sa svijetom, odvajanje strože ili blaže, već prema strogosti različitih kongregacija. "Ulazak u samostan zahtijeva poviše, da se sasvim, tijelom i duhom odcijepimo od roditelja, jer redovnički posluh traži, da se odcjepljenje od roditelja ispuni u najvećoj

mjeri, da bismo slijedili nauk Isusa Krista, koji je izjavio, da nije došao na zemlju donijeti mir, nego mač i rastaviti sina od oca i kćer od majke" (sv.Alfons).

Što da reknemo o praznicima ili oduljem boravku kod rodne kuće, o posjetima, koji se primaju u govornici ili iza rešetaka, ili o dopisivanju poštom? Razborito je, da se kod toga točno držimo pravila i predaje svoje redovničke ustanove. Naglašavamo "točno", jer posjećivanje svijeta, dapače i roditelja, po sudu svetaca, što ga potvrdjuje i iskustvo, dosta rijetko pripomaže redovničkom posvećenju. "Zaboravi narod svoj i očinski dom svoj! Kralj žudi ljepotu tvoju" (Ps 44,11-12). "Ostavi, neka mrtvi ukopavaju svoje mrtvace!" (Mt 8,22). "Tako neprijatelji čovjeku postaju njegovi vlastiti domaći" (Mt 10,36). Sv.Karlo Boromejski nije nikada posjetio svojih, a da se nije vratio manje gorljiv. Sv.Vinko Paulski podnosio je mjesecima strašne napasti zbog posjeta roditeljima, koji je bio jedini za cijeloga njegova života. Kad su oca Mendoza upitali za razlog, zašto izbjegava i samu blizinu svojih, odgovorio je: "Jao, iz iskustva znam, da redovnik nigdje ne izgubi onoliko pobožnosti, koliko kod rodne kuće!" Nema, prema tome, nikakve sumnje, da redovnik, koji je nevjeran pravilu u toj stvari, nije dosta odcijepljen. Sv.Terezija Avilska piše: "A redovnica, koja radi svoje utjehe želi vidjeti rodjake..., neka se drži nesavršenom! Neka znade, da se još nije odcijepila, da nije zdrava! Ne će imati slobode duha, ne će postići potpunoga mira... Kad joj ophodjenje s rodjacima postane križ, neka u ime Božje govori s njima. Onda će njima koristiti, a sebi ne će nauditi. - O, kad bismo mi redovnice upoznale štetu, što nam nastaje iz čestoga saobraćaja s našim rodjacima, kako bismo bježale od njih!"

Odnos prema poglavarima

Ako smo se oslobodili roditelja po krvi, možda je još važnije, da budemo slobodni i prema članovima svoje duhovne obitelji. Odcjepljenost je u redovničkim zajednicama propisana, radilo se o poglavarima ili o braći i sestrama. Neki podanici su i previše odcijepljeni od poglavara u lošem smislu riječi. Ta odcjepljenost ili dovodi do suprotstavljanja, razdvajanja i otpora. Redovnik mora da ostane sjedinjen sa svojim poglavarima srcem i voljom, ma što se dogodilo i koliko god ga to stajalo. I to jedinstvo bit će rezultat uzajamne čiste n a d n a r a v n e s k l o n o s t i. Tko živi rastavljeno od namjesnika Božjih, savjest mu se nalazi u rdjavu stanju.

Ali uza sve to, što ljubimo poglavare srdačno, treba da se brižljivo čuvamo, da se s njima ne povežemo radi naravnih motiva. Jedna redovnica ljubit će do dosade časnu majku, koja je mazi, popušta njenim mušicama i koja joj ne uskraćuje naravnih utjeha. Ona ne će moći živjeti bez časne majke ili podalje od nje. Budući da je ljubomorna na svaki izraz ljubavi, što ga glavarica iskazuje drugim sestrama, gorko će se jadati, da je više ne ljubi; i sama pomisao na promjenu ili kakav odlazak nagnat će joj suze na oči. "To je ženska mekoća i slabost", rekao bi sv.Franjo Saleški; i tu nažalost sentimentalizam preuzima mjesto ljubavi prema Isusu Kristu. Tko nije čuo za strogi ukor, kojim je Mala Terezija prekorila jednu sestru, koja je bila tako osjećajna: "Vaša je ljubav posve naravna, što ne samo da je velika zapreka vašem

posvećenju, nego vam i dušu izlaže velikoj pogibelji. Kad bi tako moralo uvijek biti, bolje bi bilo, da ste ostali u svijetu."

U izvještaju od 1633.g. časna Marija od Utjelovljenja pisala je: "Opazila sam, da sam još bila privezana uz časnu majku, jer treba da sasvim prostodušno priznam, da već dugo izbjegavam da se s njom sastanem, iz straha, da se ne priljubim uz nju. Bojim se toga i zato, što vidim, da je takva privrženost pogibeljna za duše, koje teže da se sjedine s Bogom, i da je to pravi otrov, koji ne služi ničem drugom, nego da rastrese dušu i postavi zapreku izmedju Boga i nje. Upoznala sam u više slučajeva, kako je božanskom Veličanstvu nemila privrženost, koja se ima prema bilo komu" (Jamet).

Odnos prema subraći

Posebna prijateljstva - premda nas često sile na smijeh - nisu manje pogibeljna. Ona su samo jedan oblik s e b i č n o s t i u d v o j e, slom gorljivosti, kuga samostana. Sv.Terezija Avilska dala je o njima sliku, koja nije nipošto zastarjela. "Odatle dolazi, da oslabi uzajamna ljubav medju sestrama; da se trpi, kad se prijateljici nanese kakva uvreda; da se želi nešto imati i njoj darovati; da se traži prigoda, eda se s njom često razgovara. A to je samo zato, da kažu, kako se medjusobno ljube i druge nedolične stvari, a ne kako ljube Boga... Stoga neka se za ljubav Gospodnju čuvaju tih posebnih prijateljstava, pa bila ona i sveta... Ne dopuštajmo, sestre, da naše srce bude ičiji rob, osim Onoga, koji ga je otkupio svojom krvlju. Budite na oprezu, inače ćete i neopazice biti ulovljene i ne ćete se moći riješiti. Oh, Bože moj, koliko djetinjarija nastaje iz toga! A jer su tako sićušne, to će shvatiti i vjerovati samo one, koje vide; zato ne treba da o njima raspredam ovdje. Samo kažem, da bi to kod svake bilo zlo, a kod starješinice kuga."

Sv.Margareta Marija Alacoque bila je jedan čas žrtva te slabosti srca, ali se zatim u tome tako odlikovala, da je utvrdjivala i svoje sestre. Jednoj od njih reče: "Znate li, predraga sestro, da imate ljubomornoga Zaručnika, koji neograničeno traži čitavo vaše srce ili ga ne će nipošto htjeti. Ako iz njega ne odstranite stvora, On će napustiti vas i oduzet će vam svoje. Nema sredine, On hoće sve ili ništa. Njegovo Srce vrijedi barem koliko vaše." - "Evo sredstava, koja treba da uzimljete (da se odvojite od one sestre): nastojte, da mjesto te gorljivosti, koju osjećate prema njoj, steknete veliku ravnodušnost prema svemu, što se tiče nje, govoreći o njoj samo u nuždi, izbjegavajući osobito to, da stanete u razgovoru pokraj nje, ne milujući je nježnim riječima i izrazima susretljivosti. Recite joj jednostavno, da vam je Gospodin dao da spoznate, kako je privrženost, koju ste imali prema njoj, bila zapreka vašem posvećenju" (Daniel - Gauthey).

Odnos prema djeci

Ista ravnodušnost traži se od redovnica i redovnika, koji rade na odgoju. Ne smije biti nikakve sebične privrženosti, nikakve osjećajne nježnosti prema učenicima bilo velikim, bilo malenim, nego naprosto čista, snažna i odana ljubav. Kad bi netko milovao jedno dijete, iskazivao mu posebnu pažnju i ljubav, zato što je učtivije, pa-

metnije, ljubeznije; kad bi zanemario njegove drugove, koji su manje simpatični, te bi im pokazivao samo hladnoću, ravnodušnost i tvrdoću, imao bi u tom načinu postupka tri pogreške: pomanjkanje čistoće srca, javnu sablazan i neplodnost čitava apostolata. Majka Barat, ta jedinstvena odgojiteljica govorila je svojim kćerima: "Neka učiteljice budu dobre s djecom, ali ne smiju da dozvole sebi, da ih miluju i da ih privlače k sebi. Što ih istinitije ljube, to ih manje miluju; što ih manje dragaju, to će im posvetiti više pažnje... Vaše srce nije više vaše, drage moje kćeri! I srca te djece nisu odredjena za vas. Silni Bože, što bi se dogodilo, kad biste se dale voditi samo od strasti i pristranosti! Deder, budite kršćanke, apostoli, ljudi, pa se odrecite svake ženske slabosti!" (Baunard).

Odnos prema bolesnicima

Shodno je, da redovnicama bolničarkama toplije nego drugima preporučimo "budnost nad srcem". Suosjećanje s onim, koji pati, urodjeno duši žene, instinktivna potreba za tješenjem i hrabrenjem jesu sasvim opravdani osjećaji, ali su izloženi, da neprimjetno zastrane i dovedu do prirodne privrženosti i previše ljudske uslužnosti. Nitko neka se ne boji, da će biti previše umiljat, strpljiv i dobar, majčinski mekan prema svim izranjenim i bolesnim udovima Isusa Krista, ali ipak uz uvjet, da ta požrtvovnost bude nadahnuta vjerom i božanskom ljubavlju. Mudrost je: z n a t i   s e   d a t i,   a   n i k a d a   s e   n e   p r i v e z a t i.

Odnos prema ispovjedniku i duhovnom vodji

U nužnom saobraćaju s ispovjednikom i duhovnim vodjom traži se razboritost, koja je praćena jednostavnošću. Neka duša gleda samo svećenika, koji predstavlja Isusa Krista, a nikad se ne zaustalja na čovjeku! Neka izbjegava svaku intimnost i prirodnost, jer bi se na koncu mogla sklopiti takva veza izmedju ispovjednika i pokornice, zbog koje se često ono, što je počelo motivom ljubavi, promijeni u prijateljstvo, koje se cijelo temelji na tijelu i krvi. "Eto, iskustvo pokazuje, da nije ništa tako pogubno kao privrženost uz ispovjednika. Čim opazite, da idete rado k jednome, a teško k drugome, recite: Privržena sam uza nj!" (sv.Vinko Paulski).

Treba li redovničku dušu upozoravati, da se čuva svake svjetovne nježnosti? Kako bismo se usudili da opoganimo svoje srce, koje smo na dan zavjetovanja posvetili Bogu kao živi ciborij, tako da dozvolimo svijetu da udje u njega? Čitavo srce za vremena i u vječnosti pripada Kristu.

Netko je napisao: "Odcjepljenje od naklonosti ubraja se medju najrjedje kreposti, za nju se traži najveće junaštvo. Spada medju one kreposti, koje je malo i samih svetaca provodilo u djelo do kraja." Nije važno! Treba znati vježbati se u tome odvažno i stalno. Očišćenje srca pomoću potpuna osiromašenja krvav je napor, koji ne smije prestati do smrti.

Sv.Jakov Sasječeni, nazvan tako, jer je bio sasječen na komade, blagoslivljao je Boga za svaku novu ranu: "O, Spasitelju! O, Isuse! Primi, zaklinjem Te, tu granu sa stabla, koje si zasadio i koje treba da se u proljeće nanovo zazeleni!" Ne će li se

i srce tako razviti u punini u proljeće ljubavi, pošto su na njem odrezane njegove nepoćudne sklonosti i pošto se oslobodilo svake privrženosti? Blaženi Egidije često je klicao: Una Uni! - Jedno samo Jednome!

II. - O d c j e p l j e n j e   o d   s v e g a

Potreba odcjepljenja

Srce pušta u sve stvoreno nebrojeno korjenje. Ne zadovoljava se time, što se nedozvoljeno priljubljuje uz osobe, nego se još prihvaća uza sve ostalo, ma kako sićušno bilo. Slično je onom grmlju, što pronalazi načina, kako će se grčevito uhvatiti i rasti u pukotini litice. Da bi se srce moglo presaditi u Boga, potrebno je dakle to, da se najprije sasvim izvadi, iščupa iz zemlje.

Prema onoj lijepoj izreci sv.Augustina, stvorove ne bi trebalo upotrebljavati ni za što drugo, nego samo kao dasku za spasavanje, za koju se hvatamo u vodi. Ne smijemo ih tovariti na ledja, da nam budu teški teret, a još manje, da se privežemo uz njih kao da smo u luci. Posvemašnje čupanje srca zahtijeva prekid privrženosti prema bilo čemu duhovnome ili materijalnome, naravnom ili nadnaravnom.

Savršen siromah razmišlja i uživa u ovim izrekama, koje je sv.Terezija Avilska umetnula u svoj časoslov:

"Nek te ništa ne smućuje,
Nek te ništa ne prestravlja!
Prijedji preko svega!
S Bogom ništa ne zamijeni!
A strpljiv pak u svem budi!
Jer tko Boga posjeduje,
Ništa mu ne manjka,
Sam Bog dosta mu je."

Savršen siromah ponavljat će drage volje s Terezijom iz Lisieuxa, koja je odvraćala jekom svojoj Majci (sv.Tereziji Avilskoj): "O Isuse! Neka ne tražim i ne nadjem ništa osim Tebe! Neka stvorovi ne budu ništa za mene, a i ja za njih!" Savršen siromah ne drži ništa ni do ugleda, ni do dopadanja, ni do pohvale, ni do priznanja sa strane ljudi. Ne će iskusiti, ako bude žrtva nepravde ili zlobe, ni ogorčenja, ni mržnje. On cijeni kao i sv.Pavao jedino ono, što Bog smatra vrijednim. Pravi siromah nikad se ne jada: ni u nestašici, niti u obilju milosti; ni u suhoći, niti u duhovnoj utjehi. Njegovo je jelo Božja volja. Bio komad kruha, koji dobije od nebeskog Oca velik ili malen, svjež ili suh, bit će s njime zadovoljan pa će ga uvijek zahvalno jesti.

Odcjepljenje od svega, što smo dobili na uporabu

Tko posjeduje kult sveopćeg odcjepljenja, čuva se takodjer tisuće onih sitnih privrženosti, koje se tako često pojavljuju u samostanima, jer se ljudi priljube uza sve i uz ništa: uz sobu, odijelo, putni kovčeg, sat, naliv-pero, medalju ili zbirku dopisnica. A dokaz, da si "uhvaćen", jest to, da bi bio vrlo žalostan, kad bi ti to

oduzeli. Bossuet je dobro znao za to zadnje ukidanje duha vlasništva. "Obećava se Bogu stupanje u taj stalež neimaštine i odricanja, ali se upada u zamku vlastitih želja. Ljubav prema vlastitoj osobi, lakoma i bojažljiva, uvijek se tuži, da nešto nedostaje; hvata se za sve kao osoba, koja se utaplja pa se lovi za svašta, na što naidje, čak i za žilje i trnje, samo da bi se spasila... Netko sitnicama nadoknadjuje sebi žrtvu, koju je uvelike prikazao; ograniči se na namještaj, odijelo, knjigu ili malenkost, koju nije vrijedno niti spomenuti."

Jedan redovnik od 9o godina htio je svakako dan prije smrti izaći iz bolnice i vratiti se u svoju sobu iz straha, govorio je, da ne bi kojigod subrat iskoristio priliku pa je zaposjeo.

Takva neznatna slabost nadje se dapače i kod velikih duša. Otac Lacordaire govorio je jednog dana o jednom svom odijelu: "Evo odijela, koje sam zadržao iz slabosti; nisam htio da se raskomada za popravak drugih. Upravo to sam imao na sebi u Notre-Dame, kad sam držao posmrtni govor O'Conellu i raspravu o poslanju francuske nacije. Od sada ga više ne ću čuvati. Uzmite ga!"

Nije li Kasijan naišao u srcu Tebaidske pustinje, napučene junačkim pokornicima, na neke monahe, koji su se prilijepili uz svoju ćeliju, čak i uz iglu? A ona stara opatica Port-Royala, kad je opet postala običnom redovnicom, nije se nikad mogla odlučiti, da se rastavi od ključa jednog vrtića, kamo je imala pravo zalaziti po prijašnjim ovlaštenjima. Koliko redovnica - bivših glavarica - ima još svoj ključić i svoje sitne povlastice! A sv.Franjo Saleški u jednom duhovnom razgovoru veli: "Ovuda je prošao otac Feuillant, koji mi je rekao, da u Italiji ima redovnica, koje su tako priljubljene uz svoje krunice, kutijice za igle i slične stvari, da ih je našao, koje bi radije izišle iz samostana, negoli ostavile te malenkosti. Baš zato sam mišljenja, da bi se medju vama morale mijenjati te stvari, da se ne privežete ni uza šta osim Boga." Tako se još postupa u nekim samostanima - i nije beskorisno.

Jedno dijete, moleći s majkom, dodje do ovog mjesta: "Bože moj! Dajem Ti sve, što imam", zaustavi se i posve tiho nadoda: "osim svoga malenoga kunića..." Mladi kunići često dospijevaju u klauzure!

Sv.Alfons se srdi, "što su neke redovnice tako lude, da poklone svoju ljubav mačkama, psima i drugim životinjama. Treba da uz njih jedu i spavaju. Uzimaju ih u ruke, grle ih, idu dotle, da ih obasiplju nježnim riječima. Kakve li tuge, ako životinje obole! Ako uginu, kakvih li suza, a takodjer i nezadovoljstva sa sestrom, na koju samo posumnjaju, da je kriva toj velikoj nesreći. Takva ljubav prema životinjama jest budalaština čak i za vanjske osobe; koliko više za Kristovu zaručnicu!"

Razgledajmo od vremena na vrijeme sve, čime se služimo pa ako ustanovimo, da smo se uz nešto privezali, raskinimo s tim! Nasljedujmo "onu veliku službenicu Božju sestru Mariju od Križa, bosonogu karmelićanku. Čim se osjetila privezanom uz neki predmet, odmah ga se ili u isti čas riješila, ili ga je ponijela glavarici, moleći je, da s njime uradi, što je volja" (sv.Alfons).

Ne dajmo se zaplesti u paučinu kao muha; nasljedujmo lastavicu, koja snažnim uzletom prodje kroz paučinu te odnese nebu pod oblake na rubovima krila samo nekoliko pokidanih niti.

Molim vas radi Boga, ne privežimo svoga srca uz dječje igračke za griskanje... Jedan stari rukopis, koji se nekada čuvao u strasburskoj biblioteci predstavljao je u minijaturi ljestve kreposti. Pustinjak, samostanac, redovnik, biskup, klerik i laik uspinjali su se po njoj. Očarani zemaljskim dobrima, svi se reudom zaljuljali i pali. Ostao je jedini pustinjak na vrhu ljestava. Kad se okrenuo, da još jednom tamo dolje u daljini pogleda svoj sićušni vrtić s nekoliko cvjetova, i njemu se zavrti u glavi, pomakne mu se noga i on kroz neizmjerni prostor tako krasno padne, kako se još nije vidjelo!

Odcjepljenje od dužnosti službi i poglavarstva

Drugo odcjepljenje, koje je katkada bolno te zahtijeva veliku samozataju, jest odcjepljenje od zaposlenja, dužnosti i službe ubrojivši tu i poglavarstvo. Ako je pravo da volimo rad, posao, zanimanje, koje nam je dodijeljeno posluhom, nipošto nije dozvoljeno, da se grčevito za to hvatamo i više ne puštamo. Poglavari treba da budu slobodni da upotrebe redovnika za svašta i da ga bez ikakva opiranja zaposle i iskoriste njegove sposobnosti za dobro redovničke zajednice i Crkve. Ali koliko jada ima i tu? Koliko molbi, prigovora, unutrašnjih i vanjskih tužbi i duhovne klonulosti, ako postoji samo izgled za neku promjenu ili stavljanje u privremenu mirovinu! Kaže se, da je lakše skinuti ministra, nego redovniku promijeniti službu. A kako bi u toj prigodi bio lijep i zaslužan blagi smiješak siromaha, koji se drži samo volje Božje!

"Ima ih mnogo, koji hoće da služe Bogu, ali samo u toj i toj službi, na takvom i takvom mjestu, s tim i tim drugovima, u takvim i takvim okolnostima po njihovoj želji; inače ili ne izvrše svoje zadaće, ili je izvrše nerado. Ti ne uživaju slobode duha, nego su robovi ljubavi prema samima sebi. Baš zato imaju malenu zaslugu i u dobru, koje čine. Uvijek su nemirni, jer im Kristov jaram biva težak. Protivno se zbiva s onima, koji zaista ljube Isusa Krista. Takvi nalaze zadovoljstvo u tome, da rade samo ono, što se dopada Isusu Kristu i jer se to dopada Isusu Kristu. Oni to rade kada Isus Krist želi, gdje želi i na način, kako želi... Eto tako se Isus Krist ljubi čistom ljubavlju!" (sv.Alfons).

Oduzeti nekim redovnicama dužnost vratarice, bolničarke ili sakristanke znači bolan dogadjaj, štoviše tragičan, koji je kadar da ponekad izazove napasti protiv zvanja. Jedan stari redovnik još godinu dana nakon premještenja iz primaće sobe u knjižnicu tužno je govorio o tom premještenju. Gorčina samostanske ekonome, kojoj je oduzeta čast, potrajat će kroz duge mjesece.

Milosrdna sestra je andjeo, ako je ravnodušna prema zaposlenju. Tako kaže sv.Vinko Paulski. "Naprotiv, možemo reći o sestri, koja hoće ovo, a ne ono mjesto, da je zao duh... Zato sestra, koja na silu prima posao, koji joj se daje, ima duh zloga duha... Ah, sestre, djavolsko je stanje uživati u dužnostima, iz kojih izviru časti!" (sv.Vinko Paulski).

Kad je otac Grouard, oblat Bezgrešnog Začeća, misionar na skrajnjem sjeveru, veliki glasnik Vječnoga, postao protiv svoje volje učiteljem novaka i duhovnikom časnih sestara, napisao je: "Tješi me to, što su moji poglavari odgovorni za izbor moje osobe na dužnost, koja mi je povjerena. Smatram sebe klinom u njihovim rukama, koji će oni zabiti, u koju god rupu budu htjeli" (Duchaussois).

Budući da je poglavar svijestan odgovornosti, mora da se još više nego podložnici čuva, da se ne slijepi sa svojom dužnošću. Što je više u skladu s poniznošću, odcjepljenošću i posluhom, nego da se svega toga dobrovoljno odreče na prvi mig pretpostavljenih i da čedno i veselo ponovno zauzme neko mjesto medju svojom braćom, koje po svome mišljenju nije nikada ni trebalo da napusti? Neka je glavarica svako jutro molila ovako: "Bože moj, ne dopusti, da se privežem uza svoju dužnost! Daj da je zavolim, budući da Ti tako želiš, ali ne daj, da ikada u njoj uživam!" Nema dvojbe, da ta žena, vrijedna radi svojih kreposti i organizacionih sposobnosti, nikada, kroz dvadeset godina na čelu jedne važne redovničke zajednice, nije u tome uživala. Kad je nenadano bila pozvana u kuću maticu, da ondje popuni neko mjesto, imala je u susretu s vrhovnom poglavaricom samo ove riječi krasne jednostavnosti: "Pa dobro, časna majko, evo me! Najprije vam hvala, što ste me oslobodili vrlo teška tereta. A sad učinite od mene, što možete: znam, ne će biti bogzna što!" Vrlo lijep potez, samo da nije tako rijedak!

Ravnodušnost prema boravištu

Važno je ovdje još dodati ravnodušnost prema boravištu: s a m o s t a n u i d o m o v i n i. Ako se u monaškim redovima monah ustalio ondje, gdje je položio zavjet stabilnosti te se zadovoljava apostolatom pozicionog rata, posve je drukčije s pokretnim trupama većine sadašnjih kongregacija. Redovnik je vojnik u borbi, koji logoruje svagdje, a ne udomljuje se nigdje; uvijek spreman na zapovijed svojih pretpostavljenih da raspremi šator, da ga premjesti na stotinu raznih mjesta: na sjever, jug, istok, zapad; u Evropi ili Africi. On mijenja prebivalište kao oficir garnizona. Prava apostolova domovina, dok čeka na nebesku, jest na svakom mjestu, gdje ima duša, koje treba spasiti, i žetve, koju treba spremiti u žitnice. Ništa nije tako oprečno redovničkom duhu kao načiniti sebi nekakvo gnijezdašce od mahovine i nastojati ostati u njemu, i, bude li potrebno, poslužiti se s tisuću mudrolija i navesti poglavarima razloge svake vrste: zdravlja, utjecaja, veza, pa čak i revnosti, ako se već ne pozovu u pomoć i strane osobe. Siromah mora da se prilјubi uz obitavalište manje nego ptica uz granu. Dok je brat Lucid, drug sv.Franje, boravio više mjeseci na kom mjestu, pa mu to mjesto postalo drago, pobjegao bi drugamo: "Jedino naše prebivalište jest na nebu."

Opomene sv.Vinka Paulskog njegovim kćerima uvijek su suvremene: "Budite gipke i podatljive vodstvu Božje providnosti kao konj jahaču. Idite sad na desno sad na lijevo, onako, kako s vama upravlja! Osjećaji će govoriti: ‚Počela sam se navikivati na ovu župu, na ovu gradsku četvrt, na ove gospodje.' To nije važno. Posluh me od toga dijeli; treba spremno i veselo izići odatle. Treba znati ostaviti domovinu, da čitavi pripadnemo Bogu."

Otac Tissot, vrhovni poglavar misionara sv.Franje Saleškog, upitao je jednoga staroga oca, koji se vratio u Evropu shrvan dugim godinama apostolata:

- Kad bi vas natrag poslali u Indiju, oče Larive, koliko biste vremena tražili, da se spremite?

- Tri sata.

Potom se predomisli i reče:

- Ili, bolje rekavši, ne, oče superiore! Odmah!...

Otac Foucauld bio se povukao u Nazaret, to mjesto blagoslovljeno i posvećeno prisutnošću Sina Božjega. Živio je ondje..., slijedeći izbliza Isusove stope u šutnji, molitvi, radu, siromaštvu... sretan! Medjutim, jednom se u vrijeme duhovne obnove pita: Treba li da prionem uz Nazaret? Ne, kao ni uz bilo što. Ne smijem prionuti ni uz što drugo, nego uz volju Božju, uz samoga Boga. Moram smatrati, da je posebna milost stanovati u Nazaretu, moram se zato držati sretnim i biti vrlo zahvalan, ali radi privrženosti, ne! Čim to ne bi više bila Božja volja, trebalo bi da se bacim naslijepo, bez okretanja natrag onamo i na ono, na što me zove Njegova volja. - Bitno je da budemo ondje, gdje želi dobri Bog.

U našim mnogovrsnim premještajima pomišljajmo na Bl.Dj.Mariju, koja je išla u Betlehem, bježala u Egipat, vratila se u Nazaret; ali ne zaboravimo ponijeti Isusa u rukama kao i ona, ili barem u duši - pa recimo: "Imam tu kod sebe, pokraj srca sve, što moram i što smijem imati. Imam svoga Boga! Moj Bog je moja obitelj, moji prijatelji, braća, slava i bogatstvo, On je sva moja prošlost i budućnost... On mi je dosta. Moj Bog je zaista dio baštine moje i dio čaše moje. Mogu li biti prognan, mogu li biti sam, dok posjedujem Njega?" (Perreyve).

Odcjepljenje od života

Jedan muslimanski natpis stavlja božanskom Učitelju u usta ove riječi: "Život je poprečni most; prodji, ali ne ustali na njemu svoje prebivalište!" (Citirano po Chauvinu).

Pravi siromah napokon nije priljubljen ni uz sam život. Njemu je svejedno živjeti ili umrijeti, jer ga ništa ne zadržava ovdje dolje i jer je, s druge strane, siguran za ono tamo. U strpljivosti i samozataji očekuje, dakle, čas, što ga je odredila Božja providnost, čas, u koji će ga Bog - otvorivši širom rajska vrata - primiti u svoje krilo s jadnim Lazarom iz Evandjelja...

Radost potpunog odreknuća

Ponovimo još jednom: s r e t a n, b l a ž e n... redovnik, koji dodje do te punine odreknuća. "Treba sve ostaviti sklonošću, željom i odlukom; ističem: neslomivom odlukom, da se ne ću privezati uz ništa, da ne ću tražiti oslonca u ničem, nego samo u Bogu... Sretan onaj, kome je dano, da izvede tu želju do kraja, da je potpuno ostvari... dc posljednjeg, stvarnog i savršenog odreknuća!" (Bossuet).

Sretan onaj..., koji će moći reći u sutonu života: "Jedino Isus Krist! Za mene više nije moguća obmana. Jedino srce, uz

koje se mogu doista priljubiti, jest Srce Isusovo" (Olivaint). Blago onome, koji može s ocem Ravignanom reći: "Ne smije biti u našem srcu više ni jednoga mjesta, na kome bi se mogla pričvrstiti ijedna karika i zakačiti verige."

Sretna duša, koja će moći ostvariti program odreknuća, koji je zacrtao otac Torrès jednoj redovnici: Neka ljubav prema Kristu "bude dosta jaka, da se odcijepite od svakoga stvora, od svakoga ljudskoga štovanja, od svega, što svijet cijeni, od svojih sklonosti, od same sebe, i to sasvim; tako da u vama ne ostane ništa, što bi vas priječilo, da živite mišlju, željom i naklonošću isključivo u Preljubljenome. Da steknete tu ljubav prema Preljubljenomu, želim, da svaki dan pred Propetim - odričući se svega, što bi moglo privući vaše srce: časti, udobnosti života, utjehe, privrženosti uz obitelj - odlučno izjavite, da ne želite druge časti do poruge, drugog bogatstva do Njegove ljubavi, druge udobnosti do Njegova križa, druge ljubavi do Njega samoga, svoga predragog i premilog Zaručnika" (Sabatini).

Sretni oni, koji su se odrekli svega, jer će upravo u kraljevskome siromaštvu naći, kako smo spomenuli, puninu svakoga bogatstva i svih duhovnih darova: puninu svijetla, snage, slobode, mira i radosti; puninu jedinstva s Bogom u čistoći i promatranju. "Jer je posve sigurno, da nas sam Gospodin napuni sobom, čim ispraznimo iz sebe sve stvorove te se otrgnemo od njih iz ljubavi prema Bogu" (sv.Terezija Avilska). A sv.Ivan od Križa: "Siromah, koji je odbacio odijelo, bit će zaodjenut; dušu, koja će se osloboditi svojih želja, svoga htijenja i nehtijenja, Bog će opet zaodjeti svojom čistoćom, slašću i voljom."

Blago s i r o m a s i m a, jer svi oni pripadaju r o d u s v e t i h!

čistoća

Čistoća pripada biti redovničkog staleža. Premda je za sve obvezatna, ipak se strože i u najsavršenijem obliku nameće posvećenim dušama, koje posebno sačinjavaju ROD ČISTIH

KAO LJILJAN duhovni, ta krepost prožima i napunja miomirisom čitavo biće. Od volje, iz koje izlazi, baca zrake na sve duševne i tjelesne moći. Još je divna i njezina moralna plodnost.

Ona se ipak razvija samo MEDJU TRNJEM. Ako joj želimo sačuvati finoću, treba da budemo hrabri. Poniznost, ljubav, razboritost i molitva jesu glavni izvori njezine nepovredivosti.

ROD ČISTIH
KAO LJILJAN
MEDJU TRNJEM

Četrnaesto poglavlje

ROD ČISTIH

Čistoća - velika redovnička krepost

Čistoća, ta ljudska i kršćanska krepost, osobito je svojstvena redovničkom staležu. Ona je uz siromaštvo i poslušnost treći bitni njegov elemenat. Redovnik se javno zavjetuje na uzdržljivost i zavjetom se obvezuje na vječni celibat.

U cvjetnjaku Crkve čistoća je jedan od najljepših i najmirisnijih cvjetova. U nje je jednostavnost, bjelina, veličanstvo i nježnost ljiljana, koji joj služi simbolom. Ta je krepost tako lijepa, da su joj se divili i sami pogani, iako je sami nisu mogli njegovati. Djevičanstvo, nadahnuto Kristovom ljubavlju, velika je evandjeoska objava.

Od početka kršćanstva, na Učiteljev poziv, idući stopama Djevice Majke, po primjeru apostola, diže se silna četa djevičanskih duša. Broj im stoljećima neprestano raste. Ovo djevičanstvo, koje je imalo svojih nebrojenih mučenika, jest trijumf duha nad materijom, jest otrgnuće od svega, što je nisko; jest pobjeda srca, koje je žedno beskrajne čistoće i potpune ljubavi. Svi crkveni Oci, naučitelji, askete i sveci natječu se da ga proslave skoro lirskim oduševljenjem.

Što kažu sveci o odluci na djevičanski život

"Djevičanstvo je cvijet u vrtu Crkve; ono je ljepota i ukras milosti, sretan znak hvale i časti; djelo čisto i bez ljage, slika Božja, sukladna Gospodnjoj svetosti, najslavnija baština Kristova stada. One su (djevice) radost Crkve, po njima obilno cvate čudesna plodnost njihove majke, što se to slavno djevičanstvo više razvija i raste, to se više uvećava i radost Crkve" (sv.Ciprijan).

"Djevičanstvo je dakle dobro..., izvrsnije od ženidbe...; dapače, ne bojim se ustvrditi, izmedju njih je veća razlika, nego izmedju neba i zemlje, izmedju andjela i čovjeka. Još bih dodao, da ta krepost većim sjajem blista kod ljudi nego kod andjela. Istina, andjeli su djevice, ali nisu nipošto kao mi stvoreni od tijela i krvi... Njihova djevičanska bića, nesmetana bilo kakvom strasti, mirno sjaju neumrlim sjajem, čišće od neba usred podneva, kad mu nijedan oblak ne potamnjuje plavetila.

A ipak čovjek, koji je po svojoj naravi ispod andjela, umije udvostručiti svoje snage pa u velikodušnom natjecanju ide uporedo s andjelom. Andjeo je djevica, čovjek postaje djevicom. Andjeo je sluga Gospodnji, uvijek se nalazi uz Njegov prijesto, a kršćanska djevica je službenica Božja, kome se posvetila. Sv.Pavao je oslobadja svake vremenite brige, da je ništa ne odvraća od svete službe. Napokon, ako ona i ne može raskinuti tjelesnih veza i poletjeti k nebu, ipak s neiskazanom utjehom prima Boga,

koji dolazi da otpočine u čistom tabernakulu njezina tijela i njezine duše. Sad ćete dakle shvatiti svu izvrsnost djevičanstva; po njemu se zemaljski stanovnici natječu s nebeskim duhovima; čovjek postaje sličan čistim duhovima, i slabi smrtnici takmiče se s andjelima" (sv.Ivan Krizostom).

A sv.Bernard kaže: "Ima li što ljepše od čistoće? Ona stvara ideal nevinosti od stvora začeta u grijehu; buntovna neprijatelja preobražava u Božjeg prijatelja; jednom riječi, čovjeka čini andjelom... Poput dragocjene pomasti, koja čuva tijelo od kvarenja, čistoća prožimlje i čuva naše udove, naša sjetila; ne da im da omlitave u besposličenju, da se pokvare u žaru opakih želja i da se okaljaju u dodiru sa sjetilnim nasladama."

"Tko da izreče ljepotu čista srca?" kliče opet Bossuet. "Savršeno čisto staklo, ni savršeno pročišćeno zlato, ni dijamant bez ikakve ljage, ne može se ljepotom i čistoćom mjeriti sa čistim srcem. Kako je lijepo, kako li čarobno to nepokvareno vrelo čistog srca!"

"Čista je duša lijepa ruža, i tri božanske Osobe silaze s neba da udišu njen miris" (Vianney).

Ta je krepost bila toliko draga Djevici, da ona ne bi nikad prihvatila čudesnu slavu Božjeg materinstva, kad bi ono bilo na štetu njezine neiskazane čistoće.

Temeljna krepost

Uza sve to čistoća nije samo neki ukras, sjajan doduše, ali neobvezatan. Čistoća je jedan od glavnih stupova našega duhovnog hrama: popusti li ona, sve će se srušiti. Doista nije moguće ostvariti redovnički, kršćanski, pa ni u punom smislu ljudski život, izvan te kreposti. Čist život spada u bitna pravila moralnog zakona duboko utisnuta u svaku savjest još prije, nego je proglašen Dekalog. Duša mora biti čista, ako ne će da propadne jadno; bez te svadbene odjeće nitko ne će unići u nebesko kraljevstvo.

Čistoća se u prvim godinama djetinjstva sastoji u instinktivnoj nevinosti i neznanju. Kasnije, kad se strasti probude, u dodiru sa svijetom ili uslijed djavolskih došaptivanja, ona postaje svijesna i borbena krepost. U ovoj svakodnevnoj borbi, teškoj i punoj zasjeda, treba posegnuti za "oružjem svijetla", o kojem govori sv.Pavao i s pomoću kojega "hodimo pošteno kao po danu" (Rimlj 13,12-13).

Upoznamo li teške i mnogostruke naravne i nadnaravne razloge, radi kojih moramo živjeti neokaljano, naša će krepost biti još jasnija i ljepša, čvršća i zaslužnija.

Prema raznim životnim staležima čistoća se osniva na trostrukom temelju: ljudskom, kršćanskom, redovničkom. Redom ćemo ih proučiti (1).

---

1) Ne namjeravamo govoriti o svećeničkoj čistoći.

I. - Ljudski razlozi u korist čistoće

Božja prava

Čistoća kao ljudska krepost nalazi svoje opravdanje već u samim načelima prirodnog zakona. Ona je "odlučno i stalno vladanje nad nagonima, prema zakonima razuma"(Ernst). Radi svoga ličnog dostojanstva i iz poštovanja prema Božjim pravima čovjek mora uvijek i svagdje živjeti stidljivo i suzdržljivo.

Svaka moralnost konačno proizlazi iz Božjeg autoriteta: Bog u svojoj mudrosti razlučuje dobro od zla, dozvoljeno od zabranjenoga, On odredjuje granice, koje nijedna savjest ne može bez vlastite štete prekoračiti. No ovdje su očita prava i odredbe Svevišnjega. Bog hoće, da čovjek ostane čist, a to hoće kao Stvoritelj, Zakonodavac i najveći Umjetnik.

Stvoritelj i Otkupitelj

Neosporiva je istina, da smo mi tijelom i dušom vlasništvo, stvar Božja. Prije nego što pripadamo sebi, pripadamo Njemu; tobožnja čovjekova neovisnost o Bogu - krivovjerje za vjernika - samo je oholost i ludost u očima zdrava razuma. Htjeli mi ili ne htjeli, mi se radjamo podložni. Bog ima nad svakim bićem sveobuhvatno, potpuno i neotudjivo pravo vlasništva. Sve je Njegovo, bez ograničenja, bez uvjeta i zauvijek. To se pravo temelji na stvaranju. Ako posuda pripada lončaru, koji ju je izradio, zašto da onda ljudsko tijelo ne pripada Bogu, koji ga je sačinio? To se pravo nadalje temelji na uzdržavanju tijela, koje može postojati i postoji samo činom svemogućnosti. Napokon je to pravo, koje je stekao Otkupitelj. Kako duša, tako je i tijelo otkupljeno krvlju Kristovom. Zato kaže sv.Pavao Korinćanima: "Non estis vestri. - Nijeste svoji" (1 Kor 6,19).

Koji zaključak slijedi iz tog načela? Ovaj: S ovim tijelom, koje ne pripada nama, nego Bogu, treba postupati s najvećim poštovanjem; na ovo tijelo nitko ne smije položiti razbojničku i svetogrdnu ruku. Zabranjeno je nepovlašno dirati u ovaj živi kovčeg; i jao onome, koji bi povrijedio najsvetija Stvoriteljeva prava služeći se tijelom bez razbora i pravila, iz puke strasti i sjetilnosti! (1) - "Jer je ovo volja Božja, svetost vaša, da se čuvate od bludnosti, da svaki od vas zna čuvati svoje tijelo u svetosti i časti, a ne u strasti požude kao i neznabošci, koji ne poznaju Boga. Da nitko u tome ne izvrši silu ni prijevaru prema svom bratu, jer je Gospodin osvetnik za sve ovo, kao što vam i prije kazasmo i posvjedočismo. Jer Bog nas ne pozva na nečistoću, nego na svetost. Tko dakle prezre ove zapovijedi, ne prezire čovjeka nego Boga, koji je dao Duha Svetoga u vas"(1 Sol 4,3-6).

---

1) Quod aliquis inordinate corpore suo utitur per luxuriam, iniuriam facit Deo, qui est principalis dominus corporis nostri (sv.Toma).

Zakonodavac

Volja vrhovnog Zakonodavca nije nipošto samovoljna ni tiranska, jer ona je samo izraz i primjena mudrog i svetog zakona. Čistoća je toliko povezana s vječnim moralnim zakonom, da se njezino kršenje uvijek smatralo osobito nemoralnim činom, najodvratnijim oblikom "zloporabe", "opačinom", kojoj nema para. Krepost čistoće ustaljuje u nama red i sklad, a osim toga čini sposobnima da udjemo u Božje vidike, da ostvarujemo Njegove planove i napokon da Mu pribavljamo slavu. Moralni red traži prevlast duše nad tijelom, duha nad materijom, pobjedu volje nad jednim od najnižih i najpomamnijih oblika sebičnosti. Čistoća osigurava i podržava ovaj temeljni poredak, dok bez nje nužno dolazi do robovanja tijelu i do najžalosnijeg pada.

Moralni red takodjer traži, da se čovjek, dionik stvoriteljskog djela, služi svojom moću samo prema Božjim providnosnim nacrtima, t.j. da se širi ljudski rod i nebo napuči. Svaka uporaba, koja ne ide za tim bitnim ciljem, postaje zloporaba i zločinački napad na ustanovu obitelji i širenje društva. Nitko nema prava, da kršenjem najosnovnijih zakona prirode tako plemenitu moć radjanja života i ljubavi pretvori u nisko orudje užitka i neplodnosti.

Najveći Umjetnik

Biti čist - ne znači li to poštivati jedno od najljepših djela najvećeg Umjetnika? Jahve je jednom riječi iz ništavila proizveo svijetlo, zemlju, more, zvijezde nebeske; proizveo je jednom riječi život u bezbrojnim granama bilja i beskonačnom mnoštvu životinja. A kad se radilo o čovjeku, kao da se Bog sabrao da razmisli o nečem nečuvenom i kao da je skupio sav svoj genij i svu svoju moć: "Načinimo čovjeka na sliku i priliku svoju! Neka on vlada nad ribama morskim, nad pticama nebeskim, nad stokom, nad svim zvijerima zemaljskim i nad svim, što gmiže po zemlji!" (1 Mojs 1,26). Ovaj puta ne zadovoljava se samo riječima; eno Ga, gdje svojim božanskim rukama uzima zemlju, mijesi je, pravi model, da načini remek-djelo svog stvaranja: ljudsko tijelo. A zatim, da mu ništa ne manjka, "udahnu mu u lice duh života" (1 Mojs 2,7), duhovnu, neumrlu dušu. I tek onda vidje Bog, da je vrlo dobro sve ono, što je učinio (1 Mojs 1,31).

Bog traži najveće poštovanje prema ljudskom tijelu, tom čudu žive arhitekture, koje će jednom biti tijelo Njegove Riječi. Umjetnik ima svojih prava, On je opravdano osjetljiv na svoju umjetninu. Neka se dive Njegovu djelu, neka ga makar kritiziraju, ali neka mu ne pristupaju barbarskom, svetogrdnom rukom! Opravdano se zgražamo gledajući, kako su vandalizam i soldateska porazbijali ili oštetili neka remek-djela. Pa dobro! Čistoća znači samo poštivanje tijela, kao što porok znači njegovo oskvrnuće. Krepost čistoće čitavu je čovjeku vrelo ljepote, snage, sklada, svijetla, ljubavi, predanja i svetosti, a nečistoća je počelo rugobe, iscrpljenja, neuravnoteženosti, sebičnosti, kukavštine, ukratko: općeg pada. Tko ne zna biti čist, snizuje se i obara na razinu životinje. Čistoća produhovljuje dapače i tijelo, dok tjelesni grijeh poživinčuje i samu dušu. "Od toga vremena, po pravednoj kazni Božjoj tjelesne strasti postadoše tirani; čovjek je zaronio u sjetilne užitke; i umjesto - kaže sv. Augustin - da je

svojom neumrlošću i savršenim podlaganjem tijela duhu postao i tijelom duhovan, postao je i duhom tjelesan" (Bossuet). Zato kaže sv.Pavao: "Svaki grijeh, koji učini čovjek, izvan je tijela, a koji čini blud, griješi protiv tijela svoga" (1 Kor 6,18).

II. - K r š ć a n s k i r a z l o z i u k o r i s t č i s t o ć e

Svetost tijela jednog kršćanina

Grijeh nečistoće još je teži kod kršćanina, koji živi životom samoga Boga, jer on je dijete nebeskog Oca, brat i ud Kristov, hram Duha Svetoga.

Krštenik je više nego poganin dužan, i radi samoga sebe i radi Boga, čuvati nepokvarenu čistoću. Njegovo tijelo nije više samo djelo ljepote, nego i remek-djelo svetosti. Već ovdje na zemlji ono sudjeluje u nadnaravnom životu i na svoj način prima crkvene sakramente. Najprije je opran krsnom vodom, zatim je pomazan uljem potvrde, svećeništva i posljednjeg pomazanja. A koliko se puta hostija položila na naše usne i na naš jezik, prije nego će rasplamtjeti naša srca i u naše tijelo baciti klicu uskrsnuća i neumrlosti! Ovo će dakle jadno ljudsko tijelo, što se istrošeno i vremenom oslabljeno, ruši, umire i raspada, jednog dana uskrsnuti mlado, snažno, duhovno i sjajno kao svježe proljetno jutro; slično zrnu žita, koje sagnjije u zemlji samo zato, da može sazrijeti u klâsu i postati čovječja hrana i Kristovo Tijelo. Duša će istrgnuti naše tijelo strahoti groba i sa sobom ga u vječnu slavu uzdići.

Kršćanin je Božje dijete

Bog je odvijeka i te kako ljubio naše tijelo, pa se radi njegova spasenja Krist utjelovio i prolio svu svoju Krv. Koliko ga dakle moramo mi sami ljubiti! Otud naš nagonski strah pred smrti. "Uzdišemo pritisnuti, jer ne ćemo da se svučemo, nego da se na to obučemo, tako da život proguta, što je smrtno" (2 Kor 5,4). "Nitko nije nikad zamrzio na svoje tijelo, nego ga hrani i grije" (Ef 5,29).

Moramo ljubiti svoje tijelo, koje nam je danas drug u izagnanstvu, u naporima i borbama, a sutra će biti subaštinik našeg blaženstva; ljubiti ga sasvim duhovnom, božanskom nježnošću (1), ljubiti ga onako, kako ga ljubi naš Otac nebeski (2); ljubiti ga, kao što sam Krist ljubi Crkvu (Ef 5,29).

"Kako kaže veliki sv.Augustin, ona (ljubav) nas obvezuje, da svoja tjelesa prikladno ljubimo, jer od njih se traže dobra djela, jer ona su dio naše osobe i jer će ona sudjelovati u

---

1) Charitas fundatur super communicatione beatitudinis aeternae... Quia corpus aliquo modo est particeps beatitudinis, potest dilectione charitatis amari (sv.Toma).
2) Ex dilectione charitatis, qua diligimus Deum, debemus etiam corpus nostrum diligere (sv.Toma).

vječnoj sreći. Sigurno da kršćanin mora ljubiti svoje tijelo kao živu sliku Tijela utjelovljenog Spasitelja, kao izdanak istog stabla, koje Mu dosljedno pripada po s r o d s t v u i k r v n o j v e z i. Osobito (ga moramo ljubiti), pošto smo obnovili srodstvo stvarnim primanjem božanskog Otkupiteljeva Tijela u klanjanja vrijednom sakramentu Euharistije i pošto smo se krstom, potvrdom i drugim sakramentima posvetili i predali vrhovnoj Dobroti" (sv.Franjo Saleški). I u znaku te ljubavi mi ćemo iskoristiti tijelo u službi Božjoj, ljubomorno ga čuvati od strasti, koje kaljaju i ubijaju, pretvoriti ga u orudje ne opačine, nego pravde (Rimlj 6,13 i 19) i strogošću i čistoćom učiniti ga "žrtvom živom, svetom i Bogu ugodnom" (Rimlj 12,1 - 1 Sol 4,4 i 7).

Kao kršćani postali smo punopravni članovi božanske obitelji. "Rodjeni od Boga" postadosmo "prava njegova djeca". Sinovi Oca nebeskog! Kolike li slave i odgovornosti, i kako je važno, da se ne izrodimo! Plemstvo obvezuje. Moramo dakle živjeti "dostojno Gospodina", biti "sveti, kao što je i On svet", i "ne griješiti više". Nemamo više prava, da budemo "tjelesan čovjek"; kao sinovi svijetla ne smijemo po blatu vući živu sliku Božju (Iv 1.13 - 1 Iv 3,1 - Kol 1,10 - 3Mojs 11,45 - 1 Iv 5,18 - 1 Kor 2,14 - Ef 5,8).

"Baciti Kristovu sliku u blato bilo bi mrsko svetogrdje; a osobe, koje griješe protiv čistoće, ne počinjaju manje zlodjelo, jer oskvrnjuju tjelesnim strastima svoju dušu, koja je savršenija Božja slika, negoli slike, koje predočuju Spasitelja" (sv.Vinko Fererski). Kolike li žalosti i ogorčenja u srcu Božjem radi takva pada i takva zločina!

Kristov ud

Čistoća je takodjer posljedica našeg utjelovljenja u Krista, na kojega smo bili nacijepljeni u krštenju i s kojim tvorimo jedno cjelovito biće, - mistično tijelo, kome je Isus Krist glava, a mi udovi. "Tijelo ste Kristovo", govori sv.Pavao Korinćanima (1 Kor 6,15) i dalje: "Ne znate li, da su vaša tjelesa udovi Krista, tijelo Njegova tijela, kost Njegovih kostiju?" (Ef 5,30). "Tijelo krštenika postaje tijelo Raspetoga", kliče sv.Lav Veliki (1). A sv.Augustin: "Zanosna li udivljenja i radosti! Eto, postadosmo Krist! Ako je On glava, mi smo udovi. On i mi - zajedno tvorimo jednoga potpunog čovjeka."

Zaključak iz te dogme jest stroga obveza za svakog kršćanina da bude čist, da se samo s najvećim poštivanjem dotiče svog tijela - kao što svećenik na oltaru dotiče hostiju - i da mu se nikad ne približi svetogrdnom rukom. Obeščastiti svoje tijelo ne znači li okaljati Kristovo tijelo? Strašan zločin, koji zaslužuje kaznu Oze munjom ošinuta, što se usudio dotaći Božjeg kovčega. Zato će Apostol ogorčeno: "Hoću li dakle uzeti udove Kristove i od njih učiniti udove bludničine? Absit, Bože sačuvaj!" (1 Kor 6,15). Naprotiv, čistoća je sjajan poklon našeg tijela neiskazanoj Isusovoj čistoći (2).

---

1) Corpus regenerati fit caro Crucifixi.
2) Si quis potest in castitate manere, ad honorem carnis dominicae in humilitate maneat (sv.Ignacije Antiohijski).

Jedan je pisac (Pavao Bureau) želio, da se u svim školama jednom u godini proslavi blagdan "Francuske krvi", da bi tako mladež naučila čistiti svoje srce i poštivati svoje tijelo. U katoličkoj liturgiji imamo blagdan Predragocjene Krvi Isusove. Neka bi se kršćanski naraštaji napajali tom prečistom Krvlju i u njoj vazda crpli kult čistoće.

Hram Presv.Trojstva Dogma našeg utjelovljenja u Krista vrlo je blisko povezana s otajstvom Presv.Trojstva u našim dušama, tim novim razlogom kršćanske čistoće. Isus kaže: "Tko ljubi mene, držat će riječ moju, i Otac moj ljubit će njega, i k njemu ćemo doći, i u njega ćemo se nastaniti" (Iv 14,23). Ako i jest Bog svagdje svojom biti, moću i neizmjernošću, On se ipak na poseban način nalazi kod svakog kršćanina, koji je u stanju milosti.

Gle, to je stvarna, osobna prisutnost, prisutnost Oca, Sina i Duha Svetoga, kojom naša savjest postaje na neki način predokus raja. To je posvetna prisutnost, koja nastaje ne kao u hostiji ciborija, jednostavnim nedjelatnim dodirom, nego intimnim pronicanjem i vrhunaravnim prožimanjem, što ključa iz božanskih milosti. Presv.Trojstvo neprekidno djeluje u nama; Otac nas radja; Sin nas pokršćanjuje, Duh Sveti nas prosvjetljuje, čisti, jača i raspaljuje.

To je neprekidna prisutnost, ako mi hoćemo i vječna. Bog nije sišao u nas samo prolazno ili da nas jednostavno pohodi, nego da tu nadje svoje stalno boravište, koje ne će nikad napustiti, osim ako Ga protjeramo.

Prema tome kršćanin je dom, ili točnije hram Presv.Trojstva, veličanstven hram, sagradjen ne ljudskom rukom, nego podignut kod krštenja svemogućnošću Božjom, posvećen Duhom kod potvrde, a kod pričesti posvećen Kristom-Hostijom; hram, koji sav odiše mirisom našeg klanjanja i naše ljubavi.

To je ujedno duhovni i materijalni hram, kome je duša intimno svetište, a tijelo vidljiva gradjevina. "Ne znate li, da je tijelo vaše hram Duha Svetoga, koji je u vama, kojega imate od Boga, i niste svoji?" (1 Kor 6,19). "Ne znate li, da ste hram Božji, i Duh Božji da stanuje u vama?" (1 Kor 3,16).

Iz te nauke sv.Pavao odmah izvodi praktične zaključke: "Proslavite dakle Boga u tijelu svome!" (1 Kor 3,16) čuvajući ga u savršenoj čistoći; a jao onome, "tko oskvrni hram Božji, jer će njega upropastiti Bog" (1 Kor 3,17). "A mi kršćani ne smijemo više živjeti u tijelu ni po tijelu, nego u Duhu, ako doista Duh Božji stanuje u nama" (Rimlj 8,9). Ogriješiti se o tu lijepu krepost znači dakle povrijediti veličanstvo Božje, svetost Njegova hrama, što se oskvrnjuje i pljačka najmrskijom strasti; to je onda opustošen hram, u kome protjerani Bog ustupa mjesto demonu pohote. Jer Bog silazi samo u čista srca i samo u njima ostaje. Poslušajte sv.Augustina, kako raspravlja sa svojim prijateljima u Cassiciacu!

"Sv.Augustin: Recite mi, tko ima Boga u sebi?
Licencije: Mislim, da Boga u sebi ima onaj, koji dobro radi.
Trigecije: Onaj ima Boga u sebi, koji vrši volju Božju.

Adeodat: Onaj ima Boga u sebi, koji u sebi nema nečistog duha.

Odobravanje Monikino."

Kako je lijepo još Tertulijan rekao, ne zaboravimo nikada, da je stid čuvar i svećenik našega nutarnjega hrama (1).

III. - Redovnički razlozi u korist čistoće

Čistoća nije samo ljudska i kršćanska krepost, nego je osobito svojstvena redovničkom staležu, jer spada u njegove bitne dijelove i osnovne obveze (2).

Zavjet čistoće — Stupivši u redovništvo, duša se obvezuje, da će cijelog života ići neokaljanim putem, koji će je dovesti na vrhunce žrtve i ljubavi. Ako se samo svećeništvo i može zamisliti izvan celibata, redovnički život se pak ne da ni zamisliti bez savršene čistoće. Siromaštvo, čistoća i posluh sačinjavaju kostur zgrade, sve ostalo samo je namještaj i ukras. Čistoća čini redovnika žrtvom bez ljage, otrgnuvši ga od tijela ona ga oslobadja, čini ga deset puta jačim u službi za Boga i duše, a istodobno daje mu krila za uspon prema svetosti.

Da redovnik i redovnica krepost čistoće ukorijene u najvećim dubinama svoga bića, zavjetovat će je strogo i veličanstveno. Tim će se zavjetom odreći, da ikad osnuju vlastito ognjište (3), da ikad uživaju radosti očinstva ili materinstva. Tim zavjetom čuvat će do smrti svoje tijelo i dušu u djevičanskoj čistoći. Snagom toga zavjeta redovnik pod kaznu svetogrdja sebi zabranjuje svaki vanjski i nutarnji čin zabranjen šestom ili devetom Božjom zapovijedi. Kraj puna saznanja i potpuna pristanka takav čin uvijek znači dvostruki smrtni grijeh: protiv čistoće i protiv bogoštovlja. Ostali vanjski ili nutarnji čini, koji se više protive čednosti i stidljivosti, kao što su: pogled, čitanje, razgovor, dodir, sjećanje, predodžba ili neuredna sklonost, takodjer kao i oni prvi čini znače dvostruki grijeh: smrtni ili laki, već prema njihovoj težini i prema bližoj ili daljoj pogibli za grijeh, što je tvore. "Glavno je načelo: svaki grijeh protiv kreposti ujedno je grijeh protiv zavjeta i obratno... Grijeh protiv zavjeta težak je ili lagan, već prema težini ili lakoći odnosnog grijeha protiv kreposti" (Dictionaere de Droit canonique).

---

1) Eius templi aedituus et antistes pudicitia est.
2) Continentia perpetua requiritur ad perfectionem religionis sicut voluntaria paupertas (sv. Toma).
3) Po jednostavnom zavjetu čistoće ženidba je nedopuštena, ali je valjana; svečani zavjet je poništava.

Treba čuvati čistoću

Javno sveto obećanje, koje je u prisutnosti svoje braće položio Bogu u ruke Crkve, redovnik će duhom redovništva i vjernom ljubavlju čuvati ljubomorno, pa ako ustreba i herojski.

Hram, oltar, kalež posvećeni su i pridržani isključivo božanskom kultu; tko se njima služi u drugu svrhu, krivac je obeščašćenja. I redovnik je posvećen svojim zavjetom čistoće. To je mistična posveta, koja ga obilježuje uzvišenim nadnaravnim biljegom te ga službeno i konačno zavjetuje za Božju službu (1). Budući da je odijeljen od mase i uzdignut na viši stepen života i savršenstva, redovnik je u očima svijeta kao glasnik Svevišnjega i pokaznica svetosti. Ako sv.Benedikt traži, da sa samostanskim alatom postupamo kao sa svetim posudama, što da onda kažemo o samom redovniku? Tko dakle prekrši zavjet čistoće, počinio je pravo oskvrnuće. Svaki teški grijeh, vanjski ili nutarnji, protiv šeste ili devete Božje zapovijedi znači uvijek strašno svetogrdje (2).

Zaručnička vjernost

Redovnička duša potpuno pripada Spasitelju i s naslova, što je postala Njegovom zaručnicom. Ona je jedno s Njime, "dvoje u jednom tijelu" (Mk 10,8). Mistično vjenčanje, koje je na neki način uzvišenije od običnog vjenčanja kršćana, jer ono traži od djevice, da "bude sveta tijelom i duhom" (1 Kor 7,34) i da Kristu sačuva nepovrijedjenu vjernost. Vjernost duha, srca, volje, tijela: vjernost, koju ona ne bi mogla prekršiti, a da ne počini neke vrsti duhovni preljub.

Jedan slavni kirurg upita nekog dana časnu sestru bolničarku, koja mu je pomagala u operacionoj dvorani:

- Znate li, časna sestro, čemu se najviše divim kod posvećenih duša?

- Ne,gospodine profesore.

- Eto, - i ta riječ u ustima jednog svjetovnjaka imala je poseban prizvuk - divim se njihovoj vjernosti božankom Zaručniku.

Jer vjernost je u svijetu vrlo vrlo rijetka.

Uoči svoje smrti zatražila je Gemma Galgani da profane ruke ne dotaknu njezino dapače i mrtvo tijelo, "jer", reče ona, "ono pripada Isusu".

Otac Foucauld čuo je, kako mu Krist posve tiho u dnu srca govori: "Ti osjećaš, koliko i kako se ljubomorno moraš čuvati najmanje, najneznatnije, jedva zamjetljive misli, koja je u opreci s prenježnom čistoćom; a još s više razloga čuvati se

---

1) Virginitas est continentia qua integritas carnis ipsi Creatori animae et carnis vovetur, consecratur, servatur (sv.Augustin).
2) Ako je grijeh protiv čistoće samo lagan radi nedovoljnog znanja ili pristanka, očito je, da je onda i grijeh protiv zavjeta lagan.

svake riječi ili djela, jer se radi o samoj suštini vjernosti, koju duguješ svome Ljubljenome, svome Zaručniku, koga žarko ljubiš, jer i On tebe ljubi žarko, što ti je dokazao umrijevši za te, iskazavši ti tolike milosti i napokon uzevši te za svoju zaručnicu, svoju vjerenicu u vremenu i vječnosti, u blistavoj jasnoći vjere i beskonačnoj sreći slave."

A majci Elizabeti od Križa: "Zaručnice..., budi čista!... Učini, da i drugi ljube čistoću!... Moli i druge potiči na molitvu, da ta krepost bude shvaćena! Moli za moje svećenike, da je naučavaju..., za moje zaručnice, da je vrše! Nikakvih krivih načela..., nikakvih ustupaka! Tražim čistoću u svem njezinom dohvatu, u svem njezinom savršenstvu, jer ja sam svet."

Petnaesto poglavlje

KAO LJILJAN

Značajke čistoće

Sada, kad poznamo naravne i nadnaravne temelje te ljudske, kršćanske i redovničke razloge u korist čistoće, treba da još proučimo njezinu narav, njezine neprijatelje i povlastice.

Što je čistoća? Berući neko nježno cvijeće, uvijek postoji pogibelj, da ga povrijedimo; ne bi li onda bilo mnogo bolje zadovoljiti se, da udišemo izdaleka miris? Tako je i s andjeoskom kreposti. No koji puta se u savjest uvlače razne bojazni i nemiri, kojima je jedino porijeklo u neznanju ili zabludi. Lijek je u istini, iako oprezno iznesenoj. Neka bismo mogli Kristovom milošću i uz pomoć Bezgrešne Djevice govoriti dosta jasno, da poučimo svakoga, ali i s dovoljno obzira, da ne iznenadimo i ne sablaznimo nikoga.

Od svih kreposti čistoća je možda najkrhkija i najizloženija opasnostima. Prijete joj bezbrojne vanjske i unutarnje pogibli, koje želimo uočiti. Razotkriven neprijatelj napola je svladan.

Da se ohrabrimo u toj teškoj borbi, trebat će napokon, da se sjetimo i njezinih neusporedivih povlastica.

I. - Krepost, koja zrači

Prva značajka čistoće jest njezina moć ižarivanja nutarnjeg i vanjskog, moralnog i fizičkog. "Duhovi i tjelesa, eto oprečnih krajnosti! Djevičanstvo je pak sredina, koja učestvuje u jednom i drugom. Ono je u tijelu, kaže sv. Augustin, ono prema tome pripada ljudima; ali ono ima u tijelu nešto, što nije od tijela, kaže on. Time se ono dotiče andjela, tako da je u sredini izmedju duhova i tjelesa... A kad smo pretpostavili ovo lijepo načelo, ne čudim se, kršćani, što je sveto djevičanstvo posredovalo, da se u otajstvu utjelovljenja ujedini božanstvo sa tijelom" (Bossuet).

Duhovni i tjelesni elemenat

Kako je čistoća duhovna i materijalna, ona se najprije ukorijeni u volji, da se onda razvije u svim našim moćima. Kao svaka moralna krepost i ona je u biti savršenstvo duše. Čuvajmo se, da ne iskrivimo i da neopravdano ne smutimo savjesti pretjerano je materijalizirajući i odviše naglašujući njezinu tjelesnu stranu. Ako je ona tjelesna nevinost, u načelu je još više nepokvarljivost volje, koja je stalno i čvrsto spremna odreći se grubih užitaka i svake tjelesne naslade. "Pravo djevi-

čanstvo je u duši, ono je odcjepljenje i pročišćeni osjećaj, srce, koje se s negodovanjem potpuno odvraća od svjetovnih naslada" (Bossuet).

Čistoća volje

Zato je pitanje čistoće prije svega pitanje htijenja i nepokolebiva pristanka uz Boga. Dok se volja ne uskoleba pod porivima strasti, krepost ostaje netaknuta i drži se čvrsto kao hrast pod udarcima oluje. Slabošću, kukavštinom, zabludom jednog časa možemo doduše zgaziti taj dragocjeni kamen, ali nikakva moć na zemlji, ni ljudska ni djavolska ne može nam protiv naše volje oteti taj dragulj. S pomoću Božjom mi smo čisti, ako to hoćemo i koliko hoćemo; važno je da se osobito ovdje sjetimo razlike, koju sv.Franjo Saleški stavlja izmedju "osjetiti" i "pristati".

Ne treba se dakle smutiti ni klonuti pred napasti, makar ona bila tako česta i strašna, da nam kao i sv.Pavlu istrgne ovaj krik: "Tko će me osloboditi tijela smrti ove?" (Rimlj 7,24). Slavni sveci neusporedive nevinosti, prošli su kroz tu strahovitu kušnju, koja je samo pročistila i osnažila njihovu krepost, produbivši njihovu poniznost i povećavši njihovo pouzdanje. "Učinit ću jednu sasvim filozofsku i iskustvenu primjedbu. Oni, koji imaju najžešće i najočajnije napasti, primit će, ako hoće, od Boga najdragocjenije milosti i mnogo veću misiju nego drugi. Oni, koji su svladali žestoke napasti protiv čistoće, postat će pravi čudotvorci. Poslušajte me dobro! Istina je, što govorim. Svaka teško izvojevana pobjeda donosi Boga obilato, i upravo radi podnesenih žestokih napasti duša, koja je predana našem vodstvu, prima mnogo brojnije i dragocjenije milosti. Poneku dušu živo privlači zlo, lomi se u silnim napstima; dobro je proučite i nastojte je podržati. Bog zove tu dušu da učini divnih stvari; povjerava joj misiju, koju ne će nikada nikom drugom povjeriti. To je zakon i naravi i milosti" (P. Brisson).

Čistoća duha, pamćenja i mašte

Iz volje, gdje se ona radja, širi se čistoća i na sve druge unutarnje moći. Ona baca zrake svijetla u razum, ožaren sjajem vjere, prosvijetljen jasnoćom zacrpljenom u razmatranju i molitvi, uvijek u potrazi za Bogom: quae sursum sunt quaerite (Kol 3,1), i u potrazi za svojim idealom savršenstva. U redovničkoj duši neka ne bude nikakve zle, niske misli, nikakve nezdrave radoznalosti, nikakva pogibeljna proučavanja ni čitanja: njezin duh, kome je nebo domovina (Fil 3,2o), neka ima krila golubice nepoprskane blatom.

I p a m ć e n j e ima svoju nevinost: nema više vraćanja na dokinutu prošlost, na svijet, koga smo se odavno i zauvijek odrekli. O svojim prošlim slaboćama - a tko zna, možda i o svojim grijesima - redovniku će ostati uspomena lišena svakog čara, ali zato polivena suzama skrušenja.

Čista je i m a š t a, koja više ne luta medju smutljivim sanjarijama, sentimentalnim stranputicama i sjetilnim predodžbama.

Čistoća srca — Ali najčišće od svega mora biti s r c e. "Blaženi, koji su čista srca!" (Mt 5,8). Ta čistoća nije nipošto isto što i ravnodušnost, tvrdoća ili sebičnost, ma šta svijet o tom mislio. Čisto srce nije nipošto srce od leda, daleko od toga! To je goruće srce, koje je raspaljeno neizmjernom djevičanskom ljubavlju. Pogledajte srce kod svetaca! Pogledajte Djevičino, Isusovo srce! Tko ima čisto srce, taj ljubi sve, što je ljubavi dostojno; ljubi uredno, primjereno kao Bog, u Bogu i za Boga. Njegova čuvstva, makar bila ljudska, samo su procvat njegove ljubavi. Redovnik ljubi svoju obitelj, nježan je prijatelj, ali on nastoji pročistiti te osjećaje, da budu nadnaravni. Čisto srce ne prianja ni uza što, ni uz koga, osim uz Boga. Slobodno prema stvorovima, prikovalo se jedino uz Isusa Krista: Ego vinctus Christi (Ef 3,1). Opće odcjepljenje i divna samoća duše, potpuno predanje Bogu! Kad bismo vazda mogli govoriti sa sv. Franjom Saleškim: "Kad bih znao, da u mom srcu ima jedna žilica, koja ne kuca za Boga, odmah bih je istrgnuo", makar se morao poslužiti užarenim kliještima.

Čistoća srca isključuje dakle svaku prirodnu navezanost, svaku neurednu ljubav, koju sv. Terezija Avilska naziva "zločinačkom", jer po njoj srce pada u preljub i otpad (1). "Ne ću govoriti o zločinačkoj ljubavi. Bog nas od nje očuvao! To je pakao. Zato je neumorno osudjujemo. Nije moguće ocrtati ma i najmanje zlo, koje iz nje proizlazi. A mi, sestre moje, ne smijemo nikad ni spomenuti takvu ljubav, ni misliti na to, da ona postoji u svijetu, niti smijemo slušati, da je drugi spominju bilo u šali, bilo ozbiljno, niti trpjeti u našoj prisutnosti bilo kakav razgovor ili pričanje, koje se na to odnosi. Iz toga ne bi moglo proizaći nikakvo dobro, a već samo slušanje o tome može biti škodljivo" (sv. Terezija Avilska).

Čistoća tijela i osjetila — Iz duševnih moći čistoća se širi čitavim tijelom i svim njegovim osjetilima. "Ovo lijepo svijetlo djevičanstva toliko se ustalilo u duši, da ono baca svoje zrake i na tijelo i posvećuje ga. A kako? Divni sv. Bazilije kaže, da se nutarnje, duhovno djevičanstvo odrazuje na tijelu kao sunce na oblaku. Po toj čistoj slici djevičanstvo posvećuje ovo smrtno tijelo. Zato se djevičanstvo mora proširiti čitavim tijelom, jer ispunjuje čitavo srce. Stoga kaže taj isti svetac, da sva djevičina osjetila moraju biti djevičanska: Virginis esse sensus virgines oportet. O djevice Kristove, čuvajte brižljivo sva svoja osjetila, ako doista želite biti djevice!" (Bossuet). Kod redovnice sve mora biti čisto: jezik, uši, oči, opip, a još više duša (sv. Bazilije).

Čistoća o č i j u: one su redovno oborene ili su spremne da se zatvore pred svakim prizorom, koji bi mogao smutiti nevinost duha.

Čistoća u š i j u: ona su zatvorena za svjetovne novosti, za svjetske povjerljivosti, za lakomislene ili nečedne riječi.

Čistoća u s a n a, tako često čišćenih Spasiteljevim Tijelom i Krvi: daleko svaki razgovor, koji ne bi bio dostojan

---

1) Cor fornicans et recedens a me (Ezek 6,9).

Kristove zaručnice i u skladu s najstrožim pravilima čednosti.

Čistoća n o g u: ništa nerazborita u koracima i vezama. Prolazeći svijetom ostati uvijek na neokaljanu putu: Immaculati in via (Ps 118,1). "Što da poželim toj djevojčici, koju vam je nebo dalo, nego da uvijek ide dobrim putem, putem, na kome ima tratine, katkad i šljunka, ali blata nikad?" piše Ljudevit Veillot gdji Pitray).

Čistoća r u k u: innocens manibus (Ps 23,4), koje će uvijek čuvati svoju moralnu bjelinu.

Samo lice, držanje i hod neka budu obilježeni tom božanskom čednosti, tim plodom Duha Svetoga (Fil 4,5), što ga Apostol preporuča Filipljanima: "čednost vaša neka bude poznata svim ljudima!" Ona će biti samo vidljiv odraz savršeno čiste duše, aureola njezine unutarnje čistoće. "Kad je unutarnji sjaj preobilno obuzeo sve zakutke duše, on nužno izbija napolje, kao i svjetiljka, sakrita pod vaganom, ili točnije, kao svijetlo, koje blista u tami, a ne može se zasjeniti. Ono je sjano, skoro nemoćno da zadrži svoje zrake, i takva ga tijelo prima. Tijelo kao slika duha širi svijetlo po svojim udovima i svojim osjetilima, tako da je na njemu sve obasjano: djela, hod, riječi pa i sam smijeh, pomiješan s ozbiljnosti, ako se ponekad dopusti" (sv. Bernard).

II. - U g r o ž e n a   k r e p o s t

Čistoća je sjajna krepost, ali je i nadasve nježna i strahovito ugrožena. Nosimo je u "krhkoj posudi" (2 Kor 4,7). Brat Egidije, drug sv.Franje Asiškog, usporedjuje ju sa zrcalom, što ga i najmanja nečistoća kalja. Ta krepost traži mnogo snage i razboritosti, jer je sa svih strana napadaju podmukli i žestoki neprijatelji: narav, svijet i djavao. "Najteža od svih borbi jest borba za čistoću: na tom području borba je svakodnevna, a pobjeda je rijetka" (sv.Augustin). Čistoća se osvaja na vrhu mača: ona je baština velikih duša i junaka.

Mnogo ima neprijatelja čistoće

Njezin prvi neprijatelj - najopasniji, jer se nalazi u nama (1) - jest zla narav, "požuda tijela" (1 Iv 2,16 - Riml 7,23). Mi nosimo u sebi gnojni čir, koji se može svakog časa otvoriti; vatru, što tinja pod pepelom, ali koju dašak vjetra može rasplamtjeti.

I t e m p e r a m e n a t može biti pogibeljan. "Neki su ljudi osobito skloni tjelesnim nasladama: sangvinici po svojim žestokim osjećajima i živahnim utiscima; hladnije osobe po tvrdokornosti neke osamljene strasti; nervozni po svojoj razdražljivoj prirodi.

P r o š l o s t, koja nije bila bez slaboća i grijeha. Gdje ima više padova, više uspomena, tamo ima manje stida.

---

1) Tentatio carnis est valde gravis quia inimicus noster scilicet caro, coniunctus est nobis (sv.Toma).

N e v i n o s t. Nevini su često puta ljubazniji, bezazleniji, usrdniji, manje sumnjičavi i manje oprezni; lakše padaju u zamku i iznenadjenje, lakše se zbunjuju, skloniji su utiscima i napokon su na neki način izloženiji.

D o b. Mladost je privlačnija, življa, strastvenija, traženija; više joj se može laskati, lakovjernija je, neopreznija, umišljenija i jače napastovana.

L o š e i s p o v i j e d i, nedovoljno otkrivanje vlastitog srca. Duša ne iznosi svu svoju bijedu, ne otkriva svojih čuvstava, prikriva ili ublažuje pristanke, traži nemarnije ispovjednike. Odatle slijedi nedovoljan oprez: duša se zasljepljuje, uspavljuje, izlaže se pogibelji, ostaje bez posebne pomoći sa strane Božje providnosti, vara i izaziva Boga i napokon padne.

Š i r o k a s a v j e s t, koja kod čistoće ne vodi računa o malim stvarima, koja se boji samo teških grijeha, koja se lako upušta u natezanja sa savješću, koja ne osjeća živo lakih grijeha, koja se sprijateljuje s napastima.

B o j a ž l j i v a s a v j e s t, koja povećava i hrani napasti svojim tjeskobama, uzbudjenjima i beskonačnim ispitivanjima.

D u g o t r a j n i m i r. Ako kroz dugo vremena nije bilo borbe, gubimo osjećaj pogibli i naviku budnosti: nismo oprezni, i onda može jedna nenadana oluja uzdrmati zgradu, koja nema više uporišta.

M l a k ž i v o t. Gotovo je nemoguće, da mlak čovjek ne bude izvrgnut bezbrojnim napastima i da ne počini bezbroj pogibeljnih slaboća.

N e o s j e t a n p a d. Duša se spušta pomalo sve niže. Napasti se množe, otpor slabi; duša se s njima sprijateljuje, daje se od njih zarobiti. Djavao zasljepljuje dušu pred pogibli. Poglavari ne znaju ništa, savjest se ukrućuje i zlo se približava" (Desurmont).

Pokvarenoj naravi treba dodati i kobni utjecaj s v i j e t a, posve ogrezla u zlo (Iv 5,19), kome osobito danas na sve pore izbija sjetilnost. Dok stroga klauzura štiti neke kontemplativne redove, to se ne može reći o većini suvremenih kongregacija, koje se posvećuju svim oblicima apostolskog rada i po tome nužno dolaze u dodir s opoganjenim, pokvarenim društvom. Zato: živeći u svijetu ne smijemo ipak biti od ovoga svijeta (Iv 17,16); i treba da bdijemo i poduzimamo zaštitne mjere, o kojima će dalje biti govora. Moderni apostolat, kome je pohvalni cilj, da svuda prodre, da dosegne sve slojeve i pomogne svakoj tjelesnoj i moralnoj nevolji, ne može se ni zamisliti bez pogibli; a koliko ih nažalost pade žrtvom svoje neumjerene ili nerazborite revnosti!

A kao vrhunac tim se napadajima pridružuje i d j a v a o. Njegovo su djelo tolike obsesivne napasti, tolike bolne, ponizujuće pobune! Najveće mu je pobjedno slavlje, kad mu uspije oboriti koju posvećenu osobu (1). Bog katkada dopusti napastima da

---

1) Quanto laudabilius est votum, tanto fallacius et fortius insistit diabolus (sv.Bernard).

ojačaju, da kazni umišljenost i oholost, a takodjer da kušnjom pročisti duše, pozvane mističnom sjedinjenju i visokoj svetosti. " Sv.Josip Labre i sv.Franciska Rimska imali su velike napasti protiv čistoće. One potrajaše sedam godina kod sv.Alfonsa Rodrigueza, a dvadeset i pet godina kod časnog Cesara de Bus" (Poulain). Kad je sv.Alfonsu Liguoriju bilo osamdeset i tri godine, imao je takve napadaje, da su njegovi krikovi odjekivali čitavom kućom. Blažena Andjela Folinjska kaže: "Izručena sam brojnim djavolima, koji oživljuju u meni poroke, koji su bili mrtvi, i koji me ispunjaju grozom... Porok, koji nisam nikad imala, javlja se u meni (grijeh nečistoće); jasno vidim, da je to Božje dopuštenje. On nadvisuje sve druge. Bog mi je očito dao krepost, da taj porok pobijem, i na taj me način oslobadja..., ni za što na svijetu ne bih htjela sagriješiti" (Poulain).

III. - P l o d n a   k r e p o s t

Čistoća je krepost bolna, katkad herojska, ali je istodobno i divno plodonosna. Grb, što ga je Petar Fourier dobio kod svoje beatifikacije, jest ljiljan na križu. Čistoća cvate samo na križu; ali iz podnožja križa ključa obilno vrelo milosti i kreposti. "Djevičanstvo je kraljica medju krepostima; po njoj duša stiče sva dobra" (sv.Ciprijan). "Ljubiš li djevičanstvo, Gospodin će te u svemu blagosloviti" (sv.Efrem). Gospodin Isus, koji je samo djevičanstvo, uvijek se s posebnom ljubavlju priklanja nevinosti. Djevica nad djevicama - Njegova majka; djevica, Njegov poočim; djevica - najmiliji učenik. Mališi, koje pred Njega dovode, na Njegovim apostolskim putovanjima, privlače Ga svojom nedužnošću. On ih blagoslivlje, uzima ih u naručaj, grli ih. Čista je duša plodna zemlja, prikladna da iz nje niknu i procvatu sve kreposti, osobito krepost vjere, molitve i ljubavi, koja opet radja mirom i radošću.

Izvor svijetla   "Blaženi, koji su čista srca! Oni će Boga gledati" (Mt 5,8). "Kad je srce čisto, oko sja" (Bossuet). Ali rob užitka protivi se istini. Čisti imaju proljetnu dušu, punu svijetla, radosti i mirisa. Slobodna od blata i ljudskih zamki, ona se kao radosna ševa diže u sjaj istine. Činjenica je: u nevinosti je vjera življa, sabranost lakša, molitva sladja. Nedužnost je put, koji vodi kontemplaciji, ali uz uvjet, da je prati poniznost. Ona je kao gorsko jezero, što u svojoj neokaljanoj prozirnosti odrazuje snježne vrhunce i čitavo plavetno nebo. Čisto srce odrazuje Boga. "Djevičanstvom duša stiče divnu sposobnost, da Isusa božanskog Zaručnika, gleda ovdje u vjeri, a na nebu u slavi" (sv.Bernardin Sijenski). Ispravno je zapaženo, da se genij sv.Tome ukorijenio u njegovoj divnoj čistoći, a hranio se i jačao njegovom žarkom pobožnošću. Dok je sv.Grgur Nazijanski još bio dijete, ukazaše mu se čistoća i umjerenost, a kao nagradu za njegovu vjernost obećaše mu savršeno znanje najdubljih otajstava.

Izvor radosti i ljubavi   A tko da izreče djetinju i ujedno muževnu radost onih duša, koje ni-

je dotakao kužni dah, ili onih slavnih pokornika, koji su suzama pokore obnovili svoje moralno djevičanstvo? Ropska tijela i trule duše ne znaju, što je sreća..., prava, potpuna sreća, bez grižnje savjesti i bez nestalnosti.

Jedan akademik kaže, da su na zemlji samo dva mjesta, gdje se čovjek može nasmješiti: dvorane dojenčadi i samostani. U svijetu smijeh često puta svršava grimasom. Koliko je nevjernika očarao taj samostanski mir i radost? Neki, svladani, dapače stupiše u samostan..., jednostavno da nadju sreću, koju još nisu bili upoznali. Poslušajte sv.Augustina: "Vidjeh uzdržljivost; ozbiljna, a ne razuzdano vesela, ljubazno me nukaše, da pridjem, da ne sumnjam... Da me primi i da me zagrli, pobožne je raširila ruke, pune mnoštvom dobrih primjera. Tu toliki dječaci i djevojke, tu mladež silna i čeljad svake dobi. Ozbiljne udovice, ostarjele djevice. Kod nikoga se uzdržljivost ne pokazuje neplodnom, nego je kao djecom bogata majka, koju Ti, Gospode, napunjaš radošću kao zaručnik."

Velika će biti radost nad sačuvanim djevičanskim srcem, nad ljubavi, koja ga je preobilno obuzela; jer što je ciborij hostiji, to je čisto srce ljubavi... Bože moj! Kako je dobro ljubiti vazda mladim, nikad podijeljenim srcem, kojemu sve nježnosti i želje počivaju u Jednome, kako kaže sv.Toma. Uostalom zar nismo nadasve radi toga zavjetovali čistoću? "Tjelesno djevičanstvo vrijedi onoliko, koliko ono proizvodi djevičanstvo duha. Zadovoljiti se prvim značilo bi svesti redovništvo na tjelesno odricanje, na židovsku službu. Kroćenje tijela koristi samo onda, ako time duh postaje slobodniji i gorljiviji u Božjoj ljubavi" (Bossuet).

Kruna čistoće

Čistoća će napokon naći u nebu svoju najvišu nagradu: primit će posebnu krunu slave poput naučitelja i mučenika - povlasticu, da jedina pjeva pjesmu djevičanstva i pravo, da posvuda prati Janje (Otkr 14,3-4), koje se nasladjuje usred ljiljana (Pnp 2,16).

Šesnaesto poglavlje

MEDJU TRNJEM

Potreba borbe — Redovnička je čistoća borbena, osvajalačka krepost. Napadnuta sa svih strana od lukavih ili okrutnih neprijatelja, ona se može održati u potpunoj nevinosti samo kao plod svakidanje pobjede milosti i volje nad svim udruženim silama naravi, svijeta i pakla. "Ako želite biti djevice, borite se protiv svoga tijela i tjelesnih strasti; u Duhu Božjem pobijajte svijet, pobijajte taštinu ovoga svijeta, koja prolazi, koja se lomi, kvari i gasi. Pobijajte zmaja, pobijajte lava, pobijajte zmiju, pobijajte sotonu po Isusu Kristu, koji će vas jačati svojom riječju i svojom božanskom Euharistijom. Velik je vaš napor, velika će biti i vaša nagrada" (sv.Klement).

Čistoća je kao opsjednuta tvrdjava, koja će odoljeti svim nasrtajima i ostati netaknuta samo onda, budu li je njeni branitelji štitili trostrukim bedemom poniznosti, Kristove ljubavi i opreza, i budu li se umjeli okoristiti dvostrukim biranim oružjem:mrtvenjem i molitvom (1).

I. - Bedemi čistoće

Poniznost — Poniznost, prava duboka poniznost prvi je obrambeni zid, koji treba podići. Čistoća i poniznost dvije su kreposti, toliko medjusobno slične, da su odredjene, da se uzajamno razumijevaju i jedna na drugu oslanjaju. Naprotiv, oholost i blud "združeni u prvotnom prekršaju, sačuvaše unutarnju srodnost, tako da jedno neprekidno izaziva drugo, da se uzajamno privlače, podržavaju i uznose... Veliki tipovi ljudske oholosti od Tiberija do Dantona, bili su i divovi bestidnosti" (Gerbert). Oholost je nečistoća duha, kao što je nečistoća oholost tijela. Eto dvostruke pobune, kojoj čovjek u isti mah pada žrtvom! Tu je pobuna duha protiv Boga i pobuna tijela protiv duha. Učitelji duhovnog života mnogo puta ističu vezu izmedju tih dviju kreposti kao i sukrivnju protivnih mana: "Kao što oholost duha vodi do najgore razvratnosti, tako poniznost čuva

---

1) Ovdje ne govorimo o općim i neizravnim sredstvima očuvanja čistoće. Vrela milosti, s pomoću kojih raste u duši duhovni život i jača duševna otporna snaga protiv zla, jesu: molitva, sabranost, prisutnost Božja, ispovijed, a osobito primanje sv. pričesti. Svatko zna za snagu, kojom Isusovo djevičansko Tijelo vlada nad ljudskim tjelesnim strastima i umiruje ih. Zato nema boljeg sredstva, nego - osobito mladeži - preporučiti čestu, pa i svakidašnju pričest.

čistoću" (sv. Izidor). Stari Oci, poučeni dugim iskustvom, uče, da osobito mladji redovnici, prije nego počnu obuzdavati strasti, treba da umrtve svoju samovolju vježbom poslušnosti (Kasijan). Sv. Bernard kaže: "Čistoća se lako ruši, ako se ne oslanja na druge kreposti. Ali od svih najpotrebnija je poniznost. Mnogo ih je, naime, radi svoje oholosti palo u pohotu pa i u starosti. Prionimo dakle trajno uz poniznost, čuvaricu čistoće i majku strpljivosti!" Kao dokaz, koliko tužnih primjera i bolnih priznanja! "Oduševljenje, koje sam svojim predavanjima pobudio," piše Abelard jednom svom prijatelju, "neobično je umnožilo broj mojih učenika, a ja sam imao novaca i slave na pretek. Ali uspjeh uvijek uznosi slabiće, sigurnost na ovom svijetu slabi duševnu jakost i razornim tjelesnim čarima lako krši njezine snage. Smatrajući se unaprijed jedinim filozofom na zemlji i ne plašeći se budućnosti, stadoh popuštati uzde svojim strastima, ja, koji sam uvijek živio u najvećoj uzdržljivosti. Što sam više napredovao na putu filozofije i svete znanosti, to sam se svojim nečistim životom sve više udaljivao, i od filozofa, i svetaca; jer je sigurno, da se filozofima, a još više svecima, t.j. onima, koji uskladjuju svoje srce poticajima sv. Pisma, ljudi dive nadasve radi njihove čistoće."

Pogibelj oholosti

Oholica je često puta uobražen, pun sebe, siguran u svoju jakost; on prezire pogibao, nestrpljiv je za svaki jaram, a u času napasti ili u slučaju pogibelji on zanijemi i tako se izlaže strašnoj opasnosti. Njegova je slabost u njegovoj oholosti. Bez Božje milosti nitko ne može biti čist, a tu milost Bog uskraćuje oholicama. Njih odbacuje i munjom šiba. K a z n a o h o l o s t i j e s t p a d u b l a t o. Qui se exaltat humiliabitur - Koji se povisi, ponizit će se (Lk 14,2). Obraćeni sv. Augustin priznaje to plačući: "Ogluših od lančanog zveketa moje umrlosti - za kaznu oholosti moje duše. Ja se odalečivao od Tebe, a Ti dopuštao; ja se razmetao, trošio, razbacivao, kipio od razbludnosti svoje - a Ti si šutio. O, kasnija radosti moja! Šutio si tada, a ja sam lutao sve dalje od Tebe. Sve sam više i više rasipao besplodno sjeme boli, ohol usred poniženja i nemiran od umora." Pogibao oholosti spominje i sv. Vinko Paulski jednog dana u svom nagovoru: "Vidite li, da se neka djevojka hvali, da se želi istaknuti, da priča, što je sve učinila: 'Bila sam u tome uposlena; učinila sam to i to', znajte, da je to oholost, koja se ne može spojiti sa čistoćom! Kad biste bile andjeli, ali tašte, pale biste u nečistoću, jer to je kazna za taj porok. Bog dopušta, da ohole osobe padnu u taj strašni grijeh, da ih tako ponizi. Svatko, tko je ohol, može očekivati najstrašnije napasti, jer demon taštine ujedno je demon, koji navodi na nečistoću."

Moć poniznosti

Dok je oholost dvostruka pokvarenost, dotle je poniznost divno zaštitno sredstvo čistoće. Ona vraća čovjeku jednostavnost malenih, njihovu bjelinu nevinosti, čovjek postaje djetetom. U poniznosti svijestan je svoje slaboće i bijede, a taj osjećaj je njegova zaštita i snaga: "Kad sam slab, onda sam jak" (2 Kor 12,1o). U poniznosti izbjegavamo pogibelj i mrtvimo se; u poniznosti otvaramo svoje srce predstavnicima Božjim, poglavarima ili ispovjednicima i

kod njih nalazimo svijetlo i utjehu; u poniznosti izvija nam se u času napasti očajnički krik Bogu: "Gospodine, izbavi nas, izginosmo!" (Mt 8,25). Takva molitva, koja prodire do nebesa, uvijek je uslišana. Bourdaloue piše: Da sačuvamo čistoću, potrebna je budnost, poslušnost, pokora, a iznad svega iskrena poniznost, bez koje u svemu tome nema za nas ni sigurnosti ni čvrstoće.

Ljubav prema Isusu Kristu

Drugi bedem čistoće jest poseban kult ljubavi prema Isusu Kristu. Naglasujemo "poseban", jer je očito, a i svakodnevno iskustvo i te kako dokazuje, da nije dovoljna polovična, mlaka ljubav. Traži se potpuna, žarka, velikodušna ljubav, duboko prijateljstvo božanska strast zaručnice. Tko nježno ljubi, ne zna za preljub. U posvećenoj duši svaki grijeh protiv čistoće znači zlobu duhovnog preljuba. A zar je moguće izdajstvo, ako smo se potpuno i zauvijek predali Isusu Kristu, ako samo na Njega mislimo, samo Njega želimo, samo Njega ljubimo, samo za Njega živimo? Čistoća je vjernost zadanoj riječi, a možda je još više vjernost srca. Prava ljubav, jaka kao smrt, uvijek pobjedjuje sve napasti svijeta i sve napade strasti. "Uz ljubav Božju duša je otporna protiv tijela, svog neprijatelja, jer gdje vlada prava ljubav Božja, tu ne ulazi ni samoljublje, niti lični interes" (sv.Ivan od Križa). "Samo nadasve žarka ljubav može svladati žestoke napasti". (Bossuet). "Sveta ljubavi!" kliče sv.Franjo Asiški. "Ti razaraš sve napasti djavolske i tjelesne i svaku bojazan tijela!" (Joergensen).

"Svaki prekršaj čistoće proizlazi u načelu iz neke zablude srca... Prvom padu na tom putu redovno je razlog neka ljubav, koja vodi u zabludu. Ono, što pridobiva srce i otima ga čistoći, uvijek je neka ljepota, koja zavodi, ili ljubav, koja zadaje ranu, ili radost, koja osjećajem ili naslućivanjem opaja. Često puta ta se tri razloga udruže, ali nema nekih drugih razloga, koji bi doveli do takvih nereda" (mgr Gay).

No, redovnička duša, koja se zavjetovala čistoj ljubavi, ne će nikad znati za tu zabludu, to zavodjenje, tu ranu, za opojnost svoga srca. Ako je nepokolebivo prionula uz Boga, ako se prikovala uz Srce samoga Krista, zar može njezino srce, srce Kristova prijatelja ili Kristove zaručnice ikad zalutati? Ljubav je lanac, vinculum (Kol 3,14); ako je taj lanac skovan čvrsto i od čistog metala, ništa ga ne će slomiti.

Preventivni lijek protiv ljudske ljepote, ljubavi i radosti

Tko je jednom razmotrio sjaj i čar Boga-Čovjeka, kako da ga obuzme prolazna ljepota nekog ljudskog stvora? "Otkad sam upoznao Isusa Krista," priznaje Lacordaire, "ništa mi nije bilo toliko lijepo, da bih to gledao s požudom. Sve ostalo tako je neznatno duši, koja je makar samo jedamput Boga vidjela i osjetila!"

U srcu, koje se potpuno i neopozivo predalo Kristu, nema više mjesta lažnim osjećajima. Natpis "IZNAJMLJUJE SE" s njega je zastalno ukonjen.

A što su svi grubi užici pred divnom radosti Božje ljubavi? Kraj bistra izvora tko da poželi ustajalu, blatnu vodu? Samo Bog zauvijek dostaje duši, koja Ga žarko ljubi.

Mrtvenje požude

Prema tome: "Ništa ne mrtvi požudu tako uspješno, tako brzo, tako potpuno, kao prava ljubav prema Bogu. Kad On kao Kralj srca i Gospodar svih njezinih osjećaja... potpuno obuzme i rasplamti dušu, svako tjelesno ganuće odmah iščezne" (Belarmin). "Ni mrtvenje, ni postovi, pa ni sama ispovijed, pričest i molitva nisu dovoljni, da ugase žar zemaljske tjelesne ljubavi, jer to su vanjska sredstva, a naša rana je nutarnja. Treba joj dakle unutarnji lijek. Božja ljubav prikladnija je od ikojeg drugog osjećaja" (Revue d'Ascetique et Mystique). "Tjelesna ljubav svladava se duhovnom ljubavlju... Želja se utažuje željom" (sv.Jeronim).

Čin ljubavi u času napasti

Jesmo li napastovani? Odmah na koljena! Srce neka nam bude štit, a molitva oružje. Žarkim i mnogostrukim činima ljubavi bacimo se u krilo Božje, ili radije, u Srce Isusovo, a Spasitelj će nam reći kao i svetoj Tereziji Avilskoj: "Ne boj se ništa, kćeri, nitko te ne će istrgnuti iz mojih ruku!" Pokuša li tko oteti dijete iz majčinih ruku? Što ga više odvlači, to se ono grčevitije privija o vrat majci. Prionimo uz Isusa..., uvijek, i sa zaručnicom u Pjesmi nad pjesmama kažimo: "Držim ga i ne ću ga pustiti" (3,4), i sa sv.Pavlom: "Jer sam uvjeren, da ni smrt, ni život, ni andjeli, ni poglavarstva, ni sadašnjost, ni budućnost, ni sila, ni visina, ni dubina, ni drugo kakvo stvorenje ne može nas rastaviti od ljubavi Božje, koja je u Kristu Isusu, Gospodinu našemu" (Rimlj 8,38-39). Da, u tragičnom času, kad napasti nasrću na čitavo naše biće, kad ga vitlaju i zbunjuju, te se čini, da se čitavo pretvorilo u tijelo, onda ljubimo i molimo! Zar čin ljubavi nije u tom času po sebi vapaj za pomoć? I mi ćemo osjetiti, kako su doista istinite riječi blaženog Idiote: "Čovjek, oboružan Tvojom ljubavlju, o preslatki Isuse, ostaje u borbi protiv napasti čvrst, nepokolebiv, nesavladiv, bez bojazni, makar se morao boriti protiv čitavog pakla... Jer Ti si, o predobri Isuse, čvrsto uporište, moćna obrana svima, koji Te ljube; Ti si ljubav, a tko ostaje u ljubavi, ostaje u Tebi; Gospodin čuva sve, koji Ga ljube" (1).

Preostaje nam, da razmotrimo treći bedem, a to je o p r e z. Područje čistoće zasijano je naime zasjedama, plodno iznenadjenjima, i tu treba više nego igdje razmišljati o Kristovim riječima: "Bdijte i molite se, da ne padnete u napast!" (Mt 26,41). Koliko ih pade žrtvom svog neznanja, svoje naivnosti ili umišljenosti! "Tko ljubi pogibao, u njoj i pogine" (Sir 3,26). Radi se dakle o tom, da po mogućnosti izbjegavamo svaku pogibeljnu prigodu, pazeći ipak, da ne padnemo u pretjerane skrupule. "Bježi, ako hoćeš pobijediti!" kaže sv.Augustin (2). A sv. Jeronim: "Poznajem svoju slaboću; i baš zato bježim iz straha da ne budem svladan."

---

1) Quod amor est fortis armatura animae.
2) Apprehende fuga, si vis invenire victoriam (sv.Augustin).

Oprez sa sobom i subraćom

Oprez prema samom sebi traži ustrajno bdijenje nad maštom, srcem i sjetilima, traži nadnaravno poštivanje tijela, posvećena Bogu, koje je hram Presv.Trojstva i živi ud Isusa Krista. Držimo se higijenskih propisa - danas uobičajenih - ali ne zaboravimo na zakone čednosti i stida i ne búdimo strast, tu divlju zvijer, koja drijema!

I odnosi medju članovima iste redovničke zajednice moraju biti odmjereni, iako usrdni. Nadahnuti vjerom, ma da proniknuti učtivosti, dobrotom, fincćom, strpljenjem, uslužnosti i uzajamnom pobudom, ti se odnosi ne smiju nikada izroditi u previše naravne simpatije, sentimentalne sklonosti, posebna prijateljstva i neumjesnu familijarnost, što podsjeća na svijet. Sve su to pogreške i slaboće, koje zbunjuju srce i ugrožuju krepost.

Oprez u svijetu, u apostolatu

Opreznost je osobito potrebna u saobraćaju sa svijetom. "Budite mudri kao zmije i bezazleni kao golubovi!" (Mt 10,16). Potpuno savršeno ostvarenje tog evandjeoskog programa divna je stvar, ako ne i malo čudo. Putovanja, poslovi izvan kuće, dopisivanje, obavljanje i primanje posjeta, duhovno vodstvo, ispovijedaonica, govornica, redovni odnosi s raznim svjetovnim osobama, koji su nam po staleškoj dužnosti nametnuti: o svemu tom ustanove i pravilnici većinom donose mnogostruke, potanke propise i zabrane nadahnute iskustvom ili mudrošću osnivačevom. Udaljivati se od njih redovno i bez razloga bilo bi pogibeljno.

Suvremeni apostolat traži u nekim prigodama nešto veću slobodu ponašanja; ipak bi bila krupna zabluda zamisliti tu slobodu bez mjere i suzdržljivosti. "Ja udaram slijepo!" rekao je jedan moderni apostol. A ipak, ne bi li bilo razborito pritom malo se ogledati oko sebe i pripaziti, gdje da nogom stupimo? Ni gorljiva, katkad neumjerena revnost, ni prava nakana ne može nas osloboditi od najosnovnijih pravila suzdržljivosti i opreza.

Oprez treba udvostručiti u odnosima - pa i onim obaveznima ili duhovnima - prema osobama drugog spola. Neka se uz dobrotu uvijek poveže dostojanstvo i ozbiljnost. Ni popustljivost ni neumjesna usrdnost: inače se igramo s vatrom. Okruženje naše redovničke duše neka ne bude ni odviše ugodno ni odviše cvjetno. Smjestimo svoju dušu u prilično strogu sredinu, okruženu šančevima, pa ako je potrebno, osigurajmo je i kojimgod buldogom. Pred nametljivom pažnjom i odviše ljudskim zahtjevima najbolje je sredstvo nakostrušiti se kao jež. Tko se okrzne, neka ga zasvrbi! Mi nismo andjeli, a istočni grijeh - makar bio prastar - nije nikako izgubio svoju otrovnost. I sami sveci, kraj sve svoje kreposti, ili ispravnije, upravo radi svoje kreposti, poduzimali su mjere opreza, koje lakomisleni rado smatraju pretjeranima ili skrupulima. Za mnoge bi bilo i te kako dobro, da ih slijede! Dom Klaudije Martin, sin blažene Marije od Utjelovljenja, godinama je strahovito trpio od napasti protiv čistoće samo zato, što je razgovarao s jednom djevojkom (Brémond).

Klauzura

U brizi za kreposti i dobar glas redovnika Crkva je smatrala uputnim, da tim mjerama pojedinačnog

opreza doda službeno još jednu mjeru: klauzuru (k. 597 i 598).

"Klauzura u formalnom smislu znači sam crkveni zakon, koji nekim osobama zabranjuje ulaziti u redovničke kuće, a redovnicima brani izlaziti bez dozvole iz svojih kuća.

U materijalnom smislu klauzura znači dio nastanjene redovničke kuće, obuhvaćen zakonom, t.j. dio redovničke kuće, kamo smiju samo redovnici ulaziti, i otkud redovnici smiju samo uz dozvolu izlaziti" (Choupin).

Zakon klauzure, ako i nije uvijek jednako strog (1), općenit je i tiče se svih redova, kongregacija i redovničkih ustanova, bez iznimke. On obuhvaća dvostruku zabranu, koju ne možemo prekršiti bez lakog ili smrtnog grijeha, prema težini materije.

Zabranjeno je u unutrašnjost samostana ili kuće voditi ili puštati svjetovne osobe, naročito osobe drugog spola, osim ako postoji opravdani razlog i dozvola poglavara. Zabranjeno je redovnicima i redovnicama, da bez prava razloga i bez dozvole izlaže i borave izvan samostana. Nadležne vlasti imaju strogo paziti, da se vrši taj zakon, komė je svrha sačuvati redovnički duh od svjetovne zaraze, poticati na život molitve, nauke, šutnje, sabranosti, a osobito čuvati čistoću. "Isto je tako sigurno, da je zakon klauzure uveden uglavnom radi čistoće, koju su redovničke osobe zavjetovale, i da se te osobe zaštite od pogibli, kojima bi inače bile izvrgnute" (Choupin). Koliko je zloporaba pa i sablazni nastalo radi toga, što se zaboravilo na te mudre propise!

II. - O r u ž j e č i s t o ć e

Židovi su podizali zidove Jeruzalema držeći u jednoj ruci zidarsku žlicu, a u drugoj mač. Ma da je ogradjena tvrdim bedemima, čistoću treba živo braniti dvostrukim oružjem: mrtvenjem i molitvom.

Mrtvenje

Riječ "mrtvenje" rijetko se čuje, a rado bi se susretala bar na usnama propovjednika i pod perom duhovnih pisaca. Naše ga stoljeće prilično obescjenjuje i rado ga smatra nekom luksuznom kreposti. A ipak bez njega ne može čistoća sačuvati svoju djevičansku svježinu. Sv.Pavao "morio je svoje tijelo i zarobljavao ga, da, propovijedajući drugima, sam ne bude zabačen" (1 Kor 9,27).

Govoreći o osjetljivosti čistoće, Bossuet ovako zaključuje jednu svoju meditaciju o Evandjelju: "U toj stvari treba sve bi-

---

1) Kanonsko pravo razlikuje trostruku klauzuru: papinsku, biskupsku i statutarnu. - Prvu, najstrožu, ustanovile su pape; ona je sankcionirana cenzurama, koje su pridržane papi, a tiče se svih redova svečanih zavjeta (k. 597). - Biskupska klauzura obvezuje redovnice jednostavnih zavjeta i članove svih pontifikalnih ili dijecezanskih kongregacija. - Statutarnu klauzuru zapovijedaju i odredjuju pravila i ustanove raznih redovničkih ustanova.

ti nasilno."

Sv.Alfons piše: "Treće sredstvo, da se sačuva čistoća, jest mrtvenje." "Kao ljiljan medju trnjem, takva je moja prijateljica medju djevojkama" (Pnp 2,2). Ljiljan čistoće sačuvat će svoju neokaljanu bjelinu samo onda, ako ga štiti trnje mrtvenja. "Čistoća cvate samo medju trnjem", govorila je i sv.Marija Magdalena Pacijska (Puccini).

"Htjeti sačuvati vjernost Isusu Kristu, ali ne žrtvovati zabave, svjetske sklonosti, razgovore za rešetkom sa svjetovnjacima; i istodobno dati slobodu svojim sjetilima, pustiti pohlepi za jelom da se zadovolji, očima da sve vide, ušima da sve čuju: to znači htjeti ostvariti ono, što je nemoguće. Savršenoj čistoći potrebna je ograda, isplетena trnjem mrtvenja"(sv.Alfons).

Što je sol mesu, to je mrtvenje duši: sredstvo čuvanja i neraspadljivosti. Redovnik, koji voli olakšice i udobnosti, koji nema duha žrtve i odricanja, uvijek je ugrožen, a često je krivac. Užitak, pa i dozvoljen - te riječi dakako nema nigdje u Evandjelju - jest otrov. Uzmemo li ga na kapljice, možemo načas osnažiti revnost i dati sebi poleta; u jačoj dozi mlitavi tijelo, slabi volju i sprema je na sve uzmake. Ako se i ne traži svetački heroizam - koji katkad plaši našu malodušnost i sablažnjuje našu kukavštinu - potrebna je ipak neka strogoća svakome, tko želi izbjeći pogibli ili je svladati. Duša mora uvijek ostati gospodaricom tijela, koje ona oživljuje. Razmažen redovnički život, iz kojega bi bilo uklonjeno svako trpljenje, odricanje, neugodnost, predstavlja sumnjivu vrijednost. Pravila i ustanove svih redovničkih ustanova sadržavaju strože ili blaže propise o postu, nemrsu, disciplini i bolnom siromaštvu. To je minimalan obvezatan program, kojim se mnogi u svojoj velikodušnosti ne će zadovoljiti. Izvrsna i neprestana pokora jest takodjer strogo i potanko izvrživanje pravila.

Rad — Drugo zaštitno sredstvo, odnosno sredstvo za skretanje napasti, jest strast za intelektualnim, umjetničkim ili manualnim radom. Vrijedni radnici jedva da imaju vremena da budu napastovani. Zato kaže otac Lacordaire: "Budimo podložnici poslu, da uzmognemo biti braća kreposti!" "Besposličenje, naprotiv, neprijatelj je duši" (sv.Benedikt), a lijenost je majka svim porocima. Tko nema što da radi, djavao mu se brine za posao. Jedan časni redovnik, koji je u svom dugom životu prošao kroz profinjene, a ujedno i teške kušnje, priznao je povjerljivo, da je spas nalazio jedino uz tabernakul i u nauku. Treba se pomno čuvati i svake zloporabe odmora i sna. Odviše njegovano tijelo postaje drskim i nepokornim slugom.

Opća strogost — Tu ćemo životnu strogoću pojačati svladavanjem svih svojih nutarnjih moći i vanjskih osjetila. Mrtvenje duha, mašte, pamćenja sastoji se i u tome, da sebi ne dopustimo nikakva pogibeljna štiva ni proučavanja, nikakva smutljiva sanjarenja, nikakve nezdrave radoznalosti. U predmetu čistoće zadovoljimo se s onoliko znanja, koliko ga traže naše staleške dužnosti. Ali iznad svega čuvajmo svoje srce od

svakog zastranjivanja i lutanja, odbijmo ga od svake sentimentalne osjećajnosti i svakog sumnjivog prijateljstva. Moramo "ostrugati sa svog srca staru kožu" (sv.Franjo Saleški), t.j. ukloniti iz njega svaku sebičnu ljubav. To je dobro znala sv.Terezija iz Lisieuxa, dok je pisala: "Kako da se srce, koje se predalo ljudskoj ljubavi, tijesno združi s Bogom? Osjećam, da je to nemoguće. Vidjela sam toliko duša, koje su - zavedene tim lažnim svijetlom - padale u nj poput jadnih leptira, opržile sebi krila, a onda se ranjene vraćale Isusu, božanskom ognju, koji gori, ali ne uništava." Ako je dobro nositi srce na dlanu, isto je tako razborito držati ruku na srcu. Poslušajte Bossueta: "Osobito čuvajte svoje srce i ne prelazite preko malih neurednosti; jer iz njih nastaju velike, a požar, koji sve uništava, često puta nastaje od jedne iskre." I dalje: "Vi djevice Isusa Krista! Brižljivo čuvajte svoja osjetila, ako doista hoćete biti djevice!"

Na prvom je mjestu vid.

Čednost u pogledima — Čednost očiju nije nipošto samo novačka krepost. Evo, kako je sv.Alfons preporuča svojim misionarima: "Iz ljubavi prema kreposti čistoće svi će brižljivo čuvati svoja osjetila; jer osjetila su kao vrata, kroz koja može u njihove duše prodrijeti ona sramotna prljavština, koja kalja nevinost duha i čistoću srca. Osobito moraju mrtviti svoje oči, pa i u dozvoljenim i poštenim stvarima, ako se ne žele izložiti pogibli, da ubrzo zalutaju medju zabranjene, nepoštene stvari. Osobito će paziti, da nikada ne gledaju ženama u lice... Bit će nadasve oprezni i budni, znajući, da čuvanje osjetila i vanjsko pobudno držanje nisu nipošto neobavezne kreposti, nego bitne i neophodno potrebne evandjeoskom radniku, koji mora propovijedati više primjerom nego riječima... Ako misionar ne potiskuje i ne obuzdava znatiželju očiju, propast će." Radi jednog neopreznog pogleda David postade preljubnik i ubojica.

Ako je čednost očiju potrebna i u samoći klauzure, ona je dvostruko potrebnija onim redovničkim dušama, koje po svojoj službi kršćanske ljubavi ili apostolata dolaze u česti, možda i trajni dodir sa svijetom. U našem stoljeću, kad se zlo svagdje koči, kad su mnogi, pa i kršćani izgubili osjećaj stida, često je puta važno ne zapaziti ništa ili barem ništa ne gledati, da ne bismo morali jednom reći: Oči su mi upropastile dušu!

Umjerenost — Ne zaboravimo takodjer na umjerenost u jelu i pilu. Ako nas donekle opće slabo zdravlje i naporan rad mogu u nekoj mjeri oprostiti od posta i nemrsa, nemojmo ipak misliti da smo oslobodjeni od zakona umjerenosti, koju sv.Pismo i crkveni Oci toliko preporučuju. Svaka neumjerenost, osobito kod mladeži, predstavlja pogibelj, katkada i tešku. Predaja je tu opasnost izrazila riječima, koje bi se jedva tko usudio prevesti (1). Porok pohlepe za jelom osobito je odvratan kod

---

1) In vino luxuria, in luxuria voluptas, in voluptate impudicitia est... Venter mero aestuans cito despumat in libidinem... ventris saturitas seminarium libidinis est (sv. Jeronim).

duhovnih osoba. Izvrsna je navika, da kod svakog obroka nametnemo sebi koju malu žrtvicu i da se nikad ne dignemo od stola potpuno siti. "Ne opajajte se vinom, u kojemu je raspuštenost, nego se napunite Duhom Svetim!" (Ef 5,18).

Giotto je u Asizu prikazao čistoću u liku djevojke, zatvorene u bjelokosnoj kuli, koju čuvaju odvažnost i pobožnost. Jest, čistoća je tekovina kršćanina, ali je još više dar Božji (1 Kor 7,7 - Mt 19,21). "Prva misao," kaže sv.Augustin, "kojom se djevica mora poniziti, jest, da ona nije po sebi ono, što jest, nego da je njezino djevičanstvo poseban dar, koji dolazi odozgo i silazi od Oca svijetla, u kome nema ni promjene, ni sjene neke mijene" (Jak 1,17). Nitko ne može zauvijek ostati čist bez posebne milosti.

Žestina napasti

Blud je najbjesnija i najraširenija ljudska strast. On zamračuje duh, smućuje srce, zaludjuje sjetila, poremećuje volju; to je oganj, što proždire i srž kostiju. Pobuni tijela dodajte još mnoge pogibli svijeta, podmukla ili gruba djavolska došaptivanja i onda ćete shvatiti, da je savršena čistoća "gotovo čudo, čudo moralnog reda" (mgr d'Hulst). Kako kaže Kasijan, povlastica neprekidne čistoće nije vezana ni uz najbrojnije vježbe mrtvenja; samo Božja milost može u nama stvoriti takvu čistoću.

A to stvaranje, to čudo jest djelo molitve.

Treba moliti svakog dana, osobito u pogibelji

Čistoća, udružena s poniznosti, kršćanskom ljubavi i ustrajnosti jedna je od onih osnovnih milosti, koje moramo svaki dan moliti od dobroga Boga. Ona je komad onoga bitnog svakidašnjeg kruha, za koji molimo u Očenašu. Kod svake molitve, kod svake zahvale, kad dolazimo u uski dodir s prečistom Krvi Isusovom i Njegovim božanskim Tijelom, ponovimo koju lijepu molitvu iz misala: "Užezi, Gospodine, u našim bokovima i u našem srcu oganj Duha Svetoga, da ti služimo neokaljana tijela i čista srca!" "Gospodine, koji si nam uporište i štit, pomozi nam: da naše tijelo i naše srce ponovno procvate novim cvatom stidljivosti i čistoće, i da nas žrtva, koju smo prikazali tvojoj dobroti, oslobodi svake napasti!" Molimo, kao što je molio otac Perreyve: "Kako mogu reći: Bit ću čist, bit ću nevin, bit ću dobar? Ja to ne mogu reći. Kazat ću samo: Gospodine, prisižem Ti, da ću dobro raditi, dobro ću paziti, hrabro ću se boriti, a onda, prostrt ničice u prahu do Tvojih nogu, poznavajući svoju bijedu i nemoć, posjedujući jedino dobru nakanu i pravu volju, zaklinjem Te, da mi dadeš svoju milost, koja će u meni učiniti ono, što je bez Tebe nemoguće."

Zazovimo Djevicu djevica i stavimo svoju krepost pod njezinu moćnu majčinsku zaštitu. Zamolimo je za milost - jer to je doista prevelika milost! - da radije umremo, nego da padnemo: potius mori quam foedari.

Osobito u času oluje kriknimo joj očajnički s apostolom: "Spasi nas, izgibosmo!" (Mt 8,25). S djetinjim pouzdanjem bacimo se u njezin naručaj, ostanimo čvrsto privinuti uz njezino srce, doklegod bude trajala napast. Sv.Alfons kaže, da tko god i

usred najgorih salijetanja svom dušom nastavi moliti se Mariji, može biti siguran, da nije sagriješio, barem ne smrtno.

Ako nam se ipak dogodi - jer smo tako slabi i tako iskušavani! - da padnemo, neka nam opet molitva bude spasenje. Čim smo pali, odmah se dignimo; padnimo odmah poput Magdalene pokornice do nogu raspetoga Isusa i uskliknimo Mu: "Milost!" da od Njegova beskonačno milosrdnog Srca dobijemo milost, kojom ćemo obnoviti moralno djevičanstvo u Njegovoj Krvi i u svojim pokajničkim suzama, punima stida, pouzdanja i ljubavi. A onda, uzevši sve u obzir: felix culpa! - sretna li grijeha! Jer u gorkom i neprekidnom sjećanju na ovaj grijeh, koji je iznenadio našu krhkost, naći ćemo nov snažan poticaj, da ubuduće udvostručimo budnost, molitvu, nježnost i vjernost.

---

posluh

Posluh ima glavnu riječ, kad se radi o savršenstvu pojedinca ili životnoj snazi redovničke ustanove. To je UGAONI KAMEN zgrade redovništva.

Zato treba da ta zgrada počiva na TROSTRUKOM NEPOMIČNOM TEMELJU. Bez toga će se nagnuti ili srušiti.

Poslušnost je UGROŽENA KREPOST još više nego siromaštvo i čistoća. Neka je svatko pobjedonosno brani!

Inače se prevrgne u potčinjenost bez uzvišenosti, bez radosti i zasluge. Eto PATVORINE I ZLOPORABE prave poslušnosti.

Redovnički posluh postaje KRALJEVSKA SLUŽBA, kad je u principu nadnaravna, u opsegu sveobuhvatna, u vršenju i svrsi draga.

Taj USPJEŠNI NAPOR, makar bio tvrd, jest izvor duhovne sigurnosti, mira savjesti, radosti srca i muževnosti volje.

UGAONI KAMEN
TROSTRUKI TEMELJ
UGROŽENA KREPOST
PATVORINE I ZLOPORABE
KRALJEVSKA SLUŽBA
USPJEŠAN NAPOR

Sedamnaesto poglavlje

UGAONI KAMEN

Važnost poslušnosti i njezini stupnjevi

Poslušnost je središte redovničkog staleža, kao njegov kostur. Nismo li ostavili svijet prije svega zato, da poslušamo Boga, da Ga time proslavimo posebnim načinom, da se posvetimo i da spasavamo duše?

U poslušnosti kao i u siromaštvu ima različitih stupnjeva: z a v j e t, k r e p o s t i d u h p o s l u h a.

Zavjet kao sveto obećanje, dano Bogu, nalaže nam, da se podlažemo svakom poglavaru, koji zapovijeda u ime svete poslušnosti, t.j. u ime zavjeta.

Krepost, koja ima širi opseg nego zavjet i proističe iz pravednosti, sklanja volju, da primi i izvrši sve zakonite zapovijedi predstavnika vlasti.

Duh poslušnosti je samo pojačana, profinjena i proširena krepost poslušnosti. Što je pouzdanje prema nadi, to je duh prema kreposti. Kad je redovnik tako poslušan, on podlaže svu svoju volju, spreman da sve izvrši vesela srca. Doista izvanredne stvari! Biti poslušan za njega je užitak. Daleko od toga, da bi se uznemirivao ili srdio radi mnogih naredjenja, on im se veseli. Ne čekajući zapovijedi, on ih nasluti i predusretne. Protivno mnogima, on nikad nema odveć mnogo poglavara. "Abbatem sibi praeesse desiderant" (Pravilo sv.Benedikta).

Redovnikova ljubav prema ovisnosti razborita je i ponizna. Obične smjernice, savjeti i molbe poglavara njemu su prave zapovijedi. Još više, u želji za što većim samoprijegorom redovnik će se prilagoditi volji, željama i hirovima svoje braće, kao savjetuje sv.Benedikt (1). "Nije dosta, da se pokoravamo opatu i onima, koji nad nama imaju nekakvu vlast, već ćemo takodjer udovoljiti radi sličnih razloga i željama naše starije pa i mladje braće... Tako će u našoj zajednici nastati općenito natjecanje, da se pokoravamo jedni drugima" (P.Delatte)

Općenita i posebna poslušnost

Sv.Toma pak razlikuje dvovrsnu poslušnost: o p ć e n i t u i p o s e b n u. - Prva se sastoji u tome, da se izvrši sve ono, što poglavari nalože bilo pojedincu, bilo zajednici, bez obzira na to, kakvi su motivi podlaganja. Ta opća

---

1) Sed etiam sibi invicem ita obediant fratres.

poslušnost jest u tom, da vršimo Božje i crkvene zapovijdi, da poštujemo kanonske i liturgijske propise; ukratko da vršimo sve svoje dužnosti.

"Posebna poslušnost kao zasebna krepost sástoji se u ispunjavanju zapovijedi radi posebna motiva poslušnosti, t.j. zato što zapovijed obvezuje, a pravda traži, da se zapovijedi podložimo" (Choupin).

Ta posljednja vrsta poslušnosti, koja nas ovdje jedina zanima, opet poprima u redovničkom staležu dva glavna oblika: poslušnost pravilu (1), o kojoj ne ćemo govoriti, i poslušnost poglavarima.

Kanimo u jednom uvodnom poglavlju odrediti toj kreposti mjesto u redovničkom staležu, podsjetiti na njezinu socijalnu ulogu u raznim redovničkim ustanovama i podcrtati njezin upliv na moralni život svakog redovnika.

I.- Poslušnost u redovničkom staležu

Prvenstvo poslušnosti

Askete i teolozi uvijek su pridavali poslušnosti prvo mjesto u redovničkom staležu. Poslušnost je cilj, uvjet, bit, a donekle i punina redovničkog staleža.

Samostanac po Kasijanu nema druge svrhe, nego da mrtvi i razapinje svoju volju (2), da se tako čvrsto priljubi uz volju Boga.

Već u predgovoru svoga Pravila sv.Benedikt podsjeća monaha neobično sažetim riječima, da on pripada rodu onih, koji traže Boga i da je ušao u samostan sámo zato, da Boga nadje, posjeduje i uživa. A jedini put, koji vodi k Bogu, jest poslušnost (3).

Neposluhom udaljio se čovjek od Stvoritelja; jedino posluh dovest će ga natrag k Njemu (4). Prema sv.Bonaventuri "sva se savršenost redovničkog života sastoji u tome, da se odrekne svoje volje" (5).

Od triju zavjeta, od kojih se sastoji redovnički život, najvažniji i "najbitniji je nedvojbeno zavjet posluha. Ako se netko izvan posluha zavjetovao na siromaštvo i uzdržljivost,

---

1) O poslušnosti ustanovama raspravljali smo u posebnom djelu "Kult Pravila". Slobodni smo, da opet uputimo čitaoca na nj.
2) Finis coenobitae est omnes suas mortificare et crucifigere voluntates.
3) Scientes se per hanc obedientiae viam se ituros ad Deum.
4) Ut ad eum per obedientiae laborem redeas, a quo per inobedientiae desidiam recesseras (Pravilo sv.Benedikta).
5) Tota religionis perfectio in voluntatis propriae subtractione (abdicatione) consistit (Bernard Beski - sv.Bonaventura).

time još nije redovnik" (1). Zato posluh izražava narav i temelj ne oznake redovničkog staleža jasnije i snažnije nego sve ostale kreposti (2).

Pokornost

Zavjetovanje je obveza na službu Božju. Po svom pozivu svaki je redovnik sluga. A što se traži od sluge, ako ne da sluša? Slušati je njegova dužnost, razlog njegova opstanka, prva njegova dužnost, koja obuhvaća sve ostale. Monah je i vojnik pod Kristovom zastavom pa se bori za proširenje Njegova kraljevstva. A koja je glavna vojnička vrlina, ako ne poslušnost? I to poslušnost do najveće žrtve? I koje je to sjajno i moćno oružje Kristova vojnika? Opet poslušnost (3).

Predanje

S drugog bitnog stanovišta redovnički je stalež predanje, posvemašnje i neopozivo predanje samoga sebe, svoga bića, svoga života Bogu, dušama i svojoj redovničkoj ustanovi. Ali u tom posvemašnjem predanju sve ne predstavlja jednaku vrijednost. Dobro je odreći se svojih dobara, da bi slijedili Krista; bolje je dati svoje tijelo, da bude neokaljano svetište čistoće; vrhunac svega jest, kad se čovjek odrekne onoga, do čega mu je najviše stalo, onoga, što je kao duša njegove ličnosti, kad se odrekne svoje slobodne volje (4). "Siromaštvo je velika stvar, čistoća je još dragocjenija, ali poslušnost vrijedi više od njih, ako se izvršuje u cijelosti. Čovjek se siromaštvom odriče vremenitih dobara, čistoćom tjelesnih naslada, ali posluhom on gospodari nad svojim duhom i srcem" (papa Ivan XXII).

Iza kako je naveo riječi sv.Tome, da čovjeku nije ništa draže od slobodne volje (5), sv.Alfons dodaje: "Prema tome, Bogu ne možemo dati dragocjenijega dara, nego da mu posvetimo volju. Duh Sveti kaže: Poslušnost je bolja od žrtve (1 Kralj 15,22). Žrtvovati Bogu svoja dobra razdijelivši ih siromasima, svoju čast grleći prezir, svoje tijelo mrtveći ga postom i pokorom, to znači dati Bogu dio sebe. Ali, tko Mu žrtvuje svoju volju, podlažući je poslušnosti, taj Mu daje sve što ima, te može reći: Gospodine, darovao sam Ti svoju volju, više nemam što da Ti dadem."

Žrtva

Što je dakle još redovnički stalež? Smrt samome sebi, prava žrtva paljenica. Osim svete mise i mučeništva nema žrtve, koja bi nadilazila ili koja bi bila ravna žrtvi redovničkih zavjeta. A što je u redovničkom životu najve-

---

1) Et inde etiam est quod votum obedientiae, est religionis essentialius. Si enim aliquis, absque voto obedientiae, voluntariam paupertatem et continentiam etiam voto servet, non propter hoc pertinet ad statum religionis (sv.Toma).
2) Votum obedientiae proprie se extendit ad actus propinquos fini religionis. Quanto autem aliquid propinquius est fini, tanto melius est (sv.Toma).
3) Domino Christo vero regi militaturus, obedientiae fortissima atque praeclara arma assumis (Pravilo sv.Benedikta).
4) Per votum obedientiae aliquid maius offert Deo (sv.Toma).
5) Nihil est in homine amabilius libertate propriae voluntatis (sv.Toma).

ća žrtva? I svagdanje iskustvo, i crkveni naučitelji potvrdjuju, da to nije ni siromaštvo, ni čistoća, već posluh. Ponekad se hoće i heroizma, da se neprestano odričemo svojih namjera, pothvata, planova, želja i hirova, da bismo se ponizno i bez riječi podložili pravilu i poglavarima. Sv.Bernard kaže: "Poslušnost vodi k mučeništvu, jer onaj, koji hoće da sluša istinski i savršeno, mora nužno podnijeti, i to mnogo, i na tijelu i u srcu."

"Zavjet poslušnosti stavlja pečat redovničkoj žrtvi te je čini pravom žrtvom paljenicom dajući joj pravo obilježje općenitosti, trajnosti i neprekidnosti" (Choupin).

Isto zapažaju sv.Terezija Avilska i sv.Franjo Saleški. "Reći da ćemo se odreći svoje volje, i vršiti tudju, izgleda veoma lako, ali kad to jednom pokušamo, saznajemo, da je to najteže na svijetu, samo ako se želi činiti kako treba" (sv.Terezija). "Tko se dobro mrtvi, umire kao pravi mučenik. Ustrajati cijeli život u poslušnosti, veće je mučeništvo, negoli umrijeti odjednom pod udarcem mača" (sv.Franjo Saleški).

Nenadmašivo sredstvo posvećenja

Posebna važnost poslušnosti jest i u tom, što je ona moćno sredstvo posvećenja. Zavjeti nisu nego izvrsno sredstvo za postignuće najvažnijeg cilja redovničkog staleža, za postignuće moralne savršenosti. A posluh je bolje pomagalo posvećenja i od siromaštva i od čistoće. Od sviju puteva, koji vode k vrhuncu, poslušnost je najsigurniji i najkraći. "Učenici poštovanog oca Leonardija, osnivača regularnih klerika Majke Božje,dosadjivali su mu, da bi im napisao i dao pravila. Božji čovjek uzme list papira i na njem napiše samo jednu riječ: "Posluh". Tako im je dao da shvate, da je u redovništvu poslušnost i svetost jedno te isto, i da nema razlike medju pojmovima: ‚poslušan redovnik' i ‚svet redovnik'" (sv.Alfons).

Sv.Terezija Avilska mislila je isto tako: "Uvjerena sam, da sâm sotona udahnjuje u obliku lijepih izgovora veliku odvratnost i poteškoće u poslušnosti zato, što vrlo dobro zna, da nema puta, koji bi brže negoli poslušnost vodio do vrška savršenstva. Ako dobro pripazite, jasno ćete uvidjeti, da govorim istinu!"

Ukratko: zavjet poslušnosti toliko zasijeca u redovnički stalež, da izgleda, da on sadrži i izražava redovništvo u njegovoj potpunosti, jer u sebi uključno sadrži - kao ono u starim redovima - i dva druga zavjeta, naime siromaštvo i čistoću (1).

II. - Poslušnost u životu redovničkih ustanova

Autoritet je duša kongregacija

Povlašteno mjesto, koje zauzima poslušnost u redovničkom staležu, označuje i prvenstvenu ulogu posluha u životu re-

---

1) Votum obedientiae continet sub se alia vota (sv.Toma).

dovničkih ustanova.

Ova se uloga posluha ipak teško razumije bez funkcije autoriteta. V l a s t i p o s l u h jesu dva uzajamna pojma, koji rasvjetljuju jedan drugoga.

Autoritet je duša svake ljudske ili božanske, političke, socijalne ili vjerske zajednice. On je glavni sastavni dio zajednice, aktivni princip njezina života, razvoja i procvata. Bez sile, koja stoji na čelu, koja upravlja i naredjuje, dobivamo neoblikovanu skupinu ljudi bez jedinstva, bez kohezije, bez zajedničkog cilja. Ako nema autoriteta, anarhija je sigurno na vratima i dovest će do nereda i revolucije.

Ta je nauka osobito istinita, kad se radi o duhovnim zajednicama, kao što su redovničke ustanove. U njima su poglavari doista glava, srce i duša. O njima velikim dijelom ovisi životna snaga ili opadanje, plodnost ili neplodnost, život ili smrt kongregacije. Što je četni starješina svojoj četi, to je poglavar svojoj redovničkoj zajednici. Tko da iskaže onaj sveopći duboki upliv poglavara, svijesna svojih dužnosti i prava, i vješta da upravlja razborito, sigurno i dobro? I protivno, koliko se zloporaba, nereda i sablazni rodilo otuda, što nije bilo mudra i jaka poglavara? "Ako glavarica nema sposobnosti, koje se traže za upravu ili ako ih ne zna upotrebiti, lako se vidi, koji neredi mora odatle da slijede. Eto tako su čitave zajednice zapale u žalosno opadanje i mlitavost,od koje su i propale" (Bourdaloue).

Uloga vlasti: uklanjati zlo, promicati dobro

Dužnost je poglavara, da se suprotstavi svim opasnostima, koje prijete opstanku i gorljivosti reda; da podsjeća na pravilo i da ispravlja one, koji ga krivo tumače; da se opire protupravnim običajima i uzmicanju od pravila. Poglavar mora stati na put opasnim pothvatima, nezgodnim novotarijama, obuzdavati neumjerenu, previše naravnu revnost, otkloniti, u jednu riječ, sve ono, što bi moglo narušiti život kongregacije, iskriviti njezin poziv i krivotvoriti njezin duh.

Iza kako je uklonio zlo iz svoje redovničke obitelji, na poglavaru je, da promiče dobro u svim oblicima, kako pojedinačno, tako i zajedničko, da bdije nad izgradjivanjem i posvećenjem svakog svog člana; stoga će suzbijati nehaj, prodrmat će lijenost, podržavati slabe, podizati klonule, podsticati revnost sviju.

Poglavar ima redovito dati svakom redovniku mjesto i službu, koja mu odgovara vodeći računa o njegovu zdravlju, njegovim intelektualnim i moralnim sposobnostima. On mora iskoristiti sve talente; mora na slavu Božju, za napredak svoje ustanove i za spas duša postići od svih najveći mogući uspjeh, stvarati nova djela, utvrdjivati stara; ukratko: mora imati nad svima dubok i trajan upliv u okviru svoje vlasti.

Suradnja poglavara i podložnika

Jasno je, da tok i uspjeh sveukupnog rada poglavara velikim dijelom ovisi o pokornosti redovnika. Poglavar ništa ne radi sam; njegov se rad odnosi na njegove podložnike ili ga vr-

ši s njihovom pomoću. Njegova je uprava s u r a d n j a. Kako će se tijesno i uspješno suradjivati bez uzajamnog razumijevanja i jedinstva, a prema tome i bez ovisnosti? Sv.Toma kaže: "Upravljati znači pokretati" (1). Zato treba da prijedlog poglavara bude prihvaćen i proveden u djelo. Ma kakve bile sposobnosti jednog vojskovodje, on mora ipak imati u potpunoj vlasti svoje ljude, da mogne pobijediti. Nije li d i s c i p l i n a g l a v n a s n a g a vojske? Disciplina je takodjer snaga odabranih četa, kakve su redovničke ustanove, jer je ona osnov jedinstva u miru. "Ali evo neprocjenjive koristi od redovničkog posluha: on sve zasebne volje ujedinjuje u jednu općenitu zajedničku volju, u volju Božju, koja nam je proglašena u pravilima i preko ustiju poglavara. Tako usprkos raznolikih i suprotnih nagnuća duhova posluh čuva jednodušnost i mir" (Bourdaloue).

Može li se upravljati, ako se poglavar na svakom koraku mora spoticati o različita mišljenja, suprotnosti i opiranja i ako svatko hoće da radi po svojoj glavi te da se povodi za onim, što mu se prohtije? Kako će upravljati, ako u rukama ima svežanj jegulja, koje mu klize medju prstima, umjesto da mu je na raspolaganju čvrsti snop gipkih volja? Zar je moguće upravljati s onima, koji se ne dadu voditi? Nije sve u tom, da se zapovijeda, već i da se posluh postigne. Što koristi i najbolja opruga u satu, gdje su sva kolešca iskrivljena ili zakočena? Zajednica, u kojoj se ne sluša, gdje se poglavari osudjuju, kritiziraju i osujećuju, razdijeljeno je i opustjelo kraljevstvo iz Evandjelja (2).

Posluh i nutarnja snaga redovničke ustanove

Gledajte i usporedjujte! Nisu li redovničke zajednice počele slabiti najčešće, kad se u njima pojavio manjak ili nepriznavanje principa vlasti? Bio je to manjak kod poglavara, koji nisu znali ili se nisu usudili zapovijedati odvažno, a nepriznavanje sa strane podložnika, koji se nisu htjeli pokoriti i slušati.

Iz toga slijedi posebna težina neposluha, koji nije kao pogreška protiv siromaštva ili čistoće samo osobna pogreška, već i neki napad na dobro zajednice i život same ustanove. Tko ne sluša, postaje neprijatelj svoje braće i opasnost po svoju zajednicu. "Lako je shvatiti, da je neposluh velik prijestup kako u velikim, tako u malim stvarima" (sv.Bernard).

Pouka utemeljitelja redova

Zato su utemeljitelji redova uporno preporučivali svojim sinovima posluh, ugaoni kamen zgrade, koju su netom podigli. Sv. Alfons u djelcu pod naslovom "Pravi redemptorista" piše: "Treba da se onaj, koji udje u Kongregaciju, potpuno odrekne svoje vlastite volje posvetivši je bez pridržaja svetom posluhu. Čemu ostaviti udoban život, roditelje, časti, ako se u Kongregaciju donese vlastita volja?... U Kongregaciji nema, da tako kažem, pokreta, pače ni disaja, koji se ne bi vršio iz posluha prema Pravilu ili poglavarima."

---

1) Gubernare est movere aliquos.
2) Omne regnum in seipsum divisum desolabitur (Lk 11,17).

U jednoj okružnici sv.Alfons piše: "Jedino poslušnost može sačuvati Kongregaciju i učiniti, da u njoj vlada redovnički duh; i to poslušnost, ponavljam, prema bilo kome, tko ima ulogu poglavara; inače propade Kongregacija. Odatle slijedi, da se sve druge pogreške mogu lakše oprostiti nego pogreška protiv poslušnosti." Na drugom mjestu kaže: "Uvijek sam usmeno i pismeno preporučivao svetu poslušnost i podložnost poglavarima, koji na zemlji zamijenjuju Boga; o tome zavisi dobar poredak, slava Božja, uspjeh misija i mir duhova."

Isti savjet i usrdnu molbu nalazimo u jednom glasovitom pismu sv.Ignacija svojoj Družbi: "Sve, što sam sada izložio o poslušnosti, obvezuje sve pojedince s obzirom na njihove neposredne poglavare. Rektori i mjesni superiori treba da su poslušni provincijalima, provincijali generalu, a general onome, koga mu je Bog dao za poglavara, Božjem namjesniku na zemlji. Tako će se savršeno provesti podredjenost i prema tome jedinstvo i ljubav, bez kojih uprava Družbe ne bi mogla opstojati, kao što ni uprava bilo koje redovničke zajednice... Što se bolje pazi na ovisnost, bolja je uprava, a manjak podložnosti unosi u sve zajednice najveći nered. Eto zato žarko želim, da u ovoj Družbi, koju mi je Krist Bog djelomično povjerio, vlada savršen posluh, kao da sve dobro reda ovisi o toj kreposti" (P. Dudon).

III. - Poslušnost u životu redovnika

Bitna krepost Poslušnost je zajednička krepost, ali takodjer i vrlina pojedinca, koja ima vrlo veliku ulogu u privatnom životu redovnika. "Redovnik mora ljubiti poslušnost više nego sve ostale kreposti" (sv.Alfons). Redovnik bi je morao strastveno ljubiti. "Ljubljena poslušnosti, draga poslušnosti, slatka poslušnosti, blistava poslušnosti! Što da ti kažem, predraga kćeri, o uzvišenosti te kreposti? Da, poslušnost je nepomućeno dobro... Oduševi se, moja kćeri, za tu slavnu krepost" (sv.Katarina Sijenska). "Mogu ustvrditi, da je poslušnost glavna vrlina svih razumnih stvorova, koji žive pod Božjom vlašću, i da je neposluh najveća opačina" (sv.Bernard).

Ako je poslušnost prva krepost običnu čovjeku i kršćaninu, što će tek biti redovniku? Ona mu je najljepša, najpotrebnija i najuzvišenija moralna krepost, njegovo najbolje pomagalo za postignuće savršenosti. Ona je jedini put, koji vodi k svetosti; tko s njega zastrani, taj se izgubi.

Izvor savršenstva Ali otkuda poslušnosti ta izvanredna moć posvećivanja? Ponajprije, već smo spomenuli, da zavjet posluha uključuje siromaštvo i čistoću. A mi već znamo iz petog poglavlja glavnu ulogu zavjeta u traženju i postizanju svetosti. Zatim vježba u savršenoj poslušnosti povlači za sobom obvezu, da se vježbamo u mnogim drugim krepostima: u vjeri, poniznosti, mrtvenju, samoprijegoru, a nadasve u ljubavi. Napokon poslušnost mora biti okvir čitavog našeg rada na duhovnom polju. Nijedno djelo nije istinski krepsno, ugodno

Bogu i zaslužno, ako nije suglasno s poslušnošću. "Ja kažem, da redovnik ne će moći steći nijednu krepost, ako ne bude poslušan, jer redovnik postaje redovnikom u prvom redu radi poslušnosti, te posebne kreposti redovništva. Ako niste poslušni, ništa vam ne koristi ni sama želja za mučeništvom iz ljubavi prema Bogu" (sv.Franjo Saleški).

Sv.Mehtilda ugleda jednog dana povorku kreposti, što su ih predstavljale djevice stojeći pred Bogom. Jedna medju njima, ljepša od svojih sestara, držaše zlatni kalež, u koji ostale djevice ulijevahu neku mirisnu tekućinu, koju prva djevica klečeći pružaše Gospodinu. Začudjena Mehtilda zaželi doznati značenje tog prizora, kadli joj Gospodin reče: "Ova ovdje jest poslušnost; jedina ona pruža mi napitak, jer poslušnost sadrži u sebi bogatstvo drugih kreposti. Tko je pravo poslušan, nužno mora posjedovati sve te kreposti." Zato poslušnost zaslužuje, da je nazivamo "majkom i čuvaricom svih kreposti" (1).

Karakteristična crta redovničke svetosti

Poslušnost se stoga pokazuje kao najkarakterističnija crta redovničke svetosti. Ma da je svetost običnа kršćanina, svećenika i redovnika istovjetna u svojim osnovnim elementima, - t.j. u čistoći i ljubavi - ipak ima kod svakog od njih posebno obilježje. Ono, što karakterizira redovničko savršenstvo, jedna od crta, po kojima se ono najbolje raspoznaje, jest visoki stupanj poslušnosti. U svijetu se naidje na mnogo duša divne poniznosti, siromaštva, čistoće, sabranosti i pobožnosti, ali one nisu poslušne do mjere jednog redovnika. Posluh je njegovo posebno zvanje i njegova staleška dužnost; i njegov redovnički duh prosudjuje se upravo po podložnosti. Ne čini ga redovnikom ni vjera, ni pouzdanje, ni strogost, ni molitva, ni služba, ni revnost, već posluh. Tko sluša na pola, polovičan je redovnik. Čujmo sv.Tereziju Avilsku: "Bila bih dužna isticati osobito poslušnost, jer, kako mi se čini, čim uzmanjka poslušnost, više nema redovnice... Molim vas, da ne zaboravite samo jednu stvar, što ću vam je reći o tako poznatom i tako važnom predmetu. Ako osoba, koja se vezala zavjetom posluha, ne nastoji svom mogućom brigom da izvršuje što savršenije svoj zavjet, kažem vam, da ne znam, zašto se ta osoba nalazi u samostanu." Sv.Katarina Sijenska kaže oštro: "Neposlušni redovnik spada u barku redovničkog života samo tijelom, a ne duhom... Nije to redovnik, to je samo čovjek u redovničkoj odjeći."

Posluh stvara savršena nasljedovatelja Isusa Krista

Jednom riječju kažemo, da se savršenstvo redovničkog života sastoji u nasljedovanju Krista. "Ako hoćeš biti savršen, slijedi me!" Ali ono, što nas najviše zadivljuje kod Isusa, tog prvog Očevog redovnika, to je doista Njegovo junačko podlaganje - usque ad mortem (2).

---

1) Mater quodammodo est omnium custosque virtutum (Vatik.koncil).
2) Perfectio religionis maxime consistit in imitatione Christi, secundum illud. Matth, 19,21. Si vis perfestus esse... sequere me. Sed in Christo maxime commendatur obedientia, secundum illud ad Phil,2,8. Factus est obediens usque ad mortem (sv.To

Tko se dakle otimlje poslušnosti, udaljuje se od Spasitelja. Takav neka pazi, da ga ne bi snašla strašna prijetnja, koju je Presv.Srce objavilo sv.Mariji Margareti Alacoque: "Svi redovnici, koji se odvoje od svojih poglavara, treba da se smatraju odbačenim posudama, u kojima je svako dobro piće pokvareno. Kad božansko sunce pravde obasja te posude, dogodit će se ono, što se dogadja, kad sunce zasja nad blatom. Takve duše daleko su odbačene od mog Srca. Što se one više trse da se približe mom Srcu preko sakramenata, molitve i drugih pobožnih vježbi, tim se ja više udaljujem radi njihove gnjusobe. One će ići iz jednoga ponora u drugi, jer je to razdvajanje dosada mnoge upropastilo, a i unaprijed će mnoge upropastiti, jer svaki poglavar zamijenjuje mene, bez obzira, da li je dobar ili zao. Zato podanik, kad se opire poglavaru, zadaje svojoj duši smrtne rane. A što je najgore, uzalud će plakati na vratima moga milosrdja: ne ću ga saslušati, ako ne budem čuo preporuku poglavara" (Gauthey).

O s a m n a e s t o   p o g l a v l j e

T R O S T R U K I   T E M E L J

Rijetkost savršene poslušnosti

Budući da je savršena poslušnost središte redovničkog staleža, duša kongregacija i najbolji izvor svetosti, očekivalo bi se, da je ona vrlo česta, ako ne i sasvim općenita krepost. A ipak se odveć rijetko pojavljuje. Koliko skretanja, iskrivljivanja i krivotvorenja! Ma da se i ne ide do formalnog neposluha, - revolucionarni duh, hvala Bogu, još nije zahvatio samostane - koliko ih je, koji su vrlo često zadovoljni s negativnim posluhom ili s nekim polovičnim posluhom, koji nema ni jakosti ni mirisa!

"O, kćeri, kako je mnogo onih, koji žive u ladji poslušnosti, a kako su rijetki naprotiv oni, koji su savršeno poslušni!" (sv.Katarina Sijenska).

Važno je svratiti pažnju na temelje

Popuštanju u toj temeljnoj kreposti ima mnogo razloga, nutarnjih i vanjskih, pojedinačnih i skupnih. Medju skupne mogla bi se ubrojiti nedovoljna spoznaja, nedostatak čvrstog uvjerenja o samom temelju poslušnosti. Zašto slušati? O jasnoći odgovora ovisit će i stupanj podložnosti; jer osobito ovdje više svijetla traži veću krepost. Slijepa poslušnost, u lošem smislu riječi, ne može biti drugo nego iskrivljena poslušnost ili poslušnost samo puste navike.

Onoga dana, kad jasno uvidimo, da je naša ovisnost nužna stvar i sveta dužnost (dirati u poslušnost ne znači li dići ruku na Boga?), kad spoznamo, da je svaki otpor, bilo otvoreni, bilo potajni, samo slabost i kukavičluk, možda otada ne ćemo doći ni u napast, da se izmaknemo zapovijedi poglavara.

Pa ako uza sve to napast na nas i navali, naći ćemo dosta snage u sili našeg uvjerenja, da se - uz pomoć Božju - napasti opremo i pobijedimo je, a poglavara da poslušamo.

Redovnička poslušnost stoji na tri nepomična temelja: na v l a s t i, v j e r n o s t i i r e l i g i o z n o s t i: na vlasti poglavara, na vjernosti zavjetu i na religioznosti zavjeta.

P r v i   t e m e l j :   v l a s t

Poglavar je Božji predstavnik

Poglavar predstavlja vlast, on ima vlast. To je prvi temelj svake razložite i nadnaravne poslušnosti. Po svojoj službi on je pravi Božji predstavnik, njegov službeni dele-

gat. Sv.Benedikt kaže, da treba "vjerovati, da opat u samostanu vrši službu samoga Krista". Ta istina, što se temelji na vjeri - creditur - dovoljna je, da se poslušnost dobro učvrsti. Ako zaboravimo na to, neizbježivo ćemo skrenuti u automatizam ili ropstvo. Bog je prisutan u svim stvorovima po svojoj biti neizmjernosti i svemoći. Ali je prisutan - u nekim ljudima - i svojom vrhovnom vlašću. Poglavari su takvi ljudi. U svakom poglavaru nalazi se Bog. Kako mi vjera objavljuje, da se Isus Krist sakrio pod posvećenim prilikama Euharistije, ona me takodjer treba da navede, da Ga otkrijem i pod ljudskim obličjem autoriteta. Kada poglavar govori, zapovijeda ili zabranjuje, on to čini u ime Boga, čiji je zastupnik i "namjesnik" (sv.Bernard). Gospodin je onaj, koji govori, naredjuje ili zabranjuje na poglavareva usta. Poglavareve naredbe nisu, kako bismo mogli lako pomisliti, izraz njegova htijenja, još manje njegove samovolje, nego vjeran prijenos Božje volje. "Tko vas sluša, mene sluša; tko vas prezire, mene prezire" (Lk 10,16), mene Isusa Krista. Sv.Bernard kaže: "Bog se udostojao poglavare učiniti jednakima sebi. Poštovanje ili prezir, koji iskazujemo poglavarima, Bog računa, kao da smo iskazali neposredno Njemu" (sv.Toma).

Ali zašto, reći će netko, nije Bog ostavio vodstvo duša sebi samome? Zašto je povjerio jadnim, slabim i grešnim ljudima tako uzvišenu i opasnu službu?

Tajna m u d r o s t i, m o ć i i d o b r o t e!

Tajna mudrosti, koja je ustanovila u moralnom kao i u fizičkom redu divnu hijerarhiju veličine i malenkosti, zapovijedanja i pokornosti (sv.Bernard).

Djelo je Božje moći to, što čovjek sudjeluje u nacrtima Božje providnosti i u posvećenju duša: jer poglavari opstoje samo za dobro i spas svojih podložnika.

A kolike li velikodušnosti Božje? Dao nam je priliku, da se sto put na dan podložimo čovjeku, da se gorljivije vježbamo u vjeri, poniznosti, strpljivosti, odricanju, ljubavi, i da tako postignemo mnogo zasluga i vječnu slavu (Marmion).

Narav vlasti. Poslušnost! Zaista je to jedan od najljepših Božjih izuma. Poglavar predstavlja vlast, on ima vlast, t.j. ima pravo da upravlja u ime Kristovo. To njegovo pravo moralna je snaga, pred kojom se volja mora dobrovoljno prignuti. Nije to sila, ona okrutna materijalna sila, koja savija i krši sve, što joj se opre (1). Svaki je poglavar najprije u p r a v i t e l j, a tek onda mudrac, savjetnik, vodja i tješitelj. Bitna je služba svakog upravitelja baš u tom, da zapovijeda i da zahtijeva pokornost.

Iako poglavareva vlast nije neograničena, jer je od drugoga postavljena, ipak je ona uvijek nešto sveto. Makar vlast bila najmanja, kao što je vlast ekonoma ili vodje nekog posla, uvijek je to dioništvo u moći Boga, Gospodara i Zakonodavca. Sv.Pavao piše Rimljanima: "Svaka duša neka se pokorava višim vlastima, jer nema vlasti, da nije od Boga; a što su, od Boga su postavljene. Tko se dakle protivi vlasti, protivi se naredbi Božjoj. A koji se protive, navući će osudu na sebe" (13,1-2).

---

1) "Vlast je samo broj i materijalna sila zajedno." To je 60. stavak, koji je osudjen Syllabusom Pija IX.

Duhovna vlast upravljanja, poglavarska i očinska vlast.

Vlast u kongregacijama poprima tri oblika: oblik duhovne vlasti upravljanja, poglavarske i očinske vlasti. "Duhovna je vlast upravljanja u Crkvi javna i službena. Predmet joj je upravljanje vjernicima u službi Božjoj i posvećenju duša" (Choupin). Puninu duhovne vlasti upravljanja ima vrhovni svećenik, koji jedan njezin dio prenosi na biskupe i poglavare izuzetih svećeničkih redova (1).

Pretpostavivši razliku u dostojanstvu i opsegu njihovih prava, poglavar mora dakle upravljati svojom zajednicom kao biskup biskupijom. Mora se brinuti za duše. Treba da je dobar pastir malena, ali odabrana stada. Njegova je dužnost, da vodi stado na bujne pašnjake i da ga čuva od razbojnika i vukova. Njegova je dužnost da bdije nad izgradnjom, ustrajnošću i spasom svih onih duša, koje mu je Isus Krist povjerio i o kojima će jednoga dana polagati račun pred Isusom (Hebr 13,17).

Drugi poglavari, koji nemaju spomenute duhovne vlasti upravljanja, ma kojoj redovničkoj ustanovi pripadali, imaju barem p o g l a v a r s k u vlast. Ta vlast izlazi iz zavjeta posluha (2), a sastoji se u zapovijedanju u ime Božje i snagom zavjeta. Od časa, kad se redovnik obaveže zavjetom, da će se pokoravati zakonitim naredjenjima poglavara, tim istim činom poglavari dobivaju pravo da redovniku zapovijedaju.

Još ostaje o č i n s k a vlast, vlast glave moralnog tijela, nad kojim ima dužnost upravljanja. Svaka je kongregacija jedna zajednica, svaki samostan jedna obitelj.

Može li se zamisliti društvo sposobno za život i obitelj sjedinjena u miru, a bez vlasti, koja treba da predvodi i upravlja; odnosno bez poslušnosti djece i podložnika? Tko god postane redovnik, tim samim činom dolazi pod vlast poglavara. Ako je i samo novak ili pripravnik, mora da se pokorava odredbama poglavara i da se drži redovničke discipline.

Osjećaji prema predstavniku vlasti

Kakvi treba da budu osjećaji i stav redovnika prema toj božanskoj vlasti, koju predstavljaju i čuvaju poglavari? Redovnik mora imati prema poglavaru osjećaj poštovanja, ljubavi i stav podložnosti. Naš vijek teži za jednakošću. Izgubio se pravi pojam vlasti. Zato je dobro, da redovničke kongregacije i dalje ostanu velikom školom poštivanja i autoriteta. Što se tiče poštivanja poglavara bolje je po primjeru svetaca biti rasipan, nego suzdržljiv. Olier je imao običaj da poklekne, dok bi prolazio pokraj sobice oca Condrena, svoga drugog poglavara iza kardinala Bérullea. Onima, koji su se tome čudili, odgovorio bi: "Nije tamo otac Condren, nego Bog u ocu Condrenu." A ništa nije protivnije redovničkom duhu i savršenoj poslušnosti od hladna ponašanja, prezira i ponositosti. Ne usudjujem se ni go-

1) "U svećeničkim izuzetim redovima poglavari i skupštine (generalni kapituli)... imadu duhovnu vlast upravljanja vjernika bilo na nutarnjem, bilo na vanjskom području" (k. 5ol, § 1).
2) "Redovnički poglavari i skupštine imadu, prema redovničkim ustanovama i općem pravu, nad podložnicima upravnu vlast" (k.5ol § 2).

voriti o preziru vlasti kao takve, koji bi bio smrtni grijeh (1).

Poštovanju će se pridružiti ljubav, što je zahtijeva zahvalnost i sinovska odanost. Nije li poglavar otac, a poglavarica majka? Njihova dobrota, strpljivost i uslužnost prečesto se nažalost ne priznaju. Mnogo je podložnika u napasti, da precjenjuju, kadšto i zavide na nekim - inače dosta neznatim - materijalnim prednostima poglavara. Kolike li onda nevolje, kad moraš upravljati s ljudima i stvarima! Koliko li briga, opiranja, neuspjeha, jada, a nadasve kako teške moralne odgovornosti! I pravo je, da se govori o "mučeništvu zapovijedanja". Bar malo srdačne l j u b a v i za svu tu nepoznatu požrtvovnost! Zar bismo time preskupo platili zahvalnost, na koju smo dužni? "Neka monasi ljube svoga opata poniznom i iskrenom ljubavlju!" (Pravilo sv.Benedikta).

Još više od poštovanja i ljubavi vlast zahtijeva poslušnost, t.j. nutarnju, d r a g o v o l j n u p o k o r n o s t. Opiranje nije uvijek zlodjelo, ali je zato uvijek propust. Ako poglavar ima svetu dužnost da zapovijeda, podložniku je opet sveta dužnost da sluša. Nitko dakle ne može bez teškoga grijeha, već prema težini materije, prekršiti bilo koju zapovijed, koja se dade u ime svete poslušnosti, ili ako poglavar ima namjeru, da veže u savjesti. Ta namjera, istina, vrlo je rijetka. Opće je pravilo, da poglavari redovničkih ustanova ili zajednica zapovijedaju samo onako, kao što nalažu ustanove, a ove ne obvezuju pod grijeh (Choupin). Ipak izgleda, da je teško u praksi prekršiti neku naredbu poglavarevu, a isto tako svojevoljno i bez razloga ogriješti se o neku točku pravila, a da se nekako ne sagriješi. Ako je po srijedi posluh, razboritost i ljubav savjetuju, da se postupa vrlo savjesno. Medju dvjema skrajnostima, koje valja izbjegavati, manje je zlo učiniti previše, negoli premalo.

D r u g i   t e m e l j :   z a v j e t o v a n j e

Ugovor o službi

Poslušnost, kao logična posljedica zavjetovanja, postaje za svakog redovnika pitanje pravednosti i lojalnosti. Sv.Benedikt podsjeća svoje monahe, da treba da slušaju "radi svete službe, koju su obećali" (2). Zavjetovanje je, kao smo rekli u četvrtom poglavlju, dvostrani ugovor sklopljen medju redovničkom ustanovom i novakom. Jedan stavak tog ugovora čini se, da sadrži sve ostale obveze novog zavjetovanika: potpuno podlaganje pravilu i poglavarima.

Stupajući u redovnički stalež, redovnik se odriče svoje neovisnosti i slobode. Poglavari su pak dužni, da u granicama ustanova mudro raspolažu našom osobom, našim sposobnostima i našom radnom snagom. Očito je, da bi se redovnik ogriješio o pravdu, kad bi se naknadno predomišljao o toj bezuvjetnoj i neopozivoj odreci, kad bi se zadijevao o širinu njezina dosega, kad bi kradomice pokušavao, da za sebe pridrži neke pojedine slobode,

1) Ne valja zamijeniti prezir vlasti s prezirom osobe, koja ima vlast. Ovaj drugi nije nužno teški grijeh.
2) Propter servitium sanctum quod professi sunt.

kojih se bio djuture odrekao.

Ozbiljnost redovničke poslušnosti

Iza kako smo zrelo i u punoj slobodi promislili, svečano smo obećali pred oltarom, u prisutnosti naše braće ili naših sestara, da ćemo se pokoravati svakom zakonitom naredjenju: preostaje nam, da održimo riječ sve do smrti, jer kršćanin ima samo jednu riječ.

Kad smo potpisivali spis o zavjetovanju, da li smo mislili, da stavljamo svoje ime na dno bijelog lista papira, za koji su poglavari sebi pridržali pravo, da ga ispune po svojoj volji ne obazirući se mnogo na naše želje ili ukus? Da nam taj tekst priprema dosta neugodnih iznenadjenja, to je moguće. Ali zar je to dostatan razlog, da zaniječemo svoj potpis? Tu je korijen razlike u težini odgovornosti izmedju neposluha obična kršćanina i neposluha redovnika. I sv.Katarina Sijenska lijepo je to primijetila u svom Dijalogu: "Znaš li, koja je razlika izmedju jednih i drugih? Razlika je u tom, što prvi kradu tudja dobra, a drugi kradu ono, što su jednom bili dali iz ljubavi i s namjerom, da ne će nikad više natrag uzeti. Redovnici su se javno odrekli sebe svojim zavjetovanjem, a obični kršćani nisu. Redovnici su se odrekli samih sebe preko ruku svog poglavara i dragovoljno su obećali, da će živjeti u posluhu, čistoći i siromaštvu."

Vojnička obveza sa svojim opasnostima

Budući da su kongregacije odabrane čete u Kristovoj službi, ne bi li se moglo redovničko zavjetovanje posve opravdano usporediti sa stupanjem dobrovoljaca u vojnu službu? Potpisavši obvezu, vojnik više nije gospodar ni svoga života, ni svoje osobe, ni svoga vremena. Pošto je postao dobrovoljni rob gvozdene discipline, on ima samo da sluša i da šuti. I to on radi. Postepeno vježbanje, mnoga rabota, noćni marševi, logorovanja, stroge smotre, veliki manevri, promjene garnizona, a ponekad i vojevanje: sve je to vojnički zanat sa svojim nevoljama i opasnostima. Nitko i ne misli na prigovaranje i opiranje.

U redovničkom staležu uvijek ćemo susresti neugodnosti i opasnosti, a sve one izlaze iz redovničkog "zanata". Takve su "opasnosti":

da dobiješ razdražljiva, teška i bolna naredjenja;

da dospiješ "pod škare" antipatičnih poglavara i u društvo nemile subraće;

da budeš neshvaćen, ružen i zapostavljan: mnogi su to iskusili;

da dobiješ teško mjesto, što slabo odgovara tvojim sklonostima i sposobnostima;

da budeš premješten sa sjevera na jug, iz Evrope u Aziju.

Što ćeš reći, kad se takve opasnosti obistine? Ništa. Što ćeš uraditi? Poslušati. Raditi kao dobar Kristov vojnik - sicut bonus miles Christi (2 Tim 2,3). Savršena poslušnost uspijeva samo u pogibeljima i mukama.

Strogost i ljepota poslušnosti

U nekoj matičnoj kući, pošto su završile godišnje duhovne vježbe, glavarica uzidje na govornicu s popisom premještaja. Kod svakog prozivanja jedna se koprena podigne, sluša..., nakloni se..., zatim se vrati u red na označeno mjesto. Bez tužbe, bez prigovora. Poneko iznenadjenje, tiha suza brzo obrisana. Na koncu sjednice svakoj, koja je premještena, dade se putna karta za vlak, te još istoga dana, a da se i ne vrati u svoje dotadašnje prebivalište, stigne na svoje novo mjesto.

Takva veličanstvena i stroga poslušnost, ublažena katkada dobrotom glavarica, podsjeća na vojničku disciplinu, kojoj je još dodata duboka vjera i žarka ljubav. Jednog dana prisustvovala je premještaju u gore spomenutoj redovničkoj zajednici neka časna sestra, bivša glavarica, koja je, istrošena poslom, povučena u nekoj maloj zajednici, sa svojih 65 godina, čekala ponizno, u šutnji i molitvi na čas zadnjeg odlaska. Prozvana je...

- Sestra Margareta!...

Bože moj, to je bila ona! Ona se digne malo zbunjena.

- Draga sestro, hoćete li poći u Buenos Aires, da osnujemo novu kuću?

Dubok naklon..., jedan smiješak, i ona podje da se spremi na put. Da li je došla do cilja? Ne zna se... Ona je časno ispunila zadanu riječ i nije opozvala ništa od onoga, što je bila dala.

Treći temelj: zavjet posluha

Narav, opseg i predmet zavjeta

Redovnik se svojim zavjetima obvezuje prema svojoj ustanovi, da će se svagdje i uvijek pokoravati zakonitoj vlasti. Da li će vjerno održati tu obvezu? Njegova je volja tako slaba, tako nestalna pogotovo pred poteškoćama i žrtvama, koje donosi svako podlaganje. Pa eto, da bi utvrdio svoju odluku, on polaže poseban zavjet, zavjet posluha: sveto obećanje, dano Bogu, da će točno izvršiti sve ono, što je obećao poglavarima (1).

To je novi razlog poslušnosti, koji odsada čvrsto veže savjest pod kaznu grijeha. Razlog bogoštovlja pritiče u pomoć, da bi se krepost posluha podigla i ojačala, a redovnik je dužan s dva razloga da sluša.

Poglavar se dakle može u upravljanju osloniti na taj zavjet, kada zatraži da se izvrši, što naredi. Zato treba da bude svim podložnicima jasno, kad se poglavar kani poslužiti tim pravom. U tu svrhu poglavar će upotrebiti stalne formule, koje su prešle u običaj ili su označene u pravilu: "Zapovijedam ti u ime svete poslušnosti..." Bit će zgodno, da u tim slučajevima formalnu zapovijed daje pismeno ili bar pred dvojicom svjedoka (Normae 1901, br.136).

---

1) Vovet Deo se impleturum quod sanctis vel praelatis promittit (sv.Toma).

Sjetimo se takodjer, da se svi poglavari nemaju pravo pozvati na naš zavjet. To pravo pripada svetom ocu papi (k. 499, § 1), svetoj kongregaciji za redovnike, generalnim kapitulima, vrhovnim poglavarima i provincijalima. Što se tiče mjesnih poglavara, postoje razlike u raznim redovničkim ustanovama; u tom pogledu treba se držati propisa svojih pravila ili ustanova. Izvan svake je sumnje, da te vlasti nema nitko od podredjenih predstavnika pojedinih služba, kao što su: pomoćnici, savjetnici, potpriori, opskrbnici, ekonimi i vodje posala. Treba dodati, da će se "poglavari vrlo rijetko, s mnogo opreza i razboritosti poslužiti vlašću da zapovijedaju u ime svetog posluha, i to samo radi ozbiljna razloga" (Normae 19ol, br.136). Čemu se često služiti.- uz opasnost, da se smute bojažljive duše - tim izvanrednim sredstvom, kad je za posluh dosta pozvati se na dobru volju i dar svakog pojedinca?

Nadalje je nužno, da poglavar u zapovijedanju ne prelazi preko granica svoje vlasti, t.j. da ne naredjuje nešto, što ne bi bilo u skladu sa slovom ili duhom pravila, nešto, što ne bi tražilo uredno upravljanje nekom redovničkom zajednicom ili družbom. "Poglavar ne može narediti nešto, što je iznad ustanova, kao na pr. neka herojska djela ili izvanredne pokore; niti što je ispod ustanova, to znači nešto nekorisno, smiješno ili indiferentno u svakom pogledu, osim ako poglavar namjerava da nekoga ponizi ili vježba u kreposti. On ne može zapovijedati niti ono, što bi bilo protiv ustanova, dakle: a) ništa, što bi bilo manje savršeno; b) ništa, što bi se protivilo ustanovama ili njihovu duhu; ništa zla. - Ipak, ako poglavar ima vlast, da daje oprost od nekih točaka ustanova, redovnik je dužan slušati. Što se tiče nutarnjih čina, smatramo, da ih poglavar ne može zapovijedati izravno, ali može neizravno, na pr. narediti ispit savjesti, razmatranje i t.d. U takvim slučajevima zakon redovničkog poštivanja traži, da se radi prema volji poglavara" (Bastien).

Općenit utjecaj zavjeta — Sve u svemu, redovniku se rijetko pruža prilika da vrši zavjet posluha. Ali otuda nipošto ne treba zaključiti, da gubi sve njegove zasluge. Jer zavjet gospodari svim našim životom prožimajući ga svojom jakošću i svojim duhom. On nas je postavio u stanje općenite ovisnosti o poglavaru; a naša je krepost poslušnosti zapravo samo produženje i razvoj zavjeta. Svi naši čini poslušnosti doista su religiozni čini. Uostalom, ništa ne priječi redovniku, da svaku zapovijed primi iz izričitih religioznih motiva.

Glavni prekršaji. — Može se na mnogo načina pogriješiti protiv zavjeta posluha. Evo glavnih prekršaja: bijegom izmaknuti vlasti poglavara, prisiliti ih da nas otpuste iz reda, oprijeti se formalnoj zapovijedi pod posluh, formalno prezreti vlast, ne htjeti se pokoriti, i to posve odrešito. - Iako svetogrdni čin protiv kreposti bogoštovlja, svaki prekršaj zavjeta nije ipak nužno smrtni grijeh, jer se u nekim slučajevima uzima u obzir lakoća materije, nedostatak pažljivosti ili pristanka.

Devetnaesto poglavlje

UGROŽENA KREPOST

Poteškoće poslušnosti

Prema nekim asketskim knjižicama redovnički bi život bio najbrže i najprijatnije jedrenje na ladji poslušnosti. Kormilo drži čvrsta ruka poglavara, milost snažno napinje jedra, a sretnom putniku ne preostaje drugo, nego da se prepusti ljuljanju, dok ne bude mirno doveden u luku.

Ma koliko bila ta slika opravdana i ugodna, lako može postati varkom. Sigurno da poslušnost olakšava i osigurava put, ali jedro ne čini suvišnim veslo, i redovnik, više mornar nego turist, mora često veslati, napetim mišićima i znojnim čelom, osobito kad spadne vjetar ili se digne oluja na moru, - a da i ne spominjemo podvodnih stijena i grebena.

Uostalom, ma da je vožnja sigurnija i brža, ipak nije manje naporna i pogibeljna. Za svetog Benedikta poslušnost je napor, još više - borba.

Dvije vrste neprijatelja

Mi bismo htjeli odmah na početku upozoriti na te borbe i pogibelji.

Savršena se poslušnost ne može zamisliti bez odricanja i opiranja. Eto nutarnjih i vanjskih neprijatelja!

Jedni djeluju iznutra, jer se radi o svladavanju naravi; naime, o svladavanju racionalizma, oholosti, samovolje i stečenih zlih navika.

Drugi navaljuju izvana zato, što se treba čuvati nekih zapreka ili pogibeljna utjecaja bilo same vlasti, bilo okoline ili sredine.

I. - Nutarnji neprijatelji poslušnosti

Nedostatak svijetla i uvjerenja

Prvi neprijatelj poslušnosti, koji je drma u samim temeljima i kvari sve do korijena, jest pomanjkanje nadnaravnog svijetla, kao što je: nedostatak uvjerenja, ljudski način gledanja na poglavare i kriva načela.

Sv.Katarina Sijenska u svom Dijalogu uporno ističe odlučnu ulogu vjere u provodjenju savršene poslušnosti: "Onaj nesretnik, koji ne sluša, zaveden je od samoljublja. Pogled njegova razuma, koji nije više prosvijetljen vjerom, uživa u samovolji i u svjetovnim stvarima."

Nema izgleda, da će naša poslušnost biti potpuna, ako se ne bude oslanjala na čvrsto uvjerenje: uvjerenje o njezinoj potrebi, njezinoj veličini i moći u apostolatu i samoposvećenju. Tko nikako ne shvaća ili pak malo cijeni izuzetno mjesto poslušnosti u redovničkom životu, bit će uvijek izložen pogibelji, da joj se otimlje ili da je nerado podnosi.

Racionalistički duh i kriva načela

Još je teža pogibelj, da se u odnosima sa nosiocima vlasti popusti duhu racionalizma, da se u poglavarima vidi samo čovjek ili žena, sa svim odlikama i pogreškama, brat, koga su prilike ili spletke danas digle na kormilo, ali koji će se sutra izjednačiti sa svima drugima. A ni ne pomišlja se, da on predstavlja Boga, da je on Kristov zamjenik, da posjeduje svetu vlast. Stoga se ni u njegovim zapovijedima ne vidi drugo, nego izražaj ljudske volje, više ili manje mudre, često nepodnosive. Ali što će tada biti od redovničke poslušnosti?

Potajno se takodjer šire dvosmislena načela, točna ako se uzmu doslovno, ali do skrajnosti pogibeljna zbog lukavih tumačenja. Zaboravlja se na dijelak istine, a zadrže se samo troske. Nemaju samo poglavari zdrav razum. Treba poštivati osobnu poduzetnost, a skupljanje je vlasti u jednim rukama kuga. Zašto da se s nama postupa kao s djecom? Treba znati tumačiti primljene zapovijedi. I vlast treba nadzirati. Nitko nema prava zapovijedati protiv pravila.

Teško bi se varao onaj, koji bi iskrivio smisao tih izreka, pa se njima ovlastio, da sa sebe zbaci jaram posluha ili da ga nosi namrgodjeno.

Bez duha vjere zapada se u ropski duh, što ga osudjuje sv. Pavao (Gal 3,24 - Kol 3,22 - Ef 6,6). Plemenitost našega života bit će ponižena i okrnjena... Čistoća poslušnosti jednako se gubi... Zapadamo u trnje nagadjanja s ljudima, želimo im se svidjeti ili se bojimo, da ćemo im se zamjeriti.

"Dobar ishod naše podložnosti došao je na kocku... Čas slušamo, čas ne... Sad je podložnost samo tlaka za nas, i to tlaka, koja dolazi od ljudi. Hirovitost je zagospodarila našim djelovanjem" (Léonce de Grandmaison).

Oholost, nadarenost i dob

Drugi neprijatelj poslušnosti jest oholost. Jednako je opasan. Poslušnost je kći poniznosti. Sv.Benedikt smatra, da je spremna poslušnost prvi stupanj poniznosti (1). Ponizna duša, svijesna svoga ništavila, svoje bijede i nedostojnosti, smatra, da je posve prirodno priznavati i poštivati vlast. Koliko bi joj bilo mrsko vladati i zapovijedati, toliko joj je ugodno prignuti se i pokoriti. Poslušnost je cvijet poniznosti. Poniznost joj je klica, sok i potporanj. "Poniznost je hraniteljica poslušnosti; ona je svaki dan hrani. Toliko je netko poslušan, koliko je ponizan, a ponizan, koliko je poslušan. Poniznost je hraniteljica ljubavi, a svojim mlijekom hrani krepost poslušnosti" (sv.Franjo Saleški).

1) Primus humilitatis gradus est obedientia sine mora.

Sv.Ignacije, pošto je svojim sinovima stavio pred oči dužnost potpune i slijepe poslušnosti, nadodaje: "Čini mi se, predraga braćo, da čujem kako govorite, da dobro znate, kako je važna krepost poslušnosti, ali da biste voljeli znati i za sredstva, kojima biste je mogli savršeno ostvariti; odgovaram vam sa svetim Lavom: ,Ništa nije teško poniznima, ništa nije nemoguće krotkima. Samo neka ste ponizni, samo neka ste blagi, a Gospodin Bog naš dat će vam milost, da ponizno i s ljubavlju ustrajete u svojoj prvotnoj žrtvi'" (Dudon).

I svakidašnje iskustvo pokazuje, da teškoće, opiranja i protivljenja, na koja se nailazi u upravljanju zajednicā, rijetko dolaze od skromnih i umrtvenih podložnika, nego gotovo uvijek od oholih, tvrdoglavih, uobraženih naravi, koje su samovoljne i pune sebe. Oholost je nadimanje i hvalisanje. Ali, onaj tko zapovijeda, znači da je "viši", a tko sluša priznaje se "nižim". Odatle kod oholice nagonska želja da zapovijeda i prirodna odvratnost od pokornosti. Slušati za nj znači poniziti se. Oholica opravdava Bossuetovu riječ: "Tko mi zapovijeda, srdi me." Sotonin "Non serviam" (Ne ću služiti), bio je samo krik pobunjene oholosti. "Gdje je oholost, tu ne može biti poslušnosti" (sv.Katarina Sijenska).

Nadareni ljudi, koji imadu uspjeha, napastovani su od zaraze nepokornosti, možda više nego drugi, jer oholost nije povlastica samo glupih. Budući da su odveć svijesni svoje osobne vrijednosti, oni odviše lako zauzmu prema poglavarima, koji su katkada osrednjih sposobnosti, hladan i kudilački stav te rade svoje poslove na način, koji se teško dade spojiti s redovničkom poslušnošću. Ako poniznost nije budna, taština može zavrtjeti mnogom glavom, mnogu volju učiniti oporom. Ako netko želi biti poduzetan, ne znači, da mora biti neovisan.

D o b je doduše rijetka, ali ipak stvarna zapreka poslušnosti. Izgleda, da bi se sve kreposti, pa i poslušnost, morale dublje usadjivati i učvršćivati u duši, što čovjek više odmiče u dobi. Tā redovnički je stalež po svojoj naravi stalno napredovanje u svetosti. Ipak je istina, da čovjek, premda s vremenom razvija svoja dobra svojstva, jednako tako sve više ističe i svoje zahtjeve i svoju osjetljivost. Ima li što prirodnije, nego da novak sluša slijepo, bez riječi i sa smiješkom? Ali u četrdesetoj ili šezdesetoj godini to ide drukčije. Da subraća, dapače i poglavari tim starcima, posijedjelim u radu za red, iskazuju pažljivu i nježnu ljubav - ništa bolje. Ali neka oni samo nikad ne precjenjuju toliko svojih zasluga, da bi sebe riješili dužnog poštovanja i podložnosti vlastima! Tako onaj stari monah, koji je, kako je bio previše osjetljiv na hranu, molio dozvolu ovom lakonskom, ako i ne odveć učtivom formulom: "Poštovani oče, ja vas upozoravam, da ću promijeniti način ishrane!" Na to mu je opat odgovarao širokim znakom blagoslova. A starac, koji je bez sumnje bio zaboravio, da zapovijedanje, jednako kao i poslušnost, ne pozna granica dobi, potiho je mrmljao: "Ah, ovi mladi poglavari! Oni bi da dijele zapovijedi!!!"

Poglavarstvo

Što da kažemo o bivšim poglavarima? Premda je dūgo, često i bolno vršenje poglavarske dužnosti najbolji uvod u poslušnost, ipak se dogadja, da su neki

uvijek spremniji zapovijedati, nego se pokoravati. Dokaz je velike vjere i kreposti, ako jednostavno, ponizno i radosno slušamo poglavara, koji je nekoć bio naš učenik ili podložnik i čije najveće pogreške nisu to, što je mlad i neiskusan. Činjenica je, hvala Bogu, da to i nije tako rijetko. Jedan je mladi otac bio postavljen na čelo zajednice, koja je medju svojim članovima brojila šest bivših poglavara, od kojih je jedan bio eksprovincijal. Glavarica nekih redovnica došla mu je čestitati, te je govorila smiješeći se (znala je, što to znači!): "Ah, poštovani oče, mnogo ćemo se za vas moliti dragom Bogu!" Molitva je bez sumnje bila uspješna, jer se je novi poglavar uvijek samo hvalio bezazlenošću i poslušnošću onih starih boraca. Kad je otac Czeck bio skinut sa službe, pisao mu je časni otac Passerat: "Osobito pazi, da se savršeno pokoravaš svom poglavaru, tvojem bivšem učeniku! To je junaštvo za jednog prijašnjeg starješinu. Ako ti je poglavar u srcu, i ti si u njegovu, a time i u Srcu Isusovu" (Gautron).

Samovolja

Ali od svih neprijatelja poslušnosti ipak je najopćenitiji samovolja, ta urodjena sklonost, koja nas mimo ili protiv Božjih zapovijedi i odredaba naših poglavara navodi da slijedimo svoj ukus, ćud i tisuću sitnih strasti. Sv.Bernard kaže: "Samovolja se ne slaže ni s voljom Božjom niti s voljom ljudi, nego samo s našom. Ona se pokazuje u tom, da ono, što hoćemo, nije ni na slavu Božju, ni na korist braće, nego se odnosi jedino na nas same. Što će Bog mrziti i kazniti, ako ne samovolju? Stoga, kad ne bi bilo samovolje, ne bi više bilo ni pakla." Samovolja i prianjanje uz svoje vlastito mišljenje - to su dvije rak-rane, što izjedaju srca redovnika.

Samovolja čini, da nam je svaka zapovijed teška. Što nam je nešto više zabranjeno, to nam se čini ugodnijim. Tako misli sv. Augustin. Quanto minus licet tanto magis libet. Samovolja čini, da više volimo one poglavare, koji žezlo pretvaraju u preslicu i daju nam slobodne ruke.

Samovolja, to je duh opiranja, potmule bune i kritiziranja. Samovolja, to je namjera da se pokorimo, nema sumnje, ali prema našem osobnom naziranju. Samovolja, to znači navoditi poglavare, da odustanu od odluka, koje se ne svidjaju nama. Samovolja, to je uporno nastojanje, da dobijemo ili izbjegnemo neki posao ili dužnost. Samovolja je, kad sebe vodimo u duhovnom životu bez drugog vodje. Najugodnije je, ali i najpogibeljnije uvijek činiti ono, što se nama svidja. Samovolja je uništenje poslušnosti. Mnogo redovnika pade njezinom žrtvom. Sv.Ivan od Križa piše: "Kod onih, kojima je zvanje duhovni život, kao i kod običnih ljudi, privrženost vlastitoj volji i uživanje u svojim djelima vlada u tolikoj mjeri, da je teško naći i jednoga, koji bi radio jedino za Boga, a ne bi bio privržen svojim interesima, ili svojoj utjehi, ili svom ukusu, ili bilo čem ljudskom." Po riječima sv.Alfonsa: "Jedini razlog, zbog kojega mnoge redovnice žive nesretno, jest taj, što su privržene svojoj vlastitoj volji."

Odatle i d u ž n o s t za svakoga, koji se posveti službi Božjoj, da se "stalno opire svakoj samovolji" (Pravilo sv. Benedikta) i da "svoju volju ostavi pred samostanskim vratima, tako da nema nego Božju volju" (sv.Franjo Saleški). Treba da

ponavlja sa sv.Terezijom od Maloga Isusa: "Ne ću da budem sveta na pola, ne bojim se trpjeti za Te, o moj Bože! Samo se jednoga bojim: da sačuvam svoju volju. Uzmi je, jer ja odabirem samo ono, što Ti hoćeš!" "Znate li, što su to redovničke družbe?" pitao je otac Alvarez. "To su radionice poslušnosti; bolnice, u kojima vam otvaraju žile, da isteče krv samovolje."

Mane temperamenta i karaktera

Druge zapreke, na koje se spotiče savršena poslušnost, jesu neke pogreške temperamenta i karaktera: duh neovisnosti, protivljenja, tvrdoglavosti, živahnost duha i slabost volje.

Duh neovisnosti, prilično raširen u našem stoljeću, uvukao se je podmuklo i u samostane. Sastoji se u urodjenoj sklonosti, često i navikom pojačanoj, da što više ograničimo utjecaj poglavara u uredjenju našeg života, u našem radu i zanimanju; da nastojimo protegnuti svoja stvarna i umišljena prava, dokle god se može; da živimo po svojoj glavi, ne doduše u otvorenoj protivnosti s vlašću, nego jednostavno izvan nje. Što manje zapovijedi, nikakav nadzor, što veća sloboda u vladanju - to je program, što se postavlja za ideal.

Duh protivljenja, manija onoga "ego contra" (ja naprotiv), jest obična dosada u redovitom obiteljskom životu, ali kad se radi o odnosima s poglavarima, može postati veoma pogibeljan. Čim je izdana neka zapovijed ili donesena neka odluka, eto odmah nastaje tisuću teškoća i isprika, odmah se pronalaze primjedbe. A što u tom slučaju preostaje od slijepe poslušnosti?

Neki su skloni *tvrdoglavosti*. To su redovnici, koji su zaneseni za svoje ideje, za svoje osobne nazore. Sv. Vinko Paulski ocrtao ih je na jednoj svojoj kćeri ovako: "Ona se čvrsto drži svoga suda. Savjeti sestre poslužnice, njezina ispovjednika, duhovnog vodje ili glavarice nisu sposobni da je prisile na uzmak, jer se je utvrdila u svom vlastitom sudu. Ona je nešto utuvila u glavu, i nije moguće učiniti, da od toga odustane. Eto jedne oznake prikrivene oholosti, jednog djavolskog svojstva, jer samo djavlima dolikuje da uporno ustraju u svojoj tvrdoglavosti... Ta osoba kadšto oćuti grižnju savjesti, ali ona nema snage da je slijedi; možda bi i htjela, ali ne može."

Još preostaje da spomenemo poslušnost *bezvoljnih*. Kod tih nema nikakve zle volje, nikakvog promišljenog opiranja. Zapovijed ih nalazi spremne i podložne. Samo nemaju odlučnosti, i dok čekaju da im se volja pokrene, zaborave na primljenu zapovijed. To su oni, kojima se nikad ne žuri, kojima je poznata jedino poslušnost sa zakašnjenjem.

Imade napokon takvih, koji su žrtva svog *živahnog duha*, uvijek spremni da pronadju slabu ili smiješnu stranu osoba i stvari. Uza sve poštivanje poglavara kadgod se dogodi, da bez zlobe prema poglavarima i njihovim odredbama iznesu zajedljive primjedbe i sudove bez poštivanja. Čim izreknu riječ, odmah je požale. Ali ipak, sablazan je tu.

Zle navike iz dodira sa svijetom

Svim tim pojavama, koje kvare poslušnost, možemo još dodati zle navike stečene u dodiru sa svijetom ili tijekom pogrešnog odgoja. Jedna oznaka našeg vremena jest duh j e d n a k o s t i i n e p o d r e d j e n o s t i. U ime jednakosti potkopano je načelo vlasti, a u ime slobode svatko sebi prisvaja pravo da sve sudi, sve nadzire i sve kudi. Osobito je zlokoban utjecaj š t a m p e. Otvorite novine i časopise i vidjet ćete, kako se cijene vlasti, ili bar oni, koji vlast predstavljaju (1). Ocrnjivanje i izrugivanje katkada se diglo tako visoko, da je postalo dužnost i program.

Kako je moguće živjeti u toj buntovnoj okolini i slobodarskoj atmosferi, a da ne udahnemo zarazne klice? Povijesna je činjenica, da je svjetovni i redovnički kler podložan utjecaju svoga vremena. Koliko li je svećenika i redovnika u doba renesanse zapalo u poganski humanizam! Duh svijeta ostavio je trag na redovničkim dušama. Majka Barat pisala je gdji Giraud: "Ah, kćeri moja, kako je teško voditi duše u ovim zlim vremenima! Ova magluština slobode posvuda se uvlači, čak u redovničke kuće. Teško se snosi skučavanje slobode i stega. Zato se dešava tako, jer je izblijedjela u srcima slika vezana i na križ pribijena Isusa" (Baunard). Čini se, da je parlamentarizam dobio gradjansko pravo. S vlašću se raspravlja, dok bi trebalo jednostavno pokoriti se i šutjeti.

Pogibelj zaraze još je teža za one, koji prolaze kroz v o j a r n u. Vojska nije novaštvo poslušnosti, iako je škola discipline. Groznica nepoštivanja u njoj bijesni poput zaraze. Bilo bi katastrofalno za redovnički duh, kad bi se u samostan prenijeli običaji prisilnih slugu, koji znadu samo kritizirati i zadirkivati, koji ništa ne rade, kako im se već svidi.

Ne pada li i na m o d e r n i o d g o j dio odgovornosti za sadašnju krizu vlasti? U mnogim obiteljima, čak i kršćanski roditelji su se djelomično odrekli svoje vlasti i svojih prava. Posljedice su kobne. Dijete nema više onog pobožnog poštovanja i one sinovske poslušnosti, koja je temelj svakog ozbiljnog odgoja. Koliko ih se tako naviklo na neovisan život i već u osamnaestoj godini naučilo zapovijedati u društvima Katoličke akcije? Takvi donose u samostan načela i težnje, što se teško slažu sa zvanjem odricanja, mrtvenja i samozataje. Stoga učitelji novaka i klerika složno jadikuju nad većim ili manjim pomanjkanjem poniznosti i poslušnosti kod mladeži.

---

1) Kard.Lapicier, papin legat u Francuskoj povodom proslave Ivane Arške 1929.g. u posjetu kod uredništva "La Croix", isticao je pred novinarima, da uvijek treba poštivati javnu vlast, i da je to nauka vjere. Vidi "Prêtre et Apôtre", srpanj 1929: Nema nikakve sumnje, da su opadanje vjerske misli, razne individualističke teorije, politika i duh anarhije, što je oznaka našeg doba, pridonijeli, da se je pred očima samog duha umanjila duhovna vrijednost poslušnosti.

II. - Vanjski neprijatelji poslušnosti

Teškoće u vršenju poslušnosti nisu jedino one, što izlaze iz same naše naravi, pokvarene istočnim grijehom, i iz osobnih pogrešaka redovnikovih. Ima i drugih, koje dolaze od same vlasti i utjecaja okoline.

Poglavari samim vršenjem vlasti

Vlast načelno zahtijeva poslušnost, ali se u praksi dogadja, da predstavnici vlasti nuzgredno pokvare i pokolebaju poslušnost. Potpuna podložnost, kakvu traži redovnički stalež, već je sama po sebi težak jaram. Neka ga kakva tvrda, nespretna ruka još oteža, podložnik odmah zapada u napast, da ga zbaci sa sebe ili da ga nosi nerado. Sv.Augustin kliče: "Gospodine, Ti si postavio nad nama - nad našim glavama, super capita nostra, kaže Prorok (Ps 65,12) - ljude, i to kakve ljude! smrtne, slabe i krhke poput glinenih posuda!"

Poglavar iskušava poslušnost svojih podložnika samim vršenjem svoje vlasti, pogreškama u upravljanju ili pomanjkanjem kreposti.

Zapovijedati - to je prvotno pravo i prirodna dužnost poglavara. Medjutim vršenje tog prava, pa i u dozvoljenim granicama razboritosti i dobrote, nameće ponekad teške žrtve podložnicima. Poglavar nešto zapovjedi, donese neku odluku ili udari kaznom, što će možda potamnjeti nečiji ugled u znanju i kreposti, ako ne i slomiti život jednog redovnika. Jedan sv.Alfons Liguori bio je osudjen od pape i istjeran iz svoje vlastite kongregacije. Jednog oca Didona, poglavara u Parizu i slavnog propovjednika poslao je general u Rim i za dugo vremena prognao na Korziku.

U takvim je okolnostima moguće samo jedno od dvoga: herojska poslušnost ili sablažnjiva buna. Neki je redovnik u svojoj pedesetoj godini iznenada dobio zapovijed, da podje u pomoć jednoj misiji u Ugandi. Očajno je to bilo za njegovu rodnu kuću, osobito za staricu majku. Zamolili su poglavara, neka opozove svoju odluku, a on odgovori: "Tko ljubi oca ili mater više nego mene, nije mene dostojan (Mt 10,37).Teško meni, ako Evandjelja ne propovijedam! (1 Kor 9,16). Hajde za mnom i ostavi, neka mrtvi ukopavaju svoje mrtvace!" (Mt 8,22). Sretne li su one plemenite duše, koje znadu po riječi sv.Benedikta "u pokornoj savjesti prigrliti strpljivost" i zapreku pretvoriti u odskočnu dasku pa se vinuti visoko u samozataji i u potpunom žrtvovanju samih sebe! Ali to može biti velika pogibelj, kadgod i katastrofa za ljude malene i nikakve kreposti. Neki su tako izgubili i zvanje. Govorilo se za Desvalièresova djela, pisana vrlo vatreno, ali s dubokim vjerskim nadahnućem, da ih u Rimu strogo sude i da bi mogle protiv njih biti poduzete stroge mjere. Kad ga je jedan prijatelj zapitao: "A što ćete učiniti, ako vas osude?" - nije trebalo čekati odgovor - "Što bih učinio?" uskliknu. "Pokorio bih se svom dušom!"

Nalozi, koje nije moguće izvršiti U nekim se slučajevima čini, da je zapovijed još više nego teška, da je naprosto nemoguća: gravia aut impossibilia (Pravilo sv.Benedikta). Na tu mogućnost nailazimo dosta često u razdiobi služba i imenovanju starješina. Čini se, da će nas teret zgnječiti. Poglavari su očito precijenili naše intelektualne i moralne sposobnosti i previdjeli naše slabosti. Zar ne bi bilo ludo ili grijeh prihvatiti to i to mjesto na štetu općeg dobra? Odatle napast da prigovaramo, prosvjedujemo i da se opiremo.

Mnogi stvarno i nesviješno upadaju u malodušnost i nepouzdanje u Boga; ali možda nezlonamjerno ustuknu iz straha pred odgovornošću, ili pak upadnu u preveliku brigu za svoj mir. To je kriva poniznost, koja kvari savršenu poslušnost i predanje u Božju providnost. U takvim slučajevima ipak je najbolje prepustiti se konačno razboritosti poglavara. Kad prodje prvo uzbudjenje, pa se razmisli i pomoli, svakako se mogu potpuno jednostavno i vjerno iznijeti prigovori i teškoće poglavarima, koji nisu andjeli, pa mogu tako dobiti dragocjenih obavijesti. To nije nipošto protiv redovničkog duha; ali samo uz uvjet, da budemo svetački ravnodušni i spremni da se prignemo barem velikodušno, ako ne radosno, pred zadnjom odlukom.

"Nemoj misliti, da bi pred Bogom bila valjana isprika, kad bi odbila da primiš neku službu iz straha pred pogreškama, koje bi u njoj mogla počiniti! Sjeti se, da si time, što si postala redovnicom, primila i dužnost da služiš samostanu! Kad bi strah pred mogućim pogreškama u radu opravdavao tvoje odbijanje, sve bi redovnice imale jednako razloga da ga odbiju, a na kome bi onda ostala služba samostanu i uprava zajednice? Imaj dobru nakanu da ugodiš Bogu, i Bog će ti pomoći!" (sv.Alfons). "Po riječima sv.Tome, redovnik mora izvršiti primljene zapovijedi, makar mu se stvar činila nemogućom, jer podložnik nema odlučivati, da li je stvar izvediva ili nije" (sv.Alfons). Sv.Benedikt uči: "Neka monah bude uvjeren, da mu je zapovijed korisna i neka, stavljajući svoje pouzdanje u Boga, sluša s osjećajem iskrene ljubavi!"

Pogreške u upravljanju Ako razborita uprava daje redovnicima mnogo prigoda za borbu, koliko će više nesavršena ili loša! Neke pogreške u upravljanju dušama i vodjenju zajednice čine poslušnost teškom i pogibeljnom, ma da veoma zaslušnom.

C e n t r a l i z a c i j a je pretjerivanje poglavara, koji želi sve do najmanjih sitnica uzeti u svoje ruke i sam uredjivati. Ništa ne izmiče njegovu oku i ruci. Podložnicima je oduzeta svaka osobna poduzetnost, pretvoreni su u obično prenosno remenje, i tako su izloženi pogibelji, da zapadnu u pokornost bez duše i poleta, koja se vrši iz običaja i poput stroja.

Suprotno od te poglavarske sile, koja guši sve osobne snage u podložnicima, stoji s l a b o s t d o b r i č i n a, koji iz ljudskog obzira, ili straha pred otporom, ili iz želje za popularnošću, ili iz nastojanja, da spase mir pod svaku cijenu - popuštaju sve uzde i ne usudjuju se zapovijedati. To mo-

žda ide u račun neovisnosti nekolicine, ali ne u račun općoj revnosti. Što postane od poslušnosti, koja nema prilike da se vježba? "Kao što ne ćemo nikada imati prigodu da budemo blagi, ako budemo živjeli u pustinji, tako nikad ne ćemo postati pravo poslušni, ako ne budemo imali nikoga, tko bi nam zapovijedao. - Oni, koji imaju vlast, treba da je drže čvrsto i da traže od podložnika, da se pokore" (sv.Franjo Saleški).

Ništa nije manje opasna s a m o v l a s t, pred kojom se sve savija i lomi, koja ne pozna prave mjere razboritosti i strpljivosti, nego svojim oporim zapovijedima, zahtjevima, ćudljivošću i surovim postupanjem - sic volo sic iubeo - vrlo često postizava jedino to, da podložnike ogorči, izazove ili nagna u licemjerje.

Skoro i ne treba upozoravati na vrlo rijedak slučaj, gdje neki podložnik postane žrtva pristranosti, odvratnosti, zavisti ili jala nekog poglavara. Nije samo jedan svetac iskusio tu strašnu kušnju, koju je pobijedio strpljivošću i junačkim podlaganjem "Nesavršenost poglavara nije nipošto na štetu onome, koji sluša. Katkad mu je čak i korisna, jer progon ili bezobzirno stroge zapovijedi čine, da se steče krepost poslušnosti i njezina sestra strpljivost" (sv.Katarina Sijenska). Ali kakav je to kamen spoticanja za slabu krepost! Svi redovnici nisu kao otac Rabussier, koji je ovako pisao, pošto je morao mnogo pretrpjeti zbog nekih odluka uprave: "Dobar redovnik nikad ne može reći, da ga poglavari progone. Zašto? Jer on od njih uvijek traži jedino to, da mu dadu kruh Božje volje. Samo bi onda doista trpio, kad bi bio prepušten svojoj vlastitoj volji. To bi značilo oteti mu kruh iz ustiju. Moje je jelo, da činim volju svoga Oca."

Osobne pogreške

Osim pogrešaka i propusta u upravljanju poglavar možda nije izuzet ni od osobnih pogrešaka: jer tko je prvi u službi, ne znači, da je nužno prvi i u kreposti. Evo nekih: skučen duh, pomanjkanje finoće pa i same uljudnosti, oštar karakter, hladna ćud, nepristupačnost, nestrpljivost, što prelazi u srdžbu, čangrizavost, skrb za svoju udobnost, netočnost u vršenju pravila, koja nipošto nije uzorna. Ukratko: cijela hrpa nesavršenosti i slabosti, koje poglavara čine odvratnim i tako ugrožavaju poštovanje, privrženost i podložnost, na što poglavar usprkos svemu ima pravo zbog svoje vlasti.

Nesavršeni podložnik naći će u poglavarevim pogreškama zapreku, o koju će se njegov posluh spotaknuti, a možda i razbiti. Što se tiče revna redovnika, susret sa sličnim poglavarom značit će sretnu prigodu poslanu od Božje providnosti, kojom će se okoristiti, da učvrsti i učini nadnaravnom svoju vrlinu. "Često su nam mane poglavara korisnije nego njihove kreposti, jer nam je potrebnije umrijeti sebi i svom razboru, nego da nas prosvjetljuju, izgradjuju i tješe poglavari bez mane" (Bossuet).

"Bio bi to zabavan posluh, kad bismo slušali samo one poglavare, koji su nam ugodni. Ako danas imate poglavaricu, koju vrlo cijenite zbog njezinih sposobnosti i kreposti, rado joj se pokoravate. Ako pak sutra dobijete drugu, koja nije toliko vrijedna, odmah joj se ne pokoravate onako drage volje kao pr-

voj. No tko ne vidi, da se prvoj pokoravate zato, što ste joj sklone, a ne samo radi Boga?..I u svijetu je najčešća pojava, da se ljudi pokoravaju onima, kojima su skloni; ali ono drugo vrlo je rijetko i provodi se samo u redovničkim zajednicama" (sv.Franjo Saleški). A i to ne biva uvijek.

Što se tiče mana kod poglavara, uvijek je na mjestu savjet sv.Ivana od Križa: "Najbudnije pazite, da vas ne povrijedi njegova narav, njegov način rada, njegovi postupci ili tome slično. Pretrpjeli biste takvu štetu, da bi vaša poslušnost, koja mora biti božanska, postala samo ljudska."

Kad je sv.Gertruda molila Gospodina, da jednu poglavaricu oslobodi od stanovitih pogrešaka, Isus joj odgovori: "Ne samo ta osoba, nego i sve, koje upravljaju tvojom kongregacijom, meni veoma milom, imaju svaka svoje pogreške. Zar to nisi znala? Nitko na zemlji nije izuzet od bijeda, a posljedica je toga, po mom božanskom milosrdju, povećanje zasluga sviju. Podložnicima je potrebna veća krepost, da bi slušali nesavršene predstavnike vlasti, nego besprijekorne" (Dolan).

Samostan   Samostanska je klima općenito povoljna za procvat kreposti posluha. Ipak se i tu može naići na stranke, koje se sustavno opiru vlasti. To je bez ikakve sumnje jedan od najotrovnijih oblika slabog redovničkog duha. "To znači širiti zajednicom svaku lošu stvar. Ponekad se sastavi poseban jezik, na koji se sve to prevede. Najprije se pretresu djela poglavara, onda se doda sažalnica postradalim žrtvama." Imade po samostanima "svadljivaca, nesvijesnih smutljivaca i spletkara od zanata, koji su takvi po ćudi ili po strasti. Oni okupljaju nezadovoljnike, nastoje u dušama otvoriti male rane sebičnosti. Svaka je njihova duhovita izreka začinjena pritajenom misli, licemjernim ublaživanjem ili čak uvjeravanjem o svojoj poslušnosti, a sve je to popraćeno uzdasima i t.d. Naravno se njihovo saučšće uvijek služi izlikom ljubavi, samilosti, neovisnosti karaktera, čak i pobožnosti. Kako je lako zavarati i na tom području!" (P.Delattre). Podjemo čak dotle, da se hvalimo, kako smo poglavare prisilili na kapitulaciju ili da "su odletjeli".

Slabi duh zajednice   Takvo potkopavanje vlasti, koje se ničim ne može ispričati, a još manje opravdati, pravi je napadaj na jedinstvo podložnika i mir duša. Izvor je bezbrojnih pogrešaka te mora na cijelu zajednicu navući Božji gnjev i kaznu. To je u sebi razdijeljeno i opustošeno kraljevstvo, o kojem govori Evandjelje (Mt 12,25).

Svakome je dužnost da se oprezno čuva te kuge, i da ostane izvan svakog strančarstva, pokoravajući se časno i lojalno, čak i onda, kad bi morao trpjeti progonstvo.

Sablazan braće   Duh kritiziranja mrmljanja ili nepokornosti može se naći samo u ovom ili onom članu zajednice. Premda pogibelj zaraze nije tada tako velika, ona ipak postoji, osobito ako se radi o starijim i utjecajnijim redovnicima. Mladji neka ih izbjegavaju, a stariji neka znadu

prema njima upotrebiti bratsku opomenu sa svom dobrotom i razboritošću. Ako bude potrebno, neka braća prijave one, koji javno čine zlo. Sveti brat Mutien govorio je: "Budite uvijek u skladu s bratom upraviteljem! Nikad ne slušajte one, koji kleveću predstavnike božanskog Veličanstva! Stojte na strani poglavara! Dobri je Bog uvijek na strani vlasti, nikad na strani nerednih i nepokornih."

D v a d e s e t o   p o g l a v l j e

P A T V O R I N E   I   Z L O P O R A B E

Različite vrste polovične poslušnosti

"Ljubljena kćeri, kako je mnogo onih, što plove na ladji poslušnosti, a kako su ipak rijetki oni, koji savršeno slušaju!" (sv.Katarina Sijenska).

To, što je Bog rekao sv.Katarini Sijenskoj, opravdano je time, što je krepost posluha složena i preosjetljiva. Da bude savršena, ona mora po riječima sv.Tome posjedovati sedam svojstava: dobrovoljnost, jednostavnost, radost, spremnost, jakost, poniznost i ustrajnost. A tko sve to posjeduje?

Redovnik je dužan potpuno se pokoriti vlasti i to sudom, voljom, srcem, a i tijelom, kad se radi o vanjskim djelima. Ako nema ili ako popusti jedan od tih sastavnih dijelova, posluh se odmah kvari, raspada. Crv je ušao u plod. "Djevičanstvo poslušnosti" (sv.Bernard) jest pravo čudo. Zato imamo cijeli niz polovične ili krive poslušnosti i propusta, koje moramo uočiti pa izbjegavati.

I. - P o l o v i č n a   p o s l u š n o s t   d u h a

Savršena poslušnost na prvom mjestu traži potpuno podlaganje duha. Procjenjivati opravdanost neke zapovijedi, istraživati koliko je osnovana, da se može po volji osuditi ili odobriti, to je mušičava oholost ili cjepidlačenje razuma, što se pogubno odrazuje na poslušnosti srca i prihvaćanju volje. Pravi redovnik malo kritizira, a mnogo vjeruje. On je ujedno slijep i oštrovidan: slijep, što ne sudi ni osobu ni zapovijedi svojih poglavara - oštrovidan, jer vidi samo Boga u vlasti, a u njezinim odredbama Božju volju. Pretjerano razmišljanje ili manjak nadnaravnog duha vodi poslušnosti iz običaja, učenoj i kritičkoj poslušnosti.

Poslušnost iz običaja

Poslušnost iz običaja pretvara nas u strojeve. Radimo ne misleći ni na što. To je poslušnost radnika u tvornici, vojnika u vojarni, sata, koji odbija ure. Moć navike, ponavljanja: izdana zapovijed pomakne polugu volje, koja se odmah pokrene samo zbog maglovite brige, da se poštuje disciplina i da se izbjegne svaki sukob s upravom. Koliko pred Bogom vrijedi takvo pokoravanje? To je poslušnost bez duše i zasluge, jer vrijednost kreposti ovisi o vjeri, što nadahnjuje krepost, i o ljubavi, koja je oživljuje. Da li je takva poslušnost nepoznata u samostanima? Rado bismo povjerovali, da jest.

Učena poslušnost

U pomanjkanju nadnaravnog duha ljudski duh ističe svoje zahtjeve. Zato postoji učena poslušnost ili bolje rečeno, poslušnost učena redovnika, ili koji sebe drži takvim. Takav smatra svojom strukom bdjeti nad vršenjem vlasti, nadzirati je, da bi joj mogao odredjivati granice i upozoravati je na zloupotrebe. Budući da je stručno upućen u prava poglavara i dužnosti podložnika, on zahtijeva, da se ne pretjeruje ni u jednima ni u drugima. Kad se dade prigoda, odmah je spreman dokazati - s kanonskim pravom u jednoj, a pravilom u drugoj ruci - da vlast ima krivo, da ne pozna svoju nadležnost ili da je prekoračuje, i da podložnik - to je glavno! - nipošto nije dužan slušati. Ako ipak sluša, to je samo iz popuštanja, da se izbjegne goremu.

Zar taj doktor ne zna, da poglavari imaju posebnu milost za tumačenje ustanova i vlast, da od njih oproste?. Možda je zaboravio, da sveti utemeljitelji redova traže pokoravanje svakoj zapovijedi osim u slučaju očita grijeha? Vrlo je šaljivo u ime pravila riješiti se poslušnosti dužne poglavarima, kao što se protestant buni protiv pape suprotstavljajući mu Sveto pismo. Savršen redovnik više voli čednost i šutnju, nego to knjiško znanje - često puta sumnjivo - taj duh prigovaranja, to pretjerano prizivanje. On se više brine da sluša ponizno i iskreno, negoli da uhvati predstavnika vlasti u pogreški.

Kritička poslušnost

Kritička je poslušnost srodna onoj učenoj. Ona ne odbija vlast poglavara niti zakonitost njegovih naredaba, ali ipak prisvaja sebi pravo da prosudjuje poglavara i njegove naredbe. Poglavar je poglavar, to se razumije. Ne smeta, što je premalo simpatičan, skučen, osoran, nagao, bez takta i dobrote. Nema sumnje, treba se pokoriti njegovim zapovijedima, premda su često puta protiv zdrava razuma, nerazborite, nezgodne i bez ljubavi. Neka nas Bog što prije oslobodi takva poglavara!

"Imade i takva poslušnost, koja podložnika navodi na to, da oštroumno istražuje i odlučuje, što poglavar mora ili ne smije zapovjediti" (sv. Bernard).

Duh kritiziranja, koji je u naše doba vrlo raširen, pravi je bič za pojedince i zajednice. Ništa se tako ne protivi redovničkom duhu. Koliko li se takvih rasudjivanja, nadahnutih strašću, oholosti, zavisti i mržnjom, pokazalo pretjeranima i krivima! Svatko zna, da vlast nije u svom upravljanju neprevarljiva, nepogrešiva. Ipak je istina, da poglavari imaju posebna rasvjetljenja, nepoznate razloge, šire vidike, koji nama izmiču, a njihove odluke opravdavaju. Važno je, da imamo povjerenja u njihovu mudrost. Poglavar vidi više, dalje i jasnije sa svog komandnog mosta. Kod njega imade više izgleda, da se ne će prevariti, nego kod njegovih podložnika (1).

---

1) Maršal Foch reče jednog dana Recoulyu: "Kad sam bio na čelu slavnog dvadesetog korpusa, koji je pobijedio Nijemce u bitci kod Morhangesa, i 20. kolovoza 1914. dobio zapovijed, da se povučemo, bio sam tako ožalošćen i ogorčen, da mi je za čas

"Podložnici moraju uvijek misliti i priznavati pred samima sobom, da poglavari rade vrlo dobro i da imadu razloga, što upravo tako rade" (sv.Franjo Saleški).

"Gledaj ovce, kad ih vode na pašu! One ne pitaju, zašto ih vode ovamo ili onamo, zašto u taj sat, zašto se požuruje ili usporava korak; one se pokoravaju pastiru bez prigovora. Tako mora činiti i dobra redovnica: slušati, ne mučeći se pitanjima, zašto tako" (sv.Alfons).

Pogibelji kritiziranja

Duh kritiziranja često puta je nerazuman, a uvijek pogibeljan. Napadajući osobu poglavara, potkopava njihovu vlast, uništava dužno im poštovanje i ljubav. Omalovažavajući njihove zapovijedi, čini teškom, ako ne i nemogućom spremnu, potpunu i ljubeznu pokornost volje. "Ako nemamo poslušnosti razuma, ne može nam ni poslušnost volje i djela biti kakva treba da bude. Naravno da se u našoj duši moći težnje povode za moćima shvaćanja. Stoga bi bilo veliko nasilje, kad bismo podlagali svoju volju protiv vlastita suda. Kad bismo čak slušali neko vrijeme i nevaljane zapovijedi u ime općeg pravila, da treba slušati, to ne bi moglo dugo trajati. Brzo bi ponestalo ustrajnosti ili barem one savršenosti u slušanju, koja se sastoji u radosnom i ljubeznom pokoravanju. Zaista, tko radi protiv svog uvjerenja, ne može slušati radosno i ljubezno, dokle god traje takvo protivljenje razuma. Gubi se spremnost i revnost... Gubi se tako s l a v n a jednostavnost slijepe poslušnosti... Gubi se poniznost... Gubi se jakost... Ukratko: gube se sve savršenosti kreposti posluha. Što više, u poslušnosti, u kojoj se razum ne pokorava, vlada nezadovoljstvo, žalost, mlakost, popuštanje, mrmljanje, opravdavanje i druge nesavršenosti i znatne neprilike, koje poslušnosti oduzimaju vrijednost i zaslugu" (Dudon). Sv.Alfons i sv.Vinko Paulski poput jeke prenose tu pouku sv.Ignacija. "Tko ne podvrgava svoj razum, teško da će slušati drage volje. Već stoga njegova će poslušnost biti ropska, a ne djetinja; prisilna poslušnost, a ne iz ljubavi" (sv.Alfons). "Treba se mrtviti, kad nam se prohtije prosudjivati odluku poglavara... Ne smijemo rasudjivati ono, što poglavar naredi. Velika je pogreška, od koje ja ne znam štetnije, kad se podložnici zabavljaju time, da rešetaju odredbe svojih poglavara" (sv.Vinko Paulski).

Toga svega treba se držati tim više, što otvoreno i javno kritiziranje dovede ponekad i do teške sablazni. "A ja kažem: Ništa tako ne ruši zajednice, kao nepokornost redovnika, koji uvijek misle protivno nego poglavari" (sv.Alfons).

---

došla misao, da ne poslušam. Ta mi je misao sjevnula dušom poput munje. Naravno, to je trajalo samo nekoliko časaka. Brzo je pobijedio razum, razmišljanje. Shvatio sam, da sam ja tek dio cjeline, i da nije uloga dijela da prisvaja pravo upravljanja cjelinom" (Recouly).

II. - P o l o v i č n a p o s l u š n o s t v o l j e

Budući da je poslušnost po svojoj naravi podlaganje volje, sve što ide za tim da pokoleba njezin pristanak, dovodi do nagrdjivanja i izrodjivanja. To je poslušnost okamenjena, pseudomistična, prikrivena, paradoksalna i farizejska.

Okamenjena poslušnost

Okamenjena je poslušnost ona, za koju se može reći, da se ne vrši, ili vrlo malo. Svaka je krepost moć djelovanja, koja se podržava i razvija samim svojim vršenjem. Kad prestane raditi, ukoči se i osuši. "Dao sam ti da upoznaš dobro i spasonosno sredstvo (kaže Gospodin), što ga redovnik svaki dan uzima, da u sebi uveća krepost posluha svijetlom vjere... Da nikad ne oslabi u njemu poslušnost i njezina sestra strpljivost i da mu ne uzmanjkaju, kada treba da ih vrši, on neprestano sluša glas želje za posvećenjem kreposti posluha i za to uvijek iskorištava vrijeme, jer je gladan. Poslušnost je zaručnica puna revnosti, koja nikad ne će da bude besposlena" (sv.Katarina Sijenska).

Ima redovnika, koji, iako nisu neposlušni, ipak ne znaju slušati. To je sasvim n e g a t i v n a p o s l u š n o s t, jer nema više prilike, da se vježba, bilo da se poglavari ne usudjuju zapovijedati iz straha, da nekoga ne naljute ili izazovu, bilo da podložnici znadu vješto izmicati njihovim zapovijedima. Zavučeni u svoj posao, nevidljivi i nečujni, koliko je god moguće izbjegavaju prisutnost poglavara, te tako žive ne protiv, nego izvan poslušnosti. Po njihovu mišljenju vrijednost se jednog poglavara mjeri po neupotrebljavanju vlasti. Neka poglavar samo zna šutjeti, ništa ne zapovijedati i ništa ne zabranjivati, oni će mu onda pokazati, da su najsmjernija i najposlušnija djeca. O takvom se posluhu može nažalost reći isto, što i o takvoj vjeri. Zar je ono prava vjera, koja ništa ne radi? Lijena je krepost tek napola krepost.

"Za neke je duše pogibelj u tom, što ih privlači želja da posebno urede svoj m a l i ž i v o t, da im drugi što manje smetaju u njihovu miru, da praktično žive tako, kao da poglavar ne postoji. Takve se težnje mogu kadgod prikriti razlogom, da se sačuva sjedinjenje duše s Bogom. Ali to je lažan izgovor, u kojem se krije vrlo pogibeljna varka" (dom Marmion).

Mišljenje nekog brata Tome, po zanimanju vrtlara, inače revnog i pobožnog redovnika, zaslužuje, da nikad ne padne u zaborav. Kad bi mu tkogod predbacio u šali, da uredjuje vrt, kako mu se svidi i da u nj pušta poglavare samo na Prosne dane, on bi prostodušno odgovorio:

- Što ćete, ja ne tražim ništa bolje od poslušnosti. Ali što se poglavar razumije u vrtlarstvo? Otac ekonom još gore! On ne razlikuje bundeve od dinja. Zato, da ne izgubim zasluge poslušnosti, znate li, što činim?

- Ne.

- Pa dobro! Slušam samog sebe.

Pseudomistična poslušnost

Što da mislimo o pseudomističnoj poslušnosti, koja se opire poglavarima pod izlikom p o s l u h a D u h u S v e t o m? Žalosno zavarava samoga sebe onaj, koji drži, da su sve njegove pobožne sanjarije i prazne želje za savršenstvom prava nadnaravna nadahnuća. Budući da su naredbe poglavara istinski izražaj Božje volje, tko se god poziva na Boga protiv zakonite vlasti, zapada u iluminizam. Uostalom, kad Bog u neko srce ulijevá nadahnuća, prvo je nadahnuće uvijek nadahnuće poslušnosti. Tko se dakle od poslušnosti odvraća, sigurno će zalutati.

"Kad bi nam se ukazao sam Gospodin te nam progovorio, morali bismo se upitati, da li je to zaista Isus Krist ili je neki zao duh uzeo obličje Kristovo, da nas prevari. Ali kad nam progovore poglavari, sigurno znamo, da slušajući njih, slušamo Isusa Krista, prema riječi samog božanskog Učitelja: Tko vas sluša, mene sluša... Stoga, blagoslovljena Kristova zaručnice, kad te poslije tvoje smrti Isus zapita, zašto nisi činila veću pokoru, zašto nisi više molila, zašto nisi učinila to i to djelo, ako si u tom radila prema poslušnosti, moći ćeš slobodno odgovoriti: Gospodine, jer mi nisi zapovjedio. Ti si mi rekao, da moram slušati poglavare" (sv.Alfons). "Veoma je opasna zabluda misliti, da je moguće izmaći volji poglavarevoj ne samo u onome, što spada na tijelo i krv, nego i na duhovne i svete stvari, kao što su postovi, molitve i druga dobra djela" (sv. Ignacije).

Presv.Srce Isusovo nikad nije dozvolilo sv.Mariji Margareti Alacoque da radi protiv odluka svojih poglavara, čak ni onda, kad se te odluke nisu slagale s Njegovim planovima. Jednog joj je dana govorilo: "Znaj, da me nimalo ne vrijedjaju borbe i opiranja, što mi ih činiš iz poslušnosti, radi koje sam dao život. Ali hoću da te poučim, kako sam potpun gospodar svojih darova i stvorenja, i da ništa ne može spriječiti, da se ispune moji planovi. Upravo stoga hoću ne samo to, da činiš sve, što ti kažu poglavari, nego i to, da bez njihova pristanka ne činiš ništa, što ti ja zapovjedim. Ja ljubim poslušnost; bez nje nije mi moguće ugoditi!" (Gauthey). Ista svetica pripovijeda: "Jedamput, pošto sam završila Ave maris stella kao pokoru, koju su mi naložili, On mi reče: ‚To je za mene.' A kad sam ja nastavila, reče: ‚To je sada za djavla' - i ja sam odmah prestala. A jedan drugi puta, kad sam htjela za duše u čistilištu učiniti više, nego što mi je bilo dozvoljeno, one su me okružile tužeći se, da ih tučem" (Saudreau). Izvan Božje volje, koja vam se očituje po poglavarima, sve je za vas i s p r a z n o p o p u t d i m a i pogibeljno poput p o n o r a.

Prikriveni neposluh

Prikrivena neposlušnost je drugo zavaravanje. To je okretnost, kojom vješto navodimo poglavara, da zbog naših ispričavanja i prigovaranja povuče ili promijeni svoju zapovijed. Ako nam bude zapovjedjeno nešto, što nam se ne svidja..., odmah nemamo vremena..., odmah smo prezaposleni..., umorni..., nismo sposobni..., netko drugi bi to bolje obavio... Prava navala, pred kojom izmoreni poglavar popusti - na veliko zadovoljstvo podložnika. "Oh, kako poglavari uzdišu, kad se podložnici opiru, mjesto da slušaju,

kad pronalaze isprike ili čak mrmljaju! Što sve ne pretrpi mnoga poglavarica, kad treba da podijeli službe!" (sv.Alfons).

"Mnoga redovnica ne će da se odluči da prihvati neku dužnost, dok mnogo puta ne opetuje: ,Ja to ne mogu, pa ne mogu!' Bilo bi točnije, da reče: ,Ja to ne ću, pa ne ću!' Sv.Josip Kalasancije rekao je: ,Tko sakriva svoje: ja ne ću, iza: ja ne mogu, vara samo sebe, a ne poglavara'" (sv.Alfons). A sv.Terezija kaže: "Uvjerena sam, da sâm sotona udahnjuje u obliku lijepih izgovora veliku odvratnost i poteškoće u poslušnosti zato, što vrlo dobro zna, da nema puta, koji bi brže negoli poslušnost vodio do vrška savršenstva."

Ne htjeti se pokoravati nego samo izričitim i formalnim zapovijedima takodjer je prikrivena neposlušnost. Netko na pr. dobro razumije volju ili želju poglavara, ali ne vodi o njoj računa pod izlikom, da nije dobio ni zapovijedi ni zabrane. Sv. Alfons piše: "Opet jedno zavaravanje: Neke redovnice vrlo dobro znaju volju svoje poglavarice, ali ipak slijede svoju mušičavost, ispričavajući se, da im nije saopćena zabrana. Tako se ne pokoravaju pravo poslušni. Tko je pravo poslušan, kaže sv.Albert Veliki, ne čeka izričitu zapovijed, nego mu je dosta da zna ili da nagadja volju svoga poglavara, pa je odmah vrši kao zapovijed." "Poslušnost je toliko spremnija, koliko pretiče izričitu zapovijed, pošto upozna volju poglavara" (sv.Toma) (1).

Paradoksalna poslušnost

Još je pogibeljnija paradoksalna poslušnost, jer je raširenija. Paradoks je doista, kad neto misli, da u svemu sluša, a ono vrši samo svoju volju ili je čak nameće predstavnicima vlasti.

To je prevelika sloboda u poduzimanju posala, koja je jednaka neovisnosti o poglavaru. Neki se bez savjeta i ovlasti naslijepo bacaju na tisuću zanimanja, posala i revnih djela... Poglavari uzdišu, šute i puštaju da se radi, od straha, da ne izazovu otpor ili smutnju. Tako se dogadja, da redovnici, inače dobronamjerni, pametni, radišni, mogu kroz cijeli život raditi, što se njima svidja ne tražeći od poglavara ništa osim to, da im pusti slobodne ruke. Na njihovu nesreću to im se i daje.

Drugi, vješti okolišanju, o p s j e d n u poglavara. Iskoriste svoj osobni utjecaj, računaju na učinjene usluge i staro prijateljstvo, iskorištavaju čak i slabosti poglavara, i na koncu molbama, upornim traženjem, čak i spletkama i prijetnjama, uspiju dobiti posao, zanimanje i mjesto, koje sami odaberu. To je bijedna podmuklost, iako za neke znači vrhunac okretnosti. Av.Alfons piše: "Kakvo li je to izvrtanje reda, kad vidimo, da redovnice u podjeli posala ne slušaju svoje poglavarice, nego postizavaju da poglavarice poslušaju njih... Zaobilaznim putem postići, da vam poglavarica dadne posao, koji volite..., zar se tako zaslužuje naziv poslušne redovnice?" - "Velika je zabluda i zasljepljenost samoljublja misliti, da smo poslušni, kad pokušavamo poglavare predobiti za ono, što sami že-

---

1) Tanto videtur obedientia promptior quanto praeceptum expressum obediendo praevenit voluntate superioris intellecta.

limo" (sv.Ignacije - Dudon). Čujte sv.Bernarda, koji je u toj stvari vrlo iskusan: "Tko god otvoreno ili potajno nastoji svog poglavara navesti, da mu zapovjedi ono, što sam hoće, vara samog sebe, ako se hvali, da je poslušan. Ne sluša on poglavara, nego bolje reći, poglavar sluša njega." - "Imade i n a m e t l j i v a poslušnost, koja sama odabire ono, što hoće, da joj poglavar zapovjedi. (To je očito zlo vladanje!) Postaje nestrpljiva i ljuta, kad poglavar ne će da se pokori njezinim željama. Uvelike se dakle udaljuje od puta poslušnosti, tko nameće sebe za učitelja, a učitelja čini učenikom" (sv.Bernard). Vrijedno je prihvatiti savjet oca Lalementa: "Kad razgovaramo s poglavarima o rasporedu naših poslova, ili o bilo čem drugom, u bilo kojoj prigodi, nikad se ne smijemo služiti lukavstvom ili svjetskom mudrošću."

Farizejska poslušnost — Najjadnija krivotvorina posluha je farizejska poslušnost, koja pokazuje pobijedjenu volju, ali ne poslušnu. To je ropska poslušnost, koja je ujedno podlost i licemjerje. Ukratko: ne bi više bilo pred Bogom kreposti u onih redovnika, "koji bi postali oholi uzdižući glavu svoje volje. Kad bi svaki put, kad treba slušati, sila a ne poniznost sagibala njihovu glavu, pukla bi im glava. Ta poslušnost ne može zadovoljiti ni poglavare ni red. Oni, koji bi bili tako poslušni, zapadali bi pomalo u stanje otpora, te bi se survali u raspuštenost" (sv.Katarina Sijenska).

Duh opiranja — Na buntovnu poslušnost nadovezuje se i duh potajnog ili javnog opiranja. To je zaista sotonski duh, a sastoji se u tom, da se u svemu hoće upravo suprotno od onoga, što hoće poglavar, ili upravo zato, jer ona tako hoće. Kad bi se u samostanu upotrebljavali politički nazivi, za takve bi se redovnike reklo da su uvijek u opoziciji.

III. - P o l o v i č n a p o s l u š n o s t s r c a

Ako manjak jednostavnosti i nadnaravnog prosudjivanja u duhu ili pomanjkanje vjernosti i gipkosti u volji kvare redovničku poslušnost, isto se događja, ako nestane l j u b a v i u s r c u. Ljubav ima prvorazrednu ulogu u duhovnom životu uopće, a osobito u provodjenju poslušnosti u djelo. Treba slušati ex animo, od srca (Ef 6,6). Podložnost bez ljubavi jest cvijet bez mirisa, i može dovesti samo do sebične i mrzovoljne poslušnosti.

Sebična poslušnost — Sebična je poslušnost ona, koja se malo brine za Božju volju i želju, a ravna se samo po razlozima vlastitih interesa i podmuklih nakana. Zar smo zaista poslušni, kad se pokoravamo vlasti, zato što se njezine zapovijedi slažu s našim ljudskim ukusom i zato što je naredjeni posao u skladu s našom potrebom za radom i tajnim

samoljubljem? To je osrednja i nikakva poslušnost, kaže sv.Toma, tumačeći jedan tekst sv.Grgura (1). "Zašto je tako malo redovnica, koje žanju bogate zasluge u vršenju svojih poslova? Jer ih je vrlo malo, koje primaju i vrše svoje poslove sa čistom nakanom, da slušaju Boga i ugadjaju Mu. Nesavršene redovnice ne gledaju u poslovima ništa drugo, nego svoju osobnu korist ili štetu. Savršene, naprotiv, gledaju samo, kako će ugoditi Bogu; zato daleko od toga, da bi tražile, što im je ugodno, rado primaju dosadne i mučne poslove" (sv.Alfons).

Kad treba da slušamo, više nam je potrebna čista nakana, nego kad vršimo sve ostale kreposti. Slušati iz naravne sklonosti prema poglavaru, da steknemo njegovu naklonost i osvojimo njegove simpatije, to je p o d m i t l j i v a poslušnost, koja nije nepoznata (sv.Bernard). "Ako je vaša poslušnost nadahnuta namjerama osobnih interesa, zadovoljit ćete poglavaricu, ali nipošto ne ćete zadovljiti Boga. Zato ćete podnositi teret i dosadu poslušnosti, a ne ćete naći mira" (sv.Alfons).

Posluh uz mrmljanje

Mrmljanje je jedan od najčešćih znakova pomanjkanja ljubavi u slušanju. "Mnogi su podredjeni više na silu nego drage volje; takvi su na mukama i lako mrmljaju" (Nasljeduj Krista, knj.1, gl.9).

Ipak se ne smije miješati tuženje i mrmljanje. Isus je u Maslinskom vrtu uzdisao pred strahotama muke, moleći Oca, da udalji kalež od Njegovih usana. I na križu se sinovski tužio: "Oče, zašto si me ostavio?..."

Ali Krist nije nikad mrmljao. Tužba je krik satrvena srca, koje vapi za milost i zove u pomoć, a mrmljanje je prosvjed duše, koja ne zna reći: fiat! Pokoriti se teška srca, grdeći, kisela lica, namrgodjena držanja, tako da poglavaru damo osjetiti, da nam dosadjuje i da nas muči, zar to ne znači udvostručiti težinu poslušnosti i jednako toliko umanjiti zaslugu? Čini se, kao da je sv.Benedikt bio opsjednut strahom pred tom manom. On zapovijeda - i još kakvim riječima! - da se prije svega iz samostana ukloni svaki znak mrmljanja, bilo riječima, bilo vladanjem. Mrmljanje se ne može ničim opravdati (2). "Vi teško primate zapovijed nekog poglavara, mrmljate u svom srcu. No dakle, ako se čak izvana i pokoravate, ipak ne provodite u život krepost strpljivosti, i vaša je poslušnost samo koprena, što sakriva vašu zloću" (sv.Bernard).

Pogibelj mrmljanja

Navika javnog mrmljanja jest neprestana sablazan. Možda ništa toliko ne pridonosi gubitku nutarnjeg mira i teškoćama prema zvanju. Kora, Datana i Abirona žive proguta beždan, jer su mrmljali protiv

1) Et ideo Gregorius dicit quod obedientia quae habet aliquid de suo in prosperis, est vel nulla vel minor, quia scilicet voluntas propria non videtur principaliter tendere ad implendum praeceptum, sed ad assequandum proprium volitum.

2) Ante omnia, ne murmurationis malum pro qualicumque causa in aliquo qualicumque verbo vel significatione appareat (Pravilo sv.Benedikta).

Mojsija, a njegova je sestra Marija zato bila udarena gubom. Judino mrmljanje protiv Isusa ponukalo je sv.Vinka Paulskog, da reče svojim sestrama ovo: "Znajte, sestre, kad jedna od vas mrmlja protiv poglavara ili protiv reda medju sestrama, to je početak Judina posla. A kad izadje iz družbe, eto potpunog Jude, sestre! Što se dogadja s takvom osobom? - Bog je napušta. Jer je prekinula tok Božje milosti. Njezine misli lete kući, rodjacima, ne nalazi više zadovoljstva u zvanju, te će prije ili poslije morati izići. Ako ne izadje - to gore po Udrugu! Budući da nije zadovoljna ničim, što radi, to i nije više ni za što."

"Oh, kćeri moje, čuvajte se! Što mislite, što je mrmljanje za vašu zajednicu? To je kuga, koja sve uništava. Dosta da jedna mrmlja i jedna sluša. Tako će sve propasti. To je majka razdora" (sv.Vinko Paulski).

Montalambert pisao je svom prijatelju Foissetu: "Neka me slobodno zauzdaju, samo neka mi dadu, da se mogu ritati! Ne želim ništa bolje." Naše je mišljenje, da "ritanje" ne pristaje redovničkoj ozbiljnosti.

"Nezadovoljnici su miljenici modernog društva. Uporno se buniti i oko sebe okupljati ljude - to uvijek pretpostavlja neko nepriznato pravo, koje s vremenom postaje zakon. Tužiti se, da nas nitko ne shvaća, kad ni sami sebe ne možemo razumjeti, to je sigurno sredstvo, da postanemo velikim ljudima" (Droz).

IV. - Polovična poslušnost na djelu

Preostaje nam zadnje izobličenje posluha, koje leži u samom izvršenju dobivene zapovijedi. Polovičan se redovnik lako zadovolji okrnjenom i lijenom poslušnošću, baš obratno nego Isus Krist, koji je "sve činio dobro". Nema dvojbe, da je zapovijed izvršena; ali recimo iskreno: kao teški kuluk, kojega smo se riješili. Posao je doduše učinjen, ali slabo ili polovično, bez brige oko pojedinosti, da bude što bolji, što savršeniji. Stvar je promašena ili pokvarena.

Zatezanje posla i nerad — Kolikima je danas nepoznata osjetljivost kreposti posluha! Profesor se bavi studijem, mjesto da ispravlja zadaće. Tko nadzire učenike za vrijeme studija ili rekreacije, daje se strastveno na čitanje. Tko mora kuhati, reći će, da samostanu ne pristaje prvorazredna kuharica, i da nema boljeg djela ljubavi prema bližnjemu od toga, da se sestrama pruži prigoda za mrtvenje. Mesti znači tjerati prašinu s jednog mjesta na drugo, a moliti ugodno drijemati. Pet do deset minuta dosta je, da se spremi neka teza iz bogoslovije ili da se riješi slučaj savjesti iz asketike. Nekoj je časnoj sestri nakon mnogo uzaludnih savjeta napokon bilo zapovjedjeno, da se mora pri hodanju služiti štapom, jer je radi reume mogla pasti na svakom koraku. Da se ne pokaže neposlušna, a da ipak sačuva i posljednji tračak iluzije o svojoj

mladosti, kad je god hodala, štap je elegantno nosila ispod pazuha...

Najmanje, što se može reći o takvoj poslušnosti, jest to, da je neozbiljna i skoro slična sabotaži. "Što dakle znači točno slušati? To znači ne uskratiti Bogu žrtvu, ne zadržati ništa od onoga, što smo Mu darovali. Drugim riječima: izvršiti primljenu zapovijed, kako treba, s potrebnom marljivošću upotrebljavajući za to potrebno vrijeme" (sv.Alfons). To su svete sitnice, nepoznate redovnicima neodgojene savjesti, ili onima, koji se hvale, da su široka duha... "Liječnik je bio zapovjedio sv.Petru Fourieru, da mora svako jutro u šest sati uzeti po pet suhih šljiva. Točno u šest sati on je uzimao pet šljiva. Nikad ih nije uzeo šest. Kad su mu ponudili više, on je ostavio. A kad mu je bilo dozvoljeno pisati pola sata, nikad nije pisao ni jednu sekundu više" (Vuillemin).

Manje je bio skrupulozan onaj brat vratar, koji je bio vrlo pobožan Presv.Euharistiji, a njegov mu je opat bio strogo zabranio prisustvovati konventualnoj misi. On je slušao..., ali ipak ne potpuno. Kad bi zvono oglasilo čas posvete..., on ne bi više mogao izdržati pa bi nečujno došao, tiho otškrinuo vrata i klanjao se Hostiji..., zatim bi se hitro vratio u svoju sobicu. Opat je to znao..., smiješio se i zatvarao oči.

Lijena poslušnost

Bijedna je poslušnost, osobito kad je udvostručena lijenošću. Prema sv.Bernardu, tko je pravo poslušan, ne zna za nikakvo zatezanje. Čim čuje, odmah pruža ruku, diže nogu; čim dobije zapovijed, odmah je izvrši. A tko je napola poslušan i otupio, vrlo se teško pokrene i u kretanju ima česte kvarove. Njegova krepost zapinje. Zato poglavar mora gurati, goniti, tri do četiri puta ponavljati istu zapovijed. Ako tko zapita za razlog zakašnjavanja, čuje odgovor: "Nisam imao vremena..., bio sam zauzet..., upravo sam htio učiniti..., nisam ni mislio, da je tako hitno..., zaboravio sam..." Slabe su to isprike. Savršena se poslušnost ne slaže ni s tim nemarom, ni s tom lijenošću. "Neke su redovnice slične konjima, koji imaju neosjetljive žvale i stoga slušaju kočijaša, tek pošto im više puta dade znak uzdama. Prava poslušnost odgovara bez otpora na prvi znak" (sv.Alfons).

Jednom je brat Juniper sadio neki grm, kadli ga sv.Franjo pozove. Ali brat Juniper mirno dovrši posao. Tada svetac, da kazni pogrešku, prokle borovicu i zabrani joj da raste, makar bila zelena. To se i dogodi.

Pogibelj polovične poslušnosti

Ti različiti oblici polovične poslušnosti jesu jedna od najtežih pogibelji našega vremena. Neka zato mlitavi i neovisni redovnici razmišljaju o ovim riječima sv.Katarine Sijenske: "Težak im je svaki način života po zajedničkom pravilu. Zato što su mlaki, tim je nehajnim dušama i najlakši teret vrlo težak te se mnogo muče, da sakupe vrlo malo. One griješe protiv savršenosti, koju su prigrlili i koje treba da se drže. Ako i čine manje zla nego oni, o kojima sam prije govorila, ipak čine zlo."

Dvadeset prvo poglavlje

KRALJEVSKA SLUŽBA

Nešto o savršenoj poslušnosti i njezinim svojstvima

Pošto smo pregledali galeriju polovičnih poslušnosti, ne bismo li se mogli malo dulje zaustaviti pred slikom savršene poslušnosti? Neki je opat rekao o jednom svom monahu, bivšem konjičkom oficiru i ratnom invalidu, koji je ušao u red od straha pred svijetom i iz ljubavi prema Isusu Kristu: "Kroz sedam godina, što je u samostanu, činio sam, da pleše kao nitko (a Bog sam zna, da li se je opat u to razumio!). No ja moram reći, da kod njega nisam nikada naišao ni na najmanji otpor niti sam na njegovu licu opazio sjenu nezadovoljstva. Na svaku zapovijed on redovito odgovara tako, da se duboko nakloni, šutljivo nasmiješi i odmah je izvrši. U trapističkom samostanu sluša, kao što je u vojsci zapovijedao. Jednostavno - to je čudo!" Zaista, savršena bi poslušnost bila čudo, kad ne bi bila prava svetost.

Od prvog časa utjelovljenja Isus je gledao Boga. To je gledanje rodilo neizmjernu ljubav, a od te ljubavi radjala se neizreciva poslušnost Ocu. Kristova je poslušnost u svom postanku i svom punom razvitku sjajna, sveobuhvatna i puna ljubavi. To je uzor naše poslušnosti!

Prvo svojstvo: nadnaravna poslušnost

Duh vjere i poštivanja

Prvo je svojstvo savršene poslušnosti, da je ona nadnaravna u samom izvoru. Već smo govorili, da se možemo pokoravati zbog raznih naravnih razloga, - iz nužde, sile, navike, za volju mira, iz straha pred teškoćama s poglavarima, zbog simpatije, lukavštine ili potajnog častoljublja i iz ljudskog razbora, zato što je poglavar vrlo mudar, a njegove zapovijedi zgodne. Redovnikovi pogledi treba da su više uzdignuti. On ima da sluša jedino zato, jer gleda Boga u onome, koji zapovijeda, a u njegovim naredbama vidi nesumnjivi izvor Božje volje. "Sluge! Slušajte gospodare svoje po tijelu, sa strahom i drhtanjem, u iskrenosti srca svojega, kao Krista! Ne služite naoko, kao ljudima da ugadjate, nego kao sluge Kristove, čineći volju Božju od srca! Dragovoljno služite, kao Gospodinu, a ne ljudima!" (Ef 6,5-7).

"Sestro, nek ti je zato uvijek pred očima ova glavna točka: slušati svoje glavarice znači slušati samoga Boga. Kad bi Isus Krist došao osobno pa ti naložio neki posao ili službu, reci, da li bi ti palo na pamet da se ispričavaš ili da iznosiš teškoće protiv zapovijedi? Da li bi ijedan čas oklijevala da je

izvršiš?" (sv.Alfons).

Sv.Ivan Klimak pripovijeda, da je poglavar nekog samostana pozvao k sebi jednog redovnika, kome je bilo 80 godina, te ga za primjer drugima ostavio pred sobom na nogama puna dva sata, dok je sam sjedio za stolom. Kad su poslije pitali starca, kako je podnio to mrtvenje, odgovorio je: "Zamišljao sam, da se nalazim pred Isusom Kristom, i da mi je On sam nametnuo ono poniženje. Tako mi nije pala na pamet ni najmanja misao protiv poslušnosti"... Možda bi bilo vrlo pogibeljno u naše vrijeme ponavljati takve pokuse. Koliko ih se ne bi usprotivilo nakon deset minuta takvog razgovora na nogama?

Sv.Ignacije piše: "Žarko želim, da se svi vježbate u tom, da u svakom poglavaru priznate Krista Gospodina i da u poglavarevoj osobi iskazujete poštovanje i poslušnost božanskom Veličanstvu sa svom odanošću." Tko bi se usudio prigovarati ili opirati poglavaru, živoj slici Isusovoj? Ako se monah mora po riječima sv.Benedikta sagnuti i pokloniti pred svakim gostom, što pokuca na samostanska vrata, i u njemu se pokloniti samome Kristu, koliko više poštovanja mora da iskazuje svojim starješinama!

Jedan časni redovnik, slijep, uzet i sav izobličen od reume, svako je jutro primao u posjete svoga starješinu. Čim bi starješina ušao, jadni bolesnik junački je pokušavao da otkrije glavu i da se digne sa stolice. Starješina bi mu uzalud govorio: "Molim vas, dobri moj oče, ne mičite se! Zabranjujem vam to..., ne mičite se!" - "Ah, velečasni oče, moram bar pokušati te kretnje!" - Sv.Franjo Ksaverski pisao je sv.Ignaciju klečeći na oba koljena iz poštovanja.

Podlaganje suda ... Čovjek vjere s poštovanjem uvijek spaja i podložnost razuma. Kako bi se usudio kritizirati ili napadati neku zapovijed, koju smatra poslanom od samoga Boga?

Ipak treba shvatiti smisao te svojevoljne sljepoće. Slijepa poslušnost nije čin vjere u nepogrešivost onih, koji upravljaju. Svaki se poglavar može prevariti, i njegove zapovijedi ne moraju biti ni najmudrije ni najzgodnije. Naprotiv, slijepa nam poslušnost čak ne brani da jednostavno i s ljubavlju pružimo poglavaru nepoznate podatke, koji mu mogu biti od velike koristi. U slučaju očite zablude, naglašujemo "očite", ne sili nas da radimo protiv istine i da rečemo crno onome, što je bijelo. Ono, što slijepa poslušnost skroz naskroz zabranjuje, to je ružna navika, da uvijek unaprijed više cijenimo svoj sud, da sve dovodimo pred sudište svoga duha te sami ocjenjujemo vrijednost svih zapovijedi. Ona nam nalaže i od nas postiže, da u svim dvojbenim slučajevima - onda, kad se naše gledište razlikuje od poglavareva - slobodnim činom svoje volje odmah prignemo svoj duh i složimo svoj sud s poglavarevim, uvjereni, da je u tom slučaju poslušnost za nas najsigurnija i najzaslužnija.

"Ako tko misli potpuno i savršeno sebe darovati Bogu, mora osim volje žrtvovati i razum. Najviši, treći stupanj poslušnosti jest u tome, da podložnik ima s poglavarom ne samo jednu volju, nego i istu misao podlažući svoj vlastiti sud njegovu sudu

onoliko, koliko već podložena volja može sebi prikloniti razum. Premda razum nije slobodan kao volja, nego jednim svojim pokretom pristaje uz ono, što mu se čini vjerojatnim, ipak mnogo puta, kad duh nije pod utjecajem očite istine, volja može povući razum na jednu ili drugu stranu. Svatko, tko je pravo poslušan, mora da se u takvom slučaju prikloni mišljenju svoga poglavara" (sv. Ignacije).

Najbolje je nasljedovati sv. Tereziju od Maloga Isusa, koja je bila stekla naviku, da nikad ne gleda, da li je ono, što joj je zapovjedjeno, korisno ili nije.

D r u g o s v o j s t v o: o p ć a p o s l u š n o s t

Podložnost svih redovnika svakom zakonitom poglavaru

Ako je poslušnost nadnaravna, bit će i opća, tako da svaki redovnik mora slušati svakog zakonitog poglavara, ma kakve bile primljene zapovijedi.

Nitko nije potpuno izuzet od zakona ovisnosti, dokle god je redovnik, jer nitko nema puninu vlasti. Mjesni i provincijalni poglavari zavise o generalu, general o generalnom kapitulu, o rimskim kongregacijama i o papi. Od vrha do dna, na svakoj stepenici hijerarhijske ljestvice poslušnost se nameće svima, kako odredjuju pravilo i ustanove. Zar ne bi bilo do skrajnosti sablažnjivo, kad bismo naišli na neposlušne i buntovne poglavare? I s kakvim bi se pravom - ili točnije, s kakvim obrazom, jer pravo ostaje netaknuto - takvi usudili tražiti od svojih podložnika ono, što sami uskraćuju višoj vlasti? Naročito je ovdje poglavar dužan zbog sebe i zbog drugih pokazati dobar primjer, i to pod prijetnjom prokletstva, što ga je Isus Krist rekao protiv licemjerstva.

Čini se na prvi pogled, da je suvišno spominjati, da je papa prvi poglavar. "Svi su redovnici podložni r i m s k o m b i s k u p u kao v r h o v n o m p o g l a v a r u, te ga moraju slušati i snagom zavjeta posluha" (k. 499, § 1). Ipak neki redovnici katkad sebi dozvoljavaju, da i javno kritiziraju i kude poglavara Crkve, iako nisu možda formalno otkazali posluh. Valjda su zaboravili, da su više nego itko dužni na potpunu sinovsku poslušnost zbog samog zavjetovanja i zbog povlastice izuzetnosti, koja ih je stavila izravno pod papinu vlast. "Uostalom, recimo otvoreno: ne može se poreći, da imade redovnika, katkad čak duhovnika i poglavara, koji više drže do svojih osobnih nazora, udobnosti ili hirovite upotrebe svoje vlasti, nego do izričitih, formalnih propisa Svete Stolice. Posljedice ne treba dugo čekati: duše se muče, nestaje podmlatka, ljubav prema zvanju slabi, razvija se duh kritiziranja i t.d. Srećom, to su samo rijetke iznimke" (Revue des Communautés religieuses). Neki je provincijal, spremniji da govori, nego da mudro šuti, uzviknuo jednog dana: "Ma tko zapovijeda u Provinciji? Papa ili ja?..." Neslana šala - nitko ne dvoji!

Ista se poslušnost traži, dakako u drukčijem razmjeru, i u

kongregacijama biskupskog prava, prema biskupu ili njegovu poslaniku.

Tko je savršeno poslušan, pokorava se s jednakim poštovanjem i jednako spremno s v a k o m n o s i o c u v l a s t i bez obzira na njegovo dostojanstvo, kreposti ili dob – od generala do jednostavnog vodje posla. Tko zna, da li ne će u ovom posljednjem slučaju podložnost biti zaslužnija i kreposnija, jer je nadahnjuje življa vjera i jača nadnaravna ljubav? Sv.Franjo Asiški rekao je: "Izmedju milosti, što sam ih primio od dragoga Boga, i ovo je jedna, da bih se novaku, koji je postao novakom pred jedan sat, kad bi mi ga dali za gvardijana, pokoravao jednako točno kao i najstarijem i najozbiljnijem bratu" (sv.Bonaventura). Što je manji poglavarev ugled, što osobna svojstva manje podižu njegov ugled, to je naša poslušnost zaslužnija, jer je tada nadahnjuje samo želja, da Bogu ugodimo.

Poglavarima treba smatrati i "sve one, koje vrše dužnosti u samostanima, kao što je bolničarka, kuharica, sakristanka i druge, za koje Pravilo traži, da se slušaju. Ljudski se obziri lako uvuku u slušanje poglavarice; a pokoravanje i onima, koje vrše samostanske dužnosti, bit će za vas najbolji znak pravog duha poslušnosti" (sv.Alfons).

Sv.Alfons čvrsto stoji na tome. Svojim je sinovima pisao: "Ponovno preporučam svima, svećenicima, mladeži i braći, poslušnost prema svakom poglavaru, bilo kod kuće, bilo dok ste u misijama; bilo to u najmanjim odnosima kod posla, koji obavljate, pa radilo se i o zadnjem bratu u Kongregaciji. Tu se vidi, tko je pravo poslušan. Manje cijenim poslušnost prema meni, nego onu, koju iskazujete mjesnim poglavarima, prefektima, ekonomima i ostalim službenicima."

Neki nisu zadovoljni time, da slušaju samo službenu vlast, nego žele da budu u svemu ovisni. Zato se radosno i dragovoljno pokoravaju s v o j s v o j o j b r a ć i. Budući da su uvjereni, da je potpuno odricanje svoje volje najbolja pobjeda nad sobom, oni sebi pronadju uvijek velik broj poglavara i kliču sa sv.Bernardom: "Tko će mi dati mjesto jednog poglavara stotinu, da nada mnom vladaju? To nije mučenje, nego pomoć, jer što sam više ovisan o poglavarima, to sam manje prepušten samom sebi. S poglavarima je kao i s klauzurom; ona nije zatvor, koji nas drži u ropstvu, nego bedem, koji slabu dušu brani od varavog svijeta i od njezine vlastite slaboće" (Bossuet).

Ta želja, da nam se zapovijeda, i unutrašnje zadovoljstvo, da se možemo pokoravati svagdje i uvijek jedan je od najupadljivijih znakova prave poslušnosti. "Kad netko dodje dotle, onda tako voli slušati, da nezasitno želi, da mu se zapovijeda, tako da sve, što god radi, čini iz poslušnosti. To je poslušnost savršenih, kakvu i ja vama želim. Takav je posluh pravi Božji dar, ili se pak može steći dugotrajnim naporom i živim nastojanjem u mnogočem, čime se stječe navika" (sv.Franjo Saleški). Sv.Anselmo Kanterberijski molio je papu, da ga podvrgne vlasti jednog svoga kapelana. Bio je presretan, da se može pokoriti i biti poslušan, iako je bio nadbiskup.

Želja za poslušnošću radja i onom kreposti p o p u s t l j i v o s t i, kojom se prilagodjujemo nazorima, željama i

volji naše braće. Čemu da protuslovimo, da se oporimo i namećemo? Nije li najbolje, da popustimo za volju duha poniznosti, dobrote i mira i da reknemo uvijek - osim kad nam to brani savjest - umiljato i nasmiješeno "da" na najsitnije zahtjeve, pa i "sluga svima" (1 Kor 9,19) poput sv.Pavla. I nije li to smisao one odredbe benediktinskog pravila: "Neka se monasi natječu u poslušnosti jedan drugomu"?

Pokoravanje svakoj zapovijedi, želji i savjetu

Poslušnost je opća i u tom smislu, da vršimo svaku zapovijed, bila u skladu ili ne s našim pogledima i ukusom i makar nam nametala tešku žrtvu. Po primjeru sv.Terezije od Maloga Isusa savršen redovnik prihvaća sve, ne odbacujući ništa. Jedna je iznimka, vrlo rijetka, ako se uopće kad i desi, naime, kad poglavar zapovjedi nešto, što je očito grijeh. Tada se treba više pokoravati Bogu, negoli čovjeku, koji je izdao svoju službu. Naglasujemo "očito grijeh", jer u sumnji, da li je zapovjedjeno djelo dobro i dozvoljeno, trebalo bi ipak da poslušamo. U tom slučaju redovnica je, "po općoj nauci bogoslova i duhovnih pisaca dužna slušati. Kad sluša, sigurna je, da ne griješi, nego da ugadja Bogu. Evo nauke sv.Bernarda, koju je on preuzeo iz Pravila sv.Benedikta: ,Sve, što zapovijeda čovjek, koji je mjesto Boga, dokle god nije sigurno, da to vrijedja Boga, mora se primiti potpuno kao zapovijed samoga Boga'" (sv.Alfons).

Tko je savršeno poslušan, taj ide i dalje. Pogadja t a j n u m i s a o i neizraženu volju vlasti te pretječe zapovijedi i unaprijed ih vrši. Jednostavna ž e l j a ili s a v j e t za nj vrijedi kao zapovijed. Uvjeren je sa sv.Benediktom, da je ovisnost vrlo dragocjeno dobro, stoga sve svoje čine označuje pečatom poslušnosti. Mrtvenje, križevi, književni ili bogoslovni rad, različita zanimanja - sve daje na odobrenje poglavarima. Tako je siguran, da ne će u ničem popustiti svojoj samovolji, nego da će uvijek raditi u okviru Božje volje. Sv.Franjo Saleški svojim kćerima od Pohodjenja vrlo je preporučivao ovo: "Ne smijete odrediti, da ćete obaviti odredjeni broj poklona, strelovitih molitvica i sličnih vježba u jedan dan ili u bilo koliko vremena, a da to ne rečete poglavarici, premda dakako treba da se ustrajno vježbate u uzdizanju pameti k Bogu i težnji za Njim. Ako vi pak mislite, da vas Duh Sveti nadahnjuje, da vršite te male vježbe, Bog će biti zadovoljan, ako za to pitate dozvolu, dapače da ih i ne izvršite, ako ne dobijete dopuštenje, jer Mu ništa nije tako ugodno kao redovnička poslušnost." Isti je savjet izišao ispod pera sv.Benedikta i sv.Alfonsa. Prvi je tražio od svojih monaha, da se podlože opatu u svojim neobaveznim pokorama u vrijeme korizme, a drugi piše: "Svako svoje djelo osigurajte poslušnošću podloživši ga odluci vaših poglavara. Inače je posao, što ga poduzimate, uvijek izložen pogibelji, da se okrene protiv vas, ili najmanje, da vam ne donese nikakvu korist." Otac Longhaye, isusovac, nikad nije započeo koje svoje djelo, a da nije tražio odobrenje svojih poglavara, koji su ponekad bili i njegovi bivši učenici.

Kad se poslušnost tako provodi u život u cijelom opsegu, prema svakoj vlasti, onda ona daje siguran pravac redovničkom

životu, čini ga plodnim i plemenitim, dakako uz uvjet, da bude prožeta velikom ljubavi.

T r e ć e s v o j s t v o: p o s l u š n o s t i z l j u b a v i

Uloga ljubavi — Ljubav je početak i svršetak savršene poslušnosti.

"Zasluga poslušnosti je u ljubavi onoga, koji sluša, i ta je ljubav mjera nagrade" (sv.Katarina Sijenska - sv.Toma). Podložnost bez ljubavi jest ruža bez mirisa, prazan klas. "Uvijek treba slušati iz ljubavi prema Bogu" kaže sv.Benedikt (1), s ciljem, da se izvrši Njegova volja i da se nasljeduje Isus Krist, koji sluša svog Oca u zanosu ljubavi (sv.Katarina Sijenska). Tada je poslušnost živi izraz ljubavi. Posluh je ljubav na djelu, te tako redovnički život, posvećen posluhom, postaje životom čiste ljubavi i velike svetosti.

Izvor zasluga, jakosti, spremnosti i veselja — Kad je poslušnost ukorijenjena u ljubavi, ona u njoj nalazi tajnu snagu, polet, finoću i radost. "Što god se čini iz ljubavi, čini se snažno, spremno i radosno" (2). Po sv.Benediktu savršena se ljubav nalazi samo kod onih redovnika, kojima na zemlji ništa nije draže od Isusa Krista (3).

Nitko ne će bez ljubavi dragovoljno prihvatiti odricanja i često herojske žrtve, koje su povezane sa životom poslušnosti. Vjera nije dosta; treba da dodje u pomoć ljubav, koja je jača od smrti. Redovnička je poslušnost mučeništvo, koje lagano ispija krv, a mučeništvo kao najviši čin kreposti jakosti, uvijek je zahtjev ljubavi (sv.Toma). Četrdeset ili pedeset godina ustrajati u potpunoj pokornosti, to je golemi jaram, što ga samo srce može nositi hrabro i rado.

Tko gleda u vlasti Krista i žarko Ga ljubi, taj ne zna za okolišanje i odgadjanje. Tada je volja slična stroju pod jakim pogonom: pokreće se l a k o i b r z o. Ljubav ima krila. "Tako čitamo u životu pustinjaka primjer jednog redovnika, koji je slušao iz ljubavi. Kad mu je jednom njegov opat nešto zapovjedio, upravo dok je pisao slovo ,o', što je vrlo sitna stvar, nije s vremenom zatezao, da ga dovrši, nego je odmah otrčao, kamo ga je pozvala poslušnost. Ja mu htjedoh pokazati koliko mi je ugodna ta spremnost, te moja dobrota zlatom dovrši započeto slovo" (sv.Katarina Sijenska). Poglavareva je zapovijed za redovnika zapovijed samoga Boga: čim je primi, odmah je mora izvršiti... bez zatezanja, s onom voljom, što nam je daje samo si-

---

1) Ut quis pro Dei amore omni obedientia se subdat maiori.
2) Ea quae amore fiunt et firmiter et prompte et delectabiliter fiunt (sv.Toma).
3) Haec convenit iis qui nihil sibi Christo carius aliquid existimant.

novski strah Božji. Treba imati srce "rašireno ljubavlju, da bi se moglo neizrecivom slašću trčati putem poslušnosti" (Pravilo sv.Benedikta).

Poslušnost iz ljubavi sa brzinom uvijek spaja i brižljivu t o č n o s t u izvršenju. Ona cijeni posao dobro obavljen, savršenstvo i dotjeranost do sitnica. Geslo je poslušnosti: "Što je moguće bolje!" - i ona mu ostaje vjerna.

Ljubav daje poslušnosti i njezinu zadnju oznaku: v e s e l j e. Kakve li radosti služiti onima, koje ljubimo, odgovarati na njihove i najmanje želje, predati im se do žrtve! To je duboka i nepomućena radost, koju ništa ne može pokvariti niti porušiti; čak ni onda, kad bi je vlast tako pritisla, da bi je gotovo slomila. To je zaista božanska radost, plod ljubavi, radost radi toga, što vršimo volju Očevu, što veselimo Srce Isusovo idući Njegovim stopama. Blago onome, koji u poslušnosti znade uvijek biti nasmiješen! To je povlastica svih velikih Kristovih prijatelja.

Krist - uzor savršene poslušnosti

Ništa nam, po našem mišljenju, tako ne pomaže da shvatimo i u život provedemo tu veliku krepost, kao trajno promatranje Isusa, jedinstvenog uzora posluha. "Isus je sve svodio na poslušnost... Blaženo gledanje bijaše u Njemu sok, klanjanje živi korijen, a poslušnost stablo, koje je na nebrojenim granama donosilo na tisuće i tisuće plodova... Postao je tijelo - to je Njegovo stanje; postao je poslušan - to je Njegovo zvanje. Jedno izlazi iz drugoga, ovo se drugo temelji na onom prvom, stoga je to nešto bitno i ne može se izmijeniti" (mgr Gay).

Sjajna je i potpuna poslušnost Sina Božjega, koji se nije pokoravao samo Josipu i Mariji, et erat subditus illis - i bio im je poslušan (Lk 2,51), nego takodjer i najnepravednijem sucu i najokrutnijim krvnicima. Kroz cijeli Njegov život, od kolijevke do groba, nema ni jedne odluke, ni jedne riječi, ni jednog djela, ni jedne molitve, ni jednog postupka, ni jednog trpljenja, koje ne bi bilo odgovor na volju Očevu i želju Duha Svetoga. "Ja svagda činim, što je Njemu ugodno" (Iv 8,29). To je poslušnost, što se radja iz neizmjerne ljubavi, a jedini joj je cilj Božja slava i spas svijeta. "Treba da svijet upozna, da ljubim Oca i kako mi je zapovjedio Otac, onako činim" (Iv 19,31). "Kao što neposlušnošću jednoga čovjeka mnogi postadoše grešnici, tako će i poslušnošću jednoga mnogi postati pravedni" (Rimlj 5, 19). Junačke li nijeme poslušnosti, koja Ga je dovela do smrti, i to smrti na križu! (Fil 2,8). U Isusovoj duši, kao i u Njegovu Evandjelju, ljubav je nerazrešivo sjedinjena s poslušnošću. "Vi ste prijatelji moji, ako činite, što vam ja zapovijedam" (Iv 15,14). "Ako me ljubite, držite moje zapovijedi" (Iv 14,15).

Treba se osobito vježbati u ovom duhu poslušnosti iz ljubavi i od božanske milosti moliti ovu b i s e r - m i l o s t, glavnu krepost.

Svakog dana, osobito kod svete mise i pričesti, molimo Isusa, da nam dade milost, da Ga možemo nasljedovati, da i mi učinimo od volje Očeve svoju svakidašnju hranu, da budemo "jedno s Njime" (Iv 17,21), u jedinstvu Oca i Duha svetoga. Kod jutar-

nje molitve pobudimo u sebi iskreno raspoloženje, da ćemo se svakog časa podvrgavati zakonu poslušnosti, makar nam to podlaganje nametalo tvrda odricanja i teške žrtve. Pred Kristom na križ propetim, žrtvom poslušnosti, tko će se usuditi tužiti ili uzmicati? "Hajdemo i mi, da umremo s njim!" (Iv 11,16).

D v a d e s e t   d r u g o   p o g l a v l j e

U S P J E Š A N   N A P O R

Probici posluha

Sv.Benedikt naziva posluh sad napor (labor), sad dobro (bonum). Posluh je u stvari jedno i drugo: uspješan napor u svakom pogledu.

Redovnički posluh poprima na prvi pogled obilježje strogosti. Izgleda, da sapinje, skoro guši ljudsku osobnost, zauzdava nam sve moći duha, srca i volje te nam nameće na svakom koraku neko teško odricanje.

Svako ograničavanje i sve žrtve stvarno su sjemenke kreposti i vrelo velike životne snage kao i križ, kojemu su one samo različiti oblici. Eto nove primjene čudnovate tvrdnje iz Evandjelja: "Tko ljubi život svoj, izgubit će ga; a tko mrzi na život svoj na ovom svijetu, sačuvat će ga za život vječni" (Iv 12,25). "Jer umrijeste, i vaš je život sakriven s Kristom u Bogu" (Kol,3,3). "Ako zrno pšenično ne padne u zemlju i ne umre, ostane za se samo. Ako li umre, mnogo roda rodi" (Iv 12,24). A onda: "Svaku lozu na meni, koja ne radja roda, on odsiječe, i svaku, koja radja rod, očisti, da rodi više roda" (Iv 15,2). Sigurno bi se trs loše ponio, kad bi se tužio na kolac, koji ga pridržava i škare, koje ga obrezuju. Nebrojene blagodati, koje posluh pribavlja duši, bile su razlog, što je naveo dom Marmiona na redovničko zvanje.

"Imao sam sve, što mi je bilo potrebno za posvećenje, osim jednog jedinog dobra, a to je p o s l u h. To je razlog, zašto sam ostavio domovinu, odrekao se slobode i svega ostaloga. Mogu reći..., da sam postao redovnikom, da se mogu pokoravati. Bio sam profesor, imao sam još vrlo mlad ono, što se naziva dobar položaj, imao sam uspjeha i prijatelja, koji su mi bili vrlo odani; ali nisam imao prilike, da budem pokoran. Postao sam redovnik, jer mi je Bog objavio ljepotu i veličinu posluha" (dom Raymond Thibaut). Posluh je dragocjen rudnik za onoga, koji ga znade iskorištavati pa iz njega izvući sigurnost i smjelost duha, slobodu i snagu volje, mir i veselje srca. Posluh sačinjava konačno pravu odliku i svaku zaslugu redovničkog života.

I. - S i g u r n o s t   r a z u m a

Sigurnost spoznaje i izvršenja volje Božje

Prvi probitak posluha razumne je naravi. Sigurni smo, da smo na d o b r o m e   p u t u; pouzdano očekujemo Božje milosti, uvjereni smo, da činimo najbolje djelo, desilo se što mu drago. Kod onoga, koji se posve prostodušno i vjerno pokorava, ne treba se bojati nikakve zablude,

nikakva podstreka na malodušnost, nikakva poraza.

Da li je netko poslušan? Sve kreće prema dobru, sve je dobro, tako dobro, da bolje bit' ne može.

Stalna briga redovničke duše mora biti upoznavanje onoga, što Bog želi s njom, upoznavanje volje, koja je jedini put spasa i jedino sredstvo posvećenja. Sav duhovni život svodi se i sažima u "fiat voluntas tua - budi volja tvoja!"

To je dakle jedna povlastica posluha. On nam glasom zakonite vlasti otkriva volju Božju, da o njoj ne sumnjamo. Nitko ne će zabluditi, ako bude podložan; posluh je pouzdana uputa. Ako se poglavar ikada prevari, podložnik n e ć e n i k a d a.

Mnogo gorljivih duša pita se u svijetu ponekad zabrinuto, koja je njihova dužnost i što zapravo Bog očekuje i zahtijeva od njih. Koliko ima samo žrtava vlastitog neznanja, utvaranja, samovolje, lažnih nadahnuća i djavolskih utvara, premda nesvijesno! Jer da činimo dobro, nije dosta naprosto činiti dobro, nego činiti samo ono dobro, koje Bog želi, da činimo. Tko će nas uputiti na to dobro? Pravilo i poglavari. Da li je zakonita vlast progovorila? Eto nas u jasnom svijetlu! "Jedna od najvećih muka slugu Božjih na zemlji jest ta, što ne mogu jasno i sigurno razlučiti, što je volja božanskog Učitelja. Muči ih i to, što ih često puta u najboljim djelima spopada bojazan, više ili manje opravdana, da možda više traže same sebe nego slavu Božju pa da čine svoju vlastitu volju sve se uvjeravajući, da se pokoravaju Božjoj volji.

Redovnik izmiče toj nesigurnosti i sve sumnje raspršuje posluhom. Ništa nije prepušteno njegovoj samovolji. On ima provodni konac, koji su mu dali u ruke, da ga vodi u labirintu života, koji je prema ljudskim silama neprohodan. Tu je pravilo kao sunce, što osvjetljuje njegov život i obasjava svako njegovo djelo; pa kad bi gdjekada to sunce i pomrčalo, kad bi ta zvijezda nestala, on ima riječ svojih poglavara, koji će mu to nadomjestiti.

Ma da se redovnik služi svojom slobodom u svakodnevnom životu, posluhom može osigurati sebi neku vrstu nepogrešivosti... Tko bi mogao pravilno procijeniti takvo dobročinstvo? Kako se ugodno mora osjećati duša, koja traži Boga, ako znade, što je posluh na putu, koji nas vodi k Njemu!" (Choupin).

Sv.Alfons veli, da je sigurno istina, da je redovnici tada čvršće zajamčeno, da čini Božju volju, nego kad bi došao andjeo s neba, da je u tome pouči.

Sigurnost u Božju pomoć

Kad smo poslušni, sigurni smo, da činimo ono, što smo dužni činiti. Iz toga kao posljedica izlazi pouzdanje u Božju pomoć. Čim nam Bog zapovijeda, imamo pravo računati na Njegovu moćnu i uspješnu suradnju. Njegova obilna i preobilna milost uvijek je na raspolaganju onima, koji Mu velikodušno služe. Zato nema mjesta nikakvoj bojazni i malodušnosti. Nije važno, što zakonitom poglavaru ponestaje dobrote i razboritosti u upravljanju, što nam nalaže silno teške stvari, što nas meće u teške okolnosti, dapa-

če opasne. Budimo uvjereni, da će nam Bog uvijek dovoljno pomagati. U namjerama Božje providnosti poglavareva zapovijed ne može biti zamka, podmetnuta našoj slabosti ili neiskustvu, ma da se može pokazati kao pogibeljna kušnja po krepost. Ali se iz te kušnje uvijek može izaći s pomoću Božjom ojačan i uzdignut.

Mojsiju, koji se prestravio radi svoga poslanja: "Kako, zar da idem k faraonu i da izvedem sinove Izraelove iz Egipta?" Jahve odgovori: "Ja ću biti s tobom" (2 Mojs 3,11-12). Koliko puta je Gospodin Isus ponovio to svojim svecima, kad im je nešto zapovjedio! On još ponavlja svakoj duši, koja se straši poteškoća ili žrtava, što ih nalaže poslušnost: "Ne boj se! Jer ja sam s tobom! - Noli timere, quia ego tecum sum" (1 Mojs 26, 24).

Sigurnost u uspjeh

Dvostruka sigurnost, što preko posluha ostajemo u skladu s Božjom voljom i što od Njega postižemo pomoć, izaziva i treću: sigurnost u uspjeh. Nije to sigurnost u prividni, ljudski uspjeh, nego u stvarni, nadnaravni. Redovnik, koji je poslušan, ima jamačno uspjeha bar u toliko, što njegova podložnost uvijek pridonosi nešto slavi Božjoj, njegovu vlastitom posvećenju i otkupljenju duša. A to je b i t n o.

Poglavar može da poradi neznanja ili obmane nametne nekom podaniku poslove, službu ili dužnost, koja očito nadilazi tjelesne sile, umne sposobnosti i moralne osobine podanika. Kaže se, da posluh čini čudesa. Tako i jest ponekad, ali bi bilo presmiono smatrati, da će Bog u isti čas izvanrednim utjecajem nadomjestiti našu nemoć i poglavareve pogreške. Može se dogoditi, da usprkos sve dobre volje nekoga, koji je bio poslušan, stvar svrši u neuspjeh, i to katkada značajan neuspjeh. Neuspjeh je zapravo samo prividan, jer će se savršen redovnik znati okoristiti svojom zlom srećom i pronaći u samom svom poniženju rijetku prigodu, da se vrlo visoko uzdigne u samozataji, duhu požrtvovnosti i savršenoj ljubavi prema Isusu Kristu. Ima slavnih poraza kod natjecanja za pobjedu. Mnogi svetac upoznao je taj veličanstveni i neizmjerno plodonosni neuspjeh. I Kristova smrt na križu radi posluha pričinila se u očima sviju, pače i Njegovih apostola kao stečaj Njegove misije i konačna razvalina Njegova djela. Medjutim, baš u samom tom času, kad je sve izgledalo srušeno, Isus je spasio čovječanstvo i osnovao svoje kraljevstvo.

Slično treba reći o slučaju, kad bi poglavar - podcjenjujući vrijednost svojih podložnika ili ne vodeći brigu da ih iskoristi - ostavio nekog redovnika po strani i njegove talente sakrio pod vagan. Neplodan život, reklo bi se. Zapamtimo samo ovo: tko zna, ne će li onaj prigušeni, osakaćeni život uroniti u dubinu i srdačnost s Kristom i vrlo mnogo vrijediti pred Bogom za osobno posvećenje i snažan rad za duše? V i š e v r i j e d i t r p j e t i n e g o r a d i t i.

Konačno, izreka sv.Benedikta ostaje istinita: u svim okolnostima "posluh uvijek okreće sve na dobro" (1). I ova sv.Pavla:

---

1) Sciat iunior ita sibi expedire (Pravilo sv.Benedikta).

"Sve se okreće na dobro onima, koji ljube Boga" (Rimlj 8,28) i koji se znadu pokoravati.

II. - S n a g a   v o l j e

Izvor prave slobode

Iza kako posluh uspostavi mirnu sigurnost u razumu, odmah oslobadja i jača volju. Prema bezbožnim psiholozima redovničko sužanjstvo uživa dosta zao glas. Oni tvrde, da ono ne može drugo nego život učiniti pasivnim, bez poduzetnosti i nezavisnosti. To bi bio ujedno prigušnik i željezni okov oko vrata.

Medjutim, istina je sasvim na drugoj strani. Možda ništa kadro da tako izgradjuje ljude i kuje karaktere kao posluh. Kao podupirač i ograda prave slobode poslušnost nema ništa zajedničko s robovanjem. Moralna sloboda sastoji se u tome, da možemo i smijemo odabrati vršenje dužnosti kao put, koji vodi k Bogu, bez vanjske prisile, nutarnjim pristankom. (Moralna sloboda ne smije se nipošto brkati sa sposobnošću, koju ima svaki čovjek, da čini dobro ili zlo, da po svojoj volji živi razvratno ili kreposno, a još manje, da se pokorno prepusti vodstvu svojih strasti.) Ono, što svijet zove slobodom, najčešće su samo raznoliki oblici ropstva. Robovi nisu unutar klauzure, nego izvan nje: robovi oholosti, novca, putenosti, robovi ljudskog obzira, neke političke stranke i mode. "Zaista, zaista kažem vam: Tko čini grijeh, rob je grijehu" (Iv 8,34). Svijet, a ne samostan, bio bi dakle kaznionica, on, koji "sav leži u zlu" (1 Iv 5,19). Koliko ima farizeja sapetih ružnim verigama, koji se sablažnjuju nad redovnikom, koji je po njihovim riječima otudjio svoju slobodu!

Zavjetovati se na posluh ne znači odreći se slobode, daleko od toga! To znači slobodu ograditi, utvrditi i služiti se izvrsno njome.

Što sam drugo poduzeo, ako ne obranu svoje slobode od najljućih neprijatelja, kad sam podigao od pravila i svete vlasti bedem pred napadom sebičnosti i strasti, koje uvijek teže, da me zarobe?

Što sam drugo načinio, ako ne potporanj svojoj kolebljivoj volji i predusreo slabosti svoje slobode, kad sam zadao riječ svetim vječnim obećanjem, da se ne ću nikada udaljivati od Božje volje, koju do mene prenose Božji predstavnici?

Što činim napokon, ako ne da se sjajno služim svojom slobodom, da postignem svetost i da osvojim nebo, kad se svaki dan sam od sebe,u ljubavi podlažem zapovijedima svojih poglavara?

Da li se vozač automobila učinio robom svoga vozila time, što ne će da ide oštećenom cestom i što se osigurao ispravnim volanom i jakim kočnicama, da se ne prevali na zavoju ili da se ne ubrza previše na padini?

Redovnik nije nikada bio tako potpuno i kraljevski slobodan kao na dan svojeg zavjetovanja. "Svjetovnjaci trče u sužanjstvo preko slobode; vi pak dolazite do slobode preko ovisnosti" (Bossuet).

Izvor snage u radu, otporu i ustrajnosti

Pored svete slobode poslušan redovnik posjeduje i neusporedivu snagu. Redovnici pripadaju onom "r o d u j a k i h", o kojem govori sv.Benedikt, "koji imaju u rukama vrlo moćno oružje posluha", kojemu je značajna krepost snaga. Ako je dosta lako pustiti se niz vodu, sigurno je teže vratiti se uz vodu. Nije potrebno mnogo hrabrosti, da se vladaš po svojoj volji, da se ponašaš po svojim hirima i svojim strastima; ali treba biti hrabar, kadšto i junački hrabar, da se uzmogneš pokoriti. Danas više nego ikada ponestaje karakternih ličnosti sazdanih iz mramora ili čelika. Previše je prevrtljivaca i nestalne čeljadi... A nije li razlog tome u padu autoriteta i pomanjkanju zapta? Ljudi ne mogu više htjeti, jer su zaboravili slušati.

Samostan će se i dalje ubrajati medju najbolje škole energije upravo zato, što je on škola podlaganja i odricanja. U njemu ljudi uče lomiti svoju volju kako se ono kaže: lomiti je teškom mukom i trudom. Pripazimo! Lomiti svoju volju, t.j. činiti je gipkom, jačati, vježbati. Volja se razvija i čeliči, kad se mnogo napreže na djelu, kao i svaka druga sposobnost i krepost. Granitna volja kuje se upravo potpunom, velikodušnom i ustrajnom snagom htijenja. A upravo posluh u samostanu donosi i nameće takve vježbe moralnog odgoja.

Redovnik ima prigodu - što mu je daje bilo pravilo, bilo poglavari - da sto puta na dan posluša, t.j. da htjedne i - ako mu je podložnost onakva, kakva mora da bude - ima prigodu da htjedne potpunom, spremnom i krepkom voljom vježbajući s njom i čitavo biće: duh, srce i samo tijelo.

Čini volje tim su čvršći, što ih više jača nadnaravna milost, koja ih pobudjuje podržava i oplodjuje. Svaki puta, kada poslušamo, Bog nam se dobrovoljno ponudi za suradnika, i na Njegovoj svemogućnosti kao na uporištu postaje moguće sve, pače i čudo: "Omnia possum in eo qui me confortat - Sve mogu u onome, koji me krijepi" (Fil 4,13). Nije li sv.Mavro po zapovijedi sv. Benedikta išao po vodi i spasio mladoga monaha Placida? "Posluh poistovjetuje ljudsku volju s Božjom; nas same čini svemoćnima, čini nas dionicima Božje moći, da pobijedimo zlo. Posluh znači pobjedu" (Lacordaire). "Slabašna se snaga oplemenjuje, kad se podlaže višoj, božanskoj vlasti. Dok se slaba volja prepušta jakoj, da je prožme, ta slaba volja prouzrokuje, da na nju prijedje snaga počela, na koje se oslonila; u ovom slučaju, nešto Božje moći" (D.M. Festugière). Budući da posluh upućuje naše sile jednim smjerom, on suzuje polje naše djelatnosti, ali ono, što gubimo u širini, dobivamo natrag u dubini.

Izvor otporne snage

Redovničko sužanjstvo je dvostruki odgojitelj: s jedne strane uredjenim i snažnim djelovanjem, što ga nalaže, a s druge strane neprestanim otporom, što ga iziskuje. Savršen posluh ne može se zamisliti bez gorke svakodnevne borbe sve dotle, dok ta krepost ne postane drugom naravi. Traži se otpor protiv naše bešćutnosti ili putenosti; otpor protiv našeg poimanja, naše prevrtljivosti, naše vlastite volje; otpor protiv svih nutarnjih i vanjskih neprijatelja, koji teže za tim, da nas skrenu s puta - a mnogo ih

ima, kako smo već vidjeli u devetnaestom poglavlju.

Pa dobro! Ništa ne odgaja bolje nego taj otpor do istrage. Baš u borbi i po borbi volja otvrdjuje, a karakter se čeliči. "Sve, što čovjeka tišti, jača ga. On se ne može pokoravati, a da se ne usavršuje; i jedino po tome, što sebe svladava, biva bolji" (Josip de Maistre). Što je čeliku kaljenje, to je duši posluh.

Redovnički stalež mora da bude više posluhom nego siromaštvom i čistoćom žrtvà paljenica i mučeništvo bez mača i krvnika, ali ipak polagano mučeništvo. A mučeništvo je prvotni čin kreposti jakosti (sv.Toma).

Izvor jakosti za ustrajnost

Kolika se još moralna sila iziskuje od jedne duše, da ustraje do smrti u samoodricanju, da se stalno drži u skladu s Božjom voljom! Kako će biti krasno pobjedno slavlje strpljivosti i muževnosti iza jedno pola vijeka posvemašnjeg, ponekad teškog, no uvijek nasmijanog posluha! (sv.Toma).

Netko je rekao, da je disciplina glavna snaga vojske. Snaga je redovniku u posluhu. Kako je opravdana riječ sv.Bernarda: "Tko je poslušan, zaodijeva se u j a k o s t !" (1) Poslušnost bi se morala nazivati majkom, hraniteljicom i čuvaricom svih kreposti baš radi tog dubokog utjecaja na volju, odakle moralne sposobnosti vuku korijen i crpe sok (2).

III. - M i r s r c a

Izvor mira za pojedinca i zajednicu

Posluh iznosi na vidjelo još jednu korist, a to je mir pojedinca i zajednice. Jedna redovnička zajednica, u kojoj vlada posluh po pravilu i ponizna podložnost poglavarima, ne može da bude drugo osim doma mira, domus pacis. Dosta je naprotiv nekoliko podanika smutljivih i nedisciplinIranih, koji rado kritiziraju, da smute i uzbune duhove.

Sv.Alfons kliče: "Kako sladak mir uživa redovnica, koja želi samo to, da sluša! Sv.Dorotej nasladjivao se vječnom slašću toga mira, zato što je posluhu posvetio čitavu svoju volju. Pobojao se medjutim, da se u tu radost nije uvukla djavolska varka, pa se jednog dana ovako povjerio svome učitelju, opatu Ivanu:

- Recite mi, oče, što mislite, odakle dolazi u ovom životu, što ga provodim, ta radost i smirenost, koja mi ne dade da išta poželim na zemlji?

---

1) Fortitudinem igitur induunt qui obedientes sunt, et simpliciter incedunt.
2) Sola namque virtus est obedientia quae virtutes caeteras menti inserit insertasque custodit (sv.Grgur). - Obedientia in creatura rationali, mater quodammodo est omnium custosque virtutum (sv.Augustin).

- Sine moj, - odgovori mu sveti opat - mir, koji uživaš, jedino je plod posluha!" (sv.Alfons).

Kako je, naprotiv, tužno i uznemireno žiće izvan posluha, a napose ono, koje je u stalnoj opreci s nadležnom vlašću! "Onaj..., koji nije pokoran u barci redovničkog života, tako je na teret sebi i drugima, da već na zemlji ima predokus pakla. Takav uvijek živi usred žalosti, bruke i grižnje savjesti; ne dopada se poglavarima i redu, postaje nesnošljiv samom sebi" (sv.Katarina Sijenska). Bossuet je govorio uršulinkama: "Baš u toj kreposti nalazi se radost i pravi mir srca... Treba da sve svoje savršenstvo postavite na tu krepost."

Ishodište poretka i smirenja

Mir se sastoji u smirenom poretku: tranquillitas ordinis (sv.Augustin). Posluh je početni i stalni izvor toga poretka i smirenja.

Temeljni poredak stvaranja je takav, da se čovjek mora u prah sniziti pred Božjim veličanstvom te se u svemu podložiti Božjoj volji.

Poredak pravednosti je takav, da viši gospòdari i zapovijeda, a niži da se saginje i izvršava.

Poredak poniznosti je takav, da svatko mora nastojati da dodje na posljednje mjesto, da služi svojoj braći i da udovolji njihovoj i najmanjoj želji.

Ni govora o odgovornosti i bojažljivosti

Taj trostruki poredak tvorac je mira. Onaj, koji je poslušan, poštuje taj poredak savršeno i potpuno; posvuda i uvijek, takav uzima svoje mjesto u tom poretku i ostat će, gdje treba da bude. Upravo zato živi u n a j v e ć e m d u š e v n o m s m i r e n j u. Medju najupadljivije oznake savršena posluha ubraja se spokojnost. Čemu da se uznemiruje onaj, koji ne navlači na sebe nikakve moralne odgovornosti? Posluh je prigoda za svaki pokoj. Koliki se poglavari, svijesni obveza, pogibelji i poteškoća dobre uprave, ozbiljno upitaju, da li pravilno shvaćaju i vrše svoju dužnost! Dok poglavar u svome redu može podbaciti u razboritosti, pravednosti i dobroti, poslušan podložnik može djelovati u svakom slučaju samo kreposno. "Prema tome redovnici ne će na sudnji dan odgovarati ni za što drugo, nego samo za ono, što nisu izvršili, a bilo im je posluhom naloženo. Što se tiče čina, koje su izvršili radi posluha, kako je rekao sv.Filip Neri, neka budu mirni! Za njih ne će polagati nikakva računa. Poglavari, koji su ih naredili, morat će ih opravdati. Sam Isus Krist, govoreći posebno o redovnicama, ovako je rekao sv.Katarini Sijenskoj: ‚Redovnica ne snosi preda mnom nikakve odgovornosti za ono, što je učinila iz posluha; samo ću poglavare pitati za razlog.' Otud ova opomena sv.Pavla: (Hebr 13,17) ‚Slušajte predstojnike svoje i budite im podložni, jer oni bdiju nad dušama vašim kao oni, koji će dati račun!'" (sv.Alfons).

Posljedica neodgovornosti je m i r s a v j e s t i. Pokoran redovnik ne treba da se pita, da li je dobro radio, da

li je mogao bolje učiniti, nije li sagriješio. Tko sluša, nikada ne griješi, već uvijek djeluje najsavršenije. "O sretna li posluha, što oslobadja! Čim ga netko posjeduje, skoro je nemoguće da sagriješi" (sv.Jeronim). Otada nema nikakva nemira savjesti.

Umirenje strasti

Podložan redovnik miran je i zato, što je znao nadvladati sve prohtjeve svoje vlastite volje i tisuću hirova svoje sebičnosti. Samo je poslušna duša smirena. Koliko ima nezadovoljnih, smrknutih i uznemirenih duša, koje nisu bile odvažne da poslušaju, da nadvladaju same sebe i da se ukrote! "Privrženost uz vlastitu volju - to je jedini razlog, zašto su mnoge redovnice nesretna života.

Jedna se smućuje, jer ne može imati ispovjednika ili poglavaricu po svojoj volji, druga zato što bi htjela imati stanovitu službu, a nitko joj je ne dade. Mnogim nastojanjem i kukanjem postigne, da joj poglavarica udovolji, kako joj ne bi više dosadjivala. Nesretnica ipak ne nadje mira, jer se mir ne nalazi tako, da poglavaricu natjera da se pokori, nego da se sama pokori.

Treća redovnica je nemirna, jer su joj povjerili službu, koju ne želi vršiti. Četvrta pak zato, što joj poglavarica brani ovu vezu ili ono dopisivanje.

Peta napokon stoga, što joj je zapovjedjeno nešto, čemu se ona opire. Odupire se i trudi, kako bi digla protiv poglavarā svoju obitelj i samu redovničku zajednicu. Otuda se pojavljuje nered i sablazan, što dopire daleko" (sv.Alfons).

Radost posluha

Dà - nikad ne će biti dosta ovo ponavljati - tajna mira i sreće u nekome samostanu jest u ovome: u življenju prema posluhu i ljubavi. Kako je lako i slatko živjeti, kad se uvijek ispunjava presveta volja Božja! A kako je napose lako i slatko onda umrijeti! "Oh, sretne li redovnice, koja će na smrti moći primijeniti na sebe ove riječi opata Ivana: ,Nisam nikad radio po svojoj volji' (Kasijan). Sv.Marija Magdalena Pacijska rekla je, da je jedino sredstvo za dobru smrt to, da se jednostavno prepustiš vodstvu poglavarà" (sv.Alfons).

Radujmo se, što ćemo umrijeti sigurni o svom spasu, jer posluh spada u najsigurnije dokaze preodredjenja. "U paklu ima mnogo ekstatičara i čudotvoraca, ali nema nikoga, koji je bio poslušan. Putem posluha nitko ne ide u propast" (1).

Kolika će biti slava tek u nebu! Kako se savršenim posluhom stalno vježbamo u savršenoj ljubavi i u ispunjavanju Božje volje, on je izvor neograničenih zasluga. Sv.Dorotej, slaba zdravlja, nesposoban da ispunjava sve zajedničke vježbe, živio je u samostanu samo pet godina. Medjutim objavljeno je iza nje-

---

1) Jakov Cretenet iz Lyona, umro 1666, bio je kirurg i mističar.

gove smrti, da mu je neiskazana podložnost samom opatu pribavila slavu jednaku onoj sv.Antuna i sv.Pavla Pustinjaka.

Tako, dakle, daleko od toga, da bi redovnički posluh gušio i smanjivao ljudsku osobnost. On joj samo osigurava divan razvoj. Posluh prosvjetljuje, čisti, krijepi, oslobadja, umiruje, oplodjuje i oplemenjuje. On čini čovjeka pomoćnikom i suradnikom Božjim u ostvarenju odluka Njegove providnosti; i budući da je posluh jedan od najizvornijih oblika poniznosti, na nj se može primijeniti riječ iz Evandjelja: qui se humiliat, exaltabitur - tko se ponizi, uzvisit će se (Lk 14,11).

Doista sretan i blažen redovnik, o kome će se moći reći kao o Isusu Sinu Božjem: Et erat subditus - I bio je podložan (Lk 2,51).

---

ustrajnost

Redovnički stalež po svojoj naravi traži stalnost.

VJERNOST zvanju jest sveta dužnost, koja proističe iz kreposti bogoštovlja i ljubavi prema Isusu Kristu, iz pravednosti i zahvalnosti prema redu te iz razboritosti i brige o osobnoj sigurnosti.

TAJNA USTRAJNOSTI leži u tom, da se otresemo svega, što može uznemiriti postojanost duše i da se oslonimo na sve one snage, koje mogu dušu učvrstiti.

Treba se dakle POŠTO POTO održati. Pri tome ništa nije bolje nego razmatrati o opasnostima, što nastaju zbog nevjernosti i o prednostima ustrajnosti.

VJERNOST
TAJNA USTRAJNOSTI
POŠTO POTO

D v a d e s e t   t r e ć e   p o g l a v l j e

V J E R N O S T

Postojanost u redovničkom staležu

Redovnički stalež već po svojoj naravi zahtijeva postojanost, i tko ga prigrli, treba da u njemu ostane do smrti (1). Zavjetovanje nije ništa drugo, nego konačno usadjivanje duše duboko u zemlju i potpuno i neopozivo darivanje vlastite osobe u službu Božju.

Vjernost zvanju istovremeno je tajna, krepost i osobita milost.

Tajna

Ustrajnost je tajna naše slobode. Ljudska je volja krhka i mušičava. Jučer čovjek nešto odluči, danas okrene drugi vjetar, i on jednako uporno hoće posve protivno. Sjetimo se dvanaestorice apostola! Zaklinjali su se, da će za Učiteljem i u smrt ići, a nekoliko sati kasnije napustili su ga kukavno.

U svakoj kongregaciji naidje se na odstupanja, a potrebna su i čišćenja. U tome je vrlo teško razlučiti prve početke i odrediti neposredne uzroke.

Zašto se pokoji redovnik vrati u svijet, a izgledao je uzoran, dok drugi, prilično slabiji, ustraje do konca? To ne zna nitko. To je tajna njegove savjesti i Božjih sudova.

Krepost

Vjernost redovničkoj ustanovi povezana je vrlo tijesno sa stožernom kreposti jakosti. Po riječima oca Fabera, "ustrajnost spada medju najveće kušnje, najteže terete, najnesnosnije križeve."Vjernost nekog redovnika može biti podvrgnuta dugim i teškim kušnjama, koje će on nadvlađati samo muževnom odvažnošću i snažnim duhom žrtve.

Božji dar

Osim toga volja ne bi izdržala, kad ne bi bila podržana osobitom milošću. Ta je milost dragocjeni dar, koji se često poistovjetuje s konačnom ustrajnošću. Važno je, da za taj dar molimo svaki dan dobroga Bega i milosrdnu Djevicu.

Ustrajnost je jedna od najsvetijih redovničkih dužnosti; ona je zapravo sadržaj i kruna svih dužnosti. Što bi koristilo početi, ako se ne ustraje do kraja? I Evandjelje kaže, da je smiješan onaj čovjek, koji počne graditi toranj, a ne može ga dovršiti (Lk 14,30).

---

1) Usque ad mortem in monasterio (Pravilo sv.Benedikta).

Da bismo bolje shvatili narav, temelje i moralnu obvezatnost te dužnosti, promotrit ćemo je s dvostrukog stanovišta, p o z i t i v n o g i n e g a t i v n o g, t.j. sa stanovišta vjernosti i nevjernosti.

I. - V j e r n o s t z v a n j u

V j e r n o s t! To je riječ puna časti i junaštva, jedna od najbogatijih i najljepših riječi u ljudskom govoru i u govoru kršćana. Nije li to slavni naziv, što ga pridajemo Mariji: Djevice vjerna!...

Narav i razlozi vjernosti

Vjernost, kao i svaka druga krepost, sastoji se u čvrstom stanju duše. To je n e s l o m i v a, d j e l o t v o r n a odluka redovnika, da ća uvijek pripadati Bogu i svojoj kongregaciji. Što koristi samo tjelesna nazočnost u samostanu i običan skup ljudi, obučen u jednake grube haljine, ako im je srce drugdje? Vjernost znači prije svega nerazdruživo jedinstvo duša u težnji prema istom idealu i pod istom zastavom.

Ma što se dogodilo i ma šta me to stajalo, ja hoću da živim u krugu svoje subraće i da umrem u krilu svoje redovničke obitelji. Hoću da do smrti vršim svoje pravilo, da ispunjavam svoje zavjete siromaštva, čistoće i posluha, da posvetim svoje sile na službu Kristu, svojoj redovničkoj ustanovi i dušama. Nikada ne ću odstupiti od te neopozive odluke.

Možda će me uzdrmati ili mamiti gruba ili podmukla napast, da se stanem okretati nazad, da klonem duhom i da se vratim u svijet, ali s pomoću Božjom svladat ću je kao i sve druge napasti.

Kod obreda zavjetovanja poglavar pita novaka:

- Perseverabisne usque ad mortem? - Da li ćeš ustrajati do smrti?

Novak odgovara:

- Ita, pater, usque ad mortem. - Da, oče, sve do smrti! (Obred zavjetovanja kod redemptorista).

Zar će se onda ikada usuditi prekršiti svoju riječ?

Ako se vjernost shvati tako, onda ona isključuje i najmanju svojevoljnu pomisao i tajnu želju, da se jednog dana domogne vlastite slobode! Tko nalazi zadovoljstvo u takvim mislima, već je počinio izdaju u svom srcu, kao što i čovjek, koji požudno gleda ženu, već je učinio preljub (Mt 5,28).

Ima četiri stupa, na kojima počiva moralna obveza ustrajnosti, a to su: odazivanje milosti, ljubav prema Kristu, pravednost i zahvalnost prema redu, bogoštovlje.

Odaziv milosti

Zvanje je od prvog časa Božje odabranje i poziv na veći stupanj svetosti. Trebalo bi, čini se, da ta milost uvijek naidje u dušama na zanosni odaziv i na savršenu pokornost. Od vijeka je Božja

providnost uklesala okvir i odredila program našega života. Nitko ne smije bez opasnosti izvrnuti ili preinačiti te Božje planove, koji su potekli iz Njegove ljubavi i mudrosti. A nevjeran redovnik radi upravo to. Bila bi skrajnja ludost, koja bi mogla dovesti do najveće moralne katastrofe i koju još svakako otežava nezahvalnost i počesto kukavičluk, kad bi se netko iza više godina vratio natrag i skrenuo s puta, koji mu je označio Bog, da bi ga zamijenio drugim po svom ukusu.

Sv.Alfons kaže, da osim milosti otkupljenja i krštenja nijedna druga milost ne može se izjednačiti s milošću redovničkog zvanja. To je izvanredna milost, koja sadrži u sebi mnogo drugih milosti. Kako bi se netko mogao usuditi da vrati Bogu taj kraljevski dar, koji On daje samo miljenicima svog Srca, i reći Mu: "Gospodine, dosta mi je! Evo deset, dvadeset godina, što Ti služim kao redovnik! Sad je dosta. U Tvojoj službi nisam našao, što sam očekivao. Sad ću negdje drugdje pokušati sreću." I okrenuo bi Bogu ledja! Koje li crne nezahvalnosti!

Ako u litanijama Imena Isusova molimo, da se čuvamo nemara za Njegova nadahnuća (1), što da pomislimo o onima, koji zlorabe i odbacuju neusporedivu milost svoga zvanja? "Kad Bog poziva dušu na savršeniji život, sigurno joj daje posebnu vrlo dragocjenu milost. To dobročinstvo On iskazuje samo malenom broju ljudi. Zato je sasvim pravo, da se ljuti na one, koji malo cijene takvo dobročinstvo. Kako se ne bi uvrijedio neki knez, koji bi pozvao svog podložnika da mu kao miljenik služi izbliza u njegovoj palači, a ovaj se ne bi htio pokoriti! Zar Bog ne osjeća takvu uvredu? Ah, On je i previše osjeća!" (sv. Alfons).

Ako griješi onaj, koji se opire zvanju, još više griješi onaj, koji je najprije slijedio poziv, pa ga zatim kukavno n a p u s t i o. I zaista, kad redovnik ostavlja samostan, redovito ne čini toga poradi hvale vrijednih motiva. Ima ih, koji odlaze radi putenosti, oholosti, mlakosti ili radi neke odvratnosti, ali - sve u svemu - uvijek odlaze, jer su skršeni. Tu je po srijedi slabost, t.j. pomanjkanje odvažnosti.

Ljubav prema Kristu i zaručnička vjernost

Ustrajnost se jača i time, što se oslanja na prijateljstvo s Kristom i na ljubav prema Zaručniku.

Čini se, da se zavjetovanjem uspostavlja neko novo tijesno prijateljstvo izmedju Spasitelja i duše. Onima, koje je svojom ljubavlju izabrao od svijeta, Isus može reći kao i apostolima: "Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas i postavih vas, da vi idete i rod rodite i da vaš rod ostane" (Iv 15,16). "Više vas ne nazivam slugama, nego vas nazvah prijateljima" (Iv 15, 15). Iako je redovnički stalež po svojoj naravi služba Bogu, ipak je on od početka do kraja i prijateljstvo s Bogom. Nije li sam Spasitelj ujedno bio i sluga i ljubljeni Sin Očev? (Mt 3, 17). Istina je, da je u prvom redu Isus izabrao i posvetio nas, ali koliko se ljubavi traži i s naše strane, da potvrdimo taj

---

1) Od nemara za nadahnuća Tvoja, oslobodi nas, Isuse!

izbor i odgovorimo na taj poziv! Pa kako bi bilo moguće bez ljubavi ostvariti taj posvemašnji neopozivi dar samoga sebe? Da, zato smo postali redovnici, da postanemo prijateljima Kristovim.

Što je prijateljstvo kod muškarca, to je zaručnička ljubav kod žene. Redovnica se odrekla ljudske ljubavi i časti osnutka obiteljskog ognjišta samo zato, da se uzmogne sjediniti s Kristom i sa svim dušama sačinjavati nebrojenu obitelj. Njezino zavjetovanje bila je svečanost njezinih zaruka. Onog dana predala se Isusu Kristu sa silnim veseljem i ljubavlju. Ecce venio ad Te, quem amavi, quem quaesivi, quem semper optavi! - Evo dolazim k Tebi, koga sam ljubila, koga sam tražila, za kim sam uvijek čeznula! (Oficij sv.Agneze).

Vjernost spada medju najljepše oznake ljubavi medju prijateljima i zaručnicima. "Prijateljstvo, koje se može raskinuti, nikad nije bilo pravo prijateljstvo", kaže sv.Jeronim (1). Tko se temeljito i zauvijek predao, nema više prava da se istrgne. Napustiti starog prijatelja isto je kao izdati ga, barem u srcu. "Zaista, ako je redovničko predanje čin ljubavi prema Bogu, kako može protivan čin, kojim se opoziva već prinesena žrtva samoga sebe, jednako izlaziti iz ljubavi prema Bogu?" (Pravilo novaka kongregacije redemptorista).

Redovnica, koja bez teška razloga raskine tajanstveni prsten svoga zavjetovanja, jednostavno se rastavlja s Isusom Kristom. Nevjerne li zaručnice! Da ne bude morala vječno oplakivati svoju krivicu! Otac Alžon pisao je majci Eugeniji, utemeljiteljici sestara od Uznesenja, nakon njezinog zavjetovanja: "Eto, dakle, sad si potpuna redovnica i to zauvijek! In aeternum! U nepromjenjivosti tvoga staleža ima nešto svećeničko. Uvjeren sam da si zato položila zavjete, da se što intimnije sjediniš s vječnim svećenikom Isusom Kristom. Nek ti Bog dade, kćeri, puno odvažnosti, da bi uvijek ostala neprestanom žrtvom, a duša tvoja vječno sjedinjena s Bogom!"

Pravednost prema redovničkoj ustanovi

Razlozima srca pridolazi jedan drugi, jednako ozbiljan, razlog pravde. Rekli smo, da je zavjetovanje dvostrani ugovor, sklopljen izmedju redovničke ustanove i redovnika, koji nalaže objema stranama teške uzajamne obveze.

Ako se kongregacija obvezala, da će s naslova pravednosti uvijek držati novozavjetovanika u svom krilu, osim ako bude nedostojan ili nepopravljiv, ovaj je sa svoje strane u savjesti dužan da do smrti ostane u službi svoje redovničke obitelji. Osim izvanrednih okolnosti zavjetni ugovor je nepovrediv, i nitko ga ne može razvrći, a da se očito ne ogriješi o pravednost. "Iako se svatko snagom zavjeta prvenstveno veže s Bogom, ipak u drugom redu postaje dužnik svoje kongregacije. On je iz pravednosti strogo obavezan, da se pokaže vjeran ugovoru, koji je s kongregacijom sklopio tim više, što i kongregacija preuzima na se teške obveze, koje ne bi nikad preuzela, da se podložnici ne obvezuju sub gravi - pod smrtni grijeh - da će ustrajati do

---

1) Amicitia quae desinere potest, vera nunquam fuit.

smrti" (Pravilo novaka kongregacije redemptorista).

Kad vojnik udje u vojnu službu, obavezan je da ustraje, dok mu ne isteče rok, bez obzira na to, da li mu se služba svidja ili ne. Isto tako redovnik, koji je svojevoljno stupio u tu odabranu četu, kakva je dotična kongregacija, takodjer je obavezan da održi riječ i da ostane vjeran svojoj zastavi do smrti. Prije zavjetovanja bio je slobodan, ali nije više poslije zavjetovanja.

Tako mora da bude tim više, što redovnici uživaju posebnu naklonost i nebrojena dobročinstva svoga reda. Sigurno bi bilo čudno, recimo radije sablažnjivo, kad bi tko - iza kako je dugim godinama odgajan materinskom brigom, a ponekad i sasvim badava - napustio svoj red bez razloga i bez žaljenja, u času, kad je postao sposoban, da svojim žuljevima vrati svoj dug zahvalnosti.

Razlog religioznosti

Posljednji motiv ustrajnosti jest religioznost. Vječni zavjeti, kako sama riječ kaže, neopozivo su posvetili redovnika Bogu. Kad je redovnik jednom stupio u službu Svevišnjega, nije mu slobodno otuda izaći, osim ako postoje razlozi, kojih opravdanost ima pravo procijeniti samo nadležna vlast svetog oca i vrhovnog poglavara reda. Svako rješenje zavjeta, podijeljeno bez dostatnog razloga, nedopušteno je i nevaljano (1).

Kad se redovnik na podnožju oltara rukom na Evandjelju javno zakleo, da će biti vjeran Bogu, onda ne preostaje drugo, nego da se drži svoga obećanja, ma što se desilo. "Bio bi velik nered i sramota ne održati tako službenu i svečanu riječ; zasititi se toga, da pripadamo Bogu, dok se On nije zasitio da pripada nama!... Samo nepokolebivom ustrajnošću moći ćemo se oduprijeti nevjeri, koju bi nam Bog vječno predbacivao" (Bourdaloue).

"Kada zavjetovanik otvoreno traži rješenje svojih zavjeta, počinja smrtni grijeh, ako nema pravog i zakonitog uzroka. Budući da u tom slučaju težina grijeha ovisi o okolnostima, moglo bi se pitati o tome, koji su pravi i zakoniti uzroci. Da odgovorimo na to pitanje..., dosta je postaviti ovo glavno načelo: da uzrok bude dovoljan i zakonit, nužno je, da se on ne tiče k o r i s t i   p o d l o ž n i k a, nego jedino Boga i Njegove s v e t e   v o l j e. Inače bi redovničko zavjetovanje bilo prazan čin, i tako uzvišena i sveta stvar bila bi izložena opasnosti, da postane predmetom ismjehivanja. Stoga je potrebno, da nadodju nove okolnosti, koje nisu postojale niti su se mogle predvidjeti u vrijeme zavjetovanja, i to da budu takve, da se može s moralnom sigurnošću zaključiti, da se Bog odrekao posebnog prava, koje je stekao polaganjem zavjeta i da sada hoće i da Mu se više svidja, da Mu taj član Kongregacije služi u svijetu riješen zavjetnog veza" (Pravilo novaka kongregacije redemptorista).

---

1) Cum vota ad ius divinum pertineant, ne Pontifex quidem ab iis sine causa dispensare potest. Causa iusta et gravis sit oportet eaque gravior quo excellentius est votum (Pejska).

Neki su redovi i redovničke kongregacije smatrali uputnim, da vjernost učvrste još posebnim zavjetom stabilnosti ili ustrajnosti (1). Njime se čovjek obvezuje, da će umrijeti kao redovnik i to u onom samostanu, u kojem se zavjetovao - stabilitas status et loci. To je obveza na boravak, kako lijepo kaže Bossuet, "u mjestu, gdje se redovnik posvetio i na kojem će ostati do velike seobe". Velika je ljudska slabost, što nam je teško ostati na istome mjestu. Obveza boravka na istome mjestu i smrt izlječuju nas od te slabosti.

II. - N e v j e r n o s t

Vjernosti je oprečna nevjernost, t.j. neopravdano svojevoljno napuštanje sigurnog zvanja, grešni prekid svete veze, koja je povezivala redovnika s Bogom i njegovom redovničkom ustanovom. Dobro će biti, da točno opišemo narav nevjernosti, a zatim da navedemo njezine razne oblike.

Zabuna u izboru zvanja Ne smijemo osuditi svakoga, tko napusti samostan. Daleko od toga! Novaštvo i privremeni zavjeti jesu u isti mah proučavanje i priprema, jer pristupanje u redovnički stalež nužno ne uključuje i sigurno zvanje. Ako se pripravniku ili novaku redovnički život čini na temelju iskustva nespojiv s njegovim temperamentom i da je on iznad njegovih fizičkih i moralnih snaga, nameće mu se odluka, da se vrati s puta, koji nije za njega i da krene drugim pravcem. Može se dogoditi, da se tko dobronamjerno prevari, pa će uvijek biti razborito i pošteno ispraviti pogrešku (2).

Prijelaz iz kongregacije u kongregaciju Ne može se reći, da je nevjernost u tome, što netko prijedje u neki drugi red ili redovničku ustanovu. Crkva to ponekad dopušta uz valjane razloge. Sv.Toma (3) spominje ova dva: želja za većom savršenošću i nemogućnost propisnog življenja radi kronične bolesti ili krhka zdravlja. Nisu to jedini razlozi; može se još dodati: "Ako iskustvo dokaže redovniku, da se očito prevario nad svojim sposobnostima, smatrajući, da je pozvan na kontemplativni život, dok bi njegovu karakteru više odgovarao nešto aktivniji život, ili obratno; ako je red zastranio od svoje prvotne savršenosti... Ali da prijelaz bude dopušten, ne smije biti plod lakomislenosti ili prevrtljivosti. Osim toga prijelaz ne smije biti na sablazan ili na štetu redovničke zajednice, iz koje se izlazi" (Bastien).

---

1) Kod redemptorista zavjetu stabilnosti dodaje se i "zakletva ustrajnosti".
2) Ako netko položi vječne zavjete, a pretpostavimo, da nije imao zvanja nikada, što da se učini? Neka ostane! Tako misli sv.Alfons, jer Bog ne može takvoj duši odbiti milosti za njezino posvećenje i spasenje.
3) Transire de religione ad religionem, nisi propter magnam utilitatem vel necessitatem, non est laudabile.

Dogadja se takodjer, da Bog tajnim planom svoje providnosti dodijeli pojedinim dušama dva uzastopna zvanja. U takvom slučaju prvo je zvanje samo tajanstvena priprava za drugo. U svakom slučaju radi se o tome, da budemo silno razboriti i da izbjegnemo obmane, kojih se nadje mnogo na tom području, a koje su tim pogibeljnije, što često poprimaju obličje "boljega".

Zato je potrebno razmatrati, moliti, savjetovati se s poglavarima i odlučiti se istom onda, ako smo sigurni o volji Božjoj. Prijelazi su uvijek mučni i rijetko kada sretni. Vrlo je teško u izvjesnoj životnoj dobi, iza dugih godina provedenih u jednoj redovničkoj ustanovi, vratiti se u kalup, odreći se starih navika, da bi se stekle nove; ukratko: prilagoditi se i obnoviti. Kasno presadjeni grm često puta samo životari i gine. Koliko se redovnika kasnije pokajalo, što su promijenili ladju na morskoj pučini.

"Sv.Filip Neri rekao je, da se ne smije ostaviti dobar stalež radi boljega, ako nije sigurno, da je to Božja volja. Zato da ne upadnete u pogibelj zablude, morali biste imati veću sigurnost, negoli je moralna, da Bog hoće, da prijedjete u neki drugi stalež. Ali,kako ćete doći do takve sigurnosti, napose, ako vam poglavar i duhovni vodja reknu, da je to napast?" (sv. Alfons). U naše je doba vrlo česta napast, da se prelazi iz aktivne kongregacije u kontemplativni red. Mnogo ih je u nju palo..., ali na svoju štetu.

"Ne treba prelaziti iz jedne redovničke zajednice u drugu bez vrlo važnih razloga, kaže sv.Toma prema opatu Nestoriju, koga navodi Kasijan... Bio je neki mladi Portugalac imenom Franjo Basso, glasovit ne samo po svojim propovijedima, nego i po kreposnom životu, pod vodstvom bl.Filipa Nerija, kod oratorijanaca u Rimu. On dakle pomisli, da je dobio nadahnuće, da napusti tu svetu družbu i da prijedje u neku formalnu redovničku zajednicu (red). Ali bl.Filip, prisutan njegovu primanju u red sv. Dominika, gorko je plakao. Franjo Marija Tauruse, koji je kasnije postao sijenski nadbiskup,upita ga, zašto plače, a ovaj odgovori: ,Plačem zato, što su se izgubile mnoge kreposti.' I doista, taj mladić tako izvanredno pametan i pobožan u svojoj prijašnjoj družbi, čim je stupio u red, postao je tako nestalan i lakouman, da je iz želje za različitim novotarijama i promjenama počinio velike i teške sablazni." A sv.Franjo Saleški, koji pripovijeda taj dogadjaj, lijepo zaključuje: "Neka dakle svatko, tko se uvjerio, da je presveta volja Božja, da bude u dotičnom zvanju, ostane u njem i neka revno vrši zgodne vježbe, koje vode k savršenstvu, kako već bude upućen!"

Opravdano rješenje zavjeta — Ne može se predbacivati nevjernost niti onom redovniku, koji se vraća u svijet zbog izvanredno teških razloga, nakon što mu isteknu privremeni zavjeti ili bude zakonski riješen vječnih zavjeta. Ti razlozi vrlo su rijetki baš zbog toga, što su izvanredno teški (1).

---

1) Rari admodum sunt casus, ut professus tuta conscientia sponte egredi possit (Pejska).

Sinovska ljubav može zahtijevati od redovnika, da napusti redovničku zajednicu, zato da pomogne ocu ili majci, ako upadnu u skrajnje siromaštvo i svi ih ostave u njihovoj starosti. Kad bi redovnička ustanova htjela preuzeti na sebe brigu za roditelje i priteći im u pomoć, čini se, da redovnik ne bi smio u savjesti moliti rješenje zavjeta i vratiti se u svoju obitelj.

Što se tiče b o l e s t i ili t j e l e s n i h s l a b o s t i, one nisu nipošto, općenito govoreći, dovoljan razlog, da se napusti kongregacija. Zar smo možda došli služiti Bogu, da budemo trajno zdravi, da nikad ne umremo? Pa zašto se onda želimo vratiti u svijet pod izlikom brige za zdravlje, kad smo sigurni, da ćemo u redovničkoj obitelji naći najuslužniju požrtvovnost uz pravu bratsku ljubav. Sv.Alfons zahtijevao je, neka se prodaju knjige pa čak i sveto posudje, da se nabave bolesnicima lijekovi. Rekao je: "Sažaljujem one, koji kažu: ,Zdravlje mi stradava u Kongregaciji.' Zar bi takvi htjeli, da ih Kongregacija učini besmrtnima ili da ih izuzme od bolesti? Umrijeti se mora, a prije smrti treba prijeći kroz trpljenje. Što treba da bude glavni cilj onome, koji dolazi medju nas, ako ne da ugodi Bogu i da sretno umre u Kongregaciji? Tu su milost postigla već mnoga naša subraća, koja su sada u vječnosti; a ja sam čvrsto uvjeren, da svi zahvaljuju Bogu, što im je dao da umru u Kongregaciji. Stoga, braćo moja, kad nas stigne kakva bolest, primimo je iz ruku Božjih, a nemojmo slušati napasnika, koji bolesnog redovnika nastoji napastovati da napusti svoje zvanje!"

Postoji još ovaj zaista posebni slučaj, kad bi redovnički život po sebi za posebni temperamenat nekog člana predstavljao trajnu pogibelj po njegovo fizičko, intelektualno ili moralno zdravlje. Tada bi traženje sekularizacije bilo dopušteno, premda bi bilo žaljenja vrijedno (1).

Nezakoniti izlaz iz redovničke ustanove - Nevjeran je svojim obvezama i teško griješi onaj redovnik, koji nezakonito izidje iz svog samostana; koji je radi stalnih pogrešaka i nepopravljivosti skrivio, da bude otpušten, ili koji bez dovoljnog razloga sam sa svoje strane traži i dobije rješenje zavjeta.

Nezakonit izlaz sastoji se u tome, što netko napusti svoju redovničku zajednicu bez dozvole zakonita poglavara, bilo prije istjeka privremenih zavjeta, bilo nakon položenih vječnih. B j e g u n a c je onaj redovnik, koji napušta svoj red "ad tempus", t.j. za kraće ili duže vrijeme, ali s namjerom, da se opet jednom vrati (k. 644, § 3). Ako se radi o stalnom napuštanju, o potpunom raskrštavanju, bez ikakve pomisli na povratak, onda je to o t p a d (k. 644, § 1) (2). Otpadništvo je popraćeno mnogim teškim grijesima: "To je grijeh protiv zavjeta

1) "Redovito su dva zakonita motiva, radi kojih je dopušteno tražiti rješenje vječnih zavjeta, a to su: potreba roditelja i bolest. Taj posljednji je medjutim vrlo rijetko dostatan, da se dobije izlaz iz reda" (Bastien).
2) Ne pomiješaj vjerski otpad s otpadom od redovničkog života!

poslušnosti, jer se redovnik potpuno otrgnuo od vlasti svojih poglavara. To je grijeh protiv pravednosti prema redovničkoj zajednici, s kojom je vezan uzajamnim ugovorom. Naime, kad redovnik ne će da bude vjeran preuzetim obvezama, on gazi strogo pravo nad svojom osobom, koje je bio predao svojoj zajednici. Dok krade samoga sebe, teže griješi nego onaj, koji krade materijalna dobra. Uglavnom je tu po srijedi i grijeh protiv zavjeta siromaštva i čistoće, bilo da se otpadnik odlučio, da ne će za njih više nikako mariti, bilo da je svojom nerazboritošću skrivio, da mu ih bude teško držati. Konačno, on griješi time, što daje sablazan i redovničkoj zajednici i svjetovnjacima" (Bastien).

Premda takvi prebjezi praktično odbacuju jaram redovničkog života, ipak su pred Bogom jednako dužni držati se zavjeta, živjeti po pravilu i vratiti se čim prije u ovčarnicu, da čine pokoru i prime zasluženu kaznu (k. 645, § 1). Redovnik bjegunac lišen je svake službe u svojoj kongregaciji (k. 2386). Otpadnik odmah upada u ekskomunikaciju, zabranjeno mu je primati sakramente, nije više dionik povlastica i duhovnih dobara, koja su dana njegovoj redovničkoj zajednici. Ako se prije smrti ne vrati u krilo Crkve, ne smije se crkveno sahraniti. Nakon povratka u samostan zauvijek ostaje bez aktivnog i pasivnog prava glasa (k. 2385).

Izgon iz reda   Nevjeran je i onaj redovnik u privremenim ili vječnim zavjetima, koji je primoran izaći iz reda radi poznatih sablažnjivih propusta, formalnog neposluha, otvorene bune, teškog prekršaja zavjeta, prezira svakog pravila, lošeg duha, sijanja nemira i nereda i potpune nepopravljivosti. Takav je član bolestan, gnjio, koji se odstranjuje, da ne bi zarazio čitavo tijelo.

Sekularizacija   Najčešća nevjernost jest u tome, što se neopravdano traži rješenje zavjeta. Tko god dobije rješenje zavjeta radi lažnih ili očito nedovoljnih razloga, takav se iznevjerio Bogu i redu. Nitko se ne smije osloniti na neke izlike pa napustiti svoju kongregaciju i vratiti se u svijet. Takve bi izlike bile: teret pravila, žrtve i odricanja, što izlaze iz siromaštva i poslušnosti; sukobi ili nesporazum s poglavarima, teškoće zajedničkog života, odvratnost prema zvanju, neuspjeh u apostolatu, bolest i nemoć, promjena provincije ili države, raspršenje u slučaju progona. Makar je rješenje zavjeta valjano dobiveno, ipak bi za podložnika bilo nedopušteno i težak grijeh.

Dvadeset četvrto poglavlje

TAJNA USTRAJNOSTI

Briga oko ustrajnosti Postojanost u zvanju dužnost je zasnovana na poslušnosti, ljubavi, odanosti i pravednosti prema Bogu i redu. Samo je ozbiljan razlog može razriješiti. Inače se gazi savjest i izlaže najgoroj moralnoj katastrofi.

Prema tome svatko mora razborito i odvažno nastojati oko toga, da učvrsti svoju ustrajnost. Kad smo jednom zasadjeni u dobru zemlju redovničkog staleža, valja da se u nju ukorijenimo i to tako duboko, da nas ništa ne mogne iščupati.

Mnogo je zvanja izgubljeno Danas mnogi napuštaju redovnički stalež. Jedni gube zvanje već u novaštvu pod pritiskom malodušnosti ili djavolske obmane. Drugi se odmeću kao mladi zavjetovanici u prvim godinama redovničkog života. Zbunile su ih poteškoće i žrtve, koje nisu ni slutili; pali su kao žrtve strasti, koje u njima nisu bile ukroćene, nego samo uspavane, ili ih je u vanjskom apostolatu zahvatio pokvareni svjetski duh. A ima i starijih redovnika, koji se nakon trideset i više godina zavjeta vraćaju natrag odbacujući mantiju. To biva stoga, "što su zvanje i ustrajnost u zvanju dvije različite milosti. Mnogi su primili od Boga dar zvanja, ali onda su svojom krivnjom postali nedostojni da prime dar ustrajnosti" (sv.Alfons).

Svakoj redovničkoj duši može se uputiti riječ iz Otkrivenja: "Budi budan i utvrdjuj ostalo, što hoće da umre!" (Otkr 3,2).

Napast protiv ustrajnosti nije nikakva izvanredna pojava u duhovnom životu. "Sinko moj, ako misliš služiti Gospodu, onda budi spreman na napasti!" (Sir 2,1). Mnogo redovnika proći će prije ili kasnije kroz to strašno iskušenje. Sretni oni, koji ga nadvladaju!

U tu svrhu treba odstraniti sve, što bi moglo pokolebati vjernost; a istodobno iskoristiti sve moralne snage, koje su u stanju da je učvrste.

I. - Borba s neprijateljima ustrajnosti

Redoviti uzroci nevjernosti jesu: strasti, neke mane i mlitavost. Zato se prije svega treba osigurati od tih strašnih razornika. Na početku nekih otpada nalazi se proplamsaj neke nenadane žestoke strasti. Slijedi jak lom, koji nitko nije

predvidjao. Orkan je odlomio i odnio granu. Redovnik je pao žrtvom neke krize, krize oholosti, samostalnosti ili sjetilnosti.

Strasti:

- oholost U redovničkom životu ponekad ima ljutih poniženja: nepriznavanje sposobnosti, koje se stavljaju pod posudu, oštećenje ugleda mrskim sumnjičenjem ili ružnim klevetama, nepravedno oduzimanje neke časne službe. Svetac bi u tome našao rijetku priliku, da poraste u skrušenosti i poniženju samoga sebe kao Krist, koji je bio "nasićen pogrdama". Ali zna se dogoditi, da oholost poput zgnječene ridjovke podigne glavu i stane protestirati zbog nepravde, tražiti pravdu, i kad mu se odbije povratak izgubljenih prava, prouzroči izlazak iz reda. Sv.Alfons pisao je svojim sinovima: "Neka svatko pomno pazi na to, da odluči, kako će spremno podnijeti svakovrsni prezir i protivštinu! Neka se svatko pripravi, da izdrži mnogo štošta, čega ne će ponestati; jer slabo podnesene kušnje mogu prouzročiti tako veliku zabunu, da se izgubi zvanje i ustrajnost. Koliko ih ima, koji su izgubili zvanje radi pomanjkanja strpljivosti u poniženjima!"

"Evo oca N, koga je taj zao duh oholosti izagnao iz Kongregacije; zahvaljujem na tom Isusu Kristu, jer su takvi duhovi na propast Kongregaciji i priječe, da Božji blagoslov silazi na nas. Neka se onaj, koji se ne može složiti s time da bude ili da postane zemlja, po kojoj svi gaze, što brže pokupi i otide! - Nemojte posumnjati u to, da je oholost izagnala mnoge iz naše Kongregacije; a ja kažem, da je isto toliko skrivila i želja za životom po svojoj volji" (sv.Alfons).

- neovisnost Nova opasnost za ustrajnost jest duh neovisnosti, t.j. kad neki redovnik ima naviku da nameće svoje sudove poglavarima i da po svom ukusu organizira svoj rad oko spasa duša. Katkada je dosta, da izazove otpor i dokrajči slom zvanja jedna neočekivana zapovijed, koja nam se čini, da će poremetiti sve naše planove i izbaciti iz ravnoteže čitav naš život; zapovijed, da se naglo otrgnemo od posala, koji su nam dragi, u kojima smo imali uspjeha i kojima smo posvetili najdragocjenije životne sile zato, da bismo prešli na drugo neprokrčeno i neplodno tlo.

Gospodjica Legras rekla je sv.Vinku Paulskom: "Uvijek sam opažala, da je zaista tako, da sve one, koje su izišle iz Kongregacije, nisu izašle ni za što drugo, nego radi privrženosti uz vlastitu volju."

- sjetilnost I sjetilnost tijela i srca tumači mnoga klonuća. Uzrokuju ih teški prekršaji, koji su na sramotu pojedinca i zao glas reda; zatim pogibeljni, možda i grešni odnosi i nerazboritost svake ruke. Sklapaju se prijateljstva, koja imaju golubinju glavu, ali zmijski rep. Čim se srce u h v a t i u m r e ž u, više se ne može izbaviti.

Ne tako teška, ali ponekad još pogibeljnija, jest pretje-

rana i previše zemaljska ljubav prema roditeljima. Pod izlikom utjehe i pomoći roditeljima više se pazi na rodbinu nego na Krista. Tada se obistinjuje ona iz Evandjelja: "Tko ljubi oca ili mater više nego mene, nije mene dostojan" (Mt lo,37).

Najbolje oružje, da preteknemo i svladamo te krize, jest molitva, poniznost, snažan duh posluha, razboritost u saobraćaju sa svijetom, strogost i budnost nad srcem. Kome su kreposti slabokrvne, taj je uvijek izložen opasnosti.

Nedostaci karaktera ili temperamenta

Daleko od toga da bi milost potiskivala narav. Ona se oslanja na narav i usavršava je. Neke po naravi nadarene duše odmah pokazuju izvanredno pogodno tlo za radjanje i procvat nekog višeg poziva; dok druge, pogodjene baštinjenim manama ili moralnim izobličenjem, pružaju samo slabu, kamenitu podlogu za redovničke kreposti. Nedostaci temperamenta ili karaktera zadaju vjernosti mnogo zapreka.

"Prvi naravni zalog ustrajnosti valja potražiti u k a r a k t e r n o s t i pojedinca. Miroljubivi temperamenti, pronicavi, poučljivi i čedni duhovi, po prirodi postojane volje, oni, koji se ravnaju po razumu, ali ne tvrdoglavo, odana i plemenita srca, čestite i otvorene duše, čeljad jednostavnih i skromnih želja, oni, kojima je strana svjetska ispraznost: svi su takvi već po samoj naravi sretno unaprijed skloni na ustrajnost. Naprotiv, snuždeni ili svadljivi temperamenti, slavohlepne i umišljene osobe, neskladni i nerazboriti duhovi, tašti i slabo poučljivi, površni i nepostojani ljudi, robovi vlastitih dojmova, oni, koji se neprestano dadu voditi od čuvstava ili strasti, koji su osjetljiva i tankoćutna srca, sebična čeljad, račundžije, uvučeni u se ili dvolični karakteri.., nose već u sebi naravnog neprijatelja zvanja, protiv koga moraju biti neprestano na oprezu" (Desurmont), i to već od prvih godina redovničke izgradnje.

Ukorijenjena mlakost

Još je najčešći uzrok otpada ukorijenjena mlakost. Sasvim je rijetko, ako se uopće dogadja, da bi iz neke redovničke ustanove izišao kojigod član u p u n i n i d u h o v n o g ž a r a. Tko potpuno i velikodušno provodi redovnički život, tko savjesno vrši zavjete i pravilo, tko je čedan, bogobojazan, sabran, milosrdan, pravi Isusov prijatelj, taj nedvojbeno posjeduje najsigurniji, gotovo neprevarljivi zalog vjernosti.

Silno je, naprotiv, izložen opasnosti redovnik, koji je grubo izgradjen, koji nema finoće savjesti ni čvrstih kreposti, koji osrednje provodi redovnički život, koji je ostao bez nutarnjeg duha pa robuje sebičnosti.

Ništa nije tako tmurno i žalosno kao mlako življenje. Kobno je, što je takvima nepoznata božanska utjeha, što se često sukobljuju s poglavarima i razilaze sa subraćom, i tako im postaje nesnosan zajednički život; duša se ogorčuje, ukrućuje i podmuklo srdi; cijena zvanja pada sve do odvratnosti, a s njom i ljubav prema redu; napokon se takav osjeti strancem u svojoj obitelji... Iskrsava pomisao na promjenu načina života.

Potjera li se ta misao, ona se povrati, učvrsti... Kako postojano salijeće, čovjek se na nju nauči i podržava je. Da li sam doista na pravome mjestu, i ne bi li mi bilo bolje u svijetu? Eto napasti, koju svagdanja pomanjkanja i djavolska zloba samo povećavaju i kojoj se jadnik više ne može oprijeti.

Sv.Bernard usporedjuje mlade redovnike s tek procvalim cvjetovima: "Na njima zapažate tek cvijet; vrijeme plodova još nije došlo. Cvijet je novi oblik redovničkog života. Dobili su umrtveni izgled, vanjština im je posve čedno uskladjena. Priznajem, da mi godi ono, što se na njima pokazuje, jer im je ponašanje i držanje manje usiljeno, razgovori rjedji, lice vedrije, pogled jednostavniji, a hod ozbiljniji... Ali se bojim hladnoće, od koje se cvijeće posuši i uvene. Oh! kad se hladnoća dočepa duše, ona se uvuče u nju, probije do dna srca, zaledi dobre odluke i zapriječi prilaz, kuda bi duša mogla primiti kakvugod pomoć. Duša se nekako ukruti, redovnik iznemogne, uvjeri se, da mu ponestaje snage, strah pred strogošću poraste, bojazan radi siromaštva stane ga uznemirivati, duh se suzi; milost se povuče, život postane nesnosan; razum popusti, odvažnost se zavuče u se, žar se ugasi. Redovnik upadne u neku odvratnost, mlakost, iz koje naskoro iskrsnu zle naklonosti..." - i stane se pred ponor nevjernosti.

Sv.Alfons je neprestano upozoravao članove svoje kongregacije, da izbjegavaju mlakost. "Preporučam vam, da izbjegavate hotimične pogreške, a napose one, za koje ste bili ponovno ukoreni. Kad se netko iza ukora popravi, ništa se ne će dogoditi, ali kad se zanemari popravak, djavao to iskorišćuje i nastoji da potkopa zvanje. Upravo je na taj način potkopao zvanje mnogih. - Njihova nesreća nije počela s velikim pogreškama, nego s malenima; i baš se posredstvom toga djavao poslužio, da im neprimjetno potkopa duh zvanja... Prvo sredstvo, koje valja da prihvatimo, da i mi ne izgubimo svoga zvanja, treba da bude izbjegavanje najneznatnijih pomanjkanja, osobito protiv Pravila." Pravi redovnik sretan je u svom zvanju, u službi Bogu i dušama, miran u savjesti i u slozi s poglavarima i sa braćom. On ni ne pomišlja, a kamoli da priželjkuje, da se povrati u svijet, koji je ostavio, koji nije nikada požalio i u kom bi izgubio - on je toga svjestan - sa srećom i nadu u svoje posvećenje i sigurnost u spas.

II. - Upotreba sredstava za ustrajnost

Redovnik, koji se brine za svoju ustrajnost u zvanju, dodat će već spomenutim predusretnim mjerama protiv nevjernosti još molitvu, prostodušnost i sinovsku ljubav prema svojoj redovničkoj ustanovi.

Svakidašnja molitva, osobito u času napasti

Vjernost je zvanju jedna od glavnih milosti, koja je tijesno spojena s darom konačne ustrajnosti. Jedna i druga zacijelo se postizavaju molitvom. "Qui petit,

accipit - Jer svaki, koji moli, prima" (Lk 11,10). Treba za nju moliti sve do smrti, i to veoma ponizno i s pouzdanjem. Jedino božanska snaga može zapriječiti pad i prirodnu nestalnost ljudske volje. Jedna sveta redovnica cistercitskog reda, podgrizana od raka, polako je umirala u sedamdesetoj godini prikazujući se kao žrtva zadovoljštine za grijehe. Zadnja riječ na rastanku sa svećenikom, koji ju je ispovijedao, uvijek je bila: "Ah, oče! Mnogo, mnogo molite za me, da ustrajem!"

Ponavljajmo svaki dan u molitvi i poslije pričesti s Prorokom: "Za jedno samo molim od Gospoda, samo to ištem: da stanujem u kući Gospodnjoj sve dane života svojega" (Ps 26,4).

Sv.Alfons uporno je to zahtijevao od svojih sinova: "Pozivam dakle sve vas, da svaki dan molite posebno za milost ustrajnosti u zvanju. Zato što su u tom bili nemarni,mnogi su izgubili zvanje. Uvijek dršćimo i molimo! Tko ne dršće i ne moli neprekidno, ne će moći ustrajati. Ne računajmo na neki osjećajni žar! Kada zatim dodje crna oluja, onda će nestati svih odluka, pa ako nam Bog ne pomogne, propali smo. Podržavajte se uvijek molitvom i neprestano tražite u Gospodina, da vam dade umrijeti u svojoj Kongregaciji..." - "Zato, braćo moja, neka svatko posebno moli svaki dan za ustrajnost u zvanju kod pohoda Presv.Sakramentu i Bl. Djevici! To preporučam svima, ali posebno svećenicima i braći, i neka nitko ne računa na svoje dobre namjere ili povoljno raspoloženje! Kad navali strast pa nestane svijetla, sve će se izmijeniti. Istinu govorim, kad kažem, da strepim, da sve ne zahvati ono, što sam na nekima zapazio."

Odakle god napast nevjernosti potekla, ona je vrlo opasna baš radi kobnih posljedica i nevjerojatnih obmana, koje ju često prate. Tada se treba utjecati neposredno Bogu tako dugo, dokle traje opasnost. "Za vrijeme mraka beskorisno je nastojati oživjeti žar u sebi i prosvijetliti se umovanjem, jer se u tami, u kojoj se nalazimo, vidi samo zbrka. Tada treba da se zadovoljimo samo time, da reknemo Bogu: ,Gospodine, pomozi mi! Gospodine, priteci mi u pomoć!' i da često zazivamo Mariju, koja je Majka ustrajnosti" (sv. Alfons).

Utecimo se Bl.Dj.Mariji

Ako gajimo sinovsku pobožnost prema Bl.Dj. Mariji i vjerno je zazivamo u pogibeljnom času, to je najsigurnije jamstvo ustrajnosti. Koliko redovnika duguje njoj, što su sveto umrli u svom zvanju! Spomenimo samo oca Meo, učenika sv.Alfonsa, velikog štovatelja Djevice. Dok je bio u novaštvu u samostanu Ciorani, svladan napašću potajno je spremio bijeg. Prolazeći ispred Gospine slike, koja se nalazila u hodniku, zaustavi se po običaju..., klekne... i kao pozdrav izmoli posljednju Zdravomariju. Jedva je završio, kad začuje glas: "Kamo ćeš, nesretniče? Ako ostaviš Kongregaciju, propao si, bit ćeš proklet!" Kako se ustrašio, okrenu se natrag i postade jedan od stupova svoje ustanove.

Potrebna je i prostodušnost

Pošto smo zazvali Boga u pomoć, preostaje nam, da se oslonimo na razboritost i dobrotu Božjih predstavnika: po-

glavara, ispovjednika i duhovnog vodje. Veoma je važna kod toga prostodušnost, kći poniznosti. Već smo rekli, da napast protiv zvanja često prate čudne samoobmane. Gdjekada je dosta jedan izraz, jedna riječ sućuti i pobude, da u duhu opet iskrsne svijetlo i u srcu mir. Ma da je poglavarima zabranjeno da se miješaju u savjest podanika, ipak je podanicima slobodno, dapače se preporuča, da se dragovoljno sa svoje strane utječu poglavarevoj razboritosti i ljubavi. Ako njih nema, mogu se obratiti ispovjedniku i duhovnom vodji. Duhovno vodstvo je u svako doba korisno, a u nekim teškim okolnostima nužno. S u t j e t i z n a č i i z g u b i t i s e.

Nauka svetaca

S v. A l f o n s piše: "Drugi, jednako važan i potreban lijek u takvim napastima, jest, da se duševna muka priopći poglavarima i duhovnom ocu, i to bez zatezanja, prije nego napast ojača... Treba se u tom slučaju prisiliti i sve priopćiti poglavarima; jer će onda Bogu biti veoma ugodan taj čin poniznosti... i ta sila, koju ćemo nanijeti sebi, tako da će nam On jednom zrakom svijetla raspršiti sve tmine i sve sumnje u našoj duši."

Isto tako uči i sv. V i n k o P a u l s k i, koji je označio svojim kćerima štetu onoga, što je nazvao "z a t v o r e n i d u h". "Taj duh vodi u propast... Sestra, koja nije slobodna da otkrije svoje poteškoće, nalazi se u velikoj pogibli da ne ustraje... Sestre moje! Zato kad opazite, da neke sestre ne će da se izjasne onome, kome bi morale, smatrajte, da imaju nešto od toga zloga duha i prema tome, da su u velikoj pogibelji... Znak je zatvorenog duha i to, što netko ne oda odmah spočetka napasti, što je ima protiv zvanja. Odat će, doduše, svoju muku duhovnom vodji ili poglavarima, ali što je moguće kasnije i dok vrlo često nema više pomoći. Kad pomoć ne traži u pravo vrijeme, ne će je svojom krivnjom više ni naći. Odatle vidite, da nije dosta otvoriti srce, treba to učiniti, kad je potrebno, t.j. na vrijeme."

Ljubav prema svojoj redovničkoj ustanovi

Posljednja čvrsta uporna točka jest potpuno i nikad požaljeno predanje samoga sebe svojoj redovničkoj obitelji: ljubav prema svojoj redovničkoj ustanovi, poštivanje njezina duha, požrtvovnost u zajedničkim poslovima i kult prema utemeljitelju. Ljubav je lanac - vinculum (Kol 3,14); ako je gvozden, ništa ga ne lomi.

Kako da napustimo majku, koju žarko ljubimo, makar ona bila nemoćna i bolesna? A kongregacija, u kojoj smo se rodili na redovnički život, jest majka. Kako bismo se mogli iznevjeriti svojoj braći, s kojom činimo jedno srce i jednu dušu u službi istom Kristu i s kojima se borimo za isti ideal?

Ali od dana, kada bratstvo ustupi mjesto individualizmu i nehaju, kad se osjećaji ljubavi pretvore u odbojnost i podmuklu uzrujanost, tko zna, ne će li to biti prvi korak na putu k nevjernosti? O tome nema sumnje. Vrlo je teško ostati neprestano ondje, gdje nije više srce i gdje se ne nalazi više sreća.

Molitva sv. Alfonsa za ustrajnost

Lijepa molitva sv.Alfonsa za ustrajnost mislimo, da će sretno završiti ovo poglavlje.

"Bože moj, kako bih Ti ikada mogao dostojno zahvaliti, zato što si me s toliko ljubavi pozvao u krilo svoje Obitelji? Ta kakvo pravo sam imao na takvu milost nakon svih uvreda, koje sam Ti nanio? Koliko je mojih drugova ostalo u svijetu usred mnogih prigoda i pogibelji da propadnu, dok sam ja bio pozvan da živim u Tvojoj kući, medju Tvojim miljenicima, u obilju svih sredstava za posvećenje! Nadam se, Gospodine, da ću Ti u nebu bolje moći izraziti zahvalnost, vječno pjevajući Tvome milosrdju, koje si mi iskazao. A dotle ja sam Tvoj i hoću da uvijek budem Tvoj. Već sam darovao Tebi svega sebe i sada obnavljam taj dar. Odlučujem, da ću Ti biti vjeran, da Te ne ću nikada ostaviti, stajalo me to života pa i tisuću života. Evo me! Čitav se žrtvujem, da izvršim Tvoju volju bez ikakva pridržaja. Učini sa mnom, što god hoćeš! Daj mi, da živim, kako Ti hoćeš: u zapuštenosti, bolesti, prezrenosti. Postupaj sa mnom po svojoj volji. Dosta mi je, da se Tebi pokoravam i da se Tebi svidjam. Ne molim Te ni za što, već za milost, da Te mogu uzljubiti čitavim svojim srcem i ostati vjeran Tebi sve do smrti.

O Marijo, nježna Majko moja! Ti si mi isprosila od Boga sve milosti, koje sam primio, oproštenje mojih grijeha, zvanje i odvažnost, da ga slijedim. Na tebi je, da dovršiš svoje djelo te mi isprosiš ustrajnost do smrti. Tome se nadam, tako neka bude!"

Dvadeset peto poglavlje

POŠTO POTO

Ustrajnost je dužnost prema samom sebi

Redovnik je dužan prema samome sebi da pošto poto ustraje u zvanju do smrti. Vjernost je ne samo dužnost, koja izlazi iz obveze prema Bogu i pravednosti prema redovničkoj ustanovi, nego i pitanje razboritosti i ljubavi prema vlastitoj osobi. To je novi motiv, da ni za što ne povučemo svoju riječ i da nikada ne napustimo službu Bogu.

Nevjernost nije samo težak grijeh, koji bi se kasnije mogao okajati i pokorom izbrisati kao i mnogi drugi. Ona je dubok pad sa strašnim, a često puta i nepopravljivim posljedicama. Njom se može uzdrmati čitav život do temelja, a možda i srušiti.

Razboritost i ljubav

Uvijek je sasvim nerazborito, ako ne i kobno, izići iz reda i tako se izložiti najgorim pogiblima, čak i vječnoj propasti. Kako je mudro pod svaku cijenu izbjeći tu strašnu mogućnost!

Što se tiče vjernosti, to je golema milost, obilan izvor Božjeg blagoslova. Tko dakle zaista sebe ljubi i tko se brine za svoju vremenitu i vječnu sreću, pripazit će dobro, da ne skrene u stranu i da ne zaluta. Dragocjena je pobuda i vrlo je korisno razmatrati o tim pogibeljima i dobročinstvima.

I. - Opasnost nevjernosti

Osnivači redova, Bogom prosvijetljeni i poučeni iskustvom, podsjećali su više puta na žalosne posljedice izgubljenih zvanja. Da li je njihovo uvjerenje o tome prešlo u duše njihovih sinova i kćeri? Da li se u redovničkom srcu stalno nalazi taj spasonosni strah od otpada, koji je uvijek moguć? To se moramo pitati osobito u naše doba, kad vidimo, kako neki lako - izgleda bez tračka grižnje savjesti - traže rješenje zavjeta i vraćaju se u svijet. Zar su takvi zaista svijesni, da izvrgavaju pogibli svoj život i svoju vječnost?

Promašen život, žalost i grižnja savjesti

Svrzimantija je u pravom smislu riječi zalutao, biće izvan pravoga puta. Budući da je iskorijenjen iz plodne zemlje, na kojoj nije mogao drugo nego živo-tariti, kako bi mogao cvasti i donositi plod u pustari svijeta? Život jednog prebjega iz klauzure redovno je pun žalosti, grižnje savjesti i pogodjen neplodnošću, bar djelomično, u po-

gledu kreposti i apostolata.

Sreća i mir nalaze se samo u Božjoj volji. Duša, koja je zapustila svoje zvanje, upravo se slobodno i konačno odijelila od svete Božje volje, otada pa do konca života primorana je da ostane ondje, gdje ne bi smjela biti i da radi ono, što ne bi smjela raditi. Samo na vjerne redovnike odnosi se Isusova riječ: "Uzmite jaram moj!... I naći ćete pokoj dušama svojim. Jer je jaram moj blag, i breme moje lako" (Mt 11,29--30).

"Kćeri moje," reče jednog dana sv.Vinko Paulski - i dok je izgovarao te riječi, glas mu zadrhta i suze kanu s očiju - "kćeri moje, kada dočujete, da je neka sestra izišla, podcijenivši milosti, koje joj je Bog iskazao, nemojte se čuditi zbog toga, nego plačite, što se izgubila, žalite jadno stanje, u koje će upasti, i učvrstite svoje zvanje tim primjerom!..."

A jednom drugom zgodom reče:

- Koji drugi razlog možete navesti (za ustrajnost), kćeri moja?

- Čini mi se, oče, da bi bolje bilo, da nisu nikada došle amo, nego da odavle izidju, jer bi ih spopalo grizodušje, i mislim, da ne bi mogle biti radi toga mirne.

- Oh, kćeri! Jamčim vam, da ne mogu biti mirne. Nažalost, znam za neke, koje me svaki dan mole preko svakovrsnih osoba, da ih o p e t p r i m i m. Došle su još jučer za jednu, a prekjučer za drugu moliti: "Oče, ta jadna djevojka ne će nikada naći mira! Ona gine!" Sestre! Nisu sve takve, jer ih ima, koje su bešćutne, ali većina ih je tako uznemirenih, da ne znaju, na koju stranu da se okrenu. Prava je istina, da bi za njih bolje bilo, da nisu nikada amo došle. Kamo sreće, onda ne bi bile odgovorne za milosti, koje su pokopale!

I još: "Zar ne vidimo, da one, koje su izašle iz vaše Udruge, ginu? Kćeri moje, one ginu, one ginu, siguran sam... Znam za neke, da im nije dobro i da nisu vesele, a tako je s većinom."

Nije ni sv.Alfons govorio drukčije svojim sinovima. "Vi znate, da mnogi, koji su bili naši, sada nisu više u Kongregaciji. Ne znam, kako će svršiti; ali sam siguran, da će u životu uvijek biti nesretni. Nemirno će živjeti i umrijeti zato, što su napustili svoje zvanje. - Govore o miru izvan Kongregacije; no pa kakav je taj mir, o kom govore? Tko je mogao naći mira protiveći se Bogu? Quis restitit ei et pacem habuit? (Job 9,4). Kakav mir Bog može dati nevjernim srcima? Braćo, mi to možemo vidjeti na onima, koji su napustili Kongregaciju, da žive po svojim hirima i koji su, da izmaknu mrtvenju, izgubili zvanje i okrenuli ledja onome, što znadu, da je Božja volja... - Govorim vam posve iskreno, da ćutim veliku bol, kad mislim na one, koji su jednom bili naši i živjeli u poslušnosti, sjedinjeni s Bogom i zadovoljni sa svime, a sada su u svijetu, s kojim dijele zbrku i nered. Istina je, da idu, kamo zažele i da čine, što im se svidi; ali sve, što čine, nema reda, ni nutarnjeg duha, ni mira. Još će od vremena do vremena pomisliti, da se pomole; ali dok im se bude nevjernost pre-

ma Bogu i nezahvalnost prema zvanju predstavljala u mašti, obuzet će ih grižnja savjesti, koja para srce; i da joj otupe oštricu, često će propuštati molitvu, a tako će im se povećavati sve više i više i muka i mlakost."

Nekoliko mjeseci nakon izlaska iz samostana jedan je mladi redovnik pisao svome bivšem poglavaru: "Što ću sada? Nesretan sam, i progoni me grižnja savjesti kao i sve one, koji su ostavili redovnički život. Život, o kome sam snivao za vrijeme napasti protiv zvanja, ništa me ne tješi i čini mi se vrijedan prezira... Ah, da znate, kako sam nesretan!... Cijeli dan patim od svoje nevjernosti... Ne znam, što će sa mnom biti... Mnogo se molim..., ali me molitva ne umiruje... Neka mi Bog i Bl.Djevica oproste nevjeru! Ne tražim ništa drugo, ostalo je izgubljeno..." Koliko bi se takvih žalosnih izjava moglo navesti!

Moralni nazadak

Kako da se u takvu moralnom raspoloženju ozbiljno radi na posvećenju? Ako je tko kao redovnik, obdaren posebnim milostima, ohrabren primjerom subraće i pobudama poglavara provodio samo osrednji i mlaki život, čudno bi bilo, kad bi nakon povratka u svijet, s manje milosti, s težim napastima i s više zapreka htio služiti Bogu gorljivije i velikodušnije. "Uzalud tvrdite, da niste pali; sve nagoviješta, da ste se snizili" (gdja Swetchine). "Nespretno će kročiti kroz čitav život; rekli bismo, da milost dolazi u te duše samo napola i da Bog u njima, da tako reknemo, djeluje samo preko volje. Ništa im ne ide od ruke; ništa im nije jednostavno, ništa lako, osim možda to, da sve obavlja ju slabo ili čak loše. S običnom pomoću takve duše stavljene su pred dužnosti, zapreke i napasti, koje im je Bog, ako se može tako reći, tek naknadno dodijelio, i u kojima, premda ih još ljubav prati, ipak pravda posreduje i strogošću ometa slobodu ljubavi. Bog je primoran da upotrebi grom, gdje je dašak bio dosta. Gdje su tri koraka dovodila do mete, potrebno ih je tisuću" (mgr Gay).

Oslabljeni apostolat

Osrednjost se pokazuje i u apostolatu, koji je takodjer nemilo pogodjen. To je stoga, što Bog ne može više toliko blagoslivljati i oplodjivati djelovanje, koje netko obavlja izvan planova Njegove providnosti. To je stoga, što apostol, dok se bori sam, izvan redovitih četa, više ne uživa ono blago zasluga sakupljenih u njegovoj redovničkoj ustanovi. To je napokon zato, što zajednički duh i njegova subraća nisu više nazočna, da ga podupru i, ako treba, nadoknade njegove slabosti i manjkavosti. "Nijedan, koji metne ruku svoju na plug i opet se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje" (Lk 9,62). Doživjeti "slom u zvanju" (sv.Vinko Paulski): ne znači li u isti čas doživjeti slom u duhovnom životu i apostolatu?

Naopaki život

Kad ne bi bar takvo rastepeno i osiromašeno žiće postalo otvoreno zlo! Neki, koji su bili pozvani na vrhunce, ne mogu se čak održati ni na sredini padine, nego silaze u ponore. Koliko ima bivših re-

dovnika, koji više nisu niti kršćani!... Sv.Vinko Paulski kaže, da duše, "koje je Bog zapustio, počinjaju veće grijehe i prepuštene su na milost i nemilost svome vodstvu. Ne mogu bolje prikazati to stanje nego kao nesreću svećenika, koji je zaslužio da bude degradiran, zato što je postao nedostojan svećeništva zbog izvjesnih prekršaja. Pogledajte, što čini biskup! Oduzima svećeniku kalež iz ruku izgovarajući pri tom riječi prokletstva; zatim štolu predbacujući mu nedostojnost; a onda manipul i ostalo svećeničko ruho nastavljajući uvijek jednakim prokletstvima. Napokon ga izruči državnim vlastima. Isto je tako, kćeri moje, i s osobama, koje radi nepostojanosti gube zvanje. Bog malo po malo susteže milosti i konačno ih sasvim zapusti." Tko nije imao prilike da negdje susretne koju takvu moralnu ruševinu?

Neizvjesna i tjeskobna smrt

A kakva smrt čeka sve te odmetnike? Zla? Možda! U svakom slučaju silno tjeskobna smrt na p r a g u v j e č n o s t i. Kakva će biti presuda na zadnjem sudu, i što će odgovoriti Gospodinu Isusu, koji će tražiti od njih strog račun o neizmjernom dobročinstvu njihova zvanja, o njihovim redovničkim dužnostima, koje su zanemarili i mnogo puta prekršili, o nebrojenim dragocjenim milostima, koje su zloupotrebili i konačno o njihovu odstupanju i izdaji?

U jednoj okružnici sv.Alfons iznosi svojim sinovima sudbinu jednog njihova redovnika, što je izišao iz ustanove. "Pred nekoliko godina mučio sam se na tisuću načina, da ulijem hrabrost jednom nesretniku, komu se pamet mutila na pomisao, da je upropastio svoje zvanje. Bio je kao mahnit. Govorio je, da očajava za svoj spas, zato što je svojevoljno proigrao svoje zvanje." I svetac nastavlja: "Žalostan udes onih, koji su upali u to nesretno stanje, treba da nam ulije odvažnosti, kako bismo sve podnijeli, da i mi sami ne izgubimo zvanja."

Spas je izložen teškoj pogibelji

Kakva će biti vječnost takvih duša? "Nema sumnje, da će se mnogi spasiti, ali, kako piše sv.Pavao, kao kroz oganj (1 Kor 3,15). Nitko ne može iskazati, kakvo ih čistilište čeka iza smrti" (mgr Gay). U svakom slučaju mnogi će kao žrtve svoje nevjernosti dospjeti u pakao.

Izgubljeno zvanje predstavlja po mišljenju svetaca veliku pogibelj za spas. Samo ta misao morala bi biti dosta, da u času napasti učvrsti u redovniku nepokolebivu odluku. Sv. Vinko Paulski piše jednom svom ocu, koji je bio u napasti da ode: "Teško je, da ne kažem nemoguće, spasiti se na onome mjestu i u onom staležu, gdje Bog ne će da budemo, pogotovo ako smo napustili bez opravdana razloga pravo zvanje." A sv.Alfons nekoj nemirnoj braći u samostanu u Illicetu piše: "Ako me prisilite, da vas otjeram iz Kongregacije, ne znam, što će biti s vama; u svakom slučaju strašno se bojim za vaš vječni spas." A na drugom mjestu: "Neka dobro zna, da će, kad jednom izadje iz naše ustanove, biti prepušten kao plijen nutarnjem izjedanju i da ne će više nikad imati mira. A kad netko napusti zvanje svojom krivnjom, neka zahvali Bogu, ako ga to iz-

jedanje ne bude mučilo kroz svu vječnost u paklu, kamo je posve lako pasti (kako smo gore spomenuli)." Jednaka prijetnja izlazi ispod pera sv.Benedikta, koje je ipak vrlo obzirljivo: "Neka se dakle novi član u kapeli obveže pred svima na stalni boravak, na poseban način života i na posluh pred Bogom i njegovim svecima; tako da znade, ako bi jednog dana drukčije postupao, da će upravo radi toga biti proklet, što je popljuvao!"

Tko bi se lakoumno usudio izložiti takvoj opasnosti, da stavi na kocku svoj vječni spas? Sigurno je bolje sve pretrpjeti i umrijeti, kako treba. "Predraga braćo! To je najveća nesreća, što vas može zadesiti. Zato molim Boga, da vam radije pošalje smrt, nego da dopusti da izgubite zvanje. Ta nesreća prouzročila bi zatim sve ostale nevolje... A kad biste se i spasili, (što bi vam bilo teško), izgubili biste u najmanju ruku lijepu krunu, koju vam je pripravio Bog, da vam naplati vjernost... Ponavljam, ja molim Boga, da vam radije pošalje smrt, nego da dopusti, da upadnete u tu nesreću" (sv.Alfons).

II. - Što nam vjernost daje

Ako strah mora da očuva redovnika od nevjernosti, nada će ga s druge strane učvrstiti u vjernosti. Kako je veliku vječnu nagradu osigurao Bog onima, koji ustraju! "Evo glavnih dobara, kojima se obasipaju oni, koji vjerno ustraju, radi zasluge, koju su stekli svojom žrtvom: posebna zaštita Bl.Dj.Marije u svim napastima i pogibeljima kao i naročita budnost s njezine strane u svim nestalnostima života. One, koji vjerno ustraju, Marija čuva od smrtnih grijeha, jača im snagu i daje nutarnje svijetlo. Takvi će imati nutarnji spokoj i duhovni mir, koji nadilazi sva čuvstva, što ga svijet ne može dati. Na koncu će blago preminuti i dobiti posebnu slavu i krunu, koja je odredjena vjernim slugama, koji se nisu zadovoljili samo time, da namire zajednički dug svakog Božjeg sluge, nego su se cijelim bićem obvezali na božansku službu" (Pravilo novaka kongregacije redemptorista).

Svet život   Pola vijeka i više posvećeno isključivo službi Božjoj, postizanju savršenstva, svagdanjem životu u siromaštvu, čistoći, posluhu, poniznosti, odricanju; pedeset godina ispunjenih molitvom i gorljivim razmatranjem, nepoznatim žrtvama i nesebičnom požrtvovnošću, prepunih ljubavi prema Bogu i milosrdja prema bližnjemu: - koliko li tu ima kreposti, svetosti i zasluga!

To je divno ispunjen život, u kojem je svaki dan ponajbolje iskorišten, gdje nijedan sat nije bio izgubljen ili utučen; u kojem je svaka pogreška, počinjena iz slabosti, bila neposredno okajana i popravljena porastom gorljivosti. Eto beskonačne žetve, koja se u nedogled leluja, gdje je svaki pozlaćeni klas..., krcat zrnom... dozreo na žarkim zrakama milosti! Gle plodne zemlje, koja je stostruko uzvratila!

Uspješan apostolat — Jednako je velik dobitak i u pogledu rada za duše. Ako "svaka duša, koja se diže, podiže sa sobom svijet", koliko li je onda plodan redovnički život, koji je sav težnja prema savršenstvu i uspon prema Bogu! Molitve, žrtve, zavjeti, izvršavanje pravila - divnih li sredstava apostolata! Ta mnogo su duša spasili nepoznati apostoli: braća pomoćnici i sestre konverze... "Sada ide sa suzama, koji nosi sjeme da sije, ali s kliktanjem dolazi, dolazi natrag, kada nosi snopove svoje" (Ps 125,6).

Gdje god redovnik bio, s kakvim god sposobnostima i na ne znam kako skromnoj dužnosti, on uvijek učestvuje u radu i tekovinama svoje redovničke ustanove, a po samom blistanju svoje osobne svetosti biva uvršten u najbolje suradnike Isusa Krista u djelu otkupljenja. "Bog nas je odabrao, da budemo suradnici Njegovu Sinu pa da izbavljamo duše iz djavolskih pandži. Kakve li utjehe u smrtnom času za jednoga člana Kongregacije, kad uz njegov krevet stanu tisuće duša, koje će mu veselo reći: Opera tua summus - Tvoje smo djelo!" (Tannoia).

Slatka smrt — Da, sreća je umrijeti u svojoj ustanovi, okružen svojom braćom, obučen u svoje redovničko odijelo. Zašto da se plašimo umrijeti? Zar nismo željeli, tražili i ljubili za cijelog života samo Krista? Nismo li radili, mučili se i patili jedino za Njega? I kako da se nakon svega toga bojimo Njegova dolaska? Smrt je za pravoga redovnika oslobodjenje, pobjedničko slavlje. Jedan stari otac pustinjak govorio je samom sebi u smrtnoj borbi: "Zašto se bojiš otići, dušo moja? Evo, već nepunih sedamdeset godina služiš Kristu i da se bojiš pokazati se pred Njim?!" (sv.Hilarije). Klarisa Marija Celina bila je u devetnaestoj godini na smrtnom času. Učiteljica novakinja dodje da joj spomene, da mora primiti sakramente umirućih. Ona sva radosna prozbori:

- Oh, draga majko, kako sam vam zahvalna! Kako lijepu novost javljate mojoj duši!...

Ponavljala je polako:

- Sad ću primiti sakramente umirućih..., koje sreće! Položit ću zavjete.., kakve li slasti! Zamalo ću umrijeti, kakve radosti! Nebo! nebo!... Majko, neka nitko ne plače, nego neka svi pjevaju i mole, da brzo umrem; što prije, to bolje. U nebu ću Boga više ljubiti.

Beati mortui qui in Domino moriuntur. - Blago mrtvima, koji umiru u Gospodinu (Otkr 14,13). "Koji su to blaženi mrtvi, koji umiru u Gospodinu, ako ne redovnici, koji su na koncu života postali već mrtvi svijetu, jer su se odrekli svijeta i svih njegovih dobara, kad su položili zavjete?... Honoriju II. bilo je na času smrti žao, što je bio papa, a nije ostao u samostanu, da pere skromno redovničko sudje. Španjolski kralj Filip II. bio bi na smrti volio da je bio radije običan brat pomoćnik, sluga Božji u nekoj redovničkoj kući, negoli kralj... Neki drugi redovnik iz Družbe Isusove, videći da mu se približuje zadnji čas, stane se srdačno smiješiti. Kad su ga upitali, zašto je tako veseo, on odgovori: ,Kako se ne bih smiješio? Zar nije Isus obećao raj svakome, tko se odreče svega Njemu za ljubav? Ja sam sve ostavio radi Boga;

a Bog je vjeran, On ne može prevariti u obećanju.' Zaključio je: ‚Kako dakle da ne budem radostan i nasmijan, kad vidim, da sam sebi osigurao raj!'" (sv.Alfons). Kako su istinite ove riječi sv.Bernarda: "O živote pun sigurnosti, u kome se smrt očekuje bez užasa! Što kažem? U kome se smrt radosno priželjkuje, u kome se s ljubavlju očekuje!"

Siguran zalog predodredjenja

Najveća milost, koja je odredjena vjernima, nije li sigurnost za nebo? Umrijeti kao redovnik jest jedno od najsigurnijih zaloga predodredjenja. Osnivači redova, bogoslovi i asketski pisci neprestano napominju i tumače obećanje Gospodina Isusa Krista: et vitam aeternam possidebit - i baštinit će život vječni (Mt 19,29).

Sv.Alfons pisao je svojim sinovima: "Budite sigurni, da svaki onaj, koji umre u Kongregaciji, ne će se samo obično spasiti, nego svetački. Imat će uzvišeno mjesto u raju." "Pogledajte najprije, kako uči sv.Bernard, da je redovniku lako spasiti se i da je sasvim rijetko, da netko, koji je umro u samostanu, bude proklet: Facilis via de cella ad coelum, vix unquam aliquis a cella in infernum descendit. Razlog, kojim svetac potvrdjuje to mišljenje, jest, što će redovnik teško ustrajati do smrti, ako nije u broju izabranika za nebo. Quia vix unquam nisi coelo praedestinatus in ea usque ad mortem persistit. Upravo je zato sv.Lovro Justinijan nazvao redovnički stalež vratima neba: illius coelestis civitatis iste est introitus. Zato zaključuje, da je to za redovnika velik znak predodredjenja: Magnum quippe electionis indicium est" (sv.Alfons).

A časni otac Passerat: "Ni tijelo ni krv ne udahnjuju i ne čuvaju ljubav prema redovničkom životu nego sam Duh Sveti koji stanuje u duši. To treba da nas tješi u tjeskobama. Dokle neka redovnička osoba ljubi svoj sveti stalež, može mirno živjeti i umrijeti. Ovo je najsigurnija objava: tko god umire cjelivajući odjeću svoga reda, umire predodredjen za nebo" (Gautron).

"Odabrati Gospodina i tako Ga učiniti s v o j i m B o g o m, znači tajnu Božjeg predodredjenja, koju nam ne može nitko objaviti do samoga Boga; pa ako ostavimo svijet, da prigrlimo redovnički stalež, otkrili smo tu tajnu. Ta je istina.... tako utješna za nas, da je u stanju da nas podrži u vršenju naših dužnosti" (Bourdaloue).

A po riječima pape Pija XI: "U redovničkom životu napreduje se na putu savršenstva tako sigurnim i lakim korakom, da se čini, da je već bačeno sidro u luku spasenja." Na redovnika, koji je vjeran svojem obećanju, posebno se dakle primjenjuju riječi sv.Pisma: "Ali tko ustraje do konca, spasit će se" (Mt 10,22).

S a d r ž a j